

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

Habitattypen in Natura 2000-gebieden

Beoordeling van oppervlakte, representativiteit en behoudsstatus
in de *Standard Data Forms*

| WOt-technical report 8

J.A.M. Janssen, E.J. Weeda, P. Schippers, R.J. Bijlsma, J.H.J. Schaminée,
G.H.P. Arts, C.M. Deerenberg, O.G. Bos & R.G. Jak

WAGENINGEN UR
For quality of life

Habitattypen in Natura 2000-gebieten

Dit Technical report is gemaakt conform het Kwaliteitshandboek van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu.

De reeks 'WOT-technical reports bevat onderzoeksresultaten van projecten die kennisorganisaties voor de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu hebben uitgevoerd.

WOT-technical report 8 is het resultaat van een onderzoeksopdracht van en gefinancierd door het Ministerie van Economische Zaken (EZ).

Habitattypen in Natura 2000-gebieden

Beoordeling van oppervlakte, representativiteit en behoudsstatus in de *Standard Data Forms* (SDFs)

J.A.M. Janssen, E.J. Weeda, P. Schippers, R.J. Bijlsma, J.H.J. Schaminée, G.H.P. Arts, C.M. Deerenberg,
O.G. Bos & R.G. Jak

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

Wageningen, augustus 2014

WOt-technical report 8

ISSN 2352-2739

Referaat

Janssen, J.A.M., E.J. Weeda, P. Schippers, R.J. Bijlsma, J.H.J. Schaminée, G.H.P. Arts, C.M. Deerenberg, O.G. Bos & R.G. Jak (2014). *Habitattypen in Natura 2000-gebieden. Beoordeling van oppervlakte, representativiteit en behoudsstatus in de Standard Data Forms (SDFs)*. Wageningen, Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt-technical report 8. 196 blz.; 2 tab.; 33 ref.; 1 Bijlage.

In dit rapport wordt een onderbouwing gegeven van de zogenaamde Standaard Data Forms (SDF's) van habitattypen van de Annex I van de Habitatrichtlijn. Deze SDF's maken onderdeel uit van de database over de Natura 2000-gebieden in ons land. De database speelt een rol bij eventuele juridische procedures en wordt door de Europese Commissie gebruikt om de voorstellen voor Natura 2000-gebieden van EU-lidstaten te beoordelen. In dit rapport is aangegeven op welke informatie de ecologische gegevens van de habitattypen in de Natura 2000-gebieden zijn beoordeeld. Het betreft gegevens over de oppervlakte van een habitat, de representativiteit, de relatieve oppervlakte ten opzichte van de oppervlakte in heel Nederland, de behoudsstatus van het habitatype, en een algemene evaluatie. Deze gegevens zijn aan de hand van uitgebreide maatlatten gescoord voor alle habitatrichtlijngebieden waarin een habitatype voorkomt. In totaal gaat het om ruim 1130 combinaties van habitattypen en gebieden.

Trefwoorden: Natura 2000, Standaard Data Forms, habitattypen, Habitatrichtlijn

Abstract

Janssen, J.A.M., E.J. Weeda, P. Schippers, R.J. Bijlsma, J.H.J. Schaminée, G.H.P. Arts, C.M. Deerenberg, O.G. Bos & R.G. Jak (2014). *Habitat types at Natura 2000 sites. Assessment of area, representativity and degree of conservation for the Standard Data Forms (SDFs)*. Wageningen, Statutory Research Tasks Unit for Nature & the Environment (WOT Natuur & Milieu. WOt-technical report 8. 196 p., 2 Tabs; 33 Refs; 1 Annex.

This report discusses data for use in the so-called Standard Data Forms (SDFs) for the habitat types listed in Annex I of the Habitats Directive. These SDFs are included in the database on Natura 2000 sites in the Netherlands, which can be used in legal procedures, and is also used by the European Commission in the evaluation of Member States' proposals for Natura 2000 sites. This report describes the information used to evaluate the ecological data for the habitat types found at the Natura 2000 sites. This concerns data regarding the surface area of a habitat, its representativity, its surface area relative to the area in the Netherlands as a whole, the degree of conservation of the habitat type and a global evaluation. Composite indicators were used to score these data for all sites under the Habitats Directive where a particular habitat type occurs. The assessment includes a total of over 1130 combinations of habitat types and sites.

Key words: Natura 2000, Standard Data Forms, habitat types, Habitats Directive

Auteurs: Janssen, J.A.M., E.J. Weeda, P. Schippers, R.J. Bijlsma, J.H.J. Schaminée, G.H.P. Arts (Alterra Wageningen UR), C.M. Deerenberg, O.G. Bos & R.G. Jak (IMARES Wageningen UR)

© 2014 **Alterra Wageningen UR**

Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 48 07 00; e-mail: info.alterra@wur.nl

IMARES Wageningen UR

Postbus 57 1780 AB Den Helder/

Tel: (0317) 48 70 80; e-mail: info.imares@wur.nl

De reeks WOt-technical reports is een uitgave van de unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, onderdeel van Wageningen UR. Dit report is verkrijgbaar bij het secretariaat. De publicatie is ook te downloaden via www.wageningenUR.nl/wotnatuurenmilieu.

Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Postbus 47, 6700 AA Wageningen

Tel: (0317) 48 54 71; e-mail: info.wnm@wur.nl; Internet: www.wageningenUR.nl/wotnatuurenmilieu

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Woord vooraf

Dit rapport is een onderbouwing voor de zogenaamde Natura 2000-database ook wel de Standard Dataforms (SDF's) genoemd die in oktober 2013 (met een update in 2014) door het Ministerie van Economische Zaken is aangeleverd aan de Europese Commissie. Deze access database bevat onder andere ecologische informatie over welke habitattypen en soorten in welke Natura 2000-gebieden voorkomen, en wat het belang van die gebieden is voor de instandhouding van desbetreffende soorten en habitattypen. De SDF's spelen een rol bij de aanmelding en de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden en bij eventuele juridische procedures. De database dient in redelijkheid up-to-date gehouden te worden. Jaarlijks wordt de database die ten tijde van de deadline (op 1 oktober) bij de Europese Commissie bekend is, gebruikt voor de beoordeling van de aanmelding. In de toekomst zal deze frequentie naar verwachting minder worden.

Tot nu bestond er geen eenduidige onderbouwing voor de ecologische gegevens in de database die Nederland in Brussel heeft ingediend. De ecologische onderdelen van de eerder ingediende databases zijn zo goed mogelijk op basis van expertkennis ingevuld, maar gestructureerde informatie erover ontbreekt. Dit rapport voorziet daar nu in, zover het de habitattypen in de Natura 2000-gebieden betreft. De onderbouwingen voor de ecologische gegevens van soorten van de Habitatrichtlijn en voor vogels van Vogelrichtlijngebieden worden in afzonderlijke rapporten vastgelegd. In dit rapport is voor het eerst voor elk habitatype een maatlat geformuleerd, waarmee de ecologische aspecten die van belang zijn, beoordeeld kunnen worden. Nog steeds is bij het scoren van de betekenis van de Natura 2000-gebieden voor de instandhouding van de habitattypen veel informatie noodzakelijk, die uit talloze bronnen en voor een deel via expertkennis wordt verkregen. Het rapport is daarmee geen eindpunt. Er komt regelmatig nieuwe informatie over de Natura 2000-gebieden beschikbaar, inzichten veranderen en de database kan en zal dan ook komende jaren opnieuw moeten worden aangepast.

Er zijn enkele redenen waarom de gegevens in dit rapport kunnen afwijken van die in de Natura 2000-database. De database die in Brussel is ingediend, is gebaseerd op de officiële aanwijzingsbesluiten. In deze aanwijzingsbesluiten zijn niet altijd alle habitattypen die in een gebied voorkomen ook al daadwerkelijk opgenomen. In dit rapport is daarentegen geprobeerd zo volledig mogelijk te zijn ten aanzien van het voorkomen van habitattypen in gebieden, onder meer gebruik makend van de zo recent mogelijk beschikbare habitattypenkaarten (veelal conceptkaarten). Ten slotte is voor een klein aantal typen de beoordeling aangepast, na het indienen van de database in Brussel, te weten H3130, H6230, H6430, H9160, H91E0. Dergelijke veranderingen zijn specifiek in de tekst aangegeven (met een @).

Als auteurs signaleren we een aantal punten dat binnen het project niet meer kon worden bijgesteld, vanwege de harde deadline voor aanlevering van gegevens bij de Europese Commissie (1 oktober 2013). Dit zijn punten waarmee de maatlatten van de habitattypen (nog) consequenter opgesteld en beoordeeld hadden kunnen worden. Het doorvoeren daarvan zou echter tot veel wijzigingen kunnen leiden in de scores en daarmee tot sterke afwijkingen met de in Brussel ingediende database. Dit soort punten hebben we in een discussie aan het eind van dit rapport vastgelegd, zodat deze bij een volgende actualisatie meegewogen kunnen worden.

De auteurs

Wageningen/IJmuiden, augustus 2014

Inhoud

Woord vooraf	5
Samenvatting	11
Summary	13
1 Inleiding	15
1.1 Aanleiding	15
1.2 Doelstelling	15
1.3 Leeswijzer	16
2 Werkwijze	17
2.1 Uitgangspunten	17
2.2 Gebruikte bronnen	22
3 Maatlatten en scores per habitatype	23
1110 Permanent overstroomde zandbanken	23
1130 Estuaria	26
1140 Slik- en zandplaten	28
1160 Grote baaien	30
1170 Riffen	32
1310 Zilte pionierbegroeiingen	34
1320 Slijkgrasvelden	37
1330 Schorren en zilte graslanden	39
2110 Embryonale duinen	42
2120 Witte Duinen	45
2130 Grijs duinen	49
2140 Duinheiden met kraaihei	53
2150 Duinheiden met struikhei	55
2160 Duindoornstruwelen	57
2170 Kruiwilgstruwelen	61
2180 Duinbossen	64
2190 Vochtige duinvalleien	67
2310 Stuifzandheiden met struikhei	71
2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	74
2330 Zandverstuivingen	77
3110 Zeer zwakgebufferde vennen	80
3130 Zwakgebufferde vennen	82
3140 Kranswierwateren	86
3150 Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden	89
3160 Zure vennen	92
3260 Beken en rivieren met waterplanten	95
3270 Slikkige rivieroeveren	98

4010	Vochtige heiden	100
4030	Droge Heiden	106
5130	Jeneverbesstruwelen	111
6110	Pionierbegroeiingen op rotsbodem	114
6120	Stroomdalgraslanden	116
6130	Zinkgraslanden	119
6210	Kalkgraslanden	121
6230	Heischrale graslanden	123
6410	Blauwgraslanden	128
6430	Ruigten en zomen	133
6510	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden	138
7110	Actieve hoogvenen	142
7120	Herstellende hoogvenen	146
7140	Overgangs- en trilvenen	149
7150	Pioniervegetaties met Snavelbies	153
7210	Galigaanmoerassen	157
7220	Kalktufbronnen	160
7230	Kalkmoerassen	162
9110	Veldbies-beukenbossen	165
9120	Beuken-eikenbossen met hulst	167
9160	Eiken-haagbeukenbossen	171
9190	Oude eikenbossen	175
91D0	Hoogveenbossen	178
91E0	Vochtige alluviale bossen	182
91F0	Droge hardhoutooibossen	189
4	Discussie	191
	Literatuur	193
	Verantwoording	195
Bijlage 1	Overzicht van gebruikte parameters per maatlat	197

Samenvatting

In dit rapport wordt een onderbouwing gegeven van de zogenaamde Standaard Data Forms (SDF's) van habitattypen van de Annex I van de Habitatrichtlijn. Deze SDF's maken onderdeel uit van de database over de Natura 2000-gebieden in ons land, die met enige regelmaat bijgewerkt moet worden en naar de Europese Commissie wordt gestuurd. De database speelt een rol bij eventuele juridische procedures en wordt door de Europese Commissie gebruikt bij het beoordelen van de voorstellen voor Natura 2000-gebieden van EU-lidstaten.

In dit rapport is aangegeven op welke informatie de ecologische gegevens van de habitattypen in de Natura 2000-gebieden zijn beoordeeld. Het betreft gegevens over de oppervlakte van een habitat, de representativiteit, de relatieve oppervlakte ten opzichte van de oppervlakte in heel Nederland, de behoudsstatus van het habitatype, en een algemene evaluatie. Deze gegevens zijn aan de hand van uitgebreide maatlatten gescoord voor alle habitatrichtlijngebieden waarin een habitatype voorkomt. Bij het beoordelen (scoren) van de gebieden is informatie van een groep van experts gebruikt en informatie uit talloze (literatuur)bronnen. In totaal gaat het om ruim 1130 combinaties van habitattypen en gebieden.

Het rapport is geen eindpunt. Met regelmaat komt nieuwe informatie over habitattypen in Natura 2000-gebieden beschikbaar, en treden veranderingen in de – altijd dynamische – natuur op. De database zal dan ook de komende jaren met enige regelmaat moeten worden aangepast.

Summary

This report discusses data for use in the so-called Standard Data Forms (SDFs) for the habitat types listed in Annex I of the Habitats Directive. These SDFs are included in the database on Natura 2000 sites in the Netherlands, which has to be regularly updated and submitted to the European Commission. The database can be used in legal procedures, and is also used by the European Commission in the evaluation of Member States' proposals for Natura 2000 sites.

The report describes the information used to evaluate the ecological data for the habitat types found at the Natura 2000 sites. This concerns data regarding the surface area of a habitat, its representativity, its surface area relative to the area in the Netherlands as a whole, the degree of conservation of the habitat type and a global evaluation. Comprehensive indicators were used to score these data for all sites under the Habitats Directive where a particular habitat type occurs. The sites were assessed (scored) using information obtained from a group of experts, as well as information derived from a large variety of (literature) sources. The assessment includes a total of over 1130 combinations of habitat types and sites.

This report is not a final product. New information on habitat types at Natura 2000 sites is continually becoming available, and natural areas – which are always dynamic – change all the time. Hence, the database will have to be regularly updated in the coming years.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Elke lidstaat van de Europese Unie moet aan de Europese Commissie rapporteren welke soorten en habitattypen voorkomen in elk Natura 2000-gebied, en wat het belang van deze gebieden voor die soorten en habitattypen is (de aanmeldingsprocedure van de Natura 2000-gebieden). Deze gegevens worden ingevuld op zogenaamde Standaard Gegevensformulieren (Standard Data Forms = SDFs), en de gegevens worden regelmatig geactualiseerd. Om deze formulieren (ook wel de Natura 2000-database genoemd) in te vullen, is vanuit Europa een toelichting geschreven (Europese Commissie 2011). Het indienen gebeurt door het Ministerie van Economische Zaken (voorheen was dit het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij). In 2003 is de definitieve lijst met Habitatrictlijn-gebieden door middel van de SDFs aangemeld in Brussel. Deze lijst is in december 2004 goedgekeurd door de Europese Commissie. Sindsdien hebben er slechts kleine wijzigingen plaats gevonden, bijvoorbeeld ten behoeve van LIFE-projecten. Sinds 2003 is zeer veel nieuwe informatie beschikbaar gekomen en zijn diverse inzichten veranderd. Ook maakt een aantal natuurgebieden niet langer onderdeel uit van het Natura 2000-netwerk (o.a. Boddenbroek, Teeselinkven). De database die in Brussel ligt is dan ook sterk verouderd. Om die reden is in 2011 een project opgestart om de database te actualiseren. In september 2011 is een eerste deel van deze update, namelijk alle gebieden die op dat moment definitief aangewezen waren (71 HR en VR-gebieden), aan de Europese Commissie in Brussel aangeleverd. In oktober 2013 is een nieuwe update verstuurd van alle gebieden die op dat moment definitief aangewezen waren (nog eens 87 HR en VR-gebieden) aan de hand van de informatie uit dit rapport.

1.2 Doelstelling

In dit rapport wordt de aanpak en uitwerking geschetst die gevolgd is om tot de actualisatie te komen, in zoverre het de ecologische informatie over habitattypen betreft. De ecologische informatie die per habitatype in de SDFs wordt ingevuld betreft de volgende criteria: oppervlakte, representativiteit, relatieve oppervlakte, behoudsstatus en algemene evaluatie (Europese Commissie 2011). Tevens moet een beoordeling gegeven worden van de kwaliteit van de gegevens en wordt aangegeven of het een prioritair habitatype (of prioritaire vorm van een habitatype) betreft.

In Ottburg & Janssen (2014) en Van Kleunen *et al.* (2014) worden vergelijkbare werkwijzen en resultaten beschreven voor de ecologische informatie ten aanzien van soorten van de Habitatrictlijn waarvoor Habitatrictlijngebieden zijn aangemeld/aangewezen (soorten van bijlage II) en de vogels van de Vogelrichtlijn waarvoor gebieden zijn aangewezen (rubriek 3.2 van de SDFs).

Doel van het in dit rapport beschreven project is om de Natura 2000-database te actualiseren, in zoverre het de ecologische informatie over de habitattypen betreft (rubriek 3.1 uit de SDFs). Tevens moet onderbouwd zijn hoe tot deze ecologische informatie is gekomen (procedure, bronnen). In dit rapport zijn dan ook de volgende twee onderdelen beschreven:

- De werkwijze die is gevolgd bij het beoordelen van de ecologische informatie voor habitattypen in de SDFs; dit is uitgewerkt in een maatlat per habitatype voor de ecologische informatie die moet worden gerapporteerd (oppervlakte, representativiteit, relatieve oppervlakte, behoudsstatus en algemene evaluatie);
- De scores voor deze ecologische informatie per habitatype per gebied voor alle Habitatrictlijn-gebieden, die opgenomen moeten worden in de database aan Brussel; in totaal betreft dit ongeveer 1050 records (habitatype x gebied).

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de algemene werkwijze en uitgangspunten voor het opstellen van maatlatten besproken.

In hoofdstuk 3 worden de maatlatten (waar relevant) en scores voor representativiteit, behoudsstatus, oppervlakte, relatieve oppervlakte en algemene beoordeling beschreven per habitatype voor alle gebieden.

Hoofdstuk 4 bevat een discussie over de gepresenteerde maatlatten en scores per Natura 2000-gebied, en de onderbouwing daarvan.

Het laatste hoofdstuk bevat een opsomming van de gebruikte literatuur. Dit is een uitgebreidere lijst dan alleen de referenties in de tekst.

2 Werkwijze

2.1 Uitgangspunten

Definities ecologische criteria

Bij het opstellen van maatlatten en het beoordelen van de criteria uit de SDFs zijn op de eerste plaats de definities en richtlijnen uit de toelichting (Europese Commissie 2011) gehanteerd. De aspecten die in de SDFs moeten worden ingevuld zijn als volgt gedefinieerd.

- **oppervlakte**; dit betreft de oppervlakte van het habitatype binnen het Natura 2000-gebied, in hectares;
- **representativiteit**; dit wordt door de Europese Commissie (2011) gedefinieerd als "hoe 'typisch' is een habitat voor het desbetreffende habitatype"; dit criterium is in Nederland geïnterpreteerd als "hoe ver staat het habitatype in een gebied af van een ideale vorm van het type", wat betreft de biologische componenten van het habitatype;
- **relatieve oppervlakte**; dit betreft de oppervlakte van het habitatype binnen het Natura 2000-gebied ten opzichte van de oppervlakte van het habitatype in heel Nederland;
- **behoudsstatus** (*conservation status*); deze wordt door de Europese Commissie (2011) gedefinieerd als de "mate van instandhouding van de structuur en de functies van het betrokken type natuurlijke habitat en herstelmogelijkheid" en wordt onderverdeeld in de subcriteria (i) structuur, (ii) functie en (iii) herstelvermogen; dit criterium is geïnterpreteerd als de abiotische kwaliteit van het type, omvattende de structuur (horizontaal, verticaal, landschappelijke inbedding), de abiotische en ruimtelijke randvoorwaarden voor duurzaam behoud van het type (waaronder de ver-thema's) en de herstelmogelijkheden;
- **algemene evaluatie**; deze wordt bepaald op basis van de scores van de criteria relatieve oppervlakte, representativiteit en behoudsstatus.

De oppervlakte moet zowel absoluut als relatief worden ingevuld. De absolute waarde is ingevuld in hectares of (beneden 10 ha) in tiende van hectare.

Representativiteit wordt gescoord in vier klassen: A (uitstekend), B (goed), C (beduidend) en eventueel D (aanwezig maar weinig waardevol). Indien een score D wordt gegeven voor representativiteit worden de scores voor alle overige criteria niet ingevuld. Een score D betekent dat er geen instandhoudingsdoel geldt voor het type in het gebied.

Behoudsstatus wordt gescoord in de klassen A (uitstekend), B (goed), C (beduidend), waarbij richtlijnen gelden voor het beoordelen van subcriteria (zie verderop).

De relatieve oppervlakte (percentage van de landelijke oppervlakte) wordt ingevuld in drie categorieën: A = >15%, B = 2-15%, C = < 2%.

Voor de algemene beoordeling worden de scores A (uiterst waardevol), B (waardevol), C (beduidend) gehanteerd.

Voor het totaal van de beoordeelde criteria moet daarnaast één indicatie van de kwaliteit van de gegevens worden aangeduid, in de klassen: G = goed (bijv. gebaseerd op inventarisaties), M = matig (bijv. gebaseerd op onvolledige gegevens en extrapolaties), P = gering (bijv. ruwe schattingen) (Europese Commissie 2011).

Subcriteria bij behoudsstatus

De beoordeling van de behoudsstatus wordt gebaseerd op verschillende subcriteria zoals die zijn gedefinieerd in Europese Commissie (2011). De drie subcriteria zijn:

- i. De mate van instandhouding van structuur,

- ii. De mate van instandhouding van de functies,
- iii. Herstelmogelijkheid

Per subcriterium zijn de volgende scores mogelijk.

Voor i mate van instandhouding van structuur zijn de scores¹:

- a. Uitstekende structuur
- b. Goed bewaarde structuur
- c. Passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur

Voor ii de mate van instandhouding van de functies zijn de scores¹:

- a. Uitstekende vooruitzichten
- b. Goede vooruitzichten
- c. Passabele of ongunstige vooruitzichten

Voor iii herstellmogelijkheid zijn de scores¹:

- a. Herstel gemakkelijk
- b. Herstel mogelijk zonder buitensporige inspanningen
- c. Herstel moeilijk of onmogelijk

De weging van de scores van de subcriteria is door de Europese Commissie (2011) vastgelegd, volgens Tabel 1. Indien de structuur (i) als uitstekend (a) wordt beoordeeld, is beoordeling van de andere subcriteria feitelijk niet meer nodig. Het subcriterium herstellmogelijkheid (iii) is slechts in een paar gevallen doorslaggevend, namelijk bij de scores b/c, c/a of c/b voor structuur/functie (grijs gearceerd in Tabel 1).

Tabel 1.

Weging subcriteria voor eindoordeel behoudsstatus¹

Structuur (i)	Functie (ii)	Herstellmogelijkheid (iii)	Behoudsstatus
a	a,b,c	a,b,c	A
b	a	a,b,c	A
b	b	a,b,c	B
b	c	a,b	B
b	c	c	C
c	a	a,b	B
c	a	c	C
c	b	a	B
c	b	b,c	C
c	c	a,b,c	C
a	a,b,c	a,b,c	A
b	a	a,b,c	A

Maatlat voor de algemene beoordeling

Voor de algemene beoordeling wordt een vast schema aangehouden, op basis van de beoordeling van de ecologische criteria relatieve oppervlakte, representativiteit en behoudsstatus. Dit schema is erop gebaseerd dat:

1. de score voor relatieve oppervlakte wordt overgenomen;
2. een eventuele opwaardering van een score B of C plaats kan vinden, indien de representativiteit en/of behoudsstatus hoger scoren. In dit laatste geval geldt de regel van de meerderheid: de meest voorkomende score wordt aangehouden, of, bij drie verschillende scores, het gemiddelde wordt gehanteerd. Zo wordt bijvoorbeeld de algemene beoordeling van de scores BAA een A en van CAB een B, maar CAC blijft een C.

¹ In de handreiking (Europese Commissie 2011) worden in plaats van a, b en c de coderingen I, II respectievelijk III gebruikt.

3. Een speciale reden om de algemene beoordeling op te krikken kan zijn als het gebied het enige voorkomen van een typische soort of kwalificerend vegetatietype in Nederland herbergt. In dit geval dient de reden expliciet vermeld te worden.

Tabel 2.

Maatlat voor de algemene beoordeling

Rel. opp	Representativiteit	Behoudsstatus	ORB	Algemene beoordeling
A	A	A	AAA	A
A	A	B	AAB	A
A	A	C	AAC	A
A	B	A	ABA	A
A	B	B	ABB	A
A	B	C	ABC	A
A	C	A	ACA	A
A	C	B	ACB	A
A	C	C	ACC	A
B	A	A	BAA	A
B	A	B	BAB	B
B	A	C	BAC	B
B	B	A	BBA	B
B	B	B	BBB	B
B	B	C	BBC	B
B	C	A	BCA	B
B	C	B	BCB	B
B	C	C	BCC	B
C	A	A	CAA	A
C	A	B	CAB	B
C	A	C	CAC	C
C	B	A	CBA	B
C	B	B	CBB	B
C	B	C	CBC	C
C	C	A	CCA	C
C	C	B	CCB	C
C	C	C	CCC	C

Overige uitgangspunten

Naast de bovengenoemde richtlijnen vanuit de Europese Commissie en het Ministerie zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd door de projectgroep:

1. De definitie en kwaliteitsbeschrijving van de habitattypen zijn gebaseerd op de "profielen van habitattypen"), waarbij eventueel (indien nodig) terugverwezen kan worden naar de oorspronkelijke 'European Manual' (Europese Commissie 2007). Voor de mariene typen (1110 t/m 1170) zijn de nog niet gepubliceerde, geactualiseerde profielen gebruikt.
2. Voorgaande betekent automatisch dat de kwaliteit van habitattypen in gebieden binnen Nederland onderling vergeleken wordt, en niet ten opzichte van datzelfde habitatype in andere Europese lidstaten; alleen indien het profiel hiervoor aanleiding geeft, wordt een type in heel Nederland vanuit Europees perspectief beschouwd. Hierbij moet bedacht worden dat habitattypen in verschillende landen soms een iets andere definitie hebben, wat onder meer voortkomt uit een andere soortensamenstelling.
3. Er is geen wezenlijk verschil tussen de maatlaten voor prioritaire habitattypen (doorgaans met een * aangegeven) en niet-prioritaire habitattypen.
4. Het betreft telkens een beoordeling van het habitatype op gebiedsniveau (dus niet landelijk), waarbij het gaat om een beoordeling van het habitatype als geheel, dus niet per subtype. Als in een gebied meerdere subtypen voorkomen, worden deze gezamenlijk beoordeeld. Het voorkomen van meerdere subtypen zal doorgaans een hogere score opleveren voor de representativiteit. In enkele gevallen (H4010, H9160, H91E0) wordt een verschillende maatlat opgesteld voor de

verschillende subtypen. Dit betreft subtypen die sterk verschillen wat betreft het aantal typische soorten en/of structuur- en functiekenmerken, en doorgaans in sterk verschillende landschapstypen voorkomen.

5. Alle habitattypen waarvoor het gebied is aangewezen worden vermeld in de Natura 2000-database. Hiertoe is een zogenaamde Synopsis-werktabel aangehouden (van het Ministerie EZ; versie juli 2013), aangevuld met extra habitattypen die in de (voorlopige) habitatkaarten staan aangegeven. Bij habitattypen die inmiddels zijn verdwenen uit een gebied, maar in 2004 nog wel aanwezig waren, wordt dit aangegeven in een aparte kolom (conform de richtlijnen uit Europese Commissie 2011, pg 57).
6. Representativiteit, behoudsstatus en oppervlakte worden alleen bepaald voor de delen van het Natura 2000-gebied die aan de definitie van het habitatype voldoen.
7. De score voor representativiteit wordt gebaseerd op die delen van het habitatype die wat betreft de biotische componenten het best ontwikkeld zijn. Een beoordeling van de beste voorbeelden van een habitatype heeft (samen met de aanwezige oppervlakte) in 2003 de voornaamste rol gespeeld bij de selectie van Habitatrichtlijngebieden.
8. De score voor behoudsstatus wordt gebaseerd op alle voorkomens van het habitatype in het gebied; hier worden delen waar de behoudsstatus in goede conditie is afgewogen tegen delen waar dit niet het geval is. Bij de meeste parameters in de maatlat voor behoudsstatus wordt aangehouden dat tenminste 75% van de oppervlakte van het type in het gebied aan de eis van een parameter voldoet.
9. De maatlaten worden zodanig opgesteld dat gebieden zich van elkaar onderscheiden. De parameters worden zodanig opgesteld dat per gebied per parameter 0 of 1 punt wordt gescoord. De optelling van scores voor de verschillende parameters levert een totaalscore. Deze totaalscore wordt zo veel mogelijk evenredig verdeeld over de drie klassen A, B en C, die de eindscore aangeven. Bij bijvoorbeeld vijf parameters wordt eindscore A verkregen bij 5 of 4 punten, score B bij 3 of 2 punten, en score C bij 1 of 0 punten.
10. De parameters worden zoveel mogelijk positief geformuleerd (bijv. "lage, open begroeiing" in plaats van "geen verruiging"). Hierbij wordt soms gewerkt met kwantitatieve grenzen (bijv. < 10%), maar een andere keer gebruik gemaakt van kwalitatieve indicaties (bijv.: lage bedekking). De harde grenzen zijn waarden afkomstig uit de profielen en hebben als voordeel dat de beoordeling herhaalbaar is. Nadeel is echter dat de ecologische relevantie van deze harde grenzen niet altijd duidelijk is; feitelijk moet in veel gevallen nog beter uitgezocht of onderbouwd worden wat de beste grenswaarde is voor een parameter. In sommige gevallen worden indicatorsoorten gebruikt om te beoordelen of aan een parameter is voldaan.
11. De maatlaten voor de criteria maken gebruik van de kwaliteitskenmerken die in de profielen van habitattypen worden genoemd; dit betreft de lijsten van kwalificerende vegetatietypen en typische soorten voor representativiteit, en de lijst van overige kenmerken van een goede structuur en functie en de schema's van optimale abiotische omstandigheden. Uit deze lijsten wordt een relevante set parameters gekozen waarmee de representativiteit en de behoudsstatus van de habitattypen worden beoordeeld. Indien aanvullende parameters gebruikt worden dan in de profielen zijn genoemd, wordt dit in een voetnoot aangegeven en onderbouwd.
12. Bij de parameters voor representativiteit wordt de volgende indeling aangehouden in drie categorieën:
 - a. *Flora*: deze parameters worden opgesteld aan de hand van typische exclusieve (E) en karakteristieke (K) plantensoorten van een habitatype, in zoverre dit geen constante (C) soorten zijn. Wanneer er te weinig E/K-typische soorten zijn om te differentiëren tussen de kwaliteiten van gebieden, worden aanvullende (planten)soorten in de maatlat gebruikt; hierbij wordt gekozen voor soorten die eenduidig gelinkt zijn aan kwalificerende vegetatietypen (kensoorten en/of differentiërende soorten, oftewel diagnostische soorten) en die van betekenis zijn voor behoud van biodiversiteit (Rode Lijst-soorten, zeldzame soorten). Dit sluit aan bij het algemene streven van de Habitatrichtlijn naar behoud/herstel van biodiversiteit.
 - b. *Vegetatie*: deze parameter wordt opgesteld aan de hand van de ecologische variatie binnen een habitatype, of gebaseerd op de mate waarin een vegetatie 'goed ontwikkeld' is. De ecologische variatie kan het voorkomen van meerdere subtypen van een habitatype betreffen of de aanwezigheid van verschillende (sub)associaties die onder een habitatype kwalificeren. Een grotere ecologische variatie binnen een gebied wordt in de maatlat doorgaans hoger gewaardeerd, en ook worden landelijk zeldzame varianten met een hoge biodiversiteit relatief

hoog gewaardeerd. Dit punt sluit aan bij de selectie van Habitatrichtlijngebieden waarbij vanuit Europa veel belang wordt gehecht aan een goede vertegenwoordiging van de gehele ecologische variatie van een habitatype. Indien de parameter behelst dat een vegetatie 'goed ontwikkeld' is, betreft dit een voorkomen dat qua soortenrijkdom en samenstelling overeenkomt met die van het referentietype in de 'Vegetatie van Nederland', dus geen verarmde of fragmentaire vorm van dat type.

- c. *Fauna*: deze parameter wordt opgesteld aan de hand van typische exclusieve (E) en karakteristieke (K) diersoorten van een habitatype, ook hier (net als bij flora) eventueel aangevuld met diagnostische soorten die van betekenis zijn voor behoud van biodiversiteit (Rode Lijst-soorten, zeldzame soorten). De lijst van diersoorten wordt doorgaans ingedeeld in drie groepen: (a) vogels/zoogdieren, (b) amfibieën/reptielen, (c) ongewervelden. Deze keuze is gebaseerd op de aanname dat deze groepen grofweg op verschillende ruimtelijke schaalniveaus functioneren.
13. Voor representativiteit wordt de score D zo min mogelijk toegepast. Deze score kan worden aangegeven indien (1) een vegetatietype kwalificeert voor een habitatype maar de oppervlakte te klein is, of (2) wanneer alleen 'mozaïek-vegetatietypen' van een habitatype aanwezig zijn, begroeiingen die alleen in mozaïek met andere vegetatietypen tot het habitatype worden gerekend, of als (3) kenmerkende soorten van een type aanwezig zijn, zonder dat voldaan is aan de eisen van herintroductie volgens de IUCN-criteria (o.a. dat er een plan aan ten grondslag ligt, inclusief monitoring).
14. Binnen behoudsstatus, onderdeel structuur, worden parameters gekozen in de volgende categorieën (in zoverre relevant):
- A. Structuurbepalende soorten;
 - B. Inwendige structuur;
 - C. Landschappelijke setting; dit punt wordt in de profielen overigens nooit expliciet genoemd, maar is van belang voor het duurzaam voortbestaan van een habitatype;
 - D. Fauna; in zoverre indicatief voor bepaalde structuren.
 - E. Voor deze parameters kunnen zogenaamde C-soorten (constante soorten) onder de typische soorten als indicatorsoort dienen.
15. Binnen behoudsstatus, onderdeel functie, worden parameters gekozen in de volgende categorieën (in zoverre relevant):
- A. Water;
 - B. Lucht;
 - C. Bodem;
 - D. Processen;
 - E. Connectiviteit/oppervlak;
 - F. Rust/voedsel (voor fauna).
- Voor deze parameters kunnen zogenaamde C-soorten (constante soorten) onder de typische soorten als indicatorsoort dienen.
16. De maatlatten worden zodanig opgesteld dat het invullen achter het bureau kan gebeuren (dus niet in het veld), mits minimaal de volgende informatie over een gebied aanwezig is:
- Actuele habitatkaart op niveau van subtypen, gebaseerd op een vegetatiekartering;
 - Recente vegetatieopnamen en/of informatie over het voorkomen van typische plantensoorten;
 - Recente informatie over het voorkomen van typische diersoorten (indien dit niet beschikbaar is kan worden teruggevallen op gegevens uit verspreidingsatlassen);
 - Informatie over de stikstofdepositie (voor stikstofgevoelige habitattypen), met name het percentage van habitattypen waar de kritische depositiewaarde (KDW) wordt overschreden;
 - Algemene informatie over de abiotische condities van de habitattypen (bijv. verdroging, verzuuring) aan de hand van een beheerplan of specifieke onderzoeken.

In bijlage 1 is samengevat welke parameters exact bij welk habitatype gebruikt zijn in de maatlatten.

2.2 Gebruikte bronnen

Als voornaamste bronnen voor het opstellen van maatlatten en het beoordelen van de gradimeters in de SDFs zijn gehanteerd:

- de profielen van habitattypen;
- de KIWA knelpunten- en kansanalyse (Aggenbach *et al.*, 2006);
- de Natura 2000-gebiedenboeken (Janssen & Schaminée 2009; Schaminée & Janssen 2009ab)
- opnamen uit de Landelijke Vegetatie Databank (LVD) van na 1995 (Schaminée *et al.*, 2006)
- diverse vegetatiekarteringen en habitatkarteringen, digitale luchtfoto's; de gegevens over oppervlakte zijn afgeleid uit de meest recente habitatkaarten van gebieden (versies september 2013); op basis van de totale set aan habitatkaarten en een inschatting van het voorkomen binnen en buiten Natura 2000-gebieden is de relatieve oppervlakte bepaald (zie hoofdstuk 3);
- verspreidingsgegevens uit atlanten (flora en fauna) en van websites van particuliere gegevens verzamelende organisaties, PGO's (o.a. Floron 2011);
- (concept)beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden;
- gegevens over de overschrijding van de KDW per habitatype, per Natura 2000-gebied op basis van het model Aeries 1.5, aangeleverd in oktober 2012; voor de KDW is Van Dobben *et al.* (2012) aangehouden;
- maatlatten die zijn ontwikkeld voor de SNL-beheertypen;
- maatlatten voor de beoordeling van kwaliteit van habitattypen in Duitsland (ongepubliceerde gegevens Landes-Umweltministerien, LANA) en Vlaanderen (Heutz & Paelinckx 2005);
- kwaliteitsmaatlatten die zijn ontwikkeld voor de habitattypen in de provincie Gelderland (Bijlsma *et al.*, 2008);
- maatlatten voor beoordeling van de ecologische toestand van watertypen.

In hoofdstuk 3 wordt eventuele specifieke literatuur per habitatype vermeld. Indien voor de beoordeling van een parameter onvoldoende kennis aanwezig was, is een score gegeven op basis van expertbeoordeling.

Beoordeling van III Herstelmogelijkheid gebeurt altijd op basis van een expertoordeel, waar mogelijk mede gebaseerd op literatuur (KIWA-analyses, AERIUS-analyse, beheerplannen). Hierbij is telkens gekeken naar zowel technische als financieel-maatschappelijke haalbaarheid van herstel. Overigens hoeft dit subcriterium in veel gevallen niet beoordeeld te worden (zie Tabel 1).

3 Maatlatten en scores per habitatype

1110 Permanent overstromde zandbanken²

1110A = Permanent overstromde zandbanken (getijdengebied)

1110B = Permanent overstromde zandbanken (Noordzee-kustzone)

1110C = Permanent overstromde zandbanken (Doggersbank)

Representativiteit

A. Flora

Niet gehanteerd; er zijn geen typische E/K-soorten flora voor dit habitatype

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; vegetatietypen maken slechts een beperkt deel uit van dit habitatype

C. Fauna³

1 pnt = maximaal één typische soort afwezig⁴

1 pnt = evenwichtige populatieopbouw (zowel jonge als oude individuen aanwezig) van de benthosgemeenschap

1 pnt = evenwichtige populatieopbouw van de visgemeenschap

Scores⁵

A = 3 pnt, B = 2-1 pnt, C = 0 pnt

1	Waddenzee	H1110A(B)	1+0+0 = B
7	Noordzeekustzone	H1110B	0+0+0 = C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	H1110AB	1+0+0 = B ⁶
113	Voordelta	H1110(A)B	1+0+0 = B
122	Westerschelde & Saeftinghe	H1110B	0+0+0 = C
163	Vlakte van de Raan	H1110B	0+0+0 = C
164	Doggersbank	H1110C	1+0+0 = B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

H1110AB: a = 4 pnt, b = 3-2 pnt, c = 1-0 pnt

H1110C: a = 2 pnt, b = 1 pnt c = 0 pnt

² Profiel versie september 2011 gebruikt; in de concept wijziging profieldocument is de selectie van de typische soorten uitgebreid.

³ Aangezien er vrijwel geen E/K-soorten zijn benoemd, zijn hier alle typische soorten gebruikt, waarbij is gescoord op afwezigheid.

⁴ Vrijwel alle typische soorten zijn algemene soorten en komen in alle gebieden voor. Bovendien verschilt het aantal geselecteerde typische soorten per subtype van het habitat.

⁵ Voor de hele kust ontbreken van de typische soorten de wulk en de grote pieterman, en op de Doggersbank ontbreekt de stekelrog. Door gebrek aan onderscheid tussen de twee soorten zandspiering is niet duidelijk of een van deze soorten mogelijk ontbreekt in de kustzone (Deerenberg *et al.*, 2011).

⁶ H1110 staat op de habitatkaart als een meer landwaarts gelegen gebied van subtype A (ca. 85 ha) en een meer zeewaarts gelegen, ongeveer even groot gebied van subtype B; het laatste sluit aan op hetzelfde subtype in Natura 2000-gebied Voordelta. Omdat geen gebiedspecifieke gegevens beschikbaar zijn, is de score van het aangrenzende Natura 2000-gebied Voordelta overgenomen.

A. Structuurbepalende soorten

- 1 pnt = aanwezigheid schelpdierconcentraties op alle geschikte lokaties (H1110AB)
- 1 pnt = aanwezigheid mosselbanken van verschillende leeftijd (H1110A)
- 1 pnt = aanwezigheid concentraties schelpkokerwormen op geschikte lokaties (H1110B)

B. Inwendige structuur

- 1 pnt = variatie in sedimentsamenstelling niet aangetast (H1110ABC)
- 1 pnt = variatie in waterdiepte niet aangetast

C. Landschappelijke setting: *niet gebruikt*

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

H1110AB: a = 4 pnt, b = 3-2 pnt, c = 1-0 pnt

H1110C: a = 3 pnt, b = 2 pnt c = 1-0 pnt

A. Water

- 1 pnt = doorzicht tot op de bodem (H1110C)
- 1 pnt = goede waterkwaliteit (geen hoge conc. gifstoffen)
- 1 pnt = afwezigheid zuurstofloosheid

B. Lucht: *niet gebruikt*

C. Bodem: *behandeld onder structuur*

D. Processen

- 1 pnt = variatie in hydrodynamiek (door golfwerking of getijdenstroming) niet aangetast (H1110AB)

E. Connectiviteit/Oppervlakte

- 1 pnt = kinderkamerfunctie voor Noordzeevissoorten niet aangetast (H1110A en B)

F Rust/Voedsel: *niet gebruikt; behandeld onder structuur*

Scores		structuur	functie	
1	Waddenzee (subtype A)	1+0+0 ⁷ +1 b	1+1+1 ⁸ +0 b	B
7	Noordzeekustzone (subtype B)	0+1+0 ⁹ +1 b	1+1+1+0 b	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1+1+1+1 a	1+1+1+0 b	A ¹⁰
113	Voordelta (subtype (A en) B)	1+1+1+1 ¹¹ a	1+1+1+0 b	A
122	Westerschelde & Saeftinghe (subtype B)	0+1+1+0 ¹² b	0 ¹³ +1+1+0 b	B ¹⁴
163	Vlakte van de Raan (subtype B)	0 ¹⁵ +1+1+1 b	1+1+1+0 b	B
164	Doggersbank (subtype C)	0+1 b	1+1+1 a	A ¹⁶

⁷ De westelijke Waddenzee is aan het verzanden. Het is onduidelijk of de zandsuppleties daaraan ten grondslag liggen of dat het om een natuurlijk proces gaat.

⁸ Er zijn lokale effecten vanwege baggerwerkzaamheden t.b.v. vaargeulen, maar dit betreft minder dan 25% van de oppervlakte van het habitatype.

⁹ De aantasting betreft hier vooroeversuppleties (met gebiedsvreemd zand).

¹⁰ Bij gebrek aan gebiedspecifieke informatie zijn de scores van de Voordelta overgenomen.

¹¹ De variatie in waterdiepte verandert nog steeds in aanpassing op de Deltawerken. De verwachting is dat dat proces zich nog enkele tientallen jaren zal voortzetten.

¹² De score voor waterdiepte is 0 vanwege baggerwerkzaamheden.

¹³ Relatief het meest vervuilde deel van de zuidwestelijke Delta vanwege de aanvoer vanuit de Westerschelde

¹⁴ Voor dit gebied zijn de scores van de Vlakte van de Raan overgenomen.

¹⁵ Er is over de jaren geen stabiel beeld in de verspreiding van de (grotere) concentraties schelpdieren (m.n. *Ensis directus* en *Macoma balthica*).

¹⁶ Door Bos *et al.*, (2008) is hier een score C gegeven.

Oppervlakte

De landelijke oppervlakte van habitatype H1110 in Nederland bedraagt 1.215.641 ha. Dit getal is opgebouwd uit 142.913 ha voor subtype A (geschatte oppervlakte in de Voordelta bedraagt 0,2% van 130.000 ha = 260 ha, en 55% van de oppervlakte van de Waddenzee = 142.568 ha, Duinen Goeree = 85 ha), 590.000 ha voor subtype B (uit wijzigingsbesluit Noordzeekustzone; betreft binnen en buiten N2000, incl. Voordelta, Westerschelde en Vlake van de Raan) en 438.728 (93% van de oppervlakte van de Doggersbank; Bos *et al.*, 2008) + 10% (44.000 ha) in directe omgeving; schatting op basis van verspreidingskaart) voor subtype C.

Scores

1	Waddenzee	142.568 ha (A)	12%	B
7	Noordzeekustzone	144.474 ha (B)	12%	B
101	Duinen Goeree en Kwade Hoek	85 ha (A+B)	<1%	C
113	Voordelta	260 ha (A) + 81.000 ha (B)	7%	B
122	Westerschelde & Saeftinghe	10.688 ha (B)	0.9%	C
163	Vlake van de Raan	18.848 ha (B)	1.6%	C
164	Doggersbank	438.728 ha (C)	36%	A

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	B	B	B
7	Noordzeekustzone	B	C	B
101	Duinen Goeree en Kwade Hoek	C	B	A
113	Voordelta	B	B	A
122	Westerschelde & Saeftinghe	C	C	B
163	Vlake van de Raan	C	C	B
164	Doggersbank	A	B	A

Extra literatuur

Bos *et al.*, 2008; Lindeboom *et al.*, 2005, 2008; Deerenberg *et al.*, 2011; De Vlas *et al.*, 2011.

1130 Estuaria

Representativiteit¹⁷

A. Flora

1 pnt = één van de twee typische K-soorten (*Zostera marina*, *Zostera noltii*) aanwezig

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; ruppia-en zeegras-velden worden beschouwd als structuurkenmerk

C. Fauna

1 pnt = maximaal één typische K-soort afwezig

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

1	Waddenzee (betreft: Eems-Dollard estuarium)	1+1 = A
122	Westerschelde & Saeftinghe	0+1 = B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

Scores

A = 8-6 pnt, B = 5-3 pnt, C = 2-0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = aanwezigheid van zeegras- en/of ruppiavelden

1 pnt = aanwezigheid schelpdierconcentraties op geschikte lokaties

1 pnt = aanwezigheid van littorale banken bestaande uit schelpdieren (uitgezonderd de japanse oester)

1 pnt = aanwezigheid van soorten die zorgen voor menging van het sediment (bioturbatie), bijvoorbeeld wadpieren

B. Inwendige structuur

1 pnt = gevarieerde hoogteligging met permanent droge en droogvallende platen en permanent ondergelopen delen

1 pnt = natuurlijke hoge variatie in hoog- en laagdynamische delen (als gevolg van hydrodynamiek door getijdenwerking), leidend tot een afwisseling van zandige en slibrijke delen met overgangen

1 pnt = aanwezigheid van een natuurlijk meergeulenstelsel

C. Landschappelijke setting

1 pnt = natuurlijke ruimtelijke verdeling van aangrenzende schorren en kwelders

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

Scores

a = 9-8-7 pnt, b = 6-5-4-3 pnt, c = 2-1-0 pnt

¹⁷ Het profieldocument biedt weinig handvatten om de representativiteit te beoordelen. Er zijn bijvoorbeeld geen typische brakwater benthossoorten onder de typische soorten opgenomen.

A. Water:

- 1 pnt = Grote variatie in saliniteit
- 1 pnt = Goede waterkwaliteit (geen hoge conc. gifstoffen)
- 1 pnt = Afwezigheid zuurstofloosheid
- 1 pnt = Natuurlijke slibconcentraties (en troebelheid)

B. Lucht: *niet gebruikt*

C. Bodem: *behandeld onder structuur*

D. Processen

- 1 pnt = Aanwezigheid en variatie in getijstroming niet aangetast
- 1 pnt = Voortdurende aanvoer van zoetwater

E. Connectiviteit/Oppervlakte

- 1 pnt = Kinderkamerfunctie voor Noordzeevissoorten niet aangetast
- 1 pnt = Migratieroute trekvisser (diadrome vissoorten) niet aangetast

F Rust/Voedsel: *niet gebruikt; behandeld onder structuur*

Gebied	structuur	functie	score
1 Waddenzee (betreft: Eems-Dollard)	0+1+1+1+1+0 ¹⁸ +0+0 b	1+1+0+0+0+1+0+0 b	B
122 Westerschelde & Saeftinghe	0+1+0+1+1+0 ² +0 ¹⁹ +0 b	1+0+0+1+0 ²⁰ +1+0+0 b	B

Oppervlakte

De landelijke oppervlakte van habitattypen H1130 bedraagt 43.664 ha (som beide N2000-gebieden).

Scores

1 Waddenzee (Eems-Dollard)	15.326 ha	A
122 Westerschelde & Saeftinghe	28.338 ha	A

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
1 Waddenzee	A	A	B	A
122 Westerschelde & Saeftinghe	A	B	B	A

Extra literatuur

Vroon *et al.*, 1997, De Kramer 2002, Ysebaert *et al.*, 2002.

¹⁸ De natuurlijke variatie is zwaar aangetast door baggerwerkzaamheden.

¹⁹ Er is wel een meergeulenstelsel in de Westerschelde, maar de natuurlijke kenmerken van zo'n stelsel zijn zwaar aangetast.

²⁰ Door verkleining van de komberging als gevolg van vele inpolderingen in de vorige eeuw (Vroon 1997) en door de baggerwerkzaamheden waardoor de voorplantingssnelheid van het getij toeneemt (Kramer 2002) is de natuurlijkheid van het getij aangetast.

1140 Slik- en zandplaten

1140A = Slik- en zandplaten (getijdengebied Waddenzee)

1140B = Slik- en zandplaten (getijdengebied Noordzeekustzone)

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = Een van de twee typische soorten (*Zostera marina*, *Zostera noltii*) aanwezig (H1140A).

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; ruppia-en zeegrass-velden worden beschouwd als structuurkenmerk

C. Fauna

1 pnt = maximaal één typische soort afwezig (H1140A), alle typische soorten aanwezig (H1140B)

1 pnt = evenwichtige populatieopbouw (zowel jonge als oude individuen aanwezig) van de benthosgemeenschap

1 pnt = evenwichtige populatieopbouw van de visgemeenschap (H1140A)

Scores

H1140A: A = 4 pnt, B = 3-2 pnt, C = 1-0 pnt

H1140B: A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

1	Waddenzee	H1140A	1+1+0+0	B
2	Duinen en Lage Land Texel	H1140A	0+0+0+0	C
7	Noordzeekustzone	H1140B	1+1	A
101	Duinen Goeree en Kwade hoek	H1140A(+B)	0+0+0+0 ²¹	C
113	Voordelta	H1140B(+A)	1+1	A
122	Westerschelde & Saefthinghe	H1140B(+A)	1?+1	A
123	Zwin & Kievittepolder	H1140A(+B)	0+0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

H1140A: A = 7-6 pnt, B = 5-4-3 pnt, C = 2-1-0 pnt

H1140B: A = 4 pnt, B = 3-2 pnt, C = 1-0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = aanwezigheid van zeegrass- en/of ruppia-velden (H1140A)

1 pnt = aanwezigheid schelpdierconcentraties op alle geschikte lokaties (H1140A)

1 pnt = aanwezigheid mosselbanken van verschillende leeftijd (H1140A)

1 pnt = aanwezigheid concentraties schelpkokerwormen op geschikte lokaties

B. Inwendige structuur

1 pnt = voldoende aanvoer van sediment gewaarborgd

1 pnt = variatie in sedimentsamenstelling niet aangetast

1 pnt = variatie in waterdiepte niet aangetast

C. Landschappelijke setting: *niet gebruikt*

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

A = 5-4 pnt, B = 3-2 pnt, C = 1-0 pnt

²¹ Klein gebied; score gebaseerd op inschattig dat er in een dergelijk klein gebied geen evenwichtige populatieopbouw van de benthos- en visgemeenschap kan zijn.

A. Water

1 pnt = goede waterkwaliteit (geen hoge concentratie mest- en gifstoffen)

1 pnt = zuurstofloosheid beperkt zich tot natuurlijke diepte

B. Lucht: *niet gebruikt*

C. Bodem: *behandeld onder structuur*

D. Processen

1 pnt = variatie in hydrodynamiek (door golfwerking of getijdenstroming) niet aangetast

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = kinderkamerfunctie voor Noordzeevissoorten niet aangetast

F Rust/Voedsel

1 pnt = geen verstoring van rust- en foerageerfunctie voor vogels en zeezoogdieren

Scores		structuur	functie	
1	Waddenzee, H1140A	0+1+0+1+1+0 ²² +1 b	1+1+0+0+1 b	B
2	Duinen en Lage Land Texel	0+1+0+1+1+1+1 a	1+1+1+1+0 a	A
7	Noordzeekustzone, H1140B	1+1+1+1 a	1+1+1+0+1 a	A
101	Duinen Goeree en Kwade hoek, 1140A	0+1+0+1+1+1+1 b	1+1+1+0+1 a	A
113	Voordelta, H1140B	1+1+1+1 a	1+1+1+0+1 a	A
122	Westerschelde & Saefthinghe, H1140B	0+1+0+1 b	0+1+1+1+1 a	A
123	Zwin & Kievittepolder, H1140A	0+0+0+0+1+0 ²³ +0 c	1+1+1+0+0 b	C*

*herstel moeilijk

Oppervlakte

Volgens het AWB Voordelta bedraagt de landelijke oppervlakte voor H1140A 109.000 ha en voor H1140B 5000 ha (data van RWS, 2007). De habitatkaarten leveren voor de andere gebieden de volgende getallen op: Waddenzee/Noordzeekustzone (129.169 1140A, 3104 ha 1140B), Duinen Goeree & Kwade Hoek 50 ha 1140A en 269 ha 1140B, Westerschelde & Saefthinghe 1005 ha, Duinen Vlieland 1.4 ha, Zwin & Kievittepolder 9.5 ha 1140A en 32 ha 1140B. Voor de overige Waddeneilanden zijn nog geen getallen beschikbaar, maar deze zijn verwaarloosbaar. De som bedraagt circa 167730 ha. Uitgaande van een dekking van 98% door het Natura 2000-netwerk (uitzondering is centrale deel Noordzeekustzone) bedraagt de landelijke oppervlakte circa 170000 ha (2% = 3400, 15% = 25500).

1	Waddenzee	129169 ha	A
2	Duinen en Lage Land Texel	9.6 ha	C
7	Noordzeekustzone	3053 ha	C
101	Duinen Goeree en Kwade hoek	319 ha	C
113	Voordelta	114000 ha	A
122	Westerschelde & Saefthinghe	1005 ha	C
123	Zwin & Kievittepolder	42 ha	C

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	A	B	A	A
2	Duinen en Lage Land Texel	C	C	A	C
7	Noordzeekustzone	C	A	A	A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	C	C	A	C
113	Voordelta	A	A	A	A
122	Westerschelde & Saefthinghe	C	A	A	A
123	Zwin & Kievittepolder	C	C	C	C

²² Verzanding van de westelijke Waddenzee

²³ Ivm. verzanding Zwin

1160 Grote baaien

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = Aanwezigheid *Zostera noltii* (K-soort)

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; ruppia-en zeegras-velden worden beschouwd als structuurkenmerk

C. Fauna²⁴

1 pnt = Alle typische soorten aanwezig

1 pnt = Evenwichtige populatieopbouw (zowel jonge als oude individuen aanwezig) van de benthosgemeenschap

1 pnt = Evenwichtige populatieopbouw van de visgemeenschap

Scores

A = 4 pnt, B = 3-2 pnt, C = 1-0 pnt

118 Oosterschelde 1+1+1+1 A

Behoudsstatus²⁵

(criteria moeten gelden voor (vrijwel) het gehele oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 8-6 pnt, b = 5-3 pnt, c = 2-0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = aanwezigheid van zeegras- en/of ruppiavelden

1 pnt = aanwezigheid van locaties met schelpdierconcentraties²⁶

1 pnt = aanwezigheid van littorale mosselbanken

1 pnt = aanwezigheid van een algen- of 'film'laag met kiezel- en blauwwieren.

B. Inwendige structuur

1 pnt = gevarieerde hoogteligging met permanent droge en droogvallende platen en permanent ondergelopen delen.

1 pnt = natuurlijke variatie in hoog- en laagdynamische delen (als gevolg van hydrodynamiek door getijdenwerking), leidend tot een afwisseling in sedimentsamenstelling.

1 pnt = aanwezigheid van een natuurlijk geulenstelsel.

C. Landschappelijke setting

1 pnt = natuurlijke ruimtelijke verdeling van aangrenzende schorren en kwelders

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 4 pnt, b = 3-2 pnt, c = 1-0 pnt

²⁴ De natuurlijke opbouw van de levensgemeenschap van vogels en zeezoogdieren (uit conceptversie profieldocument d.d. 6-12-2011 wordt (mede) door andere factoren beïnvloed onafhankelijk van de kwaliteit en omvang vna het habitattypen en zijn hier daarom niet meegenomen.

²⁵ Ten opzichte van 'Estuaria' (H1130) zijn morfologische en hydrologische processen in H1160 'Grote baaien' minder dynamisch en is er geen sprake van een sterke en continue invloed van zoetrivierwater. Door de beperkte morfodynamiek en slibdynamiek is het water van grote baaien helderder en verandert het morfologische landschap (geulen, banken, platen) slechts langzaam.

²⁶ Dit aspect is niet opgenomen in de laatste versie van het profieldocument, maar het aantal geschikte locaties neemt wel af vanwege de voortdurende "zandhonger".

A. Water:

1 pnt = goede waterkwaliteit (geen hoge conc. gifstoffen)

1 pnt = helder water

B. Lucht: *niet gebruikt*

C. Bodem: *behandeld onder structuur*

D. Processen

1 pnt = Aanwezigheid van getijstroming

1 pnt = Natuurlijke sedimentatie- en erosieprocessen

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

F Rust/Voedsel: *niet gebruikt; behandeld onder structuur*

Scores	structuur	functie	
118 Oosterschelde	0+1+0+1+0+0+1+1 b	1+1+1+0 b	B

Oppervlakte

De landelijke oppervlakte van habitatype H1160 bedraagt 34700 ha.

Scores			
118 Oosterschelde	34700 ha	100%	A

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
118 Oosterschelde	A	A	B	A

Extra literatuur

Escaravage *et al.*, 2003; Lubbe *et al.*, 2011.

1170 Riffen

Representativiteit²⁷

A. Flora

Niet gehanteerd; er zijn geen typische E/K-soorten flora voor dit habitatype

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; er zijn geen vegetatietypen voor dit habitatype

C. Fauna

1 pnt = alle typische soorten aanwezig

1 pnt = Natuurlijke opbouw levensgemeenschap (meerdere soorten sessiele epifauna, meerdere soorten typisch voor grove sedimenten en meerdere algemene soorten)²⁸

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

165 Klaverbank 1+0 B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2-1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = korstvorming kalkroodwieren niet aangetast

B. Inwendige structuur

1 pnt = intacte geogene structuren; natuurlijke positie en orientatie stenen niet veranderd

1 pnt = goede vorm van habitatype: stenen > 64 mm bedekken meer dan 50% van de oppervlakte²⁹

C. Landschappelijke setting: *niet gebruikt*

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2-1 pnt, c = 0 pnt

A. Water:

1 pnt = doorzicht tot op de bodem

1 pnt = goede waterkwaliteit (geen hoge conc. gifstoffen)

B. Lucht: *niet gebruikt*

C. Bodem: *behandeld onder structuur*

D. Processen

1 pnt = lage bodemdynamiek (door golfwerking en/of getijdenstroming)

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

²⁷ Het profielformaat is nog niet vastgesteld.

²⁸ Feitelijk is dit een combinatie van hoge biodiversiteit en natuurlijk opbouw levensgemeenschap uit het profielformaat.

²⁹ Dit staat nog niet zo in het concept-profielformaat; de waarde van 50% moet mogelijk aangepast worden op basis van inventarisaties.

F Rust/Voedsel

1 pnt = Geschiktheid als leefgebied voor larvale en juveniele satdia van vis niet aangetast

Scores	structuur	functie	
165 Klaverbank	1+0+1 b	1+1+0 b	B

Oppervlakte

Het habitatype H1170 wordt aangetroffen in het Natura 2000-gebied Klaverbank (50% bedekking) en bij de Borkumse Stenen. Mogelijk voldoen ook delen van de Texelse Stenen aan de definitie van 'riffen', maar zeker is dit niet. Op de Klaverbank betreft het habitatype ongeveer 50% van de totale oppervlakte van 123764 ha (Bos *et al.*, 2008), oftewel 61882 ha. De som van H1170 in de gebieden Klaverbank en Borkumse Stenen wordt geschat op 83130 ha (Bos & Paijmans 2012), wat neerkomt op ruim 20.000 ha voor de Borkumse Stenen. Door een recente inventarisatie komen binnenkort waarschijnlijk betere getallen beschikbaar, maar er lijkt al reden om de oppervlakte van het type voor de Borkumse Stenen lager in te schatten (10.000 ha). De schatting van de landelijke oppervlakte komt daarmee op circa 72000 ha, waarvan 86% binnen het N2000-netwerk ligt.

Scores		
165 Klaverbank	61882 ha	A

Algemene score³⁰

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
165 Klaverbank	A	B	B	A

Extra literatuur

Van Moorsel 2003; Lindeboom *et al.*, 2005, 2008; Bos *et al.*, 2008; Bos & Paijmans 2012.

³⁰ In Bos *et al.*, (2008) zijn de scores respectievelijk A B C en A.

1310 Zilte pionierbegroeiingen

1310A = Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)

1310B = Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = ten minste twee soorten aanwezig van de niet-constante typische (K-)soorten (*Catapodium marinum*, *Bupleurum tenissimum*, *Blackstonia perfoliata*) of van de zeldzame kensoorten *Bryum marratii*, *Bryum warneum* of *Bryum knowltonii*.

B. Vegetatie

1 pnt = tenminste drie van de zelfstandig kwalificerende vegetatietypen aanwezig (*Salicornietum dolichostachyae* (Sd), *Salicornietum brachystachyae* (Sb), *Suaedetum maritimae* (Su), *Sagino maritimae-Cochlearietum danicae* (SC), *Centaurio-Saginetum trifolietosum fragiferi* (CS))

1 pnt = beide subtypen zijn aanwezig

C. Fauna

Niet gehanteerd; er zijn geen typische E/K-soorten fauna voor dit habitatype

Scores

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

1	Waddenzee	H1310AB	1+1+1 = A
2	Duinen en Lage Land Texel	H1310AB	1+1+1 = A
3	Duinen Vlieland	H1310A	0+1+1 = B ³¹
4	Duinen Terschelling	H1310AB	1+1+1 = A ³²
6	Duinen Schiermonnikoog	H1310B	0+0+0 = C ³³
7	Noordzeekustzone	H1310AB	1+1+1 = A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	H1310AB	1+1+1 = A
113	Voordelta	H1310AB	0+1+1 = B
114	Krammer-Volkerak	H1310AB	0+0+1 = C
115	Grevelingen	H1310AB	1+0+1 = B
118	Oosterschelde	H1310A	0+1+1 = B
121	Yerseke en Kapelse Moer	H1310A	1+0+1 = B
122	Westerschelde & Saeftinghe	H1310AB	0+1+1 = B
123	Zwin & Kievittepolder	H1310AB	0+1+1 = B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten : *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur: *niet gebruikt*

C. Landschappelijke setting

1 pnt = Op landschapsschaal voorkomend in samenhang met kwelders/schorren (H1330) en met open wad (H1140, H1130, H1160) voor subtype A EN/OF in samenhang met duinen of duinvalleien (subtype B) ³⁴

³¹ De begrenzing van Duinen Vlieland omvat slechts in de Kroonspolders (waaronder de 5^e polder) dit habitatype.

³² Het type komt in dit gebied voor op de Noordvaarder en marginaal op de overgang naar de Grieën.

³³ Het betreft met name subtype 1330B van de binnenkwelder.

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1-0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B.

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1.643 mol N/ha/jr (subtype A) en 1.500 mol N/ha/jr (subtype B)

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen

1 pnt = dagelijkse overstroming waarbij sedimentatie en erosie optreden (subtype A) EN/OF incidentele overstroming (subtype B)

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = oppervlakte binnen landschappelijke setting voldoende voor een duurzaam voorkomen (jaarlijkse fluctuaties in ogenschouw nemend)

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt; geen typische soorten*³⁵

Scores

1	Waddenzee	1 a	1+1+1 a	A
2	Duinen en Lage Land Texel	1 a	1+1+1 a	A
3	Duinen Vlieland	0 c	1+0+1 b	C*
4	Duinen Terschelling	0 c	1+0+0 c	C
6	Duinen Schiermonnikoog	1 a	1+1+0 b	A
7	Noordzeekustzone	1 a	1+0+0 c	A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1 a	1+1+1 a	A
113	Voordelta	1 a	1+1+1 a	A
114	Krammer-Volkerak	0 c	1+0+0 c	C
115	Grevelingen	0 c	1+0+0 c	C
118	Oosterschelde	0 c	1+0+1 b	B*
121	Yerseke en Kapelse Moer	0 c	1+0+1 b	B*
122	Westerschelde & Saeftinghe	0 c	1+0+0 c	C
123	Zwin & Kievittepolder	1 a	1+1+1 a	A

*herstel in deze gebieden moeilijk

Oppervlakte

Meer dan 99% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt. Deze bedraagt 2299 ha (2% is 46 ha, 15% is 345 ha).

Scores

1	Waddenzee	1296 ha	A
2	Duinen en Lage Land Texel	332 ha	B
3	Duinen Vlieland	9.4 ha	C
4	Duinen Terschelling	21 ha	C
6	Duinen Schiermonnikoog	5.4 ha	C
7	Noordzeekustzone	75 ha	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	22 ha	C

³⁴ Voor Duinen Terschelling (Noordvaarder) voldoet het grootste deel van het type (subtype A) hier niet aan. Dit geldt ook voor Duinen Vlieland: de 5^e Kroonspolder voldoet aan dit criterium, maar de overige polders (merendeel van het type) niet. Duinen Schiermonnikoog (vooral subtype B) voldoet wel aan dit criterium.

³⁵ Het type maakt onderdeel uit van het voedselgebied voor wadvogels, maar dit wordt geregeld via de Vogelrichtlijn.

113	Voordelta	8.3 ha	C
114	Krammer-Volkerak	12 ha *	C
115	Grevelingen	228 ha	B
118	Oosterschelde	139 ha	B
121	Yerseke en Kapelse Moer	8.7 ha	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	103 ha	B
123	Zwin & Kievittepolder	2.2 ha	C

* schatting (mede op basis van zoekgebied op habitatkaart)

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	A	A	A	A
2	Duinen en Lage Land Texel	B	A	A	A
3	Duinen Vlieland	C	B	C	C
4	Duinen Terschelling	C	A	C	C
6	Duinen Schiermonnikoog	C	C	A	C
7	Noordzeekustzone	B	A	C	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	C	A	A	A
113	Voordelta	C	B	A	B
114	Krammer-Volkerak	B	C	C	B
115	Grevelingen	B	B	C	B
118	Oosterschelde	B	B	B	B
121	Yerseke en Kapelse Moer	C	B	B	B
122	Westerschelde & Saeftinghe	B	B	C	B
123	Zwin & Kievittepolder	C	B	A	B

1320 Slijkgrasvelden

Representativiteit³⁶

A. Flora

1 pnt = *Spartina maritima* aanwezig

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; van de twee genoemde associaties komt slechts één nog voor in ons land

C. Fauna

Niet gehanteerd; er zijn geen typische E/K-soorten fauna voor dit habitatype

Scores

A = 1 pnt, C = 0 pnt

1	Waddenzee	0 = C
2	Duinen en Lage Land Texel	0 = C
4	Duinen Terschelling	0 = C
113	Voordelta	0 = C
118	Oosterschelde	0 = C
122	Westerschelde & Saeftinghe	0 = C
123	Zwin & Kievittepolder	0 = C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = het type komt voor in open, polvormige structuren op het open wad³⁷

C. Landschappelijke setting

1 pnt = op landschapsschaal voorkomend in samenhang met kwelderbegroeiingen (van de typen H1310A en H1330A), en met slik- en zandplaten (van de typen H1140A, H1130 en/of H1160)

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: *zie processen*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1.643 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

³⁶ In het profiel is sprake van een exoot. Feitelijk gaat het bij *Spartina townsendii* echter om een neo-endeem, een soort die nieuw ontstaan is door kruising met een ingevoerde soort. Wel is het voorkomen van deze soort sterk bevorderd door aanplant.

³⁷ Een dergelijke structuur duidt op verjonging en daarmee op duurzaam voortbestaan van het type.

D. Processen

1 pnt = type wordt dagelijks overstroomd

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt; versnippering vormt geen probleem*

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt; het is niet waarschijnlijk dat hierin soorten broeden*

Scores

1	Waddenzee	1+1 a	1+1 a	A
2	Duinen en Lage Land Texel	0+1 b	1+1 a	A
4	Duinen Terschelling	0+0 c	1+0 b	C
113	Voordelta	1+1 a	1+1 a	A
118	Oosterschelde	0+1 b	0+0 c	B *
122	Westerschelde & Saeftinghe	0+1 b	1+1 a	A
123	Zwin & Kievittepolder	1+1 a	1+1 a	A

*herstel moeilijk

Oppervlakte

Meer dan 99% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt. Deze bedraagt 747 ha (2% is 15 ha, 15% is 112 ha).

Scores

1	Waddenzee	418 ha	A
2	Duinen en Lage Land Texel	0.5 ha	C
4	Duinen Terschelling	2.0 ha	C
113	Voordelta	1.9 ha	C
118	Oosterschelde	208 ha	A
122	Westerschelde & Saeftinghe	156 ha	A
123	Zwin & Kievittepolder	1.4 ha	C

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg	
1	Waddenzee	A	C	A	A
2	Duinen en Lage Land Texel	C	C	A	C
4	Duinen Terschelling	C	C	C	C
113	Voordelta	C	C	A	C
118	Oosterschelde	A	C	B	A
122	Westerschelde & Saeftinghe	A	C	A	A
123	Zwin & Kievittepolder	C	C	A	C

1330 Schorren en zilte graslanden

1330A Schorren en zilte graslanden (buitendijks)

1330B Schorren en zilte graslanden (binnendijks)

Representativiteit³⁸

A. Flora

1 pnt = typische E/K-soorten met een Rode Lijst-status kwetsbaar, bedreigd of ernstig bedreigd of zeer zeldzaam aanwezig; dit betreft *Puccinellia fasciculata*, *Atriplex pedunculata*, *Alopecurus bulbosus*, *Blysmus rufus* en *Hordeum marinum*, *Scirpus americanus*

1 pnt = tenminste 7 van de 10 andere typische E/K-plantensoorten aanwezig (*Armeria maritima*, *Artemisia maritima*, *Carex extensa*, *Cochlearia anglica*, *Juncus maritimus*, *Limonium vulgare*, *Parapholis strigosa*, *Puccinellia distans*, *Puccinellia borealis*, *Spergularia salina*)

B. Vegetatie³⁹

1 pnt = tenminste vijf van de zelfstandig kwalificerende associaties zijn aanwezig (Pm *Puccinellietum maritimae*, PL *Plantagini-Limonietum*, Hp *Halimionetum portulacoidis*, Pd *Puccinellietum distantis*, Pf *Puccinellietum fasciculatae*, Pc *Puccinellietum capillaris*, PH *Parapholido strigosae-Hordeetum marini*, Jg *Juncetum gerardi*, AF *Armerio-Festucetum litoralis*, JC *Junco-Caricetum extensae*, Br *Blysmetum rufi*, Am *Artemisietum maritimae*, AE *Atriplici-Elytrigietum pungentis*, OJ *Oenanthe lachenalii-Juncetum maritimi*)

C. Fauna

Niet gehanteerd; er zijn geen typische E/K-soorten fauna voor dit habitatype

Scores

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

1	Waddenzee	1+1+1	A
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1+1	A
3	Duinen Vlieland (<i>Kroonspolders</i>)	0+0+1	C ⁴⁰
4	Duinen Terschelling (<i>Noordv. + gr strand</i>)	1+1+1	A
5	Duinen Ameland (<i>randen Kooiduinen</i>)	0+0+0	C
6	Duinen Schiermonnikoog (<i>rand Kooiduinen</i>)	0+0+1	C
7	Noordzeekustzone	0+0+1	C
72	IJsselmeergebied	0+0+0	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	0+1+1	B
113	Voordelta	0+1+1	B
114	Krammer-Volkerak	1+0+0	C
115	Grevelingen	0+0+1	C
116	Kop van Schouwen	0+0+0	C
118	Oosterschelde	1+1+1	A
121	Yerseke en Kapelse Moer	1+0+0	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	0+1+1	B
123	Zwin & Kievittepolder	0+1+1	B
124	Groote Gat	0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

³⁸ In de gebieden 90 Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder en 109 Haringvliet zijn alleen mozaïektypen van H1330 aanwezig; deze gebieden zouden representativiteit D kunnen krijgen

³⁹ Het voorkomen van zowel binnendijkse als buitendijkse vormen (resp. subtype A en B) wordt niet als een extra kwaliteit van een gebied beschouwd. De buitendijkse vormen sluiten wat betreft representativiteit namelijk beter aan bij de Europese definitie.

⁴⁰ Kwelderbegroeiingen liggen grotendeels buiten 'Duinen Vlieland', uitgezonderd zilte begroeiingen van de Kroonspolders.

I Structuur

a = 4 pnt, b = 3, 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten : *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = het habitatype vormt een spontaan gevormd landschap van kreken, oeverwallen en kommen en/of groene stranden⁴¹

1 pnt = binnen geen enkele zone domineert een soortenarm dominantietype van Riet, Strandkweek of Gewone zoutmelde

C. Landschappelijke setting

1 pnt = het kwelderlandschap van het habitatype sluit aan op duinsystemen

1 pnt = het habitatype maakt deel uit van een zonering van de kwelder (samen met type 1310 en 1320), waarbij de verschillende kwelderzones elk aanwezig zijn en tussen de 5 en 40% van de totale kwelder beslaan⁴²

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 5-4 pnt, b = 3-2 pnt, c = 1-0 pnt

A. Water

1 pnt = zilte of brakke condities, zonder tendens tot verzoeting

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1.571 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen

1 pnt = regelmatige overstroming waarbij sedimentatie en erosie optreden

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = de oppervlakte voldoet (samen met typen 1310 en 1320) aan de op historische referenties gebaseerde minimale waarde voor oppervlakte in het gebied⁴³; voor sluffers en achterduinse strandvlaktes geldt dat het gebied groot genoeg is om een open verbinding met de Noordzee te houden zonder menselijk ingrijpen; voor binnendijkse terreinen geldt een oppervlakte > 10 ha

F. Rust/Voedsel

1 pnt = rust in broedseizoen gegarandeerd, ten behoeve van constante typische soorten Bergeend, Kluit, Tureluur en Haas

Scores

1	Waddenzee	1+0+1+1 b	1+1+1+0+1 a	A
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1+1+1 a	1+1+1+1+1 a	A
3	Duinen Vlieland (<i>Kroonspolders</i>)	0+1+0+0 c	1+1+0+0+1 b	C*
4	Duinen Terschelling (<i>Noordv. + gr strand</i>)	1+1+1+0 b	1+1+1+1+0 a	A
5	Duinen Ameland	0+1+1+1 b	0+1+0+0+0 c	C*
6	Duinen Schiermonnikoog	1+1+1+0 b	1+1+0+0+1 b	B
7	Noordzeekustzone	1+1+1+0 b	1+1+1+1+0 a	A
72	IJsselmeergebied	0+1+0+0 c	0+1+0+0+1 c	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1+1+1+1 a	1+1+1+1+1 a	A
113	Voordelta	0+1+1+1 b	1+1+1+1+1 a	A
114	Krammer-Volkerak	0+1+0+0 c	0+1+0+0+1 c	C
115	Grevelingen	0+1+0+0 c	1+1+0+0+1 b	C*

⁴¹ Dit criterium kan worden toegevoegd aan de kenmerken in het profiel.

⁴² Deze en de volgende parameter sluiten aan bij de criteria die voor kwelders zijn gesteld voor de kwaliteitsbeoordeling van de Kader Richtlijn Water (zie Dijkema *et al.*, 2005, scores en indeling zones volgens tabel 3.1 en 3.3). Het betekent dat er een evenwichtige leeftijdsopbouw is tussen de begroeiingen van de kwelder, gericht op duurzaam voortbestaan van omvang en kwaliteit. De kweldermonitoring van het VEGWAD-programma sluit aan bij beoordeling van deze parameters.

⁴³ Gebaseerd op Dijkema *et al.* (2005) is de minimum grootte: geen eis (deelgebieden Noordzee; binnendijkse terreinen), 500 ha (Waddenzee-West), 4600 ha (Waddenzee-Oost; inclusief goede verdeling (min. 1/3) vasteland en eilanden), 700 ha (Eems-Dollard), 500 ha (Oosterschelde) en 2300 ha (Westerschelde, waarvan minimaal 500 ha in het westelijke deel).

116	Kop van Schouwen	0+0+1+0 c	0+1+0+0+0 c	C
118	Oosterschelde	1+0+0+1 b	1+0+0+1+1 b	B
121	Yerseke en Kapelse Moer	0+1+0+1 b	1+0+0+1+1 b	B
122	Westerschelde & Saeftinghe	1+0+0+0 c	1+1+0+1+1 a	B*
123	Zwin & Kievittepolder	1+0+1+1 b	1+1+1+0+1 a	A
124	Groote Gat	0+1+0+0 c	0+0+0+0+1 c	C

* Herstel moeilijk

Oppervlakte

Meer dan 99% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (10583 ha) wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 211 ha, 15% is 1586 ha).

Scores

1	Waddenzee	6477 ha	A
2	Duinen en Lage Land Texel	449 ha	B
3	Duinen Vlieland	40 ha	C
4	Duinen Terschelling	165 ha	C
5	Duinen Ameland	17 ha	C
6	Duinen Schiermonnikoog	35 ha	C
7	Noordzeekustzone	159 ha	C
72	IJsselmeergebied	0.6 ha	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	174 ha	C
113	Voordelta	40 ha	C
114	Krammer-Volkerak	60 ha	C *
115	Grevelingen	235 ha	B
116	Kop van Schouwen	0.5 ha	C
118	Oosterschelde	292 ha	B
121	Yerseke en Kapelse Moer	42 ha	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	2110 ha	A
123	Zwin & Kievittepolder	21 ha	C
124	Groote Gat	0.3 ha	C

* schatting, gebaseerd op 31 ha voor Dintelse Gorzen en Slikken van de Heen en een onbekend oppervlakte (zoekgebied) voor de noordelijke deelgebieden Krammerse Slikken en Hellegatsplaten.

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	A	A	B	A
2	Duinen en Lage Land Texel	B	A	A	A
3	Duinen Vlieland	C	C	C	C
4	Duinen Terschelling	C	A	B	B
5	Duinen Ameland	C	C	C	C
6	Duinen Schiermonnikoog	C	C	B	C
7	Noordzeekustzone	C	C	B	C
72	IJsselmeergebied	C	C	C	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	C	B	A	B
113	Voordelta	C	B	A	B
114	Krammer-Volkerak	C	C	C	C
115	Grevelingen	B	C	C	B
116	Kop van Schouwen	C	C	C	C
118	Oosterschelde	B	A	B	B
121	Yerseke en Kapelse Moer	C	C	B	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	A	B	B	A
123	Zwin & Kievittepolder	C	B	B	B
124	Groote Gat	C	C	C	C

2110 Embryonale duinen

Representativiteit

A. Flora

Niet gehanteerd; er zijn geen typische E/K-soorten flora voor dit habitatype

B. Vegetatie

1 pnt = vloedmerkvegetatie in mozaïek aanwezig (betreft plantengemeenschappen *Atriplicetum littoralis* (At), *Salsolo-Cakiletum maritimae* (SC), RG *Cakile maritima*-[*Cakiletea maritimae*] (RGC), RG *Honckenya peploides*-[*Salsolo-Honckenyon peploidis*/*Ammophilion arenariae* (RGH))

C. Fauna

Niet gehanteerd; er zijn geen typische E/K-soorten fauna voor dit habitatype

Scores

A = 1 pnt, B = 0 pnt

1	Waddenzee	1	A
2	Duinen en Lage Land Texel	1	A
3	Duinen Vlieland	0	B
4	Duinen Terschelling	1	A
7	Noordzeekustzone	1	A
84	Den Helder-Callantsoog	0	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0	B
86	Schoorlse Duinen	0	B
87	Noordhollands Duinreservaat	0	B
88	Kennemerland-Zuid	0	B
96	Coepelduynen	0	B
97	Meijendel en Berkheide	0	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	0	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1	A
113	Voordelta	0	B
116	Kop van Schouwen	0	B
122	Westerschelde & Saeftinghe	0	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur: *niet gebruikt*

C. Landschappelijke setting

1 pnt = Type aanwezig in natuurlijk mozaïek met kaal zand, zilte vegetatie, vloedmerkbegroeiingen, helmduintjes⁴⁴

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

⁴⁴ Voorkomens aan de voet van een vastgelegde zeereep scoren op dit criterium negatief.

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1429 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt; processen verstuiving en erosie bepalen condities; deze zijn dominant over abiotische randvoorwaarden uit profielen*

D. Processen

1 pnt = er vindt spontane afbraak, duinvorming en verplaatsing plaats als gevolg van sedimentatie en erosieprocessen door wind

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt; oppervlakte wordt door langgerekte ligging voornamelijk door begrenzing bepaald; connectiviteit is op orde*

F. Rust/voedsel

1 pnt = Rust in broedseizoen gegarandeerd (indicator: grondbroeders als Strandplevier)⁴⁵

Scores

1	Waddenzee	1 a	1+1+0 b	A
2	Duinen en Lage Land Texel	1 a	1+1+0 a	A
3	Duinen Vlieland	0 c	1+0+0 b	C *
4	Duinen Terschelling	1 a	1+1+0 b	A
7	Noordzeekustzone	1 a	1+1+0 b	A
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	0 c	1+0+0 b	C*
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0 c	1+0+0 b	C*
86	Schoolse Duinen	1 a	1+1+0 b	A
87	Noordhollands Duinreservaat	0 c	1+1+0 b	C*
88	Kennemerland-Zuid	0 c	1+1+0 b	C*
96	Coepelduynen	0 c	1+1+0 b	C*
97	Meijendel en Berkheide	0 c	1+1+0 b	C*
99	Solleveld & Kapittelduinen	0 c	1+1+0 b	C*
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1 a	1+1+0 b	A
113	Voordelta	1 a	1+1+0 b	A
116	Kop van Schouwen	0 c	1+1+0 b	C*
122	Westerschelde & Saeftinghe	1 a	0+1+0 c	A

*herstel niet makkelijk, vanwege de eis dat de duinvoet op de huidige locatie gehandhaafd blijft

Oppervlakte

Meer dan 99% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (646 ha) wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 13 ha, 15% is 97 ha).

Scores

1	Waddenzee	118 ha	A
2	Duinen en Lage Land Texel	93 ha	B
3	Duinen Vlieland	1.8 ha	C
4	Duinen Terschelling	54 ha	C
7	Noordzeekustzone	242 ha	A
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	10 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	7.8 ha	C
86	Schoolse Duinen	8.4 ha	C

⁴⁵ Strandplevier heeft grootste broedpopulaties in Grevelingen, Krammer-Volkerak en Westerschelde; in geen van deze gevallen gaat het om H2110. In Waddenzee en Noordzeekustzone komen plaatselijk broedparen voor, maar naar schatting niet in meer dan 75% van het habitatype (bron: profielen vogels eindversie 2006), als gevolg van het ontbreken van rust in het broedseizoen.

87	Noordhollands Duinreservaat	1.9 ha	C
88	Kennemerland-Zuid	3.9 ha	C
96	Coepelduynen	3.5 ha	C
97	Meijendel en Berkheide	11 ha	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	8.2 ha	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	30 ha	B
113	Voordelta	10 ha *	C
116	Kop van Schouwen	10 ha	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	1.4 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	A	A	A	A
2	Duinen en Lage Land Texel	B	A	A	A
3	Duinen Vlieland	C	B	C	C
4	Duinen Terschelling	C	A	A	A
7	Noordzeekustzone	A	A	A	A
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	C	B	C	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	C	B	C	C
86	Schoorlse Duinen	C	B	A	B
87	Noordhollands Duinreservaat	C	B	C	C
88	Kennemerland-Zuid	C	B	C	C
96	Coepelduynen	C	B	C	C
97	Meijendel en Berkheide	C	B	C	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	C	B	C	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	B	A	A	A
113	Voordelta	C	B	A	B
116	Kop van Schouwen	C	B	C	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	C	B	A	B

2120 Witte Duinen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = typische vaatplanten (E/K) aanwezig (*Eryngium maritimum*, *Euphorbia paralias*, *Oenothera oakesiana*)⁴⁶

1 pnt = zes of meer kenmerkende paddenstoelen aanwezig (E/K typische soorten en aanvullende soorten)

De typische soorten Duinstinkzwam (*Phallus hadriani*), Duinfranjehoed (*Psathyrella ammophila*), Duinveldridderzwam (*Melanoleuca cinereifolia*), Zeeduinchampignon (*Agaricus devoniensis*) en Zandtulpje (*Peziza ammophila*) zijn niet onderscheidend tussen de Natura 2000-gebieden. De enige typische soort die overblijft om onderscheid tussen gebieden te maken in de maatlat is dan Helmharpoenzwam (*Hohenbuehelia culmicola*). Omdat één soort te weinig is voor een evenwichtige kwaliteitsbeoordeling, worden vier aanvullende soorten in de maatlat gebruikt, die op gebiedsniveau een goede kwaliteit indiceren (Mond. meded. W. Ozinga, Alterra). Dit betreft Mestnestzwammetje (*Cyathus stercoreus* RL TNB), Helmstropharia (*Psilocybe halophila* = *Stropharia halophila* RL GE-1), Duinvaalhoed (*Hebeloma psammophilum* RL GE-1) en Zeeduininkzwam (*Coprinus ammophilae* RL GE-1).⁴⁷

B. Vegetatie

Niet gehanteerd

C. Fauna

*Niet gehanteerd*⁴⁸

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

1	Waddenzee	1+1	A
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1	A
3	Duinen Vlieland	1+0	B
4	Duinen Terschelling	1+1	A
5	Duinen Ameland	0+1	B
6	Duinen Schiermonnikoog	1+1	A
7	Noordzeekustzone	1+1	A
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	0+1	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	1+0	B
86	Schoolse Duinen	1+1	A
87	Noordhollands Duinreservaat	1+1	A
88	Kennemerland-Zuid	1+1	A
96	Coepelduynen	1+0	B
97	Meijendel & Berkheide	1+0	B
98	Westduinpark en Wapendal	1+0	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	1+0	B
100	Voornes Duin	1+1	A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1+1	A
113	Voordelta	1+0	B

⁴⁶ Ook *x Calammophila baltica* wordt als typische soort genoemd in de profielen, maar deze soort is doorgaans aangeplant en wordt daarom niet in deze maatlat gehanteerd als kwaliteitsindicator. Deze soort wordt ook niet beschouwd voor de Rode Lijst, als zijnde "niet-voortplantend in Nederland".

⁴⁷ Deze soorten zouden als landelijke typische soort kunnen worden toegevoegd in de profielen, waarbij voor het Mestnestzwammetje geldt dat ook enkele binnenlandse vindplaatsen bekend zijn.

⁴⁸ De Eider geldt als typische K-soort; deze broedt ook in andere habitattypen van de buitenduinen (H2130 en H2160); de soort wordt bij Behoudsstatus gebruikt als indicator voor "rust".

116	Kop van Schouwen	1+1	A
117	Manteling van Walcheren	1+1	A
122	Westerschelde & Saeftinghe	1+1	A
123	Zwin & Kievittepolder	0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur:

1 pnt = natuurlijk (onregelmatig) reliëf van duinvormen dominant

C. Landschappelijke setting:

1 pnt = Overgang tussen 2120 en 2130 is "rafelig" met naar middenduin uitstrekkend H2120 ⁴⁹

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1-0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht:

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1429 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt; proces van aangroei en erosie bepalen condities; dit is dominant over andere abiotische randvoorwaarden uit profielen*

D. Processen:

1 pnt = er vindt spontane afbraak, duinvorming en verplaatsing plaats als gevolg van sedimentatie en erosieprocessen door wind

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt; oppervlakte wordt door langgerekte ligging voornamelijk door begrenzing bepaald*

F. Rust/voedsel:

1 pnt = rust in broedseizoen gegarandeerd (indicatorsoorten: Eider, Tapuit)

Scores

1	Waddenzee	1+1	a	1+1+0	b	A
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1	a	1+0+1	b	A
3	Duinen Vlieland	1+1	a	1+0+1	b	A
4	Duinen Terschelling	1+1	a	1+1+1	a	A
5	Duinen Ameland	1+1	a	1+0+1	b	A
6	Duinen Schiermonnikoog	1+1	a	1+1+1	a	A
7	Noordzeekustzone	1+1	a	1+1+1	a	A
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	1+1	a	1+0+1	b	A
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+0	c	1+0+1	b	C*
86	Schoolse Duinen	1+1	a	1+0+1	b	A

⁴⁹ Dit punt sluit aan bij de profieltekst dat stuivende (macro)parabolen tot het habitatype behoren, en dat deze als gevolg van het verschuiven van loopduinen, in de tijd wisselend van omvang zijn; ook wash-overs passen hierbij, waarbij overgang met kwelders optreden.

87	Noordhollands Duinreservaat	0+1	b	1+0+1	b	B
88	Kennemerland-Zuid	0+1	b	1+0+1	b	B
96	Coepelduynen	0+0	c	1+0+1	b	C*
97	Meijendel & Berkheide	0+0	c	1+0+1	b	C*
98	Westduinpark en Wapendal	0+0	c	1+0+0	c	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	0+0	c	1+0+1	b	C*
100	Voornes Duin	0+0	c	0+0+1	c	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	0+1	b	1+0+1	b	B
113	Voordelta	1+0	b	0+1+1	b	B
116	Kop van Schouwen	0+0	c	1+0+1	b	C*
117	Manteling van Walcheren	0+0	c	0+0+1	c	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	1+0	b	1+1+0	b	B
123	Zwin & Kievittepolder	0+0	c	1+0+1	b	C*

*Herstel is aan de Hollandse afslagkust en aan een groot deel van de Zeeuwse kust erg moeilijk te realiseren vanwege de eis dat de duinvoet op de huidige locatie gehandhaafd blijft.

Oppervlakte

Meer dan 99% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (1916 ha) wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 38 ha, 15% is 287 ha).

Scores

1	Waddenzee	64 ha	B
2	Duinen en Lage Land Texel	139 ha	B
3	Duinen Vlieland	116 ha	B
4	Duinen Terschelling	380 ha	A
5	Duinen Ameland	97 ha	B
6	Duinen Schiermonnikoog	12 ha	C
7	Noordzeekustzone	20 ha *	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	55 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	71 ha	B
86	Schoolse Duinen	29 ha	C
87	Noordhollands Duinreservaat	232 ha	B
88	Kennemerland-Zuid	284 ha	B
96	Coepelduynen	13 ha	C
97	Meijendel & Berkheide	84 ha	B
98	Westduinpark en Wapendal	15 ha	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	48 ha	B
100	Voornes Duin	34 ha	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	72 ha	B
113	Voordelta	10 ha*	C
116	Kop van Schouwen	101 ha	B
117	Manteling van Walcheren	51 ha	B
122	Westerschelde & Saeftinghe	1.6 ha	C
123	Zwin & Kievittepolder	5.6 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	B	A	A
2	Duinen en Lage Land Texel	B	A	A
3	Duinen Vlieland	B	B	B
4	Duinen Terschelling	A	A	A
5	Duinen Ameland	B	B	B
6	Duinen Schiermonnikoog	C	A	A

7	Noordzeekustzone	C	B	A	B
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	C	B	A	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	B	B	C	B
86	Schoolse Duinen	C	A	A	A
87	Noordhollands Duinreservaat	B	A	B	B
88	Kennemerland-Zuid	B	A	B	B
96	Coepelduynen	C	B	C	C
97	Meijendel en Berkheide	B	B	C	B
98	Westduinpark en Wapendal	C	B	C	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	B	B	C	B
100	Voornes Duin	C	A	C	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	B	A	B	B
113	Voordelta	C	B	B	B
116	Kop van Schouwen	B	A	C	B
117	Manteling van Walcheren	B	A	C	B
122	Westerschelde & Saeftinghe	C	A	B	B
123	Zwin & Kievittepolder	C	C	C	C

2130 Grijze duinen

2130A Grijze duinen (kalkrijk)

2130B Grijze duinen (kalkarm)

2130A Grijze duinen (heischraal)

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = zeer zeldzame typische soorten aanwezig (*Anacamptis pyramidalis*, *Gentiana cruciata*, *Hieracium peleterianum*, *Tuberaria guttata*, *Veronica verna*, *Thesium humifusum*, *Alyssum alyssoides*, *Orobanche purpurea*)

1 pnt = tenminste 12 van de overige typische soorten in gebied aanwezig (*Erodium lebelii*, *Asparagus officinalis* subsp. *prostratus*, *Myosotis ramosissima*, *Orobanche caryophyllea*, *Polygonatum odoratum*, *Phleum arenarium*, *Lithospermum officinale*, *Botrychium lunaria*, *Picris hieracioides*, *Rosa pimpinellifolia*, *Viola curtisii*, *Viola rupestris*, *Orobanche picridis*, *Silene conica*, *Silene nutans*, *Silene otites*, *Milium vernale*, *Artemisia campestris* subsp. *maritima*, *Trifolium scabrum*, *Medicago minima*).

B. Vegetatie

1 pnt = drie subtypen in het gebied aanwezig

1 pnt = heischrale associatie *Botrychio-Polygaletum* (subtype C) aanwezig met zeer zeldzame kensoorten (*Antennaria dioica*, *Gentianella campestris* en/of *Spiranthes spiralis*)

1 pnt = zeedorpenvegetatie aanwezig (subtype A); betreft associaties *Sileno-Tortuletum ruraliformis* en/of *Anthyllido-Silenetum*

1 pnt = vroongronden of mienten-landschap aanwezig (subtype B/C); betreft o.a. subassociatie *Festuco-Galietum veri trifolietosum*

C. Fauna

1 pnt = meerdere broedparen Velduil aanwezig (E-soort) en/of minimaal 10 broedparen Tapuit (bedreigde soort en C-soort, maar komt in lang niet alle gebieden voor)

1 pnt = ten minste twee typische soorten (E/K) insecten aanwezig (Duinparelmoervlinder, Duinsabelsprinkhaan, Kleine parelmoervlinder)

Scores

A = 8-5 pnt, B = 4-3 pnt, C = 2-0 pnt

1	Waddenzee	0+0+0+0+0+0+1+0	C
2	Duinen en Lage Land Texel	0+1+1+1+0+1+1+1	A
3	Duinen Vlieland	1+1+1+0+0+0+0+1	B
4	Duinen Terschelling	1+1+1+0+0+1+1+1	A
5	Duinen Ameland	0+1+0+0+0+1+1+1	B
6	Duinen Schiermonnikoog	0+0+1+1+0+0+0+1	B
7	Noordzeekustzone	0+0+0+0+0+0+0+0	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	0+0+1+0+0+0+0+1	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+1+0+0+0+0+0+1	C
86	Schoolse Duinen	0+1+1+0+0+0+0+1	B
87	Noordhollands Duinreservaat	1+1+1+0+1+0+0+1	A
88	Kennemerland-Zuid	1+1+1+0+1+0+0+1	A
96	Coepelduynen	1+1+0+0+1+0+0+0	B
97	Meijendel & Berkheide	1+1+1+0+1+0+0+1	A
98	Westduinpark & Wapendal	0+0+0+0+0+0+0+0	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	0+0+0+0+1+0+0+0	C
100	Voornes Duin	0+1+0+1+0+0+0+1	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	0+1+1+1+0+1+0+0	B
114	Krammer-Volkerak	0+0+0+0+0+0+0+0	C
115	Grevelingen	0+0+1+0+0+0+0+0	C
116	Kop van Schouwen	0+1+1+1+0+1+0+0	B

117	Manteling van Walcheren	0+1+0+0+0+1+0+0	B
118	Oosterschelde	0+0+0+0+0+0+0+0	C
122	Westerschelde & Seaftinghe	0+0+0+0+0+0+0+0	C
123	Zwin & Kievittepolder	0+0+0+0+0+0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 4,3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = Type betreft merendeels een lage, kruidenrijke of korstmosrijke begroeiing (niet vergrast of vervilt of verstruweeld)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = Het type komt voor als onderdeel van een landschapsmozaïek van pioniervegetatie (incl. kaal zand), kortgrazig grasland, ruigte en zomen, en struweel en bos

D. Fauna:

1 pnt = Duurzame populatie Cb-soort Konijn aanwezig verspreid door gebied

1 pnt = Duurzame populaties van tenminste drie Cab/Cb-soorten aanwezig: Heivlinder, Bruin blauwtje, Blauwvleugelsprinkhaan, Grote parelmoervlinder.

II Functie

a = 4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water: *niet gebruikt; buffering/vochthuishouding van subtype C is te specifiek voor algemene beoordeling hele type*

B. Lucht

1 pnt= N-norm niet overschreden; KDW = 1071 mol N/ha/jr (subtype A), 714 mol N/ha/jr (subtype B en C)

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen

1 pnt= Persistente verstuiwingskernen (stuifkuilen) in duingebied aanwezig OF grootschalige verstuiwing vanuit zeereep E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt, discrimineert niet genoeg tussen gebieden*

F. Rust/voedsel

1 pnt = Rust in broedseizoen gegarandeerd

1 pnt = Duurzame populaties van tenminste één Ca-soort aanwezig (Knopsrietje, Kommavlinder)

Scores

1	Waddenzee	0+1+0+0 c	0+1+0+1 b	C*
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1+0+1 a	0+1+0+1 b	A
3	Duinen Vlieland	1+0+1+1 a	0+1+0+1 b	A
4	Duinen Terschelling	0+0+1+0 c	0+1+0+1 b	C*
5	Duinen Ameland	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
6	Duinen Schiermonnikoog	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
7	Noordzeekustzone	1+1+0+0 b	0+1+0+1 b	B
84	Duinen Den Helder en Callants.	0+1+1+1 a	0+1+1+1 b	A

85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
86	Schoolse Duinen	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
87	Noordhollands Duinreservaat	0+0+1+1 b	0+1+0+1 b	B
88	Kennemerland-Zuid	0+0+1+1 b	0+1+0+1 b	B
96	Coepelduynen	1+1+1+1 a	0+1+1+1 b	A
97	Meijendel & Berkheide	0+1+0+0 c	0+0+0+1 c	C
98	Westduinpark & Wapendal	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	0+1+0+1 b	0+1+1+0 b	B
100	Voornes Duin	0+0+0+0 c	0+0+0+1 C	C
101	Duinen Goeree en Kwade Hoek	1+1+0+0 b	0+1+0+1 b	B
114	Krammer-Volkerak	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
115	Grevelingen	1+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
116	Kop van Schouwen	0+0+0+1 c	0+0+0+1 c	C
117	Manteling van Walcheren	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
118	Oosterschelde	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C
123	Zwin & Kievittepolder	0+0+0+0 c	0+0+0+1 c	C

Oppervlakte

Meer dan 95% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (15530 ha)*100/95 = 16347 ha wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 327 ha, 15% is 2452 ha).

Scores

1	Waddenzee	20 ha**	C
2	Duinen en Lage Land Texel	2293 ha	A
3	Duinen Vlieland	327 ha	B
4	Duinen Terschelling	884 ha	B
5	Duinen Ameland	454 ha	B
6	Duinen Schiermonnikoog	117 ha	C
7	Noordzeekustzone	20 ha**	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	424 ha	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	476 ha	B
86	Schoolse Duinen	206 ha	C
87	Noordhollands Duinreservaat	2937 ha	A
88	Kennemerland-Zuid	4444 ha	A
96	Coepelduijnen	127 ha	C
97	Meijendel & Berkheide	1267 ha	B
98	Westduinpark & Wapendal	83 ha	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	184 ha	C
100	Voornes Duin	70 ha	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	284 ha	B
114	Krammer-Volkerak	8 ha	C
115	Grevelingen	28 ha	C
116	Kop van Schouwen	778 ha	B
117	Manteling van Walcheren	257 ha	C
118	Oosterschelde	0.7 ha	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	0.03 ha	C
123	Zwin & Kievittepolder	0.2 ha	C

** grove schatting

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	C	C	C	C
2	Duinen en Lage Land Texel	A	A	A	A
3	Duinen Vlieland	B	B	A	B
4	Duinen Terschelling	B	A	C	B
5	Duinen Ameland	B	B	C	B
6	Duinen Schiermonnikoog	C	B	C	C
7	Noordzeekustzone	C	C	B	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	B	C	A	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	B	C	C	B
86	Schoolse Duinen	C	B	C	C
87	Noordhollands Duinreservaat	A	A	B	A
88	Kennemerland-Zuid	A	A	B	A
96	Coepelduynen	C	B	A	B
97	Meijendel en Berkheide	B	A	C	B
98	Westduinpark & Wapenveld	C	C	C	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	C	C	B	C
100	Voornes Duin	C	B	C	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	B	B	B	B
113	Voordelta	C	C	C	C
114	Krammer-Volkerak	C	C	C	C
115	Grevelingen	B	B	C	B
116	Kop van Schouwen	C	B	C	C
117	Manteling van Walcheren	C	C	C	C
122	Westerschelde & Saefthinghe	C	C	C	C
123	Zwin & Kievittepolder	C	C	C	C

Extra literatuur

Drees & Van Manen 2004.

2140 Duinheiden met kraaihei

2140A Duinheiden met kraaihei (vochtig)

2140B Duinheiden met kraaihei (droog)

Representativiteit⁵⁰

A. Flora

1 punt = Typische soorten (E/K) aanwezig (*Arctostaphylos uva-ursi*), zeldzame kensoorten (*Genista tinctoria*), of zeldzame kenmerkende soorten van heischrale vegetatie of kruipwilgstruweel (*Orchis morio*, *Platanthera bifolia*, *Gymnadenia conopsea*, *Antennaria dioica*, *Ophioglossum vulgatum*, *Monotropa hypopitys*, *Huperzia selago*, *Pyrola minor*, *Lycopodium clavatum*)⁵¹

B. Vegetatie

1 punt = beide subtypen aanwezig verspreid door grote delen van het gebied⁵²

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen typische E/K-soorten

Scores⁵³

A = 2 punt, B = 1 punt, C = 0 punt

2	Duinen en Lage Land Texel	2140AB	1+1	A
3	Duinen Vlieland	2140AB	0+1	B
4	Duinen Terschelling	2140AB	1+1	A
5	Duinen Ameland	2140AB	0+1	B
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	2140AB	1+0	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	2140AB	1+1	A
86	Schoorlse Duinen	2140AB	0+1	B
87	Noordhollands Duinreservaat	2140AB	1+1	A

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 2 punt, b = 1 punt, c = 0 punt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 punt = voor beide subtypen: bedekking van grassen <25% en van bomen en struiken <10% (o.a. *S. repens*)

1 punt = door hele gebied lokaal jonge stadia aanwezig (doorgaans korstmosrijk of kruidenrijk)

C. Landschappelijke setting: *niet gebruikt*

D. Fauna: *niet gebruikt*

⁵⁰ Begroeiingen met Grote veenbes (*Oxycoccus macrocarpos*) zijn niet speciaal hoog gewaardeerd; Natte begroeiingen (*Empetro-Ericetum*) zijn niet speciaal hoog gewaardeerd; Veenmosrijke of korstmosrijke begroeiingen zijn niet speciaal hoog gewaardeerd, aangezien dit niet aansluit bij de profielen en niet tot uiting is gebracht in plantengemeenschappen; Levermosrijke vormen spelen alleen in het binnenland een onderscheidende rol; de bijdrage van Kraaihei-vegetatie voor fauna is onduidelijk; mogelijk werkt het juist nivellerend t.o.v. grazige vegetatie.

⁵¹ Alleen typische soorten en zeldzame kensoorten van associaties levert te weinig soorten op om te differentiëren tussen de gebieden.

⁵² Voor Noordhollands duinreservaat: ten noorden van de kalkgrens

⁵³ Schiermonnikoog: in valleien komt natte heide voor met zeer lokaal kraaihei (2140A); de droge vorm komt niet voor, wel bevindt zich op noordhellingen *Pyrolo-Salicetum* (zonder Kraaihei); volgens AWB echter 2140B op noordhellingen van Groenglop; dit lijkt onjuist.

II Functie

a = 3,2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water

1 pnt = valleien van subtype A overwegend niet verdroogd

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1071 mol N/ha/jr (subtype A en B)

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

2	Duinen en Lage Land Texel	1+0 b	1+0	b B
3	Duinen Vlieland	1+0 b	1+0	b B
4	Duinen Terschelling	1+0 b	1+0	b B
5	Duinen Ameland	0+0 c	0+0	c C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	1+0 b	0+0	b C*
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	1+0 b	1+0	a A
86	Schoorlse Duinen	1+1 a	0+0	c A
87	Noordhollands Duinreservaat	1+1 a	0+0	c A

*herstel gemakkelijk (begrazing)

Oppervlakte

Meer dan 99% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (2487 ha) wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 50 ha, 15% is 373 ha).

Scores

2	Duinen en Lage Land Texel	597 ha	A
3	Duinen Vlieland	178 ha	B
4	Duinen Terschelling	974 ha	A
5	Duinen Ameland	33 ha	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	22 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	206 ha	B
86	Schoorlse Duinen	218 ha	B
87	Noordhollands Duinreservaat	181 ha	B

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
2 Duinen en Lage Land Texel	A	A	B	A
3 Duinen Vlieland	B	B	B	B
4 Duinen Terschelling	A	A	B	A
5 Duinen Ameland	C	B	C	C
84 Duinen Den Helder en Callantsoog	C	B	C	C
85 Zwanenwater & Pettemerduinen	B	A	A	A
86 Schoorlse Duinen	B	B	A	B
87 Noordhollands Duinreservaat	B	A	A	A

2150 Duinheiden met struikhei

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = Atlantische, zeldzame heidesoorten aanwezig (*Erica scoparia*, *Erica cinerea*)⁵⁴

B. Vegetatie

1 pnt = korstmosrijke vormen aanwezig⁵⁵

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen typische E/K-soorten

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

2	Duinen en Lage Land Texel	0+1	B ⁵⁶
3	Duinen Vlieland	0+1	B
4	Duinen Terschelling	0+1	B ⁵⁷
5	Duinen Ameland	0+0	B
84	Duinen Den Helder en Call.	0+0	C
85	Zwanenwater & Pettemerd.	0+0	C
86	Schoorlse Duinen	0+0	C
87	Noordhollands Duinreservaat	0+0	C
88	Kennemerland-Zuid	0+0	C (Langevelderslag)
98	Westduinpark & Wapendal	0+0	C (Wapendal)
99	Solleveld & Kapittelduinen	0+0	B
116	Kop van Schouwen	0+1	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = verschillende ontwikkelingsstadia van type aanwezig (met name ook de aftakelingsfase van struikhei, en jonge, korstmosrijke stadia)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = gelegen in een context van duingrasland, waarbij ook de typische soorten fauna van H2130 gebruik kunnen maken van H2150

D. Fauna: *niet gebruikt; zie C*

II Functie

a = 1 pnt, c = 0 pnt

⁵⁴ Deze worden in de European Interpretation Manual genoemd, maar komen momenteel niet in dit type voor. Op Terschelling komt *Erica scoparia* voor in H2140.

⁵⁵ Dit punt wordt niet specifiek genoemd in het profielendocument. Echter, het profiel biedt weinig houvast voor een kwaliteitsbeoordeling op basis van representativiteit: er zijn geen E/K-soorten, en de vegetatietype betreft feitelijk altijd het *Carici arenariae-Empetretum*. Om die reden is dit punt opgevoerd, gebaseerd op de C-soorten rendiermossen. Onder structuur wordt dit aspect eveneens toegapst, maar dan voor 75% of meer van het voorkomen an het type.

⁵⁶ *Erica cinerea* wordt gemeld van Texel (Floron 2011), maar er zijn geen opnamen van dit habitattypen met deze soort.

⁵⁷ Op Terschelling komt *Erica scoparia* niet in dit type voor, maar in type 2140.

A. Water: *niet gebruikt (per definitie bij subtype A)*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1071 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen; *begrazing uit zich in structuur*

E. Connectiviteit: *niet gebruikt*

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

2	Duinen en Lage Land Texel	1+1	a	0 c	A
3	Duinen Vlieland	1+1	a	0 c	A
4	Duinen Terschelling	1+1	a	0 c	A
5	Duinen Ameland	0+1	b	0 c	C*
84	Duinen Den Helder en Call.	0+0	c	0 c	C
85	Zwanenwater & Pettemerd.	0+1	b	0 c	C*
86	Schoolse Duinen	0+1	b	0 c	C*
87	Noordhollands Duinreservaat	0+1	b	0 c	C*
88	Kennemerland-Zuid	0+1	b	0 c	C*
98	Westduinpark & Wapendal	0+0	c	0 c	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	0+1	b	0 c	C*
116	Kop van Schouwen	0+1	b	0 c	C*

*herstel lastig

Oppervlakte

Zo'n 95% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (400 ha)*100/95 wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt (421 ha; 2% is 8.4 ha, 15% is 63.2 ha).

Scores

2	Duinen en Lage Land Texel	187 ha	A
3	Duinen Vlieland	5.5 ha	C
4	Duinen Terschelling	94 ha	A
5	Duinen Ameland	11 ha	B
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	0.5 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	1.9 ha	C
86	Schoolse Duinen	30 ha	B
87	Noordhollands Duinreservaat	45 ha	B
88	Kennemerland-Zuid	5.4 ha	C
98	Westduinpark & Wapendal	1.6 ha	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	3.0 ha	C
116	Kop van Schouwen	4.1 ha	C

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
2 Duinen en Lage Land Texel	A	B	A	A
3 Duinen Vlieland	C	B	A	B
4 Duinen Terschelling	A	B	A	A
5 Duinen Ameland	B	B	C	B
84 Duinen Den Helder en Callantsoog	C	C	C	C
85 Zwanenwater & Pettemerduinen	C	C	C	C
86 Schoolse Duinen	B	C	C	B
87 Noordhollands Duinreservaat	B	C	C	B
88 Kennemerland-Zuid	C	C	C	C
98 Westduinpark & Wapendal	C	C	C	C
99 Solleveld & Kapittelduinen	C	B	C	C
116 Kop van Schouwen	C	B	C	C

2160 Duindoornstruwelen

Representativiteit⁵⁸

A. Flora

1 pnt = aanwezigheid van ten minste twee zeldzame rozensoorten (*Rosa caesia*, *Rosa dumalis*, *Rosa henkeri-schulzei*, *Rosa inodora*, *Rosa sherardii*, *Rosa subcanina*, *Rosa subcollina*) volgens Bakker et al. (2011).⁵⁹

B. Vegetatie

1 pnt = kwalificerende begroeiingen van de associatie *Rhamno-Crataegetum* aanwezig (dit is doorgaans de soortenrijkste van de kwalificerende plantengemeenschappen)

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen typische E/K-soorten

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

1	Waddenzee	0+0 C
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1 A
3	Duinen Vlieland	1+0 B
4	Duinen Terschelling	1+0 B
5	Duinen Ameland	1+0 B
6	Duinen Schiermonnikoog	1+0 B
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	1+0 B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+0 C
86	Schoolse Duinen	0+0 C
87	Noordhollands Duinreservaat	1+1 A
88	Kennemerland-Zuid	1+1 A
96	Coepelduynen	0+0 C
97	Meijndel & Berkheide	1+1 A
98	Westduinpark & Wapendal	0+1 B
99	Solleveld & Kapittelduinen	0+1 B
100	Voornes Duin	1+1 A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	0+1 B
109	Haringvliet	0+0 C
114	Krammer-Volkerak	0+0 C
115	Grevelingen	0+0 C
116	Kop van Schouwen	1+1 A
117	Manteling van Walcheren	1+1 A
118	Oosterschelde	0+0 C
122	Westerschelde & Saeftinghe	0+0 C
123	Zwin & Kievittepolder	0+0 C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

⁵⁸ De beschrijving en beoordeling van habitattypen 2160 in het Profielendocument hinkt op twee gedachten en bevat daardoor tegenstrijdige elementen. Enerzijds wordt ingezet op een lange levensduur van Duindoornstruwelen, anderzijds op maximale biodiversiteit. De beoordeling van op associatieniveau ontwikkelde struwelen als 'goed' en de rompgemeenschappen met Duindoorn als 'matig' houdt in dat voor diversiteit wordt gekozen, wat ten koste gaat van de perspectieven voor de Duindoorn. In de maatlaten zijn de jonge stadia (rompgemeenschappen) van belang geacht bij structuur & functie (duurzaam voortbestaan), terwijl de oudere stadia hoog scoren bij representativiteit.

⁵⁹ De soorten *Rosa majalis* en *Rosa glauca* zijn in deze lijst niet meegenomen; dit zijn ontsnapte tuinsorten.

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = geen codominantie van houtige exoten (o.a. Rimpelroos, Amerikaanse vogelkers) of boomsoorten (Ratelpopulier, wilgen) in het type (die het type geleidelijk verdringen)

B. Inwendige structuur: *niet gebruikt*

C. Landschappelijke setting

1 pnt = vlakdekkend aanwezig in overgang buitenduin - middenduin (en daarnaast eventueel ook verder binnenwaarts) in contact met stuivende buitenduinen

D. Fauna

1 pnt = Duurzame populatie van Cb-soort Nachtegaal aanwezig

II Functie

a = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: *niet gebruikt (per definitie bij subtype A)*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 2000 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = type over ten minste 50 ha aanwezig ⁶⁰

F. Rust/voedsel : *niet gebruikt; het type heeft een belangrijke functie als voedselbron voor (trek)vogels, vanwege de diverse besdragende struiken, maar het relatieve belang van deze functie is sterk gekoppeld aan de oppervlakte van het type*

Scores

A = 2 pnt, C = 0 pnt

1	Waddenzee	1+0+0 c	1+0 b	C *
2	Duinen en Lage Land Texel	1+0+1 b	1+1 a	A
3	Duinen Vlieland	1+0+1 b	1+0 b	B
4	Duinen Terschelling	1+0+1 b	1+0 b	B
5	Duinen Ameland	1+0+1 b	1+1 a	A
6	Duinen Schiermonnikoog	1+0+1 b	1+1 a	A
84	Duinen Den Helder en Callantssoog	1+0+1 b	1+0 b	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	1+0+1 b	1+0 b	B
86	Schoorlse Duinen	1+0+1 b	1+0 b	B
87	Noordhollands Duinreservaat	1+1+1 a	1+1 a	A
88	Kennemerland-Zuid	1+1+1 a	1+1 a	A
96	Coepelduynen	1+1+1 a	1+0 b	A
97	Meijendel & Berkheide	1+1+1 a	1+1 a	A
98	Westduinpark & Wapendal	0+0+1 c	1+1 b	C *
99	Solleveld & Kapittelduinen	1+0+1 b	1+1 b	B
100	Voornes Duin	1+1+1 a	1+1 b	A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1+0+1 b	1+1 b	B
109	Haringvliet	1+0+1 b	1+0 b	B

⁶⁰ Een goede minimum structuur areaal voor struwelen ontbreekt momenteel; deze parameter kan op basis van betere getallen bijgesteld worden.

114	Krammer-Volkerak	0+0+0 c	1+0 b	C *
115	Grevelingen	1+0+1 b	1+1 a	A
116	Kop van Schouwen	1+1+1 a	1+1 a	A
117	Manteling van Walcheren	1+0+1 b	1+1 a	A
118	Oosterschelde	1+0+0 c	1+0 b	C *
122	Westerschelde & Saeftinghe	1+0+0 c	1+0 b	C *
123	Zwin & Kievittepolder	1+0+0 c	1+0 b	C *

*herstel niet makkelijk

Oppervlakte

Ongeveer 95% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (7791 ha)*100/95 (=8201 ha) wordt als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 164 ha, 15% is 1230 ha).

Scores

1	Waddenzee	3.3 ha	C
2	Duinen en Lage Land Texel	418 ha	B
3	Duinen Vlieland	28 ha	C
4	Duinen Terschelling	45 ha	C
5	Duinen Ameland	76 ha	C
6	Duinen Schiermonnikoog	80 ha	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	1.5 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	1.7 ha	C
86	Schoolse Duinen	0.6 ha	C
87	Noordhollands Duinreservaat	821 ha	B
88	Kennemerland-Zuid	2103 ha	A
96	Coepelduinen	19 ha	C
97	Meijendel & Berkheide	870 ha	B
98	Westduinpark & Wapendal	100 ha	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	144 ha	C
100	Voornes Duin	167 ha	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	304 ha	B
109	Haringvliet	25 ha	C
114	Krammer-Volkerak	45 ha	C
115	Grevelingen	433 ha	B
116	Kop van Schouwen	644 ha	B
117	Manteling van Walcheren	132 ha	C
118	Oosterschelde	2.0 ha	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	7.1 ha	C
123	Zwin & Kievittepolder	14 ha	C

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	C	C	C
2	Duinen en Lage Land Texel	B	A	A
3	Duinen Vlieland	C	B	B
4	Duinen Terschelling	C	B	B
5	Duinen Ameland	C	B	A
6	Duinen Schiermonnikoog	C	B	A
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	C	B	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	C	C	B
86	Schoolse Duinen	C	C	B
87	Noordhollands Duinreservaat	B	A	A
88	Kennemerland-Zuid	A	A	A
96	Coepelduinen	C	C	A

97	Meijendel en Berkheide	B	A	A	A
98	Westduinpark & Wapendal	C	B	C	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	B	B	B	B
100	Voornes Duin	B	A	A	A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	B	B	B	B
109	Haringvliet	C	C	B	C
114	Krammer-Volkerak	C	C	C	C
115	Grevelingen	B	C	A	B
116	Kop van Schouwen	B	A	A	A
117	Manteling van Walcheren	C	A	A	A
118	Oosterschelde	C	C	C	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	C	C	C	C
123	Zwin & Kievittepolder	C	C	C	C

2170 Kruiwilgstruwelen

Representativiteit

A. Flora⁶¹

1 pnt = lokale kensoort *Monotropa hypopitys* aanwezig

1 pnt = beide kenmerkende *Pyrola*-soorten aanwezig⁶²

B. Vegetatie

1 pnt = de volgende drie typen van vochtminnend Kruiwilgstruweel zijn alle drie aanwezig: (a) met *Pyrola*, (b) met *Ophioglossum* en *Parvocaricetea*-elementen, (c) met *Salix cinerea*

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen typische E/K-soorten

Scores

A = 3,2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

1	Waddenzee	0+0+0	C
2	Duinen en Lage Land Texel	0+1+1	A
3	Duinen Vlieland	0+1+1	A
4	Duinen Terschelling	1+0+1	A
5	Duinen Ameland	0+0+1	B
6	Duinen Schiermonnikoog	0+1+1	A
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	0+0+0	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+0+1	B
86	Schoolse Duinen	1+0+1	A
87	Noordhollands Duinreservaat	1+0+1	A
88	Kennemerland-Zuid	1+0+0	B
100	Voornes Duin	0+0+1	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1+0+0	B
114	Krammer-Volkerak	0+0+0	C
115	Grevelingen	0+0+1	B
116	Kop van Schouwen	0+0+0	C
117	Manteling van Walcheren	0+0+0	C
118	Oosterschelde	0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt, enige soort Kruiwilg is voorwaarde voor aanwezigheid type*

B. Inwendige structuur

1 pnt = overgangen naar droger Kruiwilgstruweel (indicatoren: *Carlina vulgaris* en/of *Thalictrum minus* subsp. *dunense*⁶³)

⁶¹ Meer dan onder de vaatplanten zijn kenmerkende soorten te vinden onder de mycorrhizazwammen (*Inocybe spp.*, *Russula persicina*, *Tricholoma cingulatum*) en onder de op Kruiwilg gespecialiseerde kevers, die deels aan de duinen gebonden zijn (*Chrysolina limbata*, *Chrysomela collaris*, *Chrysomela saliceti*, *Lepyrus palustris*).

⁶² Feitelijk is *Pyrola minor* differentiërend, aangezien *Pyrola rotundifolia* nagenoeg overal voorkomt.

⁶³ Beide soorten worden in de Intrepreation Manual of European Habitat Types genoemd

C. Landschappelijke setting:

1 pnt = jonge stadia (= met *Pyrola*) ontwikkelen zich in randen van duinvalleien verspreid door desbetreffend duingebied

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water:

1 pnt = duingebied weinig beïnvloed door verdroging en/of waterwinning

B. Lucht:

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 2286 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen:

1 pnt = voorkomend in dynamisch kustlandschap met verstuiving en vorming van nieuwe valleien

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt; de kenmerkende vaatplanten zijn goede verspreiders*

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt; het is niet bekend of dit een favoriet broedbiotoop voor bepaalde vogels is*

Scores

1	Waddenzee	0+0 c	1+1+1 a	C*
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1 a	1+1+1 a	A
3	Duinen Vlieland	1+0 b	1+1+1 a	A
4	Duinen Terschelling	0+0 c	1+1+1 a	A
5	Duinen Ameland	0+0 c	1+1+1 a	A
6	Duinen Schiermonnikoog	1+1 a	1+1+1 a	A
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	0+0 c	0+1+0 c	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+0 c	1+1+0 b	C*
86	Schoolse Duinen	1+0 b	0+1+1 b	B
87	Noordhollands Duinreservaat	1+0 b	0+1+0 c	C*
88	Kennemerland-Zuid	1+0 b	0+1+1 b	B
100	Voornes Duin	0+0 c	1+1+1 a	C*
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	0+0 c	0+1+1 b	C*
114	Krammer-Volkerak	0+0 c	0+1+1 b	C*
115	Grevelingen	0+1 b	1+1+0 b	B
116	Kop van Schouwen	1+0 b	1+1+1 a	A
117	Manteling van Walcheren	0+0 c	0+1+0 c	C
118	Oosterschelde	0+0 c	1+1+0 b	C*

Oppervlakte

Meer dan 95% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (886 ha)*100/95 = 933 ha wordt als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 19 ha, 15% is 140 ha).

Scores

1	Waddenzee	0.1 ha	C
2	Duinen en Lage Land Texel	239 ha	A
3	Duinen Vlieland	1.2 ha	C
4	Duinen Terschelling	194 ha	A
5	Duinen Ameland	104 ha	B
6	Duinen Schiermonnikoog	67 ha	B
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	8.2 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	21 ha	B

86	Schoolse Duinen	3.5 ha	C
87	Noordhollands Duinreservaat	86 ha	B
88	Kennemerland-Zuid	14 ha	C
100	Voornes Duin	0.3 ha	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	0.2 ha	C
114	Krammer-Volkerak	0.5 ha	C
115	Grevelingen	69 ha	B
116	Kop van Schouwen	28 ha	B
117	Manteling van Walcheren	38 ha	B
118	Oosterschelde	0.2 ha	C

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	C	C	C	C
2	Duinen en Lage Land Texel	A	A	A	A
3	Duinen Vlieland	C	A	A	A
4	Duinen Terschelling	A	A	A	A
5	Duinen Ameland	B	B	A	B
6	Duinen Schiermonnikoog	B	A	A	A
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	C	C	C	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	B	B	C	B
86	Schoolse Duinen	C	B	B	B
87	Noordhollands Duinreservaat	B	B	C	B
88	Kennemerland-Zuid	C	C	B	C
100	Voornes Duin	C	B	C	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	C	C	C	C
114	Krammer-Volkerak	C	C	C	C
115	Grevelingen	B	B	B	B
116	Kop van Schouwen	B	C	A	B
117	Manteling van Walcheren	B	C	C	C
118	Oosterschelde	C	C	C	C

2180 Duinbossen

2180A Duinbossen (droog)

2180B Duinbossen (vochtig)

2180C Duinbossen (binnenduinrand)

Representativiteit

A. Flora

Net gehanteerd; de typische soorten Scrophularia vernalis en Hyacinthoides non-scripta zijn niet representatief voor onderscheid in boskwaliteit van het hele (brede) type

B. Vegetatie

1 pnt = Alle drie subtypen op meerdere plaatsen (over grote oppervlakte) in gebied aanwezig

1 pnt = subassociatie *Fago-Quercetum convallarietosum* van subtype A aanwezig

1 pnt = (zeldzame, endemische) subassociatie *Crataego-Betuletum menthetosum* van subtype B aanwezig

1 pnt = Abelen-Iepenbos (*Violo odoratae-Ulmetum*) van subtype C aanwezig

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen typische E/K-soorten

Scores

A = 4,3 pnt, B = 2,1 pnt, C = 0 pnt

2	Duinen en Lage Land Texel	H2180ABC	1+0+0+0	B
3	Duinen Vlieland	H2180AB	0+0+0+0	C
4	Duinen Terschelling	H2180AB	0+0+0+0	C
5	Duinen Ameland	H2180AB	0+0+0+0	C
6	Duinen Schiermonnikoog	H2180AB	0+0+0+0	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	H2180ABC	1+0+0+0	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	H2180ABC	1+0+0+1	B
86	Schoorlse Duinen	H2180ABC	1+0+0+1 ⁶⁴	B
87	Noordhollands Duinreservaat	H2180ABC	1+1+1+1	A
88	Kennemerland-Zuid	H2180ABC	1+0+1+1	A
96	Coepelduijnen	H2180C	0+0+0+0	C
97	Meijndel & Berkheide	H2180ABC	1+1+1+1	A
98	Westduinpark & Wapendal	H2180AC	0+0+0+1	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	H2180AC	0+1+0+1	B
100	Voornes Duin	H2180ABC	1+0+1+1	A
101	Duinen Goeree en Kwade Hoek	H2180A	0+0+0+0	C
116	Kop van Schouwen	H2180ABC	1+0+0+0	B
117	Manteling van Walcheren	H2180ABC	1+0+0+0	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 6,5,4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

⁶⁴ Schoorl: subtype C marginaal aanwezig

A. Structuurbepalende soorten:

1 pnt = exoten hebben geen hoog aandeel in boom, struik of kruidlaag (Esdoorn wordt niet als exoot beschouwd)

B. Inwendige structuur

1 pnt = verschillende fasen in de bosontwikkeling aanwezig (incl. wilgen/struweel en oud, aftakelend bos met staand dood hout)

1 pnt = liggend dik dood hout (>30 cm) verspreid aanwezig door habitat

C. Landschappelijke setting

1 pnt = bos is onderdeel van gradiënt/mozaïek met natuurlijke struweel- en zoomvegetaties⁶⁵

1 pnt = bosdelen aanwezig met 100 jaar oude bomen

D. Fauna

1 pnt = Cb/Cab-soorten alle aanwezig (Grote bonte specht, Houtsnip, Eikenpage)

II Functie

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Water

1 pnt = habitat overwegend niet verdroogd: waterstanden binnen optimale traject volgens profiel (subtype B); niet scoren voor subtype A/C

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW= 1071-1429 mol N/ha/jr (subtype A), 2214 mol N/ha/jr (subtype B), 1786 mol N/ha/jr (subtype C)

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen; *uit zich in structuur*

E. Connectiviteit

1pnt = voldoet aan MSA: aaneengesloten complex van loofbos (>50 ha)

F. Rust/voedsel; *niet gebruikt*

Scores

2	Duinen en Lage Land Texel	1+0+0+0+0+1	b	1+0+0 b	B
3	Duinen Vlieland	1+0+0+0+0+0	c	1+0+0 b	C*
4	Duinen Terschelling	1+0+0+0+0+1	b	1+0+1 b	B
5	Duinen Ameland	1+0+0+0+0+0	c	1+0+0 b	C*
6	Duinen Schiermonnikoog	1+0+0+1+0+0	b	1+1+0 b	B
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	1+0+0+0+0+0	c	1+0+0 b	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	1+0+0+1+0+0	b	1+0+0 b	C*
86	Schoolse Duinen	1+0+0+0+1+1	b	1+0+1 b	B
87	Noordhollands Duinreservaat	1+0+0+1+1+1	a	0+0+1 b	A
88	Kennemerland-Zuid	1+0+0+1+1+1	a	0+0+1 b	A
96	Coepelduijnen	1+0+0+0+0+0	c	(1)+1+0 b	C*
97	Meijndel & Berkheide	1+0+0+1+1+1	a	0+0+1 b	A
98	Westduinpark & Wapendal	0+0+0+0+1+1	b	1+0+0 b	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	1+0+0+0+0+1	b	1+0+0 b	B
100	Voornes Duin	1+0+0+0+1+1	b	1+0+0 b	B
101	Duinen Goeree en Kwade Hoek	1+0+0+0+1+0	b	(1)+0+0 b	B
116	Kop van Schouwen	1+0+0+0+1+0	b	1+0+1 b	B
117	Manteling van Walcheren	1+0+0+1+1+1	a	1+0+1 b	A

* herstel moeilijk

⁶⁵ Geldt voor Manteling van Walcheren (eikenstruweeltjes aan zeezijde), Schiermonnikoog (overgang kwelder naar Berkenbos), Terschelling (berkenbossen) en Zwanenwater (natte bossen) en de duin-eikenbossen van Meijndel, Noordhollands duinreservaat en Kennemerland-Zuid

Oppervlakte

Naar schatting 90% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (7272 ha)*100/90 (= 8080 ha) wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 162 ha, 15% is 1212 ha).

Scores

2	Duinen en Lage Land Texel	399 ha	B
3	Duinen Vlieland	57 ha	C
4	Duinen Terschelling	267 ha	B
5	Duinen Ameland	35 ha	C
6	Duinen Schiermonnikoog	95 ha	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	113 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	159 ha	C
86	Schoolse Duinen	412 ha	B
87	Noordhollands Duinreservaat	1413 ha	A
88	Kennemerland-Zuid	2002 ha	A
96	Coepelduynen	0.5 ha	C
97	Meijendel & Berkheide	545 ha	B
98	Westduinpark & Wapendal	246 ha	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	98 ha	C
100	Voornes Duin	441 ha	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	24 ha	C
116	Kop van Schouwen	499 ha	B
117	Manteling van Walcheren	342 ha	B

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg	
2	Duinen en Lage Land Texel	B	B	B	B
3	Duinen Vlieland	C	C	C	C
4	Duinen Terschelling	B	C	B	B
5	Duinen Ameland	C	C	C	C
6	Duinen Schiermonnikoog	C	C	B	C
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	B	B	C	B
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	C	B	C	C
86	Schoolse Duinen	B	B	B	B
87	Noordhollands Duinreservaat	B	A	A	A
88	Kennemerland-Zuid	A	A	A	A
96	Coepelduynen	C	C	C	C
97	Meijendel en Berkheide	B	A	A	A
97	Westduinpark & Wapendal	B	B	B	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	C	B	B	B
100	Voornes Duin	B	A	B	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	C	C	B	C
116	Kop van Schouwen	B	B	B	B
117	Manteling van Walcheren	B	A	A	A

2190 Vochtige duinvalleien

2190A Vochtige duinvalleien (open water)

2190B Vochtige duinvalleien (kalkrijk)

2190C Vochtige duinvalleien (ontkalkt)

2190D Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = minstens 7 E/K-soorten landplanten aanwezig (*Anagallis tenella*, *Carex hartmanii*, *Centunculus minimus*, *Cicendia filiformis*, *Dactylorhiza incarnata*, *Eleocharis quinqueflora*, *Epipactis palustris*, *Gentianella amarella*, *Herminium monorchis*, *Juncus alpinoarticulatus*, *Juncus balticus*, *Liparis loeselii*, *Parnassia palustris*, *Radiola linoides*, *Schoenus nigricans*)

1 pnt = minstens 3 E/K-soorten amfibische planten aanwezig (*Apium inundatum*, *Baldellia ranunculoides* subsp. *ranunculoides*, *Potamogeton coloratus*, *Ranunculus baudotii*, *Teucrium scordium*, *Samolus valerandi*)

1 pnt = minstens 10 E/K-soorten in totaal aanwezig

B. Vegetatie

1 pnt = minstens drie subtypen vertegenwoordigd door goed ontwikkelde plantengemeenschappen (genoemd in Profiel)

1 pnt = moerasgebied(en) met laagveenontwikkeling aanwezig

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen typische E/K-soorten

Scores

A = 4-3 pnt, B = 2 pnt, C = 1-0 pnt

1	Waddenzee	1+0+1+0	B
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1+1+1	A
3	Duinen Vlieland	1+0+1+0	B
4	Duinen Terschelling	1+1+1+0	A
5	Duinen Ameland	1+1+1+1	A
6	Duinen Schiermonnikoog	1+0+1+1	A
7	Noordzeekustzone	1+0+0+0	C
84	Duinen Den Helder/Callantsoog	0+0+0+0	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+0+1+1	B
86	Schoorlse Duinen	0+0+0+0	C
87	Noordhollands Duinreservaat	0+0+1+0	C
88	Kennemerland-Zuid	1+0+1+0	B
96	Coepelduynen	0+0+0+0	C
97	Meijendel & Berkheide	0+0+1+0	C
99	Solleveld & Kapittelduinen	0+0+0+0	C
100	Voornes Duin	1+1+1+1	A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1+1+1+1	A
114	Krammer-Volkerak	0+0+0+0	C
115	Grevelingen	0+0+0+0	C
116	Kop van Schouwen	1+1+1+0	A
117	Manteling van Walcheren	0+0+1+0	C
118	Oosterschelde	0+0+0+0	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	0+0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = jonge duinvalleien met belangrijk aandeel van *Schoenus nigricans* aanwezig

1 pnt = open, lage vegetatie structuur met nat-drooggradiënten (door maaibeheer of begrazing)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = vochtige valleien maken deel uit een dynamisch kustlandschap waarin nieuwvorming van valleien plaatsvindt

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A Water

1 pnt = geen sterke effecten van verdroging

B Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW= 1000-2143 mol N/ha/jr (subtype A), 1429 mol N/ha/jr (subtype B), 1071 mol N/ha/jr (subtype C), >2400 mol N/ha/jr (subtype D)

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen

1 pnt = valleien (overwegend) grenzend aan kalkrijke duinruggen⁶⁶

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt* (alle valleiencomplexen liggen min of meer geïsoleerd van elkaar)

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

1	Waddenzee	0+0+1 c	1+1+1 a	B
2	Duinen en Lage Land Texel	1+1+1 a	1+1+1 a	
3	Duinen Vlieland	1+1+1 a	1+1+0 b	A
4	Duinen Terschelling	1+1+1 a	1+1+0 b	A
5	Duinen Ameland	0+1+1 b	1+1+0 b	B
6	Duinen Schiermonnikoog	1+1+1 a	1+1+1 a	A
7	Noordzeekustzone	1+1+1 a	1+1+0 b	A
84	Duinen Den Helder/Callantsoog	0+1+0 b	0+1+0 c	C*
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+1+0 b	1+1+0 b	B
86	Schoolse Duinen	0+1+0 b	0+1+0 c	C*
87	Noordhollands Duinreservaat	1+1+0 b	0+1+1 b	B
88	Kennemerland-Zuid	0+1+1 b	0+1+1 b	B
96	Coepelduynen	0+1+0 b	0+1+1 b	B
97	Meijendel & Berkheide	0+1+0 b	0+1+1 b	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	0+1+0 b	0+1+1 b	B
100	Voornes Duin	0+1+1 b	1+1+1 a	A

⁶⁶ Alleen kalkrijk moeder materiaal is onvoldoende voor duurzaamheid van subtype B (het type met de meeste rode lijstsoorten): in afgesloten zeearmen is het moeder materiaal kalkrijk maar bij gebrek aan toestroming van kalkrijk water uit duinruggen zal toch ontkalking optreden.

101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	1+1+1 b	1+1+0 b	B
114	Krammer-Volkerak	0+0+0 c	1+1+0 b	C*
115	Grevelingen	0+1+0 b	1+1+0 b	B
116	Kop van Schouwen	0+1+0 b	1+1+0 b	B
117	Manteling van Walcheren	0+1+0 b	0+1+0 c	C*
118	Oosterschelde	0+0+0 c	0+1+0 c	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	0+1+0 b	0+1+0 c	C*

* herstel niet makkelijk

Oppervlakte

Tussen haakjes is de relatieve oppervlakte vermeld. Circa 98% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (2671 ha)*100/95 = 2726 ha wordt daarom als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is xx ha, 15% is xx ha).

Scores

1	Waddenzee	0.01 ha	C
2	Duinen en Lage Land Texel	468 ha	A
3	Duinen Vlieland	93 ha	B
4	Duinen Terschelling	155 ha	B
5	Duinen Ameland	116 ha	B
6	Duinen Schiermonnikoog	168 ha	B
7	Noordzeekustzone	3 ha	C*
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	14 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	113 ha	B
86	Schoolse Duinen	4.7 ha	C
87	Noordhollands Duinreservaat	305 ha	B
88	Kennemerland-Zuid	337 ha	B
96	Coepelduijnen	0.6 ha	C
97	Meijendel & Berkheide	140 ha	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	12 ha	C
100	Voornes Duin	90 ha	B
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	62 ha	B
114	Krammer-Volkerak	136 ha	B
115	Grevelingen	277 ha	B
116	Kop van Schouwen	117 ha	B
117	Manteling van Walcheren	62 ha	B
118	Oosterschelde	0.3 ha	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	0.4 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
1	Waddenzee	C	B	B
2	Duinen en Lage Land Texel	A	A	A
3	Duinen Vlieland	B	B	A
4	Duinen Terschelling	B	A	A
5	Duinen Ameland	B	A	C
6	Duinen Schiermonnikoog	B	A	A
7	Noordzeekustzone	C	C	A
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	C	C	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	B	B	B
86	Schoolse Duinen	C	C	C
87	Noordhollands Duinreservaat	B	C	B

88	Kennemerland-Zuid	B	B	B	B
96	Coepelduynen	C	C	B	C
97	Meijendel en Berkheide	B	C	B	B
99	Solleveld & Kapittelduinen	C	C	B	C
100	Voornes Duin	B	A	A	A
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	B	A	B	B
114	Krammer-Volkerak	B	C	C	C
115	Grevelingen	B	C	B	B
116	Kop van Schouwen	B	A	B	B
117	Manteling van Walcheren	B	C	C	C
118	Oosterschelde	C	C	C	C
122	Westerschelde & Saeftinghe	C	C	C	C

2310 Stuifzandheiden met struikhei

Representativiteit

A. Flora⁶⁷

1 pnt = aanwezigheid zeer zeldzame typische E/K-soorten planten (*Lycopodium tristachyum*, *Scapania compacta*, *Lophozia ventricosa*)

1 pnt = aanwezigheid tenminste twee van de overige typische K-soorten blad- en levermossen (*Dicranum spurium*, *Barbilophozia barbata*, *Barbilophozia kunzeana*); dit zijn soorten van oude heide en noordhellingen van stuifduinen

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; het type betreft slechts een regionaal deel van één (of twee) associaties

C. Fauna

1 pnt = aanwezigheid Zandhagedis (K-soort)

1 pnt = aanwezigheid tenminste twee van de typische K-soorten vlinders en -sprinkhanen van typen 2310 en 4030 samen (Heivlinder, Kommavlinder, Kleine wrattenbijter, Zadelsprinkhaan, Zoemertje, Blauwvleugelsprinkhaan)⁶⁸

1 pnt = aanwezigheid broedpopulatie Klapekster (K-soort)⁶⁹ en/of ten minste 10 broedparen Tapuit (RL BE-14)

Scores

A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

17	Bakkeveense Duinen	0+0+1+0+0 C
25	Drentsche Aa-gebied	1+1+1+0+0 B
26	Drouwenerzand	1+1+1+0+0 B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1+1+0+1 A
29	Holtingerveld	1+0+1+0+0 B
30	Dwingelderveld	1+1+1+0+0 B
32	Mantingerzand	1+1+1+0+0 B
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	1+1+1+1+0 A
44	Borkeld	1+1+1+1+0 A
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+0+0+0+0 C ⁷⁰
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0+1+0+0 C
57	Veluwe	1+1+1+1+0 A
128	Brabantse Wal	1+0+0+0+0 C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	1+0+0+0+0 C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0+0+0 C
134	Regte Heide & Riels Laag	0+0+0+0+0 C
135	Kempenland-West	1+0+0+0+0 C
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	1+1+1+0+0 B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	1+1+1+0+0 B
144	Boschhuizerbergen	0+0+0+0+0 C
145	Maasduinen	0+0+1+1+1 B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

⁶⁷ Bij de selectie van typische soorten is geen onderscheid gemaakt tussen H2310 en H4030; in deze maatlatten wordt dat onderscheid wel gemaakt, wat betekent dat de volgende typische soorten alleen bij H4030 worden gebruikt, aangezien ze praktische nooit in H2310 voorkomen: Klein warkruid *Cuscuta epithymum*, Kruipbrem *Genista pilosa*, Stekelbrem *Genista anglica* en Grote wolfsklauw *Lycopodium clavatum*.

⁶⁸ Kleine wrattenbijter en Zadelsprinkhaan komen waarschijnlijk alleen in H4030 voor.

⁶⁹ Momenteel als broedvogel verdwenen in ons land.

⁷⁰ Dit type ontbreekt op de laatste habitatkaart (alleen H4030), maar dat klopt mogelijk niet.

I Structuur

a = 5,4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = gevarieerde vegetatiestructuur (d.w.z. plekken met langdurig open zand naast een heidefase)⁷¹

1 pnt = heidefase met jonge, volwassen en aftakelende stadia van struikheide door gehele habitat

1 pnt = vlaksgewijze aanwezigheid van korstmosrijke begroeiingen (*indicator: aanwezigheid stuifzandsoorten in opnamen van het type*)⁷²

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type maakt onderdeel uit van uitgestrekt heidelandschap (> 1 km² bosvrij terrein) met zandverstuivingen (habitattype 2330); type wordt niet begrensd door stuifzandbebouwing

D. Fauna

1 pnt = habitat wordt als fourageerbiotoop gebruikt door alle Cab/Cb-soorten Boomleeuwerik, Roodborsttapuit en Veldleeuwerik

II Functie

a = 4,3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW= 1071 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen (*deels afgedekt voor goede structuur*)

1 pnt = Hoge graas/browsdruk (resultierend in goede structuur zonder aanvullend beheer)

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*⁷³

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt*

Scores

17	Bakkeveense Duinen	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
25	Drentse Aa gebied	0+1+1+1+1 a	0+0 c	A
26	Drouwenezand	1+1+1+1+0 a	0+1 b	A
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+0+1+1+1 a	0+0 c	A
29	Holtingerveld	0+0+1+1+0 b	0+0 c	C*
30	Dwingelderveld	0+0+0+0+1 c	0+0 c	C
32	Mantingerzand	1+1+1+1+0 a	0+0 c	A
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	0+0+0+1+0 c	0+1 b	C*
44	Borkeld	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
53	Buurserzand & Haaksbergerven	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
57	Veluwe	0+1+1+1+1 a	0+1 a	A
128	Brabantse Wal	0+0+1+0+0 c	0+0 c	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	1+0+1+1+0 a	0+0 c	A
133	Kampina & Oisterwijkse Venen	0+0+0+0+1 c	0+0 c	C
134	Regte Heide & Riels Laag	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
135	Kempeland-West	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	0+0+1+1+1 b	0+0 c	C*

⁷¹ In stuifzandheide is een gevarieerde leeftijdsverdeling praktisch alleen via begrazing te realiseren.

⁷² De hoge mosbedekking, zoals genoemd in het profiel, moet voor dit type feitelijk als negatief kenmerk worden gezien; het gaat specifiek om hoge *korstmos*bedekking.

⁷³ De functionele omvang (uit het profiel) geldt feitelijk voor H4030

137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0+0+1+0 c	0+0 c	C
144	Boschhuizerbergen	1+0+0+0+1 b	0+0 c	C*
145	Maasduinen	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C*

* herstel moeilijk of niet mogelijk zonder buitensporige inspanningen

Oppervlakte

Naar schatting 75% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000 (op basis van historisch grondgebruik; zie bijlage 2 FRV-rapport). De schatting van heel Nederland (3200 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (2400 ha): 2% is 81 ha, 15% is 609 ha.

Scores

17	Bakkeveense Duinen	22 ha	C
25	Drentse Aa gebied	24 ha	C
26	Drouwenerzand	93 ha	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	152 ha	B
29	Holtingerveld (Holtingerveld)	48 ha	C
30	Dwingelderveld	17 ha	C
32	Mantingerzand	41 ha	C
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	59 ha	C
44	Borkeld	15 ha	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	12 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	9 ha	C
57	Veluwe	908 ha	A
128	Brabantse Wal	108 ha	B
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	116 ha	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	18 ha	C
134	Regte Heide & Riels Laag	0.4 ha	C
135	Kempenland-West	2.4 ha	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	107 ha	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	31 ha	C
144	Boschhuizerbergen	15 ha	C
145	Maasduinen	550 ha	A

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg	
17	Bakkeveense Duinen	C	C	C	C
25	Drentse Aa gebied	C	B	A	B
26	Drouwenerzand	B	B	A	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B	A	A	A
29	Holtingerveld	C	B	C	C
30	Dwingelderveld	C	B	C	C
32	Mantingerzand	C	B	A	B
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	C	A	C	C
44	Borkeld	C	A	C	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	C	C	C	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	C	C	C
57	Veluwe	A	A	A	A
128	Brabantse Wal	B	C	C	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	B	C	A	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	C	C	C	C
134	Regte Heide & Riels Laag	C	C	C	C
135	Kempenland-West	C	C	C	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	B	B	C	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	C	B	C	C
144	Boschhuizerbergen	C	C	C	C
145	Maasduinen	A	B	C	B

Extra bronnen

Bijlsma *et al.*, 2009

2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen

Representativiteit

A. Flora⁷⁴

1 pnt = korstmossrijke vormen (met Ca-soort *Cladina portentosa* en/of *Cladonia floerkeana*)⁷⁵ OF levermossrijke vormen (met Ca-soort *Lophozia ventricosa* en/of *Ptilidium ciliare*)

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; het type omvat slechts een deel van één of twee associaties

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen typische E/K-soorten

Scores

A = 1 pnt, B = 0 pnt

16	Wijnjeterperschar	0	B
17	Bakkeveense Duinen	0	B
24	Witterveld	0	B
25	Drentse Aa gebied	0	B
26	Drouwenerzand	1	A
27	Drents-Friese Wold	1	A
29	Holtingerveld	0	B
30	Dwingelderveld	1	A
32	Mantingerzand	0	B
39	Vecht en Beneden-Regge	0	B
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0	D ⁷⁶
57	Veluwe	1	A

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur:

1 pnt = niet sterk vergrast of verbost⁷⁷

1 pnt = moslaag > 30 %⁷⁸

C. Landschappelijke setting

1 pnt = onderdeel van uitgestrekt heide- en stuifzandlandschap⁷⁹

⁷⁴ Voorbeelden van grazig-kruidenrijke heide (*Genisto anglicae-Callunetum danthonietosum*) met dominantie van Kraaihei zijn in de LVD niet te vinden (wel waar te nemen in het NM-reservaat 'Zuursche Duinen' in Noord-Drenthe).

⁷⁵ De typische soort (C) *Cladonia subulata* is niet in opnamen van de LVD aanwezig en lijkt daarom onterecht als constante soort te zijn aangemerkt.

⁷⁶ In gebied 46 (Bergvennen) liggen weliswaar enige plakaten van > 100 m² zonder bomen erboven, maar deze liggen in inhammen in de bosrand. De plekken in geheel open terrein zijn < 100 m² groot. Alle boomvrije kraaiheiplakaten liggen aan de bovenrand van glooiingen langs vennen (vochtig microklimaat). Het is de vraag hoe 'psammofiel' deze standplaats is.

⁷⁷ Het profielendocument spreekt over < 10% struweel en bos, maar struweel en bos voldoet niet aan de definitie van dit type.

⁷⁸ Overgenomen uit het profielendocument, maar een onderbouwing ontbreekt.

⁷⁹ Optimale functionele omvang: vanaf enkele hectares.

D. Fauna

1 pnt = aanwezigheid populatie levendbarende hagedis⁸⁰

II Functie

a = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: : *niet gebruikt*

. Lucht:

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1071 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = type komt door het hele gebied (binnen de *range* van Kraaihei) op meerdere locaties voor

Scores

16	Wijnjeterperschar	1+1+0+0	b	0+0 c	C*
17	Bakkeveense Duinen	1+1+1+1	a	0+1 b	A
24	Witterveld	0+1+1+0	b	0+0 c	C*
25	Drentse Aa gebied	0+1+1+0	b	0+0 c	C*
26	Drouwenezand	1+1+1+1	a	0+1 b	A
27	Drents-Friese Wold	1+1+1+1	a	0+1 b	A
29	Holtingerveld	1+1+1+1	a	0+1 b	A
30	Dwingelderveld	1+1+1+1	a	0+1 b	A
32	Mantingerzand	1+1+1+1	a	0+1 b	A
39	Vecht en Beneden-Regge	1+1+0+1	a	0+0 c	A
57	Veluwe	1+1+1+1	a	0+1 b	A

* herstel niet makkelijk

Oppervlakte

Naar schatting 75% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (820 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden 615 ha): 2% is 16 ha, 15% is 123 ha.

Scores

16	Wijnjeterperschar	0.4 ha	C
17	Bakkeveense Duinen	11 ha	C
24	Witterveld	0.7 ha	C
25	Drentsche Aa gebied	0.2 ha	C
26	Drouwenezand	5.6 ha	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	35 ha	B
29	Holtingerveld	5.8 ha	C
30	Dwingelderveld	153 ha	A
32	Mantingerzand	5.5 ha	C
39	Vecht en Beneden-Regge	0.08 ha	C ⁸¹
57	Veluwe	360 ha	A

⁸⁰ De levendbarende hagedis komt in bijna alle aangewezen terreinen voor, maar nergens wordt aangegeven of hij ook in de kraaiheivegetatie voorkomt. Dit is wel het geval bij een recente opname uit het reservaat Wildenberg in Zuid-Drenthe. Waar de oppervlakte van het type gering is (Witterveld, Drentsche Aa) is dit punt negatief gescoord.

⁸¹ Plaatselijk op Archemerberg kraaiheiplakken van 100-en m² aanwezig.

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
16	Wijnjeterperschar	C	B	C	C
17	Bakkeveense Duinen	C	B	A	B
24	Witterveld	C	B	C	C
25	Drentsche Aa gebied	C	B	C	C
26	Drouwenerzand	C	B	A	A
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B	A	A	A
29	Holtingerveld	C	A	A	B
30	Dwingelderveld	A	B	A	A
32	Mantingerzand	C	A	A	B
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	C	B	A	B
46	Bergvennen & Brecklenkampse veld	--	D	--	--
57	Veluwe	A	B	A	A

2330 Zandverstuivingen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = zeer zeldzame typische soorten (E/K) lichenen aanwezig (*Cetraria islandica*, *Stereocaulon saxatile*)

1 pnt = vier of vijf typische soorten (E/K) lichenen aanwezig (*Cladonia borealis*, *Cladonia monomorpha*, *Cladonia pulvinata*, *Cladonia strepsilis*, *Cladonia verticillata* s.str., *Cladonia zopfii*, *Stereocaulon condensatum*)⁸²

1 pnt (extra) = zes of meer typische soorten (E/K) lichenen aanwezig (*Cladonia borealis*, *Cladonia monomorpha*, *Cladonia pulvinata*, *Cladonia strepsilis*, *Cladonia verticillata* s.str., *Cladonia zopfii*, *Stereocaulon condensatum*)

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; het type is meer op landschapsniveau gedefinieerd en bestaat qua oppervlakte merendeels uit één associatie

C. Fauna

1 pnt = aanwezigheid populatie Kleine heivlinder

Scores

A = 4,3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

17	Bakkeveense Duinen	0+0+0	C
25	Drentse Aa gebied	0+2+0	B
26	Drouwenezand	1+2+0	A
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+1+0	C
29	Holtingerveld ⁸³	0+2+0	B
30	Dwingelderveld	0+2+0	B
32	Mantingerzand	1+2+0	A
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	1+1+0	B
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+0	C
44	Borkeld	0+0+0	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0+0	C
57	Veluwe	1+2+1	A
128	Brabantse Wal	0+0+0	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	0+1+0	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0	C
134	Regte Heide & Riels Laag	0+0+0	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	1+2+0	A
137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+2+0	B
144	Boschhuizerbergen	0+1+0	C
145	Maasduinen	1+1+0	B
155	Brunssummerheide	0+1+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 4,3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

⁸² De soorten die zowel K- als C-soort zijn meegenomen; voor zover bekend zijn niet alle genoemde *Cladonia*-soorten constant ('Ca') onder goede abiotische en biotische omstandigheden; bij *C. borealis*, *C. monomorpha* en *C. pulvinata* zijn in dat opzicht twijfels (meded. E.J. Weeda).

⁸³ Bij 29 Holtingerveld is het omvangrijkste en tevens lichenologisch belangrijkste stuifzandgebied buiten de begrenzing gelaten, nl. het Kamperzand.

A. Structuurbepalende soorten

niet gebruikt; Polytrichum piliferum en Corynephorus canescens zijn als lokale dominanten en in vrijwel alle terreinen aanwezig

B. Inwendige structuur

1 pnt = evenwichtige verdeling zand, buntgras-, haarmos-, korstmossen-, en grijs kronkelsteeltje-begroeiing⁸⁴

C. Landschappelijke setting

1 pnt = gezoneerd met psammofiele struikheivegetatie, kraaiheivegetatie (Noord-Nederland) en/of jeneverbesstruwelen

D. Fauna

1 pnt = drie of meer voor goede structuur kenmerkende insecten aanwezig door het hele gebied (Kommavlinde, Heivlinde, Blauwvleugelsprinkhaan en Veldkrekel)⁸⁵

1 pnt = twee of meer voor goede structuur kenmerkende vogelsoorten aanwezig (Boomleeuwerik, Tapuit, Duinpieper)

II Functie

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht:

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 714 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen:

1 pnt = een kern met > 25 ha open (lokaal stuivend) zand aanwezig

1 pnt = windwerking mogelijk: stuifzand aan loefzijde begrensd door aaneengesloten bosvrij terrein > 1 km²

E. Connectiviteit: niet gebruikt

F. Rust/voedsel/landschapsconfiguratie: *niet gebruikt*

Scores

17	Bakkeveense Duinen	0+0+0+0	c	0+0+0	c	C
25	Drentse Aa gebied	0+1+0+0	b	0+0+1	c	C*
26	Drouwenezand	1+1+0+0	b	0+0+0	c	C*
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+1+0+0	b	0+1+1	a	B
29	Holtingerveld	0+0+0+0	c	0+0+0	c	C
30	Dwingelderveld	1+1+0+0	b	0+0+0	c	C*
32	Mantingerzand	1+1+0+0	b	0+0+1	c	C*
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	0+0+1+0	b	0+0+1	c	C*
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+0+0	c	0+0+1	c	C
44	Borkeld	0+0+1+0	b	0+0+1	c	C*
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+1+0+0	b	0+0+1	c	C*
57	Veluwe	0+0+0+1	b	0+1+1	b	B
128	Brabantse Wal	0+0+0+0	c	0+0+0	c	C
131	Loonse en Drun. Duinen & Leemkuilen	0+0+0+0	c	0+1+1	b	C*
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0+0	c	0+0+0	c	C
136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	1+0+1+0	b	1+0+0	c	C*
137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0+1+0	b	1+0+1	b	B

⁸⁴ Dit zijn de begroeiingstypen die binnen OBN-onderzoek stuifzanden worden gehanteerd (Nijssen *et al.*, 2011); evenwichtig betekent dat geen type moet domineren (> 75%), en dat alle typen (uitgezonderd grijs kronkelsteeltje) ten minste voor 10% aanwezig zijn.

⁸⁵ Kenmerkende ongewervelden volgens het OBN Stuifzandenrapport (Nijssen *et al.*, 2011) zijn: zandloopworm, bastaard zandloopkever, sneeuwspringer, knopsprietje, blauwvleugelsprinkhaan, kommavlinde, lentevuurspin; combinatie met H2310: heivlinde, veldkrekel

144	Boschhuizerbergen	1+0+0+0	c	0+0+0	c	C
145	Maasduinen	0+0+1+0	b	0+0+0	c	C*
155	Brunssummerheide	0+0+1+0	b	1+0+0	c	C*

*herstel niet makkelijk

**herstel niet moeilijk (grootste inspanning al gedaan of wordt aan gewerkt)

Oppervlakte

Naar schatting 75% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (4258 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden 3193 ha): 2% is 81 ha, 15% is 609 ha.

Scores

17	Bakkeveense Duinen	1.1 ha	C
25	Drentsche Aa gebied	3.0 ha	C
26	Drouwenerzand	26 ha	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	234 ha	B
29	Holtingerveld	12 ha	C
30	Dwingelderveld	0.7 ha	C
32	Mantingerzand	1.2 ha	C
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	39 ha	C
42	Sallandse Heulvelrug	2.6 ha	C
44	Borkeld	0.7 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	5.2 ha	C
57	Veluwe	2406 ha	A
128	Brabantse Wal	29 ha	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	255 ha	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0.2 ha	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	73 ha	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	31 ha	C
144	Boschhuizerbergen	1.9 ha	C
145	Maasduinen	50 ha	C
155	Brunssummerheide	7.2 ha	C

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
17	Bakkeveense Duinen	C	C	C	C
25	Drentse Aa gebied	C	B	C	C
26	Drouwenerzand	C	A	C	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B	C	B	B
29	Holtingerveld	C	B	C	C
30	Dwingelderveld	C	B	C	C
32	Mantingerzand	C	A	C	B
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	C	B	C	C
42	Sallandse Heulvelrug	C	C	C	C
44	Borkeld	C	C	C	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	C	C	C
57	Veluwe	A	A	B	A
128	Brabantse Wal	C	C	C	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	B	C	C	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	C	C	C	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	C	A	C	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	C	B	B	C
144	Boschhuizerbergen	C	C	C	C
145	Maasduinen	C	B	C	C
155	Brunssummerheide	C	C	C	C

Extra bronnen

Bijlsma *et al.*, 2009; Nijssen *et al.*, 2011.

3110 Zeer zwakgebufferde vennen

Representativiteit⁸⁶

A. Flora

1 pnt = uiterst zeldzame soorten aanwezig (*Isoetes lacustris*, *Isoetes echinospora*)

1 pnt = *Lobelia dortmanna* in meerdere vennen aanwezig

B. Vegetatie

1 pnt = kenmerkende fyto benthos (kiezelwieren) aanwezig (volgens KRW-maatlat).⁸⁷ Dit betreft de kiezelswieren *Eunotia naegelii*, *E. incisa*, *Tabellaria flocculosa*, *T. binalis*, *Navicula parasubtilissima*

C. Fauna

Niet gebruikt; geen typische soorten E/K

Score⁸⁸

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld (<i>Ganzenpoel</i>)	0+0+1	C(B)
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld (<i>Bergvennen</i>)	0+1+0	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen (<i>Staalbergven</i>)*	1+0+0	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven (<i>Beuven</i>)	1+0+?	B
146	Sarsven en De Banen (<i>De Banen</i>)	1+0+?	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A = 4,3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt* (isoëtiden zijn per definitie dominant)

B. Inwendige structuur

1 pnt = bedekking veenmossen < 10 % binnen het type

C. Landschappelijke setting

1 pnt = netwerk van meerdere vennen aanwezig

1 pnt = vegetatiegradiënt in type aanwezig van diepe delen naar droogvallende delen

1 pnt = omringend terrein (vrijwel) boomvrij, zonder aanzet tot struweel- of bosvorming

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 5,4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = waterkwaliteit binnen optimale traject volgens profiel, wat betreft voedselrijkdom en zuurgraad⁸⁹

⁸⁶ In de profielen wordt alleen iets over flora- en vegetatie gezegd; voor andere aspecten is aangesloten bij KRW-maatlat.

⁸⁷ Dit criterium is gescoord op basis van Van Dam & Arts (2005), bijlage 13. De kiezelswieren kunnen beschouwd worden als diagnostische soorten voor H3110, al zijn ze tot nog toe niet gebruikt bij de vegetatiekundige indelingen uit de Vegetatie van Nederland en de SBB-catalogus. Macrofauna is niet gebruikt in de maatlat: de KRW-maatlat is mogelijk nog niet goed, er zijn geen systematische gegevens voorhanden, en er is geen verschil bekend tussen H3110 en H3130 (Van Dam & Arts 2005).

⁸⁸ *Lobelia dortmanna* is in het Dwingelderveld (gebied 30) uitgezet in een recent uitgegraven plasje; het Dwingelderveld valt net buiten het historische areaal. Op de Brabantse Wal (gebied 128) is op de vroegere locatie Groote Meer sinds meer dan een halve eeuw geen Waterlobelia meer aangetroffen, terwijl de laatste waarneming van de (moeilijk vindbare) *Isoetes echinospora* van 2002 dateert. Wel komt hier nog het mozaiektype RG *Littorella uniflora* over grote oppervlakte voor. Een score D (*insignificant*) is voor dit gebied mogelijk. Omdat *Isoetes* langdurig in 'cryptische' toestand (in de zaadbank) aanwezig kan blijven, is het te vroeg om aan te nemen dat habitattypen 3110 in de Groote Meer volledig is verdwenen.

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 429 mol N/ha/jr

C. Bodem

1 pnt = langjarig minerale bodem aanwezig (geen ophoping van organisch materiaal)

D. Processen

1 pnt = hydrologie functioneert op natuurlijke wijze (geen kunstmatige invloed van kwel of infiltratie)

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = meerdere vennen van het type geclusterd in het gebied aanwezig (binnen een km van elkaar)
EN/OF oppervlakte van één ven met het type groter > 5 ha

F. Rust/Voedsel

Niet gehanteerd

Scores

27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+0+0+1 c	0+0+0+0+0	c	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	1+1+0+1 a	1+0+1+0+1	b	A
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+0+0+0 c	0+0+1+0+0	c	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	1+0+0+1 b	1+0+1+0+0	b	B
146	Sarsven en De Banen	1+0+0+1 b	1+0+0+1+1	b	B

*herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 95% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (25 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (22.5 ha): 2% is 0.5 ha, 15% is 3.8 ha.

Scores

27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0.14 ha	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	13 ha	A
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	4 ha	A *
137	Strabrechtse Heide & Beuven	5 ha	A ⁹⁰
146	Sarsven en De Banen	2 ha	B ⁹¹

*schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
27 Drents-Friese Wold & Leggelderveld	C	C	C	C
46 Bergvennen & Brecklenkampse Veld	A	B	B	A
133 Kampina & Oisterwijkse Vennen	A	B	C	A
137 Strabrechtse Heide & Beuven	A	B	B	A
146 Sarsven en De Banen	B	B	B	B

Extra bronnen

Weeda *et al.*, 2012.

⁸⁹ De KRW-staalkaarten zijn strenger en gedetailleerder; als indicatoren kunnen worden gebruikt de KRW-maatlat sieralgen "score goed" en/of de KRW-maatlat macrofauna "score goed"

⁹⁰ Volgens de habitatkaart zout het hele ven als H3110 kwalificeren; 90% van het ven betreft echter RG *Littorella uniflora*, die dan niet in mozaiek ligt; slechts circa 5 ha in het noord-oostelijke deel kwalificeert onder H3110

⁹¹ De oppervlakte van het hele ven bedraagt 5.7 ha, waarvan slechts een deel kwalificeert als H3110

3130 Zwakgebufferde vennen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = zeer zeldzame venplanten (*Baldellia ranunculoides* subsp. *repens*, *Deschampsia setacea*, *Ranunculus ololeucos*, *Sparganium natans* of Annex II-soort *Luronium natans* aanwezig)

1 pnt = tenminste vier overige K-soorten aanwezig (*Hypericum elodes*, *Sparganium natans*, *Littorella uniflora*, *Potamogeton gramineus*, *Pilularia globulifera*, *Eleogiton fluitans*, *Potamogeton polygonifolius*, *Elatine hexandra*)

EN/OF

minimaal drie kenmerkende, zelfstandig kwalificerende plantengemeenschappen aanwezig (*Eleocharitetum multicaulis*, *Scirpetum fluitantis*, *Littorello-Eleocharitetum acicularis*, *Samolo-Littorelletum*, *Pilularietum globuliferae*, *Echinodoro-Potamogeton graminei*, *Sparganietum minimi*, *RG Littorella uniflora-[Littorelletea]*)

B. Vegetatie

1 pnt = gemengd of gezoneerd voorkomend met kranswierbegroeiingen (*Nitelletum translucens* of *RG Chara globularis*) of zeer zwak gebufferde venvegetatie (H3110)

1 pnt = aanwezigheid Nanocyperion-gemeenschap (o.a. *Cicendietum filiformis*) of *Eleocharito acicularis-Limoselletum*)

C. Fauna

1 pnt = aanwezigheid populatie van tenminste één van de typische soorten libellen (Bruine winterjuffer, Kempense heidelibel, Oostelijke witsnuitlibel, Sierlijke witsnuitlibel, Speerwaterjuffer) en/of Annex II-soort Gevlekte witsnuitlibel

1 pnt = aanwezigheid typische haft (*Leptophlebia vespertina*) of kokerjuffer (*Agrypnia obsoleta*)

Scores

A = 6,5 pnt, B = 4,3,2 pnt, C = 1,0 pnt

15	Van Oordt's Mersken	0+0+0+0+0+0	C
16	Wijnjeterper Schar	0+0+0+0+0+0	C
17	Bakkeveense Duinen	0+0+0+0+0+0	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1+1+0+1+0	B @ (EU-database: A)
30	Dwingelderveld	0+0+0+1+1+0	B
41	Boetelerveld	1+0+0+0+0+0	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	1+1+0+1+1+0	B
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Volth.	0+0+0+0+0+0	C
48	Lemselermaten	0+0+0+0+0+0	C
49	Dinkelland	1+1+0+0+0+0	B @ (EU-database: C)
51	Lonnekermeer	0+1+0+0+1+0	B
52	Boddenbroek	0+1+0+0+0+0	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+0+0+0+1+0	B @ (EU-database: C)
54	Witte Veen	0+0+0+0+1+0	C
55	Aamsveen	0+0+0+0+1+0	C
57	Veluwe	1+1+0+1+1+0	A
58	Landgoederen Brummen	1+0+0+1+1+0	B @ (EU-database: C)
59	Teeselinkven	1+0+0+0+1+0	B
60	Stelkampsveld	0+1+1+0+0+0	B
61	Korenburgerveen	1+0+0+0+0+0	C
94	Naardermeer (<i>Laegieskampje</i>)	0+0+0+0+0+0	C
128	Brabantse Wal	1+1+1+0+0+0	B
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	1+1+0+0+1+0	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+1+1+0+1+0	B
134	Regte Heide & Riels Laag	0+1+0+0+1+0	B
135	Kempenland-West	1+1+0+0+1+0	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	0+1+0+0+1+0	B

137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0+0+0+1+0	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	1+1+0+0+0+0	B @ (EU-database: C)
144	Boschhuizerbergen	0+0+0+0+0+0	C
145	Maasduinen	1+1+1+1+1+1	A @ (EU-database: B)
146	Sarsven en De Banen	0+0+1+0+1+0	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = geen hoge bedekking veenmossen

1 pnt = geen dominantie van Knolrus (*Juncus bulbosus*) en/of Pijpenstrootje (*Molinia caerulea*)

C. Landschappelijke setting:

1 pnt = droogvallende oevers aanwezig en (vrijwel) boomvrij en struweelvrij

E Fauna

II Functie

a = 5,4 pnt, b = 3 pnt, c = 2, 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = waterkwaliteit binnen optimale traject volgens profiel, wat betreft voedselrijkdom en zuurgraad;⁹² Indicatoren hiervoor zijn:

- KRW-maatlat sieralgen goed
- KRW-maatlat macrofauna goed
- Fysisch-chemisch metingen (of KRW-maatlat)

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 571 mol N/ha/jr

C. Bodem; *niet gebruikt*

D. Processen

1 pnt = hydrologie functioneert op natuurlijke wijze (geen kunstmatige invloed op kwel en infiltratie)

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = clusters van vennen in het gebied aanwezig OF oppervlakte van één ven van het type groter dan 5 ha

F. Rust/Voedsel:

1 pnt = geschikt als broedgebied voor venvogels (indicator: aanwezigheid Dodaars)

Scores

15	Van Oordt's Mersken	0+1+1 b	0+0+1+0+0	c	C*
16	Wijnjeterper Schar	1+1+1 a	0+0+1+0+0	c	A
17	Bakkeveense Duinen	0+0+1 c	0+0+1+0+0	c	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+1+1 b	0+0+1+1+1	b	B

⁹² De KRW_staalkaarten zijn strenger en gedetailleerder.

30	Dwingelderveld	0+0+0 c	0+0+1+0+1	b	C*
41	Boetelerveld	1+1+0 b	1+0+1+0+1	b	B
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+0+0 c	1+0+0+1+1	b	C*
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Volth.	0+0+0 c	0+0+1+0+0	c	C
48	Lemselermaten	0+0+0 c	1+0+1+0+0	b	C*
49	Dinkelland	1+1+1 a	1+0+1+0+0	b	A
51	Lonnekermeer	1+1+0 b	1+0+1+1+1	a	A
52	Boddenbroek	1+1+1 a	1+0+1+0+0	b	A
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0+0 c	0+0+1+0+0	c	C
54	Witte Veen	0+0+0 c	0+0+1+0+1	b	C*
55	Aamsveen	1+1+0 b	0+0+1+0+0	c	C*
57	Veluwe	1+0+1 b	0+0+1+1+1	b	B
58	Landgoederen Brummen	0+0+0 c	1+0+1+0+0	b	C*
59	Teeselinkven	1+1+1 a	1+0+1+0+0	b	A
60	Stelkampsveld	1+1+1 a	1+0+1+0+0	b	A
61	Korenburgerveen	0+0+0 c	0+0+1+0+0	c	C
94	Naardermeer (<i>Laegieskampje</i>)	0+0+0 c	1+0+1+0+0	b	C*
128	Brabantse Wal	1+1+1 a	1+0+1+1+1	a	A
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	1+1+0 b	1+0+1+1+1	a	A
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+1+0 b	1+0+1+1+1	a	A
134	Regte Heide & Riels Laag	0+1+1 b	0+0+1+1+0	b	B
135	Kempenland-West	0+1+1 b	0+0+1+1+1	b	B
136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	1+1+0 b	0+0+1+0+1	b	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0+0 c	0+0+1+0+0	c	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	1+1+1 a	1+0+1+1+1	a	A
144	Boschhuizerbergen	1+0+1 b	0+0+1+0+0	c	C*
145	Maasduinen	0+1+1 b	1+0+1+1+1	a	A
146	Sarsven en De Banen	1+1+0 b	1+0+1+0+1	b	B

*Herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 80% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (420 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (336 ha): 2% is 6.7 ha, 15% is 50.4 ha.

Scores

15	Van Oordt's Mersken	0.1 ha	C
16	Wijnjeterper Schar	0.2 ha	C
17	Bakkeveense Duinen	0.8 ha	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	10 ha	B
30	Dwingelderveld	0.4 ha	C
41	Boetelerveld	1.0 ha	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	6.6 ha	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb.	0.4 ha	C
48	Lemselermaten	0.1 ha	C
49	Dinkelland	0.3 ha	C
51	Lonnekermeer	5.6 ha	C
52	Boddenbroek	0.7 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1.0 ha	C
54	Witte Veen	0.9 ha	C
55	Aamsveen	0.1 ha	C
57	Veluwe	3.2 ha	C
58	Landgoederen Brummen	3.7 ha	C
59	Teeselinkven	0.8 ha	C
60	Stelkampsveld	2.3 ha	C
61	Korenburgerveen	0.3 ha	C *

94	Naardermeer	0.4 ha	C
128	Brabantse Wal	31 ha	B
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	40 ha	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	23 ha	B
134	Regte Heide & Riels Laag	14 ha	B
135	Kempenland-West	49 ha	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	32 ha	B
137	Strabrechtse Heide	16 ha	B
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	14 ha	B
144	Boschhuizerbergen	1.6 ha	C
145	Maasduinen	58 ha	A
146	Sarsven en De Banen	1.1 ha	C

* schatting

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
15	Van Oordt's Mersken	C	C	C	C
16	Wijnjeterper Schar	C	C	A	C
17	Bakkeveense Duinen	C	C	C	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B	B @	B	B
30	Dwingelderveld	C	B	C	C
41	Boetelerveld	C	C	B	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	C	A @	C	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb.	C	C	C	C
48	Lemselermaten	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	C	A	C
51	Lonnekermeer	C	B	A	B
52	Boddenbroek	C	C	A	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	B	B @	C	B
54	Witte Veen	C	C	C	C
55	Aamsveen	C	C	C	C
57	Veluwe	C	A	B	B
58	Landgoederen Brummen	C	B @	C	C
59	Teeselinkven	C	B	A	B
60	Stelkampsveld	C	B	A	B
61	Korenburgerveen	C	C	C	C
94	Naardermeer	C	C	C	C
128	Brabantse Wal	B	B	A	B
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	B	B	A	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	B	B	A	B
134	Regte Heide & Riels Laag	B	B	B	B
135	Kempenland-West	B	B	B	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	B	B	B	B
137	Strabrechtse Heide	B	C	C	B
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	B	B @	A	B
144	Boschhuizerbergen	C	C	C	C
145	Maasduinen	A	A @	A	A
146	Sarsven en De Banen	C	B	B	B

Extra literatuur

Bijkerk *et al.*, 2004, Tempelman *et al.*, 2005, Van Dam *et al.*, 2005, Weeda 2010, Weeda & Van Melick 2010.

3140 Kranswierwateren

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = tenminste twee zeldzame typische K-soorten aanwezig (*Chara canescens*, *Nitella hyalina*, *Chara connivens*, *Chara baltica*, *Chara aculeolata*, *Nitellopsis obtusa*, *Tolypella glomerata*, *Chara aspera*, *Nitella translucens*)⁹³

Opmerking: de typische K-soorten *Nitella flexilis* en *Chara globularis* (incl. var. *virgata*) zijn beide algemeen en thans niet bedreigd; *Chara major* (= *hispida*) is vrij zeldzaam en thans niet bedreigd; deze zijn niet gebruikt in deze parameter. Veel van de typische soorten komen niet samen in een gebied voor.

B. Vegetatie

1 pnt = tenminste twee van de kwalificerende associaties in het gebied aanwezig (Nt = *Nitellatum translucentis*, Cc = *Charetum canescens*, Ca = *Charetum asperae*, No = *Nitellopsidetum obtusae*, Ch = *Charetum hispidae*)

C. Fauna

Niet gebruikt; geen typische soorten in profiel

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

34	Weerribben	1+1	A
35	Wieden	1+1	A
72	IJsselmeer	1+1	A
73	Markermeer & IJmeer	1+1	A
74	Zwarte Meer	1+0	B
76	Veluwerandmeren	1+1	A
83	Botshol	1+0	B
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	0+0	C
92	Ijperveld, etc.	1+0	B
94	Naardermeer	1+1	A
95	Oostelijke Vechtplassen	1+0	B
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	1+1	A
130	Langstraat	1+1	A
132	Vlijmens Ven, Moerputten & BB	0+0	C
136	Leenderbos, Groote Heide, Plateaux	0+0	C
146	Sarsven en De Banen	0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1-0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: niet gebruikt

B. Inwendige structuur

1 pnt = Kranswierwateren NIET over ten minste de helft van het type gemengd met smalbladige of breedbladige *Potamogeton*-begroeiingen; NB: Een fijnschalige afwisseling met *Najas*-begroeiingen wordt niet als negatief gescoord

⁹³ *Nitella opaca* zou aan dit rijtje kunnen worden toegevoegd, maar is geen typisch soort; voor de beoordeling an gebieden maakt het niet uit.

1 pnt = type als gesloten begroeiingen (bedekking > 30%) voorkomend (in optimale groeiseizoen) en één of meer wateren (watergangen) merendeels (> 70%) bedekkend

C. Landschappelijke setting

1 pnt = Type aanwezig over meer dan 1 ha (FGR Hogere Zandgronden) of meer dan 10 hectare (in FGR Afsloten Zeearmen en FGR Laagveengebied)⁹⁴

D. fauna: niet gebruikt

II Functie

A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = Permanent helder water (geen tijdelijke vertroebeling)⁹⁵

1 pnt = Laag nutriëntengehalte⁹⁶

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 571 mol N/ha/jr (hogere zandgronden), 2143 mol N/ha/jr (laagveengebieden), en niet stikstofgevoelig in afgesloten zeearmen

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *wordt afgedekt door structuur-criteria*

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

A = 3 pnt, B = 2-1 pnt, C = 0 pnt

34	Weerribben	1+0+0	c	1+0+1	b	C*
35	Wieden	1+1+1	a	1+0+1	b	A
72	IJsselmeer	1+0+1	b	1+0+1	b	B
73	Markermeer & IJmeer	0+1+1	b	1+0+1	b	B
74	Zwarte Meer	1+1+1	b	1+0+1	b	B
76	Veluwerandmeren	1+1+1	a	1+0+1	b	A
83	Botshol	1+0+1	b	1+0+1	b	B
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	1+0+0	c	1+0+1	b	C*
92	Ijperveld, etc.	1+1+0	b	1+0+1	b	B
94	Naardermeer	1+1+1	a	1+0+1	b	A
95	Oostelijke Vechtplassen	1+1+1	a	1+0+1	b	A
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	1+0+1	b	1+0+1	b	B
132	Vlijmens Ven, Moerputten & BB	0+0+1	a	1+0+0	c	A
136	Leenderbos, Grootte Heide, Plateaux	1+0+0	c	0+1+0	c	C
146	Sarsven en De Banen	1+0+0	c	1+0+0	c	C*

* herstel moeilijk

⁹⁴ Dit criterium uit het profiel ("Optimale functionele omvang: vanaf honderden m² (in FGR Hogere Zandgronden en FGR Laagveengebied) of enkele hectares (in FGR Afsloten Zeearmen)" is enigszins aangepast: voor FGR Laagveengebied is dezelfde mini,mum-oppervlakte aangehouden als voor FGR Afsloten Zeearmen, aangezien kranswiervegetaties in laagveengebieden over grote oppervlakten kunnen voorkomen.

⁹⁵ Richtlijn doorzicht > 0.9 m (Nijboer & Verdonschot 2011, pg 33).

⁹⁶ Richtlijn fosfaatgehalte < 0.01 mg P/l (Nijboer & Verdonschot 2011, pg 33) en nitraatgehalte <= 1,3 M mg N/l; getallen zijn hiervan niet bekend, maar aangenomen wordt dat zo'n laag fosfaatgehalte nergens wordt gehaald.

Oppervlakte

Naar schatting 90% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (9172 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden, 8255 ha): 2% is 183 ha, 15% is 1376 ha.

Scores

34	Weerribben	4.9 ha	C
35	Wieden	47 ha	C
72	IJsselmeer	1967 ha	A
73	Markermeer & IJmeer	1043 ha	B
74	Zwarte Meer	604 ha	B
76	Veluwerandmeren	4177 ha	A
83	Botshol	24 ha	C
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	0.2 ha	C
92	Ilperveld, etc.	7.6 ha	C
94	Naardermeer	172 ha	C
95	Oostelijke Vechtplassen	170 ha	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	18 ha	C
130	Langstraat	7.5 ha	C
132	Vlijmens Ven, Moerputten & BB	13 ha	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	0.4 ha	C
146	Sarsven en De Banen	0.6 ha	C

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
34	C	A	C	C
35	C	A	A	A
72	A	A	B	A
73	B	A	B	B
74	B	B	B	B
76	A	A	A	A
83	C	B	B	B
90	C	C	C	C
92	C	B	B	B
94	C	A	A	A
95	C	B	A	B
103	C	A	B	B
130	C	A	A	A
132	C	C	A	C
136	C	C	C	C
146	C	C	C	C

Extra bronnen

www.kranswieren.nl; Arts *et al.*, 2007, Arts & Smolders 2008ab, Nijboer & Verdonschot 2011.

3150 Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden

Representativiteit⁹⁷

A. Flora

1 pnt = minstens drie van de volgende K-vaatplanten aanwezig: *Potamogeton perfoliatus*,
Potamogeton lucens, *Potamogeton praelongus*, *Utricularia vulgaris*, *Stratiotes aloides*⁹⁸

B. Vegetatie

1 pnt = zowel *Hydrocharition* (Stratiotes/Utricularia) als *Magnopotamion* (Potamogeton
lucens/perfoliatus) vegetatievormend in plassen⁹⁹

C. Fauna

1 pnt = van tenminstens twee van de volgende drie libellen populatie aanwezig: Bruine korenbout
(*Libellula fulva*), Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*), Groene glazenmaker (*Aeshna
viridis*)

1 pnt = populatie van de uiterst zeldzame Donkere waterjuffer (*Coenagrion armatum*) aanwezig
[alleen Weerribben, nog in 2009]

1 pnt = aanwezigheid platworm Schele engerd (*Bdellocephala punctata*; platworm) en/of *Caenis lactea*
(haft)¹⁰⁰

1 pnt voor Zwarte stern (*Chlidonias niger*) als broedvogel aanwezig

Scores

A = 6-4 pnt, B = 3-2 pnt, C = 1-0 pnt

10	Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	0+0+0+0+0+0	C
13	Alde Feanen	1+0+1+0+0+1	B
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	1+1+1+0+0+1	A
34	Weerribben	1+0+1+1+1+1	A
35	De Wieden	1+1+1+0+0+1	A
36	Uiterwaarden Zwarte water & Vecht	0+0+1+0+0+1	B
38	Rijntakken	1+0+0+0+0+1	B
71	Loevestein, Pompveld, Kornsche b.	1+0+0+0+0+1	B
72	IJsselmeer	0+1+0+0+0+0	C
73	Markermeer & IJmeer	0+0+0+0+0+0	C
74	Zwarte Meer	0+0+0+0+0+0	C ¹⁰¹
76	Veluwerandmeren	0+1+0+0+0+0	C
83	Botshol	0+0+0+0+0+1	C
94	Naardermeer	1+0+1+0+1+1	A
95	Oostelijke Vechtplassen	1+1+1+0+1+1	A
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	1+1+0+0+0+1	B
105	Zouweboezem	0+0+0+0+0+1	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

⁹⁷ Het type komt ook oor op de concept-habitatkaart Leenderbos, maar klopt daar waarschijnlijk niet.

⁹⁸ Voor zover bekend ontbreekt Langstengelig fonteinkruid momenteel in alle N2000-gebieden waarvoor type 3150 is aangewezen.

⁹⁹ In sommige KIWA-knelpuntenanalyses (zoals van gebieden 18, 71 en 94) is sprake van habitattypen 3150 in sloten. Dit is in strijd met de definitie in het profiel, die het type tot vlakvormige wateren beperkt en lijnvormige wateren uitsluit, tenzij ze in contact staan met vlakvormige wateren met begroeiingen van het habitattypen.

¹⁰⁰ *Hydroptila pulchricornis* (kokerjuffer) niet gebruikt, volgens Higler 2008 na 1980 alleen met zekerheid gevonden in Oost-Twente. Meldingen uit Wieden en Vechtplassengebied onzeker. Geen gegevens op www.piscaria.nl (limnodata).

¹⁰¹ De KIWA Knelpuntenanalyse geeft voor het Zwarte Meer (74) vier K-vaatplanten aan, maar dit wordt door andere bronnen niet bevestigd, reden om het niet over te nemen.

I. Structuur

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. inwendige structuur: *niet gebruikt*

C. landschappelijke setting

1 pnt = gezoneerd met kranswieren van H3140

1 pnt = mesotrafente verlandingsreeks aanwezig

1 pnt = omringd door groot moerasgebied

D. fauna : *niet gebruikt*¹⁰²

II. Functie

a = 4,3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = overwegend helder water

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 2143 mol N/ha/jr (niet stikstofgevoelig in afgesloten zeearmen)

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen

1 pnt = geringe eutrofiëring, incl. defosfatering inlaatwater

E. Connectiviteit/landschapsconfiguratie

1 pnt = groot oppervlakte goed ontwikkelde *Hydrocharition*- en/of *Magnopotamion*-vegetatie (> 50 ha)

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

10	Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
13	Alde Feanen	0+1+1 b	0+1+0+0 c	C*
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0+1+1 b	0+1+0+0 c	C*
34	Weerribben	1+1+1 a	0+1+0+1 b	A
35	De Wieden	1+1+1 a	0+1+0+1 b	A
36	Uiterwaarden Zwarte water & Vecht	0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
38	Rijntakken	0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
67	Gelderse Poort	0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
66	Uiterwaarden Neder-Rijn	0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
71	Loevestein, Pompveld, Kornsche B.	0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
72	IJsselmeer	0+1+0 b	0+1+0+0 c	C*
73	Markermeer & IJmeer	1+0+0 b	0+1+0+1 b	B
74	Zwarte Meer	0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
76	Veluwerandmeren	1+0+0 b	1+1+1+1 a	A
83	Botshol	1+1+1 a	1+1+1+1 a	A
94	Naardermeer	1+1+1 a	1+1+1+0 a	A
95	Oostelijke Vechtplassen	1+1+1 a	0+1+0+0 c	A
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	1+1+1 a	0+1+1+0 b	A
105	Zouweboezem	0+1+0 b	0+1+0+0 c	C*

*herstel moeilijk

¹⁰² Cab-soorten zijn te algemeen, geldt zowel voor de twee libellen Glassnijder en Vroege glazenmaker, die zich de laatste jaren nogal hebben uitgebreid, als voor de drie vissen Ruisvoorn, Snoek en Zeelt.

Oppervlakte

Naar schatting 80% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (3818 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden, 3054 ha): 2% is 76 ha, 15% is 573 ha.

Scores

10	Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	36 ha	C
13	Alde Feanen	7.1 ha	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	17 ha	C
34	Weerribben	214 ha	B
35	Wieden	47 ha	C
36	Uiterwaarden Zwarte water & Vecht	10 ha	C
38	Uiterwaarden IJssel	94 ha	B
66	Uiterwaarden Neder-Rijn	10 ha	C
67	Gelderse Poort	240 ha	B
71	Loevestein, Pompveld, Kornsche boezem	2 ha	C
72	IJsselmeer	23 ha	C
73	Markermeer & IJmeer	1049 ha	A
74	Zwarte Meer	34 ha	C
76	Veluwerandmeren	566 ha	B
83	Botshol	0.1 ha	C
94	Naardermeer	114 ha	C
95	Oostelijke Vechtplassen	345 ha	B
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	95 ha	C
105	Zouweboezem	12 ha	C

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg	
10	Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	C	C	C	C
13	Alde Feanen	C	B	C*	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	C	A	C*	C
34	Weerribben	B	A	A	A
35	De Wieden	C	A	A	A
36	Uiterwaarden Zwarte water & Vecht	C	B	C	C
38	Uiterwaarden IJssel	B	B	C	B
66	Uiterwaarden Neder-Rijn	C	C	C	C
67	Gelderse Poort	B	B	C	B
71	Loevestein, Pompveld, Kornsche boezem	C	B	C	C
72	IJsselmeer	C	C	C	C
73	Markermeer & IJmeer	A	C	B	A
74	Zwarte Meer	C	C	C	C
76	Veluwerandmeren	B	C	A	B
83	Botshol	C	C	A	C
94	Naardermeer	C	A	A	A
95	Oostelijke Vechtplassen	B	A	A	A
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	C	B	A	B
105	Zouweboezem	C	C	C	C

3160 Zure vennen

Representativiteit¹⁰³

A. Flora¹⁰⁴

1 pnt = aanwezigheid K-soort *Sparganium angustifolium*

1 pnt = aanwezigheid K-soort *Scheuchzeria palustris*

1 pnt = aanwezigheid K-soort *Sphagnum majus*

B. Vegetatie

1 pnt = aanwezigheid ten minste twee zachtwaterplanten¹⁰⁵ (*Eleocharis multicaulis*, *Potamogeton polygonifolius*, *Sparganium natans*, *Utricularia australis*, *Utricularia intermedia*, *Utricularia minor*);

1 pnt = aanwezigheid ten minste drie soorten (evt. met bedeking > 5%) mesotrafente verlandingspioniers van het *Caricion lasiocarpae* (*Carex lasiocarpa* > 5 %, *Carex rostrata* > 5 %, *Comarum palustre* > 5 %, *Menyanthes trifoliata*, *Calla palustris*, *Hammarbya paludosa*)

C. Fauna

1 pnt = aanwezigheid K-soort Geoorde fuut

1 pnt = aanwezigheid K-soort Noordse glazenmaker¹⁰⁶

1 pnt = aanwezigheid K-soort Vinpootsalamander

1 pnt = aanwezigheid Annex II-soort Brede geelrandwaterroofkever¹⁰⁷

Scores

A = 9-6 pnt, B = 5-3 pnt, C = 2-0 pnt

17	Bakkeveense Duinen	0+0+0	0+1	0+0+0+0	C
24	Witterveld	0+0+0	0+0	0+1+0+0	C
25	Drentsche Aa-gebied	0+0+0	0+1	0+0+0+0	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1+0	1+1	1+1+0+0	A
28	Elperstroomgebied	0+0+0	0+0	0+0+0+0	C
29	Holtigerveld	0+0+0	0+0	0+0+1+1	C
30	Dwingelderveld	1+1+0	1+1	1+1+1+0	A
32	Mantingerzand	0+0+0	0+0	0+0+1+0	C
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	0+1+1	1+1	0+0+0+0	B
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+0	0+0	0+0+0+0	C
44	Borkeld	0+0+0	0+0	0+0+0+0	C
49	Dinkelland	0+0+0	0+0	0+0+0+0	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0+0	0+0	0+0+0+0	C
57	Veluwe	1+1+1	1+1	0+0+1+0	A
128	Brabantse Wal	0+0+0	0+0	1+0+1+0	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0	1+1	1+0+1+0	B
134	Regte Heide & Riels Laag	0+0+0	1+0	1+0+0+0	C
135	Kempenland-West	0+0+0	1+0	1+0+1+0	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	1+0+0	1+1	0+0+0+0	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0+0	1+0	0+0+1+0	C
145	Maasduinen	0+0+0	1+1	1+0+1+0	B
149	Meinweg	1+1+0	1+0	1+0+0+0	B
155	Brunssummerheide	0+0+0	0+0	1+0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

¹⁰³ Op de voorlopige habitatkaart van het Fochteloërveen staat nog H3160, maar dit wordt overal H7120

¹⁰⁴ *Sphagnum denticulatum* is veel te algemeen en te weinig specifiek om als K-soort bruikbaar te zijn; de soort staat in het Profiel trouwens ook in de beklagdenbank samen met Pitrus & Pijpenstrootje (EJ Weeda).

¹⁰⁵ Met name van de 'Utricularietea' (genoemd in de *European Interpretation Manual*).

¹⁰⁶ Venwitsnuitlibel (*Leucorrhinia dubia*) is volgens de Libellenatlas te algemeen en te weinig specifiek om als K-soort bruikbaar te zijn (EJ Weeda).

¹⁰⁷ Voor deze uiterst zeldzame soort zijn nog geen gebieden aangemeld.

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = vegetatievormend optreden van minstens twee Rhynchosporion-mossen (*Sphagnum cuspidatum* > 25 %, *Sphagnum denticulatum* > 25 %, *Warnstorfia fluitans* > 5 %) of van *Utricularia*-soorten

B. Inwendige structuur; *niet gebruikt*

C. Landschappelijke setting

1 pnt = landschap met zowel stuifzand als vennen

D. fauna; *niet gebruikt; fauna afgedekt bij representativiteit*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Water

1 pnt = minstens één omvangrijk > 10 ha dystroof ven binnen het gebied

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 714 mol N/ha/jr

C. Bodem : *niet gebruikt*

D. Processen : *niet gebruikt*

E. Connectiviteit

1 pnt = talrijke dystrofe vennen binnen gebied

F. Rust/voedsel/landschapsconfiguratie: *niet gebruikt*

Scores

17	Bakkeveense Duinen	0+0	c	0+0+0	c	C
24	Witterveld	0+0	c	0+0+0	c	C
25	Drentsche Aa-gebied	0+0	c	0+0+0	c	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1	a	1+0+1	b	A
28	Elperstroomgebied	1+0	b	0+0+1	c	C*
29	Holtigerveld	1+0	b	1+0+0	b	B
30	Dwingelderveld	1+1	a	1+0+1	b	A
32	Mantingerzand	0+0	c	0+0+0	c	C
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	1+1	a	0+0+0	c	A
42	Sallandse Heuvelrug	0+0	c	0+0+0	c	C
44	Borkeld	0+0	c	1+0+0	b	C* ¹⁰⁸
49	Dinkelland	0+0	c	0+0+0	c	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0	c	0+0+1	c	C
57	Veluwe	1+1	a	0+0+1	b	A
128	Brabantse Wal	0+0	c	0+0+0	c	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+1	a	1+0+0	c	A
134	Regte Heide & Riels Laag	1+1	a	0+0+0	c	A
135	Kempenland-West	0+1	b	0+0+1	b	B
136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	1+1	a	1+0+0	b	A
137	Strabrechtse Heide & Beuven	1+1	a	0+0+0	c	A
145	Maasduinen	1+1	a	1+0+1	b	A
149	Meinweg	1+0	b	0+0+1	b	B
155	Brunssummerheide	0+0	c	0+0+0	c	C

*herstel moeilijk

¹⁰⁸ Habitatype betreft slechts een klein deel van het Elsenerveen

Oppervlakte

Naar schatting 70% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000 (op basis van aantal waarnemingen). De schatting van heel Nederland (695 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (487 ha): 2% is 14 ha, 15% is 104 ha.

Scores

17	Bakkeveense Duinen	0.8 ha	C
24	Witterveld	1.7 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	1.7 ha	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	78 ha	A
28	Elperstroomgebied	0.6 ha	C
29	Holtingerveld	34 ha	B
30	Dwingelderveld	63 ha	A
32	Mantingerzand	7.4 ha	B
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	9.7 ha	B
42	Sallandse Heuvelrug	0.8 ha	C
44	Borkeld	0.1 ha	C
49	Dinkelland	1.2 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	12 ha	C
57	Veluwe	35 ha	B
128	Brabantse Wal	7.2 ha	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	47 ha	B
134	Regte Heide & Riels Laag	4.9 ha	C
135	Kempenland-West	10 ha	B
136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	40 ha	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	60 ha	B
145	Maasduinen	56 ha	A
149	Meinweg	2.1 ha	C
155	Brunssummerheide	0.1 ha	C

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg	
17	Bakkeveense Duinen	C	C	C	C
23	Fochteloërveen (<i>Esmeer</i>)	B	C	C	B
24	Witterveld	C	C	C	C
25	Drentsche Aa-gebied	C	C	C	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	A	A	A	A
28	Elperstroomgebied	C	C	C	C
29	Holtingerveld	B	C	B	B
30	Dwingelderveld	A	A	A	A
32	Mantingerzand	B	C	C	B
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	B	B	A	B
42	Sallandse Heuvelrug	C	C	C	C
44	Borkeld	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	C	C	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	C	C	C
57	Veluwe	B	A	A	A
128	Brabantse Wal	B	C	C	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	B	B	A	B
134	Regte Heide & Riels Laag	C	C	A	C
135	Kempenland-West	B	B	B	B
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	B	B	A	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	B	C	A	B
145	Maasduinen	A	B	A	A
149	Meinweg	C	B	B	B
155	Brunssummerheide	C	C	C	C

3260 Beken en rivieren met waterplanten

3260 Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)

3260 Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = *Potamogeton nodosus*, *Ranunculus fluitans*, *R. hederaceus* en/of *Myriophyllum alterniflorum*¹⁰⁹ in het type aanwezig (K-soorten)

B. Vegetatie

1 pnt = meerdere zelfstandig kwalificerende associaties van het type in het gebied aanwezig (*Ranunculo fluitantis-Potametum perfoliati*, *Potametum berchtoldii*, *Callitricho-Hottonietum*, *Ranunculetum hederacei*, *Callitricho-Myriophylletum alterniflori*, *Callitricho hamulatae-Ranunculetum fluitantis*)

C. Fauna

1 pnt = twee of meer typische K-soorten ongewervelden aanwezig (subtype A) of één of meer typische K-soort (subtype B); betreft libellen (beekrombout, gaffellibel, gewone bronlibel, rivierrombout), steenvliegen (*Perlodes microcephalus*, *Nemoura avicularis*), haften (*Baetis rhodani*, *Ecdyonurus torrentis*, *Ephemerella ignita*, *Heptagenia flava*), kokerjuffers (*Athripsodes albifrons*, *Brachycentrus subnubilus*, *Lype phaeopa*).

Scores

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

25 Drentse Aa gebied	H3260A	1+1+0	B
27 Drents-Friese Wold & Leggelderveld	H3260A	0+0+0	C
38 Rijntakken	H3260B	1+0+1	B
57 Veluwe	H3260A	1+1+1	A
86 Schoorlse Duinen	H3260A	1+0+0	C
112 Biesbosch	H3260B	1+0+1	B
135 Kempenland-West	H3260A	1+0+1	B
136 Leenderbos, Groote Heide & Plat.	H3260A	1+0+1	B
147 Leudal	H3260A	0+0+0	C
148 Swalmdal	H3260A	1+0+1	B
150 Roerdal	H3260A	1+0+1	B
152 Grensmaas	H3260B	1+1+1	A
157 Geuldal	H3260A	1+0+1	B
159 Sint Pietersberg & Jekerdal	H3260A		D ¹¹⁰

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

¹⁰⁹ Geen typische soort, maar zeldzame kensoort van een kwalificerende associatie.

¹¹⁰ Onzeker of het habitattype voorkomt binnen het Natura 2000-deel van de Jeker.

B. Inwendige structuur¹¹¹

1 pnt = geen hoge bedekking eutrofe soorten (*Potamogeton pectinatus*, *Ceratophyllum demersum*) of (invasieve) exoten¹¹²

C. Landschappelijke setting

1 pnt = aanwezigheid habitatype in diverse (> 2) takken van het beekstelsel of rivierdelen EN/OF over een oppervlakte van tenminste 2 ha

1 pnt = type gelegen in hydrologisch intacte waterloop (zonder barrières verbonden met benedenlopen en/of bovenlopen; vrije afstroming met natuurlijke waterdynamiek, grotendeels natuurlijke oevers, geen uitdiepingen of vergravingen)

D. Fauna: *niet gebruikt (geen structuurindicatoren)*

II Functie

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = goede waterkwaliteit (helder; bovenloop: oligotroof tot matig eutroof; middenloop en rivier: eutroof)

1 pnt = langzaam tot snel stromend water in deel van de bedding gedurende hele jaar (niet stilstaand of droogvallend)

B. Lucht: *niet gebruikt (niet stikstofgevoelig)*

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt (afgedekt met landschappelijke setting)*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = rheofiele visfauna aanwezig van goed functionerende beeksystemen (zonder barrières of stuwings, inundatie, meanderen); indicatoren zijn de typische soorten riviergrondel en bierpje en verder serpeling, beekprik, kopvoorn en kwabaal.

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt*

Scores

25 Drentse Aa gebied	1+0+0 c	0+0+1 c	C
27 Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+0+0 c	1+0+0 c	C
38 Rijntakken	1+1+0 b	1+1+1 a	A
57 Veluwe	1+1+0 b	1+1+1 a	A
86 Schoorlse Duinen	1+0+0 c	1+0+0 c	C
112 Biesbosch	1+1+0 b	0+1+1 b	B
135 Kempenland-West	1+1+0 b	0+1+0 c	C *
136 Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	1+1+0 b	0+1+0 c	C *
147 Leudal	1+0+0 c	0+1+1 b	C *
148 Swalmdal	1+0+1 b	0+1+1 b	B
150 Roerdal	1+1+1 a	0+1+1 b	A
152 Grensmaas	1+0+0 c	1+1+1 a	B
157 Geuldal	1+1+1 a	1+1+1 a	A

*herstel moeilijk

¹¹¹ Andere structuren van de waterlopen worden afgedekt door de typische soorten onder representativiteit.

¹¹² *Cerataophyllum demersum* is vooral een soort van stilstaand water; "exoten" worden in het profiel niet genoemd, maar betreft wel een relevant structuur & functie-kenmerk.

Oppervlakte

Naar schatting 40% van de landelijke oppervlakte van subtype A en 90% van landelijke oppervlakte van subtype B ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (121 ha) is gebaseerd op deze percentages en de som van de gebieden (15 ha subtype A/75 ha subtype B; samen 75%): 2% is 2.4 ha, 15% is 18 ha.

Scores

25 Drentse Aa gebied	1.6 ha	C
27 Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0.2 ha	C
38 Rijntakken	41 ha	A
57 Veluwe	1.4 ha	C
86 Schoorlse Duinen	0.1 ha	C
112 Biesbosch	27 ha	A
135 Kempenland-West	0.6 ha	C
136 Leenderbos, Grootte Heide & Plat.	1.6 ha	C
147 Leudal	0.3 ha	C
148 Swalmdal	4.5 ha	B
150 Roerdal	5 ha *	B
152 Grensmaas	7.6 ha	B
157 Geuldal	9.3 ha	B

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
25 Drentse Aa gebied	C	B	C	C
27 Drents-Friese Wold & Leggelderveld	C	C	C	C
38 Rijntakken	A	B	A	A
57 Veluwe	C	A	A	A
86 Schoorlse Duinen	C	C	C	C
112 Biesbosch	A	B	B	A
135 Kempenland-West	C	B	C	C
136 Leenderbos, Grootte Heide & Plat.	C	B	C	C
147 Leudal	C	C	C	C
148 Swalmdal	B	B	B	B
150 Roerdal	B	B	A	B
152 Grensmaas	B	A	B	B
157 Geuldal	B	B	A	B
159 Sint Pietersberg & Jekerdal	--	D	--	--

3270 Slikkige rivieroeveren

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = K-soorten in het type aanwezig, uit de groep *Veronica anagallis-aquatica*, *Cyperus fuscus*), *Pulicaria vulgaris*, *Lythrum hyssopifolia*, *Potentilla supina*, *Artemisia biennis*, *Bidens radiata*, *Limosella aquatica*, *Nasturtium officinale*¹¹³

1 pnt = ten minste 4 van bovenstaande K-soorten aanwezig

1 pnt = ten minste 6 van bovenstaande K-soorten aanwezig

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; variatie in plantengemeenschappen wordt voldoende afgedekt met typische soorten

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen E/K-soorten

Scores

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

38	Rijntakken	1+1+1	A
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche boezem	1+0+0	C
82	Uiterwaarden Lek	1+0+0	C
108	Oude Maas	1+0+0	C
109	Haringvliet	1+1+1	A
111	Hollands Diep	1+1+0	B *
112	Biesbosch	1+1+1	A
152	Grensmaas	1+0+0	C

* schatting op basis van recente natuurontwikkeling

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur¹¹⁴

1 pnt = langlevende soorten nemen < 10 % oppervlakte in

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type aanwezig in gradiëntsituatie tussen voedselarm en voedselrijk milieu (dunne slibafzetting op zand)¹¹⁵

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

A = 3 pnt, B = 2,1 pnt, C = 0 pnt

¹¹³ Ook de mossen *Ephemerum cohaerens* en *Ephemerum rutheanum* komen in aanmerking als typische soort (Bijlsma *et al.*, 2012)

¹¹⁴ In het profiel staat het criterium 'Bedekking van meerjarige soorten is kleiner dan 10%'. In plaats van 'meerjarige soorten' moet hier worden gesproken van 'langlevende soorten'. In de hier bedoelde pioniergemeenschappen spelen verschillende soorten een (hoofd)rol die weliswaar kortlevend zijn maar langer dan een jaar (kunnen) leven, zoals *Veronica anagallis-aquatica*, *V. catenata* en *Nasturtium officinale* in het *Polygono-Veronicetum anagallidis-aquaticae* en opnieuw *Veronica catenata* alsmede *Eleocharis acicularis* en *Plantago major ssp. intermedia* in het *Eleocharito acicularis-Limoselletum*.

¹¹⁵ Dit is de landschappelijke context die dikens geeft op de meest zeldzame soorten

- A. Water: *niet gebruikt*
 B. Lucht: *niet gebruikt (niet stikstofgevoelig)*
 C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen

- 1 pnt = rivier onder getijdeninvloed of niet gestuwd
 1 pnt = type langdurig aanwezig (stabiel) op eenzelfde locatie

E. Connectiviteit/Oppervlakte

- 1 pnt = pioniervegetatie komt voor over grote aaneengesloten oppervlakte (binnen de jaarlijkse fluctuaties) OF op diverse locaties langs de oeverlijn van de rivier (eventueel ook aangrenzend, buiten het Natura2000-gebied)

- F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt*

Scores

38	Rijntakken	1+1 a	1+1+1 a	A
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche boezem	0+0 c	1+0+0 b	C*
82	Uiterwaarden Lek	0+0 c	0+0+0 c	C
108	Oude Maas	0+0 c	1+0+1 b	C*
109	Haringvliet	1+0 b	1+0+1 b	B
111	Hollands Diep	1+0 b	1+0+1 b	B
112	Biesbosch	1+0 b	1+1+1 a	A
152	Grensmaas	0+0 c	1+0+0 c	C

* herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 82% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000 (op basis van aantal waarnemingen¹¹⁶). De schatting van heel Nederland (232 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (190ha): 2% is 4.6 ha, 15% is 34.8 ha, waarbij voor de Biesbosch een marge van 50-100 ha is aangehouden.

Scores

38	Rijntakken	75 ha	A *
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche boezem	1.4 ha	C
82	Uiterwaarden Lek	0.7 ha	C
108	Oude Maas	0.9 ha	C
109	Haringvliet	37 ha	A
111	Hollands Diep	10 ha	B *
112	Biesbosch	50 ha	A *
152	Grensmaas	0.1 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
38	Rijntakken	A	A	A	A
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche boezem	C	C	C	C
82	Uiterwaarden Lek	C	C	C	C
108	Oude Maas	C	C	C	C
109	Haringvliet	A	A	B	A
111	Hollands Diep	B	B	B	B
112	Biesbosch	A	A	A	A
152	Grensmaas	C	C	C	C

¹¹⁶ 45 van de 256 kilometerhokken (periode 1999-2012) liggen buiten het Natura 2000-netwerk (incl. Vogelrichtlijngebieden);

4010 Vochtige heiden¹¹⁷

4010A Vochtige heiden (hogere zandgronden)

4010B Vochtige heiden (laagveengebied)

Representativiteit

Scores subtype A: A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

Scores subtype B: A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

A Flora

Subtype A

1 pnt = tenminste twee typische K-soorten vaatplanten aanwezig: *Trichophorum cespitosum* ssp. *germanicum*, *Gentiana pneumonanthe*, *Narthecium ossifragum*

1 pnt = tenminste twee typische K-soorten mossen aanwezig: *Sphagnum tenellum*, *Sphagnum compactum*, *Gymnocolea inflata*

1 pnt = een ernstig bedreigde diagnostische mossoort aanwezig: *Campylopus brevopilus* of *Hypnum imponens*

Subtype B

1 pnt = tenminste twee diagnostische RL-soorten mossen aanwezig: *Cephalozia macrostachya*, *Dicranum bonjeanii*, *Sphagnum rubellum*, *Sphagnum papillosum*, *Sphagnum magellanicum*, *Sphagnum capillifolium*

1 pnt = meer dan vier diagnostische RL-soorten mossen aanwezig

1 pnt = een (in laagveengebieden) zeldzame hoogveensoort aanwezig: *Vaccinium oxycoccos*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Eriophorum vaginatum*, *Andromeda polifolia*

B Vegetatie

niet gebruikt; de twee belangrijkste vegetatietypen betreffen verschillende subtypen; de beide subtypen komen in principe niet samen voor in een gebied, omdat ze aan verschillende landschappen zijn gebonden

C Fauna

Subtype A

1 pnt = Aanwezigheid duurzame populaties van tenminste twee typische RL-soorten reptielen: Levendbarende hagedis, Adder, Gladde slang

1 pnt = Aanwezigheid duurzame populatie van een typische RL-soort insecten: Gentiaanblauwtje, Moerassprinkhaan

Subtype B: fauna niet gebruikt

Subtype A

15	Van Oordt's Mersken	0+1+1+1+0	B
16	Wijnjeterper Schar	1+1+0+1+0	B
17	Bakkeveense Duinen	1+1+0+1+0	B
23	Fochteloërveen	0+1+0+1+1	B
24	Witterveld	1+1+0+1+1	A
25	Drentsche Aa-gebied	1+1+1+1+1	A
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1+0+1+1	A
28	Elperstroomgebied	0+0+0+1+0	C
29	Holtingerveld	1+1+1+1+1	A
30	Dwingelderveld	1+1+1+1+1	A
32	Mantingerzand	1+1+0+1+0	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	1+1+0+1+1	A

¹¹⁷ Aangezien de subtypen landschappelijk en floristisch sterk verschillen, zijn aparte maatlaten voor beide subtypen opgesteld.

41	Boetelerveld	1+0+0+0+1	B
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+0+0+0	C
44	Borkeld	1+1+0+0+0	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0+1+0+0+1	B
46	Bergvennen & Brecklenkampse V.	1+1+0+0+1	B
47	Achter de Voort, Agelerbroek & V.	0+0+0+0+0	C
48	Lemselermaten	0+0+0+0+0	C
49	Dinkelland	1+1+0+0+1	B
50	Landgoederen Oldenzaal	0+0+0+0+0	C
51	Lonnekermeer	1+1+0+0+0	B
52	Boddenbroek	1+1+1+0+1	A
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+1+0+0+1	B
54	Witte Veen	1+1+0+0+1	B
55	Aamsveen	1+1+0+1+1	A
57	Veluwe	1+1+1+1+1	A
58	Landgoederen Brummen	1+1+0+0+0	B
59	Teeselinkven	0+0+0+0+1	C
60	Stelkampsveld	1+1+0+1+1	A
61	Korenburgerveen	1+1+0+0+1	B
128	Brabantse Wal	1+1+0+1+0	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+1+0+0+1	B
134	Regte Heide & Riels Laag	1+1+0+0+1	B
135	Kempenland-West	1+1+0+1+1	A
136	Leenderbos, Groote Heide & De Pl.	1+1+0+0+1	B
145	Maasduinen	1+1+0+1+1	A
149	Meinweg	1+1+0+1+1	A
155	Brunssummerheide	1+1+0+1+1	A

Subtype B

13	Alde Feanen	0+0+1	C
18	Rottighe Meenthe & Brandemeer	0+0+0	C
34	Weerribben	1+1+1	A
35	De Wieden	1+1+0	B
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverp.	1+1+0	B
91	Polder Westzaan	0+0+0	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz. & Tw.	1+0+1	B
94	Naardermeer	0+0+0	C
95	Oostelijke Vechtplassen	1+1+0	B
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haak	1+1+1	A

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

Subtype A: a = 5,4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

Subtype B: a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

Subtype A:

1 pnt = vlak- of lintvormige pionierstadia verspreid aanwezig door gebied, incl. recent geplagde stadia, pioniervegetaties langs wildwissels, rond drinkplaatsen en op onregelmatig droogvallende terreindelen; indicatoren: *Rhynchosporion*- en *Nanocyperion*-soorten (vaak met diasporenbank)

1 pnt = oudere stadia met wilgen- of gagelstruweel aanwezig; indicatoren: *Salicion*-soorten, Gagel (*Myrica gale*)

Subtype B:

1 pnt = jonge stadia met Riet (*Phragmites australis*) en dominantie van veenmossen verspreid aanwezig door gebied; indicatoren: Slank veenmos (*Sphagnum flexuosum*), Glanzend veenmos (*S. subnitens*), Sparrig veenmos (*S. teres*)

1 pnt = oude stadia met dominantie van Dophei (*Erica tetralix*) en/of met wilgen- of gagelstruweel vlakvormend aanwezig; indicatoren: folieuze levermossen Glanzend maanmos (*Cephalozia connivens*), Fijn draadmos (*Cephaloziella elachista*), IJl stompmos (*Cladopodiella fluitans*), Gewoon spinragmos (*Kurzia pauciflora*)

C. Landschappelijke setting

Subtype A

1 pnt = type gezoneerd droge heidevegetaties (H4030)

1 pnt = type gezoneerd met hoogveenvegetaties (H7110, H7120)

1 pnt = type gezoneerd met heischrale vegetaties (H6230) en/of blauwgrasland (H6410)

Subtype B

1 pnt = type in mozaïek met veenmosrietland of andere verlandingsgemeenschappen (H7140)

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

Subtype A: a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

Subtype B: a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = aanwezigheid lokale grondwatersystemen (subtype A);¹¹⁸

1 pnt = geen langdurig lage zomerwaterstanden (subtype B)

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1214 mol N/ha/jr (subtype A) en 786 mol N/ha/jr (subtype B)

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = habitat overwegend niet sterk versnipperd, maar aanwezig op landschapsschaal met meerdere aaneengesloten oppervlaktes (incl. *Ericetum* binnen 7120) >10-15 ha (subtype AB)

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt*

Subtype A

15	Van Oordt's Mersken	1+1+0+0+0 b	x+0+1 b	B
16	Wijnjeterper Schar	1+1+1+0+0 b	x+0+1 b	B
17	Bakkeveense Duinen	1+0+0+0+0 c	x+0+0 c	C
23	Fochteloërveen	1+0+0+1+0 b	x+1+1 a	A
24	Witterveld	1+1+1+1+0 a	x+0+1 b	A
25	Drentsche Aa-gebied	1+0+1+0+0 b	x+1+0 b	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1+1+1+1 a	x+1+0 b	A
28	Elperstroomgebied	0+0+0+0+0 c	x+0+0 c	C
29	Holtingerveld	1+0+1+1+0 b	x+0+0 c	C*
30	Dwingelderveld	1+0+1+1+1 a	x+0+1 b	A
32	Mantingerzand	0+0+1+0+0 c	x+0+0 c	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+0+0+0 c	x+0+0 c	C

¹¹⁸ Dit punt is op dit moment lastig te scoren en is daarom niet ingevuld (score X).

41	Boetelerveld	1+0+0+0+0 c	x+0+1 b	B**
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+0+0+0 c	x+0+0 c	C
44	Borkeld	0+0+0+0+0 c	x+0+0 c	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0+0+0+0+1 c	x+0+0 c	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse V.	1+0+1+0+1 b	x+0+0 c	C*
47	Achter de Voort, Agelerbroek & V.	1+0+0+0+0 c	x+0+0 c	C
48	Lemselermaten	0+0+0+0+1 c	x+0+0 c	C
49	Dinkelland	1+0+0+0+1 b	x+0+0 c	C*
50	Landgoederen Oldenzaal	0+0+0+0+1 c	x+0+0 c	C
51	Lonnekermeer	1+0+1+0+0 b	x+0+0 c	C*
52	Boddenbroek	0+0+0+0+1 c	x+0+0 c	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+1+0+0+1 b	x+0+1 b	B
54	Witte Veen	1+1+0+1+0 b	x+0+1 b	B
55	Aamsveen	1+0+0+1+1 b	x+0+1 b	B
57	Veluwe	1+1+1+1+1 a	x+0+1 b	A
58	Landgoederen Brummen	1+1+0+0+1 b	x+0+0 c	C*
59	Teeselinkven	1+0+0+0+0 c	x+0+0 c	C
60	Stelkampsveld	1+0+0+0+1 b	x+0+0 c	C*
61	Korenburgerveen	1+1+0+1+0 b	x+0+0 c	C*
128	Brabantse Wal	0+0+0+0+0 c	x+0+0 c	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+1+1+0+0 b	x+0+0 c	C*
134	Regte Heide & Riels Laag	1+0+1+0+0 b	x+0+0 c	C*
135	Kempenland-West	1+1+0+0+0 b	x+0+0 c	C*
136	Leenderbos, Groote Heide & De Pl.	0+0+1+0+0 c	x+0+1 b	B*
137	Strabrechtse Heide & Beuven	1+0+1+0+0 b	x+0+1 b	B
138	Weerter- en Budelerbergen	1+1+1+0+0 b	x+0+1 b	B
145	Maasduinen	1+0+1+0+0 b	x+0+1 b	B
149	Meinweg	0+0+1+0+0 c	x+0+0 c	C
155	Brunssummerheide	1+0+1+1+0 b	x+0+0 c	C*

Subtype B

13	Alde Feanen	0+0+1 c	1+1+0 b	B**
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0+0+1 b	1+0+0 c	C *
34	Weerribben	1+1+1 a	1+0+1 b	A
35	De Wieden	1+0+1 b	1+0+0 c	B
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverp.	1+0+1 b	1+0+0 c	B
91	Polder Westzaan	0+0+1 c	1+0+0 c	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz. & Tw.	1+0+1 b	1+0+0 c	B *
94	Naardermeer	0+0+0 c	0+0+0 c	C
95	Oostelijke Vechtplassen	1+0+1 b	1+0+0 c	B *
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haak	1+1+1 a	1+0+1 b	A

* herstel moeilijk

** herstel makkelijk

Oppervlakte

Naar schatting 70% van de landelijke oppervlakte van subtype A en 90% van de landelijke oppervlakte van subtype B liggen binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (1300 ha) is gebaseerd op deze percentages en de som van de gebieden (775 ha subtype A; 162 ha subtype B): 2% is 26 ha, 15% is 195 ha.

Subtype A

15	Van Oordt's Mersken	4.2 ha	C
16	Wijnjeterper Schar	27 ha	B
17	Bakkeveense Duinen	3.2 ha	C
23	Fochteloërveen	2 ha	C
24	Witterveld	16 ha	C

25	Drentsche Aa-gebied	61 ha	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	149 ha	B
28	Elperstroomgebied	5.2 ha	C
29	Holtingerveld	167 ha	B
30	Dwingelderveld	373 ha	A
32	Mantingerzand	38 ha	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	93 ha	B
41	Boetelerveld	59 ha	B
42	Sallandse Heuvelrug	1.7 ha	C
44	Borkeld	2.0 ha	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	3.0 ha	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	14 ha	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb.	0.2 ha	C
48	Lemselermaten	2.3 ha	C
49	Dinkelland	23 ha	C
50	Landgoederen Oldenzaal	4.0 ha	C
51	Lonnekermeer	3.6 ha	C
52	Boddenbroek	0.8 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	82 ha	B
54	Witte Veen	11 ha	C
55	Aamsveen	2.8 ha	C
57	Veluwe	107 ha	B
58	Landgoederen Brummen	4.5 ha	C
59	Teeselinkven	0.9 ha	C
60	Stelkampsveld	3.8 ha	C
61	Korenburgerveen	2.6 ha	C
128	Brabantse Wal	22 ha	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	122 ha	B
134	Regte Heide & Riels Laag	24 ha	C
135	Kempenland-West	52 ha	B
136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	49 ha	B
137	Strabrechtse heide & Beuven	175 ha	B
138	Weerter- en Budelerbergen	9.4 ha	C
145	Maasduinen	44 ha	B
149	Meinweg	4.8 ha	C
155	Brunssummerheide	10 ha	C

Subtype B

13	Alde Feanen	0.2 ha	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0.1 ha	C *
34	Weerribben	129 ha	B
35	De Wieden	9.3 ha	C
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	0.9 ha	C
91	Polder Westzaan	0.7 ha	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz.v. & Tw.	1.4 ha	C
94	Naardermeer	0.3 ha	C
95	Oostelijke Vechtplassen	1.4 ha	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	19 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
<u>Subtype A</u>					
15	Van Oordt's Mersken	C	B	B	B
16	Wijnjeterper Schar	B	B	B	B
17	Bakkeveense Duinen	C	B	C	C
23	Fochteloërveen	C	B	A	B
24	Witterveld	C	A	A	A
25	Drentsche Aa-gebied	B	A	B	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B	A	A	A
28	Elperstroomgebied	C	C	C	C
29	Holtingerveld	B	A	C	B
30	Dwingelderveld	A	A	A	A
32	Mantingerzand	B	B	C	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	B	A	C	B
41	Boetelerveld	B	B	B	B
42	Sallandse Heuvelrug	C	C	C	C
44	Borkeld	C	B	C	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	B	C	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse V.	C	B	C	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & V.	C	C	C	C
48	Lemselermaten	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	B	C	C
50	Landgoederen Oldenzaal	C	C	C	C
51	Lonnekermeer	C	B	C	C
52	Boddenbroek	C	A	C	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	B	B	B	B
54	Witte Veen	C	B	B	B
55	Aamsveen	C	A	B	B
57	Veluwe	B	A	A	A
58	Landgoederen Brummen	C	B	C	C
59	Teeselinkven	C	C	C	C
60	Stelkampsveld	C	A	C	C
61	Korenburgerveen	C	B	C	C
128	Brabantse Wal	C	B	C	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	B	B	C	B
134	Regte Heide & Riels Laag	C	B	C	C
135	Kempenland-West	B	A	C	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Pl.	B	B	B	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	B	B	B	B
138	Weerter- en Budelerbergen	C	C	B	C
145	Maasduinen	B	A	B	B
149	Meinweg	C	A	C	C
155	Brunssummerheide	C	A	C	C
<u>Subtype B</u>					
13	Alde Feanen	C	C	B	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	C	C	C	C
34	Weerribben	B	A	A	A
35	De Wieden	C	B	B	B
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverp.	C	B	B	B
91	Polder Westzaan	C	C	C	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz. & Tw.	C	B	B	B
94	Naardermeer	C	C	C	C
95	Oostelijke Vechtplassen	C	B	B	B
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haak	C	A	A	A

4030 Droge Heiden

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = aanwezigheid zeer zeldzame typische E/K-soorten planten (*Scorzonera humilis*, *Erica cinerea*)

1 pnt = aanwezigheid tenminste twee van de overige typische K-soorten blad- en levermossen (*Dicranum spurium*, *Barbilophozia barbata*, *Barbilophozia kunzeana*); dit zijn soorten van oude heide en noordhellingen van stuifduinen

1 pnt = aanwezigheid tenminste twee van de overige typische K-soorten vaatplanten (*Cuscuta epithymum*, *Genista pilosa*, *Genista anglica*, *Lycopodium clavatum*¹¹⁹)

B. Vegetatie

Niet gebruikt

C. Fauna¹²⁰

1 pnt = aanwezigheid Zandhagedis

1 pnt = aanwezigheid populatie van tenminste drie van de typische K-soorten vlinders en -sprinkhanen van typen 2310 en 4030 samen (Heivlinder, Kommavlinder, Vals heideblauwtje, Wrattenbijter, Kleine wrattenbijter, Zadelsprinkhaan, Zoemertje, Blauwvleugelsprinkhaan)¹²¹

Scores

A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

16	Wijnjeterper Schar	0+0+1+0+1	B
23	Fochteloërveen	0+0+0+0+1	C
24	Witterveld	0+0+0+0+1	C
25	Drentsche Aa-gebied	0+1+1+0+1	B
27	Drents-Friese Wold & Leggeld.	0+1+1+1+1	B
29	Holtingerveld	0+1+1+0+1	B
30	Dwingelderveld	0+1+1+0+1	B
32	Mantingerzand	0+1+1+0+1	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+1+1+1	B
40	Engbertsdijksvenen	0+0+0+0+0	C
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+1+1+0	B
43	Wierdense Veld	0+0+0+0+0	C
44	Borkeld	0+0+1+0+0	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0+0+1+1+0	B
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+0+1+0+0	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb.	0+0+0+0+0	C
48	Lemselermaten	0+0+0+0+0	C
49	Dinkelland	0+0+1+0+0	C
51	Lonnekermeer	0+0+0+0+0	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0+1+0+1	B
54	Witte Veen	0+0+1+0+0	C
55	Aamsveen	0+0+0+0+0	C
57	Veluwe	1+1+1+1+1	A
58	Landgoederen Brummen	0+0+1+0+0	C
59	Teeselinkven	0+0+0+0+0	C
60	Stelkampsveld	0+0+1+0+0	C
62	Willinks Weust	0+0+1+0+0	C
128	Brabantse Wal	0+0+1+0+0	C

¹¹⁹ De laatste soort wordt in de profielen alleen bij H2310 als typische soort genoemd, maar komt meer in H4030 voor.

¹²⁰ Klapekster (K-soort vogels) is als broedvogel verdwenen, daarom niet gebruikt

¹²¹ Kleine wrattenbijter en zadelsprinkhaan komen waarschijnlijk alleen in H4030 voor.

131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	0+0+1+0+0	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+1+0+0	C
134	Regte Heide & Riels Laag	0+0+1+0+0	C
135	Kempenland-West	0+0+1+0+0	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	0+1+1+0+1	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0+1+0+0	C
138	Weerter- en Budelerbergen	0+0+1+0+0	C
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	0+0+0+0+1	C
140	Groote Peel	0+0+0+0+0	C
145	Maasduinen ¹²²	0+0+1+1+1	B
148	Swalmdal	0+0+0+0+0	C
149	Meinweg	0+0+1+1+1	B
155	Brunssummerheide	1+0+1+1+0	B

Behoudsstatus

I Structuur

a = 4 pnt, b = 3 pnt, c = 2,1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = grotendeels (> 75%) niet vergrast, maar wel grazige begroeiingen aanwezig

1 pnt = aanwezigheid oude heidestruiken

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type onderdeel van een gevarieerd heide- of hoogveenlandschap, of van een complete gradient van heide naar beekdal

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht:

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1071 mol/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte:

1 pnt = Groot gebied (> 25 ha) of cluster van gebieden, of onderdeel uitmakend van groter heide of hoogveengebied

F. Rust/Voedsel

1 pnt = Rust in broedseizoen gegarandeerd

¹²² Waarschijnlijk komt hier alleen H2310 voor

Scores

16	Wijnjeterper Schar	1+0+1 b	0+0+1 c	C*
23	Fochteloërveen	0+0+1 c	0+1+1 b	C*
24	Witterveld	1+0+1 b	0+1+1 b	B
25	Drentsche Aa-gebied	1+1+1 a	0+1+1 b	A
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+1+1 b	0+1+1 b	B
29	Holtingerveld	1+1+1 a	0+1+1 b	A
30	Dwingelderveld	1+1+1 a	0+1+1 b	A
32	Mantingerzand	1+0+1 b	0+1+1 b	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	1+1+1 a	0+1+1 b	A
40	Engbertsdijksvenen	1+0+1 b	0+1+1 b	B
42	Sallandse Heuvelrug	1+1+1 a	0+1+1 b	A
43	Wierdense Veld	1+0+1 b	0+1+1 b	B
44	Borkeld	1+1+1 a	0+1+1 b	A
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+0+0 c	0+1+1 b	C*
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	1+0+0 c	0+0+1 c	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb.	1+0+0 c	0+0+1 c	C
48	Lemselermaten	1+0+0 c	0+0+1 c	C
49	Dinkelland	1+0+0 c	0+1+1 b	C*
51	Lonnekermeer	1+0+0 c	0+0+1 c	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+0+1 b	0+1+1 b	B
54	Witte Veen	1+0+1 b	0+1+1 b	B
55	Aamsveen	1+0+1 b	0+1+1 b	B
57	Veluwe	0+1+1 b	0+1+0 c	C*
58	Landgoederen Brummen	1+0+0 c	0+0+1 c	C
59	Teeselinkven	1+0+0 c	0+0+1 c	C
60	Stelkampsveld	1+0+0 c	0+0+1 c	C
62	Willinks Weust	1+0+0 c	0+0+1 c	C
128	Brabantse Wal	0+0+0 c	0+0+0 c	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	1+0+0 c	0+1+0 c	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+0+1 b	0+1+1 b	B
134	Regte Heide & Riels Laag	1+0+1 b	0+1+1 b	B
135	Kempeland-West	0+0+1 c	0+1+1 b	C*
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	0+0+1 c	0+1+1 b	C*
137	Strabrechtse Heide & Beuven	1+1+1 a	0+1+1 b	A
138	Weerter- en Budelerbergen	0+0+0 c	0+0+1 b	C*
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	0+0+1 c	0+1+1 b	C*
140	Groote Peel	0+0+1 c	0+1+1 b	C*
145	Maasduinen	1+0+1 b	0+1+1 b	B
148	Swalmdal	1+0+0 c	0+0+0 c	C
149	Meinweg	1+0+1 b	0+1+1 b	B
155	Brunssummerheide	1+1+1 a	0+1+0 c	A

* herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 75% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (22700 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (17000 ha): 2% is 426 ha, 15% is 3193 ha.

Zie getallen RienkJan

Scores

16	Wijnjeterper Schar	16 ha	C
23	Fochteloërveen	10 ha	C
24	Witterveld	139 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	111 ha	C
27	Drents-Friese Wold & Leggeld.	432 ha	B

29	Holtingerveld	232 ha	C
30	Dwingelderveld	588 ha	B
32	Mantingerzand	91 ha	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	215 ha	C
40	Engbertsdijksvenen	7.4 ha	C
42	Sallandse Heuvelrug	1037 ha	B
43	Wierdense Veld	15 ha	C
44	Borkeld	48 ha	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	114 ha	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0.8 ha	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb.	2.3 ha	C
48	Lemselermaten	0.2 ha	C
49	Dinkelland	49 ha	C
51	Lonnekermeer	2.3 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	57 ha	C
54	Witte Veen	13 ha	C
55	Aamsveen	0.8 ha	C
57	Veluwe	11200 ha	A
58	Landgoederen Brummen	1.1 ha	C
59	Teeselinkven	0.2 ha	C
60	Stelkampsveld	4.4 ha	C
62	Willinks Weust	0.1 ha	C
128	Brabantse Wal	6.4 ha	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	5.6 ha	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	154 ha	C
134	Regte Heide & Riels Laag	117 ha	C
135	Kempeland-West	160 ha	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	371 ha	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	517 ha	B
138	Weerter- en Budelerbergen	2.4 ha	C
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	10 ha	C *
140	Groote Peel	25 ha	C *
145	Maasduinen	100 ha	C *
148	Swalmdal	0.1 ha	C
149	Meinweg	293 ha	C
155	Brunssummerheide	125 ha	C

* schatting

Algemeen

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg	
16	Wijnjeterper Schar	C	B	C	C
23	Fochteloërveen	C	C	C	C
24	Witterveld	C	C	B	C
25	Drentsche Aa-gebied	C	B	A	B
27	Drents-Friese Wold & Leggeld.	B	B	B	B
29	Holtingerveld	C	B	A	B
30	Dwingelderveld	B	B	A	B
32	Mantingerzand	C	B	B	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	B	A	B
40	Engbertsdijksvenen	C	C	B	C
42	Sallandse Heuvelrug	B	B	A	B
43	Wierdense Veld	C	C	B	C
44	Borkeld	C	C	A	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	B	C	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	C	C	C	C

47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb.	C	C	C	C
48	Lemselermaten	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	C	C	C
51	Lonnekermeer	C	C	C	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	B	B	B
54	Witte Veen	C	C	B	C
55	Aamsveen	C	C	B	C
57	Veluwe	A	A	C	A
58	Landgoederen Brummen	C	C	C	C
59	Teeselinkven	C	C	C	C
60	Stelkampsveld	C	C	C	C
62	Willinks Weust	C	C	C	C
128	Brabantse Wal	C	C	C	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	C	C	C	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	C	C	B	C
134	Regte Heide & Riels Laag	C	C	B	C
135	Kempenland-West	C	C	C	C
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	C	B	C	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	B	C	A	B
138	Weerter- en Budelerbergen	C	C	C	C
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	C	C	C	C
140	Groote Peel	C	C	C	C
145	Maasduinen	C	B	B	B
148	Swalmdal	C	C	C	C
149	Meinweg	C	B	B	B
155	Brunssummerheide	C	B	A	B

5130 Jeneverbesstruwelen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = jeneverbesstruweel rijk aan mossen en korstmossen

1 pnt = bijzondere typische soort aanwezig: Koraalspoorstekelzwam (*Kavinia alboviridis*)

B. Vegetatie

1 pnt = zowel type van arme bodem (associatie *Dicrano-Juniperetum*) als type van rijke bodem (associatie *Roso-Juniperetum*) in gebied aanwezig

C. Fauna

Niet gehanteerd; er zijn geen typische E/K-soorten fauna voor dit habitatype

Scores

A = 3,2 pnt, B = 1 pnt, c = 0 pnt

25	Drentsche Aa-gebied	0+0+0	C
26	Drouwenerzand	1+0+0	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+0+0	C
30	Dwingelderveld	1+1+0	A
32	Mantingerzand	1+1+0	A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	1+1+1	A
41	Boetelerveld	1+0+0	B
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+0	C
44	Borkeld	1+0+1	A
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0+0+0	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+0+0	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0+0	C
54	Witte Veen	0+0+0	C
57	Veluwe	1+1+0	A
61	Korenburgerveen	0+0+0	C
62	Willinks Weust	1+0+1	A
136	Leenderbos		D (geen struweel)
144	Boschhuizerbergen	1+0+0	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = gevarieerde leeftijdsopbouw populatie jeneverbessen (zaailingen/jong/oud, mannelijk/vrouwelijk)

B. Inwendige structuur

1 pnt = type betreft grotendeels niet vergraste vormen (rijk aan mossen, korstmossen, paddenstoelen, vaatplanten)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type aanwezig op landschapsschaal

C. Landschappelijke setting: *niet gebruikt*

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht:

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1071 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = groot areaal van het type aanwezig (> 5 ha) of cluster van deelgebieden

F. Rust/voedsel/landschapsconfiguratie op orde: *niet gebruikt*

Scores

25	Drentsche Aa-gebied	0+x+0 c	0+0 c	C
26	Drouwenezand	1+1+1 a	0+1 b	A
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+x+0 c	0+0 c	C
30	Dwingelderveld	1+1+1 a	0+1 b	A
32	Mantingerzand	1+1+1 a	0+1 b	A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+1+1 b	0+1 b	B
41	Boetelerveld	0+1+0 c	0+0 c	C
42	Sallandse Heuvelrug	0+x+0 b	0+1 b	B
44	Borkeld	1+1+1 a	0+1 b	A
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+0+1 b	0+0 c	C*
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+1+0 c	0+0 c	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+1+0 b	0+1 b	B
54	Witte Veen			C**
57	Veluwe	0+1+1 b	0+1 b	B
61	Korenburgerveen	0+0+0 c	0+0 c	C
62	Willinks Weust	0+1+1 b	0+1 b	B
144	Boschhuizerbergen	0+0+1 c	0+0 c	C

* herstel moeilijk

** inschatting

Oppervlakte

Naar schatting 75% van de landelijke oppervlakte van het bitatype ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (520) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (390): 2% is 10 ha, 15% is 78 ha.

25	Drentsche Aa-gebied	1.3	C
26	Drouwenezand	8.8	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0.4	C
30	Dwingelderveld	18	B
32	Mantingerzand	27	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	118	A
41	Boetelerveld	0.4	C
42	Sallandse Heuvelrug	21	B*
44	Borkeld	17	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	3.1	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0.1	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	7.3	C
54	Witte Veen	0.1	C
57	Veluwe	139	A

61	Korenburgerveen	0.1	C
62	Willinks Weust	0.1	C
144	Boschhuizerbergen	27	B

Algemeen

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
25	Drentsche Aa-gebied	C	C	C	C
26	Drouwenerzand	C	B	A	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	C	C	C	C
30	Dwingelderveld	B	A	A	A
32	Mantingerzand	B	A	A	A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	A	A	B	A
41	Boetelerveld	C	B	C	C
42	Sallandse Heuvelrug	B	C	B	B
44	Borkeld	B	A	A	A
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	C	C	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse V.	C	C	C	C
53	Buurserzand & aksbergerveen	C	C	B	C
54	Witte Veen	C	C	C	C
57	Veluwe	A	A	B	A
61	Korenburgerveen	C	C	C	C
62	Willinks Weust	C	A	B	B
144	Boschhuizerbergen	B	B	C	B

6110 Pionierbegroeiingen op rotsbodem

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = tenminste twee zeer zeldzame typische plantensoorten aanwezig; dit betreft *Teucrium montanum*, *Helianthemum nummularium*), *Cerastium pumilum*, *Catapodium rigidum*, *Minuartia hybrida*¹²³

1 pnt = tenminste drie relatief algemene typische plantensoorten aanwezig (*Clinopodium acinos*, *Thymus pulegoides*) + de kensoorten *Saxifraga tridactylites*, *Potentilla verna*, *Poa compressa*, *Arabis hirsuta* subsp. *hirsuta*, *Sedum sexangulare*)

B. Vegetatie

1 pnt = goed ontwikkeld *Cerastietum pumili* aanwezig over meer dan 1 are;

C. Fauna

niet gebruikt; er zijn geen typische faunasoorten

Scores

A = 3 pnt, B = 2,1 pnt, C = 0 pnt

156	Bemelerberg & Schiepersberg	1+1+1	A
157	Geuldal	0+0+0	C
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	1+1+1	A
160	Savelsbos	0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = lage bedekking bomen en struiken in en rondom het type

C. Landschappelijke setting

1 pnt = kale, vlakke, onbeschaduwde kalkrotsdelen aanwezig in de nabijheid van het type

1 pnt = type vormt mozaïek met heischrale graslanden en/of kalkgraslanden

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht:

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1429 mol N/ha/jr

¹²³ In aanmerking als aanvulling op dit lijstje komen: Bleek schildzaad (*Alyssum alyssoides*), Groot klokhoedje (*Encalypta streptocarpa*), Klein klokhoedje (*Encalypta vulgaris*), Hakig kronkelbladmos (*Pleurochaete squarrosa*), Kruismuur (*Moenchia erecta*; verdwenen), Slanke mantelanjer (*Petrorhagia prolifera*), Gekapt haartandmos (*Trichostomum crispulum*).

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte:

1 pnt = type komt op minimaal drie locaties (rotspartijen, groeves) in het gebied voor

Scores

A = 2 pnt, B = 2,1 pnt, C = 0 pnt

156	Bemelerberg & Schiepersberg	1+1+1	a	0+1	b	A
157	Geuldal	1+0+0	c	0+1	b	C*
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	1+1+1	a	0+1	b	A
160	Savelsbos	1+0+1	b	0+0	c	C

*herstel niet makkelijk

Oppervlakte

Vrijwel 100% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland is gebaseerd op een expertschatting van de som van de gebieden, aangezien de habitatkaarten niet kloppen (Geuldal) of te ruime begrenzingen aanhouden. De som voor heel Nederland bedraagt 0.06 ha (zie hieronder)

Scores

156	Bemelerberg & Schiepersberg	B	0.02 ha
157	Geuldal	A	0.01 ha
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	B	0.02 ha
160	Savelsbos	B	0.01 ha

Algemene score

Scores

		Opp	Repr	Beh	Alg
156	Bemelerberg & Schiepersberg	B	A	A	A
157	Geuldal	A	C	C	A
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	B	A	A	A
160	Savelsbos	B	C	C	B

6120 Stroomdalgraslanden

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = tenminste vier typische soorten van droog, gebufferd, relatief basenrijk stroomdalgrasland aanwezig (*Artemisia campestris* subsp. *campestris*, *Cynodon dactylon*, *Euphorbia seguieriana*, *Medicago falcata*, *Sedum sexangulare*, *Euphorbia cyparissias*, *Orobanche lutea*, *Thalictrum minus*, *Veronica austriaca*, *Salvia pratensis*, *Carex ligerica*¹²⁴)

1 pnt = tenminste twee soorten van relatief kalkarm stroomdalgrasland aanwezig (*Dianthus deltoides*, *Herniaria glabra*, *Sedum rupestre*, *Veronica prostrata*)

B. Vegetatie

1 pnt = meer dan één associatie uit habitattype 6120 aanwezig (*Medicagini-Avenetum*, *Sedo-Thymetum*, *Festuco-Thymetum*, *Bromo-Eryngietum*)

C. Fauna

niet gebruikt; er zijn geen typische E/K-faunasoorten

Scores

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	0+0+0 = C
38	Rijntakken	1+1+1 = A
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	0+1+0 = C
49	Dinkelland	0+0+0 = C
71	Loevestein, Pompeveld & Kornsche B.	1+0+0 = C
82	Uiterwaarden Lek	1+0+1 = B
112	Biesbosch	1+0+1 = B
141	Oeffelter Meent	0+0+0 = C
143	Zeldersche Driessen	0+0+0 = C
145	Maasduinen	0+0+0 = C
148	Swalmdal	0+0+0 = C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = fijnkorrelig begroeiingspatroon met een groot aandeel eenjarige soorten¹²⁵

1 pnt = open zandplekken aanwezig (in of naast het type)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = zonering met ander soortenrijke stroomdalgrasland (H6510 of *Lolio-Cynosuretum plantaginetosum mediae*)

1 pnt = zonering met droge zoom en/of ruigte¹²⁶

¹²⁴ Verspreiding onoldoende bekend en geen soort van droog stroomdalgrasland.

¹²⁵ Als indicator is gebruikt: (a) ten minste vier soorten winterannuellen aanwezig + (b) tenminste drie andere laagblijvende soorten aanwezig, uit de groep *Carex caryophyllea*, *Dianthus deltoides*, *Hieracium pilosella*, *Koeleria macrantha*, *Plantago media*, *Poa bulbosa*, *Potentilla tabernaemontani*, *Scleranthus perennis*, *Thymus serpyllum*, *Thymus pulegioides*, *Veronica prostrata*, *Viola hirta*.

1 pnt = terrein doorlopend tot of overgaand in pleistocene afzettingen (niet per se in 75% van het type)

D. Fauna : *niet gebruikt*

II Functie

A = 5,4 pnt, B = 3 pnt, C = 2,1,0 pnt

A. Water

1 pnt = periodiek (jaarlijks?) water in wortelzone

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1286 mol N/ha/jr

C. Bodem; *niet gehanteerd*

D. Processen

1 pnt = relatief omvangrijke zandverplaatsingen in het gebied

E. Connectiviteit/Oppervlakte:

1 pnt = aanzienlijke oppervlakte (> 5 ha)

1 pnt = deel van keten van naburige terreinen langs zelfde rivier

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

37	Uiterwaarden Zwarte Water en V.	0+0+1+0+0 c	0+0+0+0+0 c	C
38	Rijntakken	1+1+1+1+1 a	1+0+0+1+1 b	A
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	0+0+0+0+1 c	1+0+0+1+1 b	C*
49	Dinkelland	0+0+0+0+1 c	1+0+1+0+1 b	C* ¹²⁷
71	Loevestein, Pompveld & K.b.	0+0+1+0+0 c	1+0+0+0+0 c	C
82	Uiterwaarden Lek	1+1+1+0+0 b	1+0+0+1+1 b	B
112	Biesbosch	1+1+1+1+0 a	1+0+0+1+0 c	A
141	Oeffelter Meent	1+0+1+0+0 b	1+0+0+1+0 c	C*
143	Zeldersche Driessen	0+0+0+1+1 b	1+0+0+0+0 c	C*
145	Maasduinen	1+0+1+1+1 a	1+0+0+0+1 c	A
148	Swalmdal	0+0+0+0+1 c	1+0+0+0+0 c	C

*herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 70% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000 (op basis van aantal waarnemingen). De schatting van heel Nederland (250) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (176): 2% is 5 ha, 15% is 37.

Scores

36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	2.1 ha	C
38	Rijntakken	138 ha	A
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	4 ha	C *

¹²⁶ Als indicator is gebruikt de aanwezigheid van tenminste vier van de soorten: Agrimonia eupatoria, Arabis glabra, Carduus nutans, Carex spicata, Clinopodium vulgare, Cruciata laevipes, Equisetum hyemale, Erysimum virgatum, uphorbia esula, Origanum vulgare, Picris hieracioides, Saponaria officinalis, Silene latifolia, Verbascum densiflorum, Verbascum nigrum.

¹²⁷ Langs de Dinkel nog wel redelijk wat zandverplaatsing, alleen wordt 't zand door boeren te snel opgeruimd.

49	Dinkelland	1.9 ha	C
71	Loevestein, Pompveld & K.b.	3.6 ha	C
82	Uiterwaarden Lek	4.9 ha	C
112	Biesbosch	10.5 ha	B
141	Oeffelter Meent	3.3 ha	C
143	Zeldersche Driessen	1.6 ha	C
145	Maasduinen	5.5 ha	B
148	Swalmdal	0.9 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores

36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	C	C	C	C
38	Uiterwaarden IJssel	A	A	A	A
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	C	C	C
71	Loevestein, Pompveld & K.b.	C	C	C	C
82	Uiterwaarden Lek	C	B	B	B
112	Biesbosch	B	B	A	B
141	Oeffelter Meent	C	C	C	C
143	Zeldersche Driessen	C	C	C	C
145	Maasduinen	B	C	A	B
148	Swalmdal	C	C	C	C

6130 Zinkgraslanden

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = levensvatbare populaties aanwezig van de drie typische plantensoorten (*Thlaspi caerulescens*, *Festuca ovina* subsp. *gustphalica*, *Viola lutea* ssp. *calaminaria*)

B. Vegetatie

1 pnt = goed ontwikkeld *Festuco-Thymetum serpylli violetosum calaminariae* aanwezig¹²⁸

C. Fauna

niet gebruikt; er zijn geen typische faunasoorten

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

157 Geuldal 0+0 C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 4,3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = zinkflora (= de typische soorten) dominant in de vegetatie

1 pnt = lage bedekking grassen

1 pnt = open plekken in de vegetatie aanwezig

C. Landschappelijke setting

1 pnt = locatie onder invloed van zinktoevoer uit bovenstroomse deel stroomgebied

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Water

1 pnt = incidenteel overstrooming met water dat zink bevat;

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1071 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

¹²⁸ Begroeiingen van de klasse *Violetea calaminariae* kwalificeren uiteraard ook, maar die komen niet (of niet meer) in ons land voor.

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = type komt op minimaal 1 ha in het gebied voor

1 pnt = type aanwezig op ten minste vier, samenhangende locaties

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

157 Geuldal 0+0+0+0 c 0+0+0+0 c C

Oppervlakte

Het habitatype ligt voor 100% binnen het Natura 2000-netwerk (Geuldal).

Scores

157 Geuldal 0.58 ha A

Algemeen

Scores

		Opp	Repr	Beh	Alg
157	Geuldal	A	C	C	A

6210 Kalkgraslanden

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = belangrijke populaties orchideeën aanwezig¹²⁹

1 pnt = tenminste twee zeer zeldzame typische plantensoorten aanwezig (*Orchis simia*, *Helictotrichon pratense*, *Euphrasia officinalis*, *Koeleria pyramidata*, *Thlaspi perfoliatum*, *Gentianella germanica*, *Gentianopsis ciliata*, *Tetragonolobus maritimus*, *Thymus praecox*, *Orchis anthropophorum*, *Teucrium botrys*)¹³⁰

1 pnt = tenminste zes relatief algemene typische plantensoorten aanwezig (*Cirsium acaule*, *Knautia arvensis*, *Scabiosa columbaria*, *Centaurea scabiosa*, *Rhinanthus alectorolophus*, *Galium pumilum*, *Polygala comosa*, *Orchis militaris*)¹³¹

B. Vegetatie

1 pnt = beide zelfstandig kwalificerende plantengemeenschappen (*Gentiano-Koelerietum*, *Galio-Trifolietum*) én zoomgemeenschappen (*Rubo-Origanetum*) in het gebied aanwezig

C. Fauna

1 pnt = een typische soort aanwezig met levensvatbare populatie (Bruin dikkopje, Dwergblauwtje)¹³²

Scores

A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

Scores

156	Bemelerberg & Schiepersberg	1+0+1+0+0	B
157	Geuldal	1+1+1+1+1	A
158	Kunderberg	1+1+1+1+0	A
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	0+0+1+0+1	B
160	Savelsbos	1+0+1+0+0	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = type betreft soortenrijke (qua vaatplanten en mossen), niet vergraste vormen

1 pnt = aanwezigheid kortgrazige, schrale, open begroeiingen EN ruigere grasland stukken in eenzelfde perceel¹³³

1 pnt = lage bedekking bomen en struiken

¹²⁹ In de Europese manual (Europese Commissie 2011, pg 57) wordt onderscheid gemaakt tussen een prioritaire variant (met belangrijke populaties van orchideeën) en een niet-prioritaire variant. Belangrijk moet worden uitgelegd als (a) soortenrijk, (b) grote populaties van bepaalde soorten, (c) populaties van zeer zeldzame soorten.

¹³⁰ De kenmerkende, zeer zeldzame Echte gamander (*Teucrium chamaedrys*) is niet als typische soort genoemd; voor de beoordeling maakt dit niet uit.

¹³¹ Niet gebruikt: Bergdravik (*Bromopsis erecta*), deze is niet differentiërend voor goede kalkgraslanden en komt in toenemende aantallen voor in bermen en in/met *Arrhenatherion*. In aanmerking als relatief algemene typische soort komt Muggenorchis (*Gymnadenia conopsea*); voor de beoordeling maakt een toevoeging niet uit.

¹³² Bruin dikkopje is momenteel alleen bekend van de Wrakelberg; het Dwergblauwtje plant zich recent voor op de Sint-Pietersberg.

¹³³ Van belang voor fauna

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type vormt landschapsmozaïek met heischrale graslanden, kalkzomen, struwelen en rotsrichels

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Bodem: *niet gebruikt*

C. Lucht:

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1500 mol N/ha/jr

D. Processen: *niet gebruikt*

. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = op landschapsschaal verbonden met andere kalkgraslandreservaten via goed beheerde bermen (of bosranden)

1 pnt = type aanwezig op landschapsschaal (oppervlakte > 5 ha)

F. Rust/voedsel : *niet gebruikt*

Scores

156	Bemelerberg & Schiepersberg	1+0+1+1 b	0+0+0 c	C *
157	Geuldal	1+0+1+0 b	0+0+1 b	B
158	Kunderberg	1+0+1+1 b	0+1+1 b	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	1+0+1+1 b	0+0+0 c	C *
160	Savelsbos	1+0+1+0 b	0+0+0 c	C *

*herstel moeilijk

Oppervlakte

Vrijwel 100% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (50): 2% is 1, 15% is 7.4.

Scores

156	Bemelerberg & Schiepersberg	3 ha	B
157	Geuldal	40 ha	A
158	Kunderberg	7 ha	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	2 ha	B
160	Savelsbos	0.3 ha	C

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
156	Bemelerberg & Schiepersberg	B	B	C	B
157	Geuldal	A	A	B	A
158	Kunderberg	B	A	B	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	B	B	C	B
160	Savelsbos	C	B	C	C

6230 Heischrale graslanden

Representativiteit¹³⁴

A. Flora

1 pnt = aanwezigheid ten minste twee K-soorten van vochtig heischraal grasland (*Pedicularis sylvatica*, *Platanthera bifolia*, *Polygala serpyllifolia*)

1 pnt = aanwezigheid zeer zeldzame K-soorten (*Arnica montana*, *Carex ericetorum*, *Dactylorhiza viridis*, *Spiranthes spiralis*, *Stachys officinalis*)

1 pnt = aanwezigheid zeer zeldzame soort(en) van overgangen naar andere ± voedselarme graslanden of zomen (*Antennaria dioica*, *Hieracium lactucella*, *Lathyrus linifolius*, *Ranunculus polyanthemus*, *Scorzonera humilis*, *Selinum carvifolia*)

B. Vegetatie

1 pnt = aanwezigheid zeldzame vormen: heischraal grasland op kalkhellingen (*Betonico-Brachypodietum*), in vochtige duinvalleien, op muschelkalk, op rode keileem, op hoogveen (bovenveengrasland)

1 pnt = zowel droog als vochtig heischraal grasland goed ontwikkeld

C. Fauna

1 pnt = aanwezigheid Veldkrekel

1 pnt = aanwezigheid Tweekleurig hooibeestje

1 pnt = aanwezigheid Aardbeivlinder

Scores¹³⁵

A = 8,7,6,5 pnt, B = 4,3,2 pnt, C = 1,0 pnt

4	Duinen Terschelling	1+0+0+1+0+0+0+0	B
5	Duinen Ameland		D ¹³⁶
15	Van Oordt's Mersken	0+0+0+0+1+0+0+0	C
16	Wijnjeterper Schar	1+1+0+0+0+0+0+0	B
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0+0+0+0+0+0+0+0	C
21	Lieftingsbroek	0+0+0+0+0+0+0+0	C
24	Witterveld	0+0+0+1+0+0+0+0	C
25	Drentse Aa-gebied	1+1+0+0+1+0+0+0	B
26	Drouwenezand	0+0+0+0+0+0+0+0	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1+0+0+1+0+0+0	B
28	Elperstroomgebied	0+0+0+0+0+0+0+0	C
29	Holtingerveld	1+1+1+1+1+0+0+1	A
30	Dwingelderveld	0+0+0+0+1+0+0+1	B
32	Mantingerzand	0+0+0+0+1+0+0+0	C
33	Bargerveen	0+0+0+1+0+0+0+1	B
35	De Wieden	1+0+0+0+0+0+0+0	C ¹³⁷
37	Olde Maten & Veerslootslanden	0+0+0+0+0+0+0+0	C
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	0+0+0+0+1+0+0+0	C
41	Boetelerveld	0+0+0+0+0+0+0+0	C
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+0+0+0+0+0+1	C
43	Wierdense Veld	0+0+0+0+0+0+0+0	C

¹³⁴ In het Korenburgerveen betreft een deel dat (ooit) als H6230 op de habitatkaart stond een *Ericetum tetralicis orchietosum* (=H4010A)

¹³⁵ In de N2000-gebieden 153 (Bunder- en Elsoërbos) en 160 (Savelsbos) komt thans geen heischraal grasland volgens de omschrijving van VvN en het Profiel voor. Het enige hieraan verwante type dat wel in gebied 153 aanwezig is, wordt gekenmerkt door Spits havikskruid (in VvN abusievelijk RG *Hieracium lactucella*-[Cynosurion/Plantagini-Festucion] genoemd, dit moet zijn RG *Hieracium lactucella*-[Cynosurion/Nardo-Galion] ofwel *Lolio-Cynosuretum hieracietosum auriculae* (zoals vermeld in Westhoff & Den Held 1969).

¹³⁶ Type staat alleen als zoekgebied op de habitatkaart

¹³⁷ Gebaseerd op lokaal vegetatietype "Knoopkruid-Grote pimpernel-type"; het is niet zeker dat dit H6230 betreft.

44	Borkeld	1+0+0+0+1+0+0+0	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0+0+0+0+1+0+0+0	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+0+0+0+0+0+0+1	C
48	Lemselermaten	0+0+0+0+0+0+0+0	C
49	Dinkelland	1+0+0+0+1+0+0+1	B
51	Lonnekermeer	0+0+0+0+0+0+0+0	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+0+0+0+0+0+0+0	C
57	Veluwe	1+1+1+0+1+1+1+1	A
58	Landgoederen Brummen	0+0+0+0+0+0+0+0	C
60	Stelkampsveld	1+1+0+0+0+0+0+0	B
62	Willinks Weust	1+1+1+1+0+0+0+0	B
64	Wooldse Veen	0+0+0+0+0+0+0+0	C
69	Bruuk	1+0+0+0+0+0+0+0	C
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	0+0+0+1+0+0+0+0	C
85	Zwanenwater & Petteerderduinen	1+0+0+1+0+0+0+0	C
155	Brunsummerheide	0+0+0+0+0+1+0+0	C
156	Bemelerberg & Schiepersberg	0+1+1+1+0+1+0+0	B
157	Geuldal	0+1+0+1+0+0+0+0	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	0+0+0+0+0+0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 5,4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = soortenrijke begroeiing; indicatie vormt de aanwezigheid van ten minste zes van de volgende kenmerkende of zeldzame differentiërende soorten van droog en/of vochtig heischraal grasland (*Botrychium lunaria*, *Carex pallescens*, *Dactylorhiza maculata*, *Euphrasia stricta*, *Festuca ovina* subsp. *hirtula*, *Galium saxatile*, *Gentiana pneumonanthe*, *Nardus stricta*, *Ophioglossum vulgatum*, *Polygala vulgaris*, *Succisa pratensis*, *Thymus serpyllum*, *Veronica officinalis*, *Viola canina*)¹³⁸

C. Landschappelijke setting

1 pnt = gezoneerd met blauwgrasland/kalkmoeras EN/OF kalkrijke duinvallei EN/OF kalkgrasland EN/OF stuifzand/jeneverbesstruweel EN/OF natte heide EN/OF niet-voedselrijke zoom (*Melampyro-Holcetea*, *Trifolion medii*)

1 pnt = onderdeel van landschap met basenrijke elementen (dagzomende mergel, leem of muschelkalk, duinvallei, beekdal of door basenrijk grondwater gevoede laagte)

1 pnt = onderdeel van uitgestrekt natuurgebied met aaneengesloten heiden of schrale graslanden

D. Fauna

1 pnt = aanwezigheid zeldzame vlindersoort (Grote parelmoervlinder, Duinparelmoervlinder, Gentiaanblauwtje) in het type

II Functie

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water: *niet gebruikt* (voor buffering van vochtige vormen H6230, zie bodem)

¹³⁸ *Danthonia decumbens* en *Potentilla erecta* zijn hierbij niet gebruikt, omdat deze in bijna alle terreinen aanwezig zijn.

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 857 mol N/ha/jr

C. Bodem: niet gebruikt

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit

1 pnt = vlakdekkend aanwezig (richtlijn: minstens één aaneengesloten vlak of meerdere bij elkaar gelegen vlakken van samen meer dan 0.5 ha)

F. Rust/voedsel: niet gebruikt

Scores

4	Duinen Terschelling	1+1+1+1+0 a	0+1 b	A @
15	Van Oordt's Mersken	0+1+1+1+0 b	0+1 b	B
16	Wijnjeterper Schar	0+1+1+0+0 b	0+0 c	C*
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
21	Lieftingsbroek	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
24	Witterveld	0+0+0+0+0 c	0+1 b	C*
25	Drentsche Aa gebied	1+1+1+1+1 a	0+1 b	A
26	Drouwenezand	0+1+0+0+0 c	0+0 c	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+1+0+1+1 b	0+1 b	B
28	Elperstroomgebied	0+1+1+0+0 b	0+0 c	C*
29	Holtingerveld	1+1+1+1+1 a	0+1 b	A
30	Dwingelderveld	0+1+0+1+1 b	0+1 b	B
32	Mantingerzand	0+1+0+1+1 b	0+0 c	C*
33	Bargerveen	0+0+0+1+0 c	0+1 b	C*
35	De Wieden	0+0+1+0+0 c	0+1 b	C*
37	Olde Maten & Veerslootslanden	0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	1+0+0+0+0 c	0+1 c	C
41	Boetelerveld	0+1+1+1+0 b	0+0 b	B
42	Sallandse Heuvelrug	0+1+0+1+0 b	0+0 c	C*
43	Wierdense Veld	0+0+0+1+0 c	0+0 c	C
44	Borkeld	1+0+1+1+0 b	0+0 c	C*
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+1+1+0+0 b	0+0 c	C*
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+1+1+1+0 b	0+0 c	C*
48	Lemselermaten	0+0+1+0+0 c	0+0 c	C*
49	Dinkelland	1+1+1+1+1 a	0+0 c	A
51	Lonnekermeer	0+1+1+0+0 b	0+0 c	C*
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+1+1+1+0 b	0+0 c	B
57	Veluwe	1+1+1+1+1 a	0+1 b	A
58	Landgoederen Brummen	0+0+1+0+0 c	0+0 c	C
60	Stelkampsveld	1+1+1+0+0 b	0+0 c	C*
62	Willinks Weust	1+1+1+0+0 b	0+1 c	C*
64	Wooldse Veen	0+0+0+1+0 c	0+0 c	C
69	Bruuk	0+1+1+1+0 b	0+0 c	C*
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	0+1+0+0+0 c	0+0 c	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	1+1+1+1+0 a	0+1 b	A @
155	Brunssummerheide	0+0+0+1+0 c	0+0 c	C
156	Bemelerberg & Schiepersberg	1+1+1+1+0 a	0+1 b	A @
157	Geuldal	1+1+1+0+0 b	0+1 c	C*
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	0+1+1+0+0 b	0+0 c	C*

* herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 70% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (774) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (542): 2% is 15 ha, 15% is 116 ha.

Scores

4	Duinen Terschelling	9.5	C
15	Van Oordt's Mersken	1.1	C
16	Wijnjeterper Schar	2.0	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0.9	C
21	Lieftingsbroek	0.2	C
24	Witterveld	9.8	C
25	Drentsche Aa-gebied	23	B
26	Drouwenezand	0.7	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	24	B
28	Elperstroomgebied	0.9	C
29	Holtingerveld	37	B
30	Dwingelderveld	77	B
32	Mantingerzand	10	C
33	Bargerveen	29	B
35	De Wieden	1.7	C
37	Olde Maten & Veerslootslanden	0.5	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	1	C *
41	Boetelerveld	1.0	C
42	Sallandse Heuvelrug	0.4	C
43	Wierdense Veld	3.2	C
44	Borkeld	0.3	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1.1	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Vel	3.3	C
48	Lemselermaten	0.9	C
49	Dinkelland	0.5	C
51	Lonnekermeer	0.1	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0.02	C
57	Veluwe	230	A
58	Landgoederen Brummen	0.2	C
60	Stelkampsveld	0.3	C
61	Korenburgerveen	0.8	C
62	Willinks Weust	1.3	C
64	Wooldse Veen	0.1	C
69	De Bruuk	0.1	C
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	0.1	C
85	Zwanenwater & Petteerderduinen	17	B
155	Brunssummerheide	1.4	C
156	Bemelerberg & Schiepersberg	2.3	C
157	Geuldal	2.7	C
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	2.4	C

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
4 Duinen Terschelling	C	A @	B	B
5 Duinen Ameland	--	D	--	--
15 Van Oordt's Mersken	C	C	B	C
16 Wijnjeterper Schar	C	B	C	C

18	Rottige Meenthe & Brandemeer	C	C	C	C
21	Lieftingsbroek	C	C	C	C
24	Witterveld	C	C	C	C
25	Drentsche Aa-gebied	B	B	A	B
26	Drouwenezand	C	C	C	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B	B	A	B
28	Elperstroomgebied	C	C	C	C
29	Holtingerveld	B	A	A	A
30	Dwingelderveld	B	B	C	B
32	Mantingerzand	C	C	A	C
33	Bargerveen	B	B	C	B
35	De Wieden	C	C	C	C
37	Olde Maten & Veerslootslanden	C	C	C	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	C	C	C
41	Boetelerveld	C	C	C	C
42	Sallandse Heuvelrug	C	C	C	C
43	Wierdense Veld	C	C	C	C
44	Borkeld	C	B	B	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	C	B	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Vel	C	C	C	C
48	Lemselermaten	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	B	A	B
51	Lonnekermeer	C	C	C	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	C	B	C
57	Veluwe	A	A	A	A
58	Landgoederen Brummen	C	C	C	C
60	Stelkampsveld	C	B	B	B
62	Willinks Weust	C	B	B	B
64	Wooldse Veen	C	C	C	C
69	De Bruuk	C	C	C	C
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	C	C	C	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	B	A @	C	B
155	Brunsummerheide	C	C	C	C
156	Bemelerberg & Schiepersberg	C	A @	B	B
157	Geuldal	C	B	B	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	C	C	C	C

6410 Blauwgraslanden

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = Ten minste drie kenmerkende blauwgraslandplanten uit de typische E/K-soorten aanwezig (*Carex hostiana*, *Carex pulicaris*, *Cirsium dissectum*, *Valeriana dioica*)

1 pnt = zeer zeldzame typische E/K-soort (*Carex buxbaumii*, *Viola persicifolia*, *Carum verticillatum*) of zeer zeldzame kensoort (*Selinum carvifolia*) aanwezig

B. Vegetatie

1 pnt = basenindicerende vegetatie (subassociatie *Cirsio dissecti-Molinietum parnassietosum*) aanwezig

C. Fauna

1 pnt = Aanwezigheid van typische K-soorten dagvlinders (Zilveren maan, Moerasparelmoervlinder) of (ernstig) bedreigde soorten dagvlinders (Gentiaanblauwtje, Pimpernelblauwtjes)¹³⁹

Scores

A = 4,3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

4	Duinen Terschelling	0+0+0+0	C
6	Duinen Schiermonnikoog	0+0+0+1	C
13	Alde Feanen	1+1+1+0	A
15	Van Oordt's Mersken	0+1+0+0	C
16	Wijnjeterper Schar	1+1+1+0	A
18	Rottige Meenthe & Brandermeer	0+0+1+0	C
21	Lieftinghsbroek	0+0+0+0	C
25	Drentsche Aa gebied	0+1+1+0	B
28	Elperstroomgebied	1+0+1+1	A
34	Weerribben	0+0+1+1	B
35	Wieden	1+1+1+1	A
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	0+0+0+0	C
37	Olde Maten & Veerslootlanden	1+1+0+1	A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+0+0	C
41	Boetelerveld	0+1+0+1	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0+0+0+1	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+0+0+1	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	0+0+0+1	C
48	Lemselermaten	0+0+0+0	C
49	Dinkelland	0+0+1+1	B
51	Lonnekermeer	0+0+0+0	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0+0+0	C ¹⁴⁰
55	Aamsveen	0+0+0+0	C
58	Landgoederen Brummen	0+0+0+0	C
60	Stelkampsveld	1+1+0+1	A
61	Korenburgerveen	0+0+1+1	B
62	Willinks Weust	1+1+0+1	A
65	Binnenveld	1+1+0+1	A
69	Bruuk	1+1+0+1	A
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	0+0+0+1	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+0+0+0	C
87	Noordhollands Duinreservaat	0+0+0+1	C

¹³⁹ De meest kenmerkende soort (moerasparelmoervlinder) is uit Nederland verdwenen.

¹⁴⁰ Het is niet zeker dat het type in dit gebied voorkomt.

94	Naardermeer	1+0+0+0	C
95	Oostelijke Vechtplassen	0+0+1+0	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	1+1+1+0	C
105	Zouweboezem	1+1+0+0	B
116	Kop van Schouwen	0+0+0+1	C
130	Langstraat	0+1+0+0	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	0+0+0+0	C
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	0+1+0+1	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0+0	C
134	Kempenland-West	0+0+0+0	C
147	Leudal	0+0+0+0	C

Behoudsstatus

I Structuur

a = 5,4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = blauwgrasland/veldrusschraalland over groot deel van oppervlakte soortenrijk, zonder faciësvorming

C. Landschappelijke setting

1 pnt = in contact met vlakdekkende verlandingsgemeenschappen *Phragmitetea* en *Parvocaricetea*

1 pnt = in contact met zachtwatergemeenschappen *Littorelletea* (m.n. *Hydrocotylo-Baldellion*)

1 pnt = in contact met heischraal grasland *Nardo-Galion*

1 pnt = in contact met dotterbloemhooiland *Calthion*

D. Fauna: *niet gebruikt* (zie representativiteit)

II Functie

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Water

1 pnt = buffering door voldoende toestroom basenrijk grondwater of overstroming, of via leem in de bodem (indicatoren: basenindicerende vaatplanten en mossen)

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1100 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit

1 pnt = groot gebied van schrale hooilanden > 10 ha

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Score

4	Duinen Terschelling	0+0+0+1+0 c	0+0+0 c	C
6	Duinen Schiermonnikoog	0+0+0+1+0 c	0+0+0 c	C
13	Alde Feanen	0+1+0+0+1 b	0+0+0 c	C*
15	Van Oordt's Mersken	0+0+0+1+1 b	0+0+0 c	C*
16	Wijnjeterper Schar	1+0+0+1+0 b	0+0+1 b	B
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0+1+0+0+0 c	0+0+0 c	C
21	Lieftinghsbroek	0+0+0+1+0 c	0+0+0 c	C

25 Drentse Aa gebied	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C
28 Elperstroomgebied	1+0+0+0+1 b	0+0+1 b	B
34 Weerribben	0+1+0+0+1 b	1+0+0 b	B
35 Wieden	1+1+0+0+1 b	1+0+0 b	B
36 Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	0+0+0+1+0 c	0+0+0 c	C
37 Olde Maten & Veerslootlanden	1+1+0+1+1 a	1+0+1 b	A
39 Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+0+1+0 c	0+0+0 c	C
41 Boetelerveld	0+0+0+1+0 c	1+0+1 b	C*
45 Springendal & Dal van de Mosbeek	0+0+0+1+1 b	1+0+0 b	B
46 Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0+0+1+1+0 b	1+0+0 b	B
47 Achter de Voort, Agelerbroek & V.	0+0+0+0+1 c	1+0+0 b	C*
48 Lemselermaten	0+0+0+1+0 c	0+0+0 c	C
49 Dinkelland	1+0+1+1+0 b	1+0+1 b	B
51 Lonnekermeer	0+0+1+1+0 b	1+0+0 b	B
53 Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0+0+1+0 c	0+0+0 c	C
55 Aamsveen	1+0+0+0+1 b	0+0+0 c	C *
58 Landgoederen Brummen	0+0+1+0+1 b	1+0+0 b	B
60 Stelkampsveld	1+1+1+1+0 a	1+0+1 b	A
61 Korenburgerveen	0+1+1+0+0 b	1+0+1 b	B
62 Willinks Weust	0+0+0+1+0 c	1+0+0 b	C*
65 Binnenveld	1+1+1+0+1 a	1+0+1 b	A
69 Bruuk	1+0+1+0+0 b	1+0+1 b	B
84 Duinen Helder-Callantsoog	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C
85 Zwanenwater & Pettemerduinen	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C
87 Noordhollands Duinreservaat	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C
94 Naardermeer	0+1+1+0+0 b	0+0+0 c	C*
95 Oostelijke Vechtplassen	0+1+0+0+1 b	0+0+0 c	C*
103 Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	0+1+0+0+1 b	0+0+0 c	C*
105 Zouweboezem	1+0+0+0+1 b	0+0+0 c	C*
116 Kop van Schouwen	0+0+0+1+0 c	0+0+0 c	C
130 Langstraat	0+1+1+1+0 b	1+0+0 b	B
131 Loonse en Drunense Duinen & L.	0+0+0+0+0 c	0+0+0 c	C
132 Vlijmens Ven, Moerputten & BB.	1+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C
133 Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+1+1+0 b	0+0+1 b	B
135 Kempenland-West	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C
147 Leudal	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C

Oppervlakte

Naar schatting 85% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (286 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (243 ha): 2% is 5.7 ha, 15% is 43 ha.

Scores

4	Duinen Terschelling	3.4 ha	C
6	Duinen Schiermonnikoog	5.1 ha	C
13	Alde Feanen	31 ha	B
15	Van Oordt's Mersken	6.4 ha	B
16	Wijnjeterper Schar	4.4 ha	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	3.2 ha	C
21	Lieftingsbroek	0.3 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	12 ha	B
28	Elperstroomgebied	4.8 ha	C
34	Weerribben	15 ha	B
35	De Wieden	10 ha	B
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	0.3 ha	C
37	Olde Maten & Veerslootslanden	10 ha	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0.9 ha	C

41	Boetelerveld	0.3 ha	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	5.7 ha	B
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	4.8 ha	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	2.0 ha	C
48	Lemselermaten	0.3 ha	C
49	Dinkelland	2.5 ha	C
51	Lonnekermeer	3.0 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0.7 ha	C
55	Aamsveen	0.1 ha	C
58	Landgoederen Brummen	1.2 ha	C
60	Stelkampsveld	1.5 ha	C
61	Korenburgerveen	0.3 ha	C
62	Willinks Weust	0.8 ha	C
65	Binnenveld	9.6 ha	B
69	De Bruuk	30 ha	B
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	0.8 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0.3 ha	C
87	Noordhollands Duinreservaat	5.1 ha	C
88	Kennemerland-Zuid	0.2 ha	C
94	Naardermeer	2.3 ha	C
95	Oostelijke Vechtplassen	0.6 ha	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	17 ha	B
105	Zouweboezem	1.8 ha	C
116	Kop van Schouwen	9.0 ha	B *
130	Langstraat	6.6 ha	B
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	0.2 ha	C
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	13 ha	B *
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	2.2 ha	C
135	Kempenland	1.2 ha	C
147	Leudal	0.1 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
4	Duinen Terschelling	C	C	C	C
6	Duinen Schiermonnikoog	C	C	C	C
13	Alde Feanen	B	A	C	B
15	Van Oordt's Mersken	B	C	C	B
16	Wijnjeterper Schar	C	A	B	B
18	Rottige Meenthe & Brandermeer	C	C	C	C
21	Lieftingsbroek	C	C	C	C
25	Drentsche Aa gebied	B	B	C	B
28	Elperstroomgebied	C	A	B	B
34	Weerribben	B	B	B	B
35	Wieden	B	A	B	B
36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	C	C	C	C
37	Olde Maten & Veerslootlanden	B	A	A	A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	C	C	C
41	Boetelerveld	C	B	C	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	B	C	B	B
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	C	C	B	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	C	C	C	C
48	Lemselermaten	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	B	B	B
51	Lonnekermeer	C	C	B	C

53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	C	C	C
55	Aamsveen	C	C	C	C
57	Veluwe	C	A	C	C
58	Landgoederen Brummen	C	C	B	C
60	Stelkampsveld	C	A	A	A
61	Korenburgerveen	C	B	B	B
62	Willinks Weust	C	A	C	C
65	Binnenveld	B	A	A	A
69	Bruuk	B	A	B	B
84	Duinen Den Helder en Callantsoog	C	C	C	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	C	C	C	C
87	Noordhollands Duinreservaat	C	C	C	C
94	Naardermeer	C	C	C	C
95	Oostelijke Vechtplassen	C	C	C	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	B	C	C	B
105	Zouweboezem	C	B	C	C
116	Kop van Schouwen	B	C	C	B
130	Langstraat	B	C	B	B
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	C	C	C	C
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	B	B	C	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	C	C	B	C
135	Kempenland-West	C	C	C	C
147	Leudal	C	C	C	C

6430 Ruigten en zomen

6430A Ruigten en zomen (moerasspirea)

6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)

6430C Ruigten en zomen (droge bosranden)

Representativiteit^{141 142 143}

A. Flora

Subtypen A+B:

- 1 pnt = aanwezigheid van ten minste drie niet-alledaagse ruigtesoorten (*Althaea officinalis*, *Apium graveolens*, *Barbarea stricta*, *Caltha palustris* subsp. *araneosa*, *Cardamine amara*, *Cochlearia officinalis* subsp. *officinalis*, *Euphorbia palustris*, *Leucjum aestivum*, *Mentha longifolia*, *Oenanthe lachenalii*, *Pulicaria dysenterica*, *Scrophularia umbrosa* agg., *Senecio sarracenicus*, *Jacobaea paludosa*, *Sonchus palustris*, *Thalictrum flavum*, *Veronica longifolia*)¹⁴⁴ of zeldzame graslandsoorten (*Hierochloe odorata*, *Fritillaria meleagris*) (subtypen A en B)
- 1 pnt = aanwezigheid van ten minste vijf van voorgaande niet-alledaagse ruigtesoorten (subtype A en B)
- 1 pnt = aanwezigheid van twee laagveensoorten (*Lathyrus palustris*, *Thelypteris palustris*) EN/OF ten minste twee rivierbegeleiders (*Barbarea stricta*, *Cuscuta europaea*, *Mentha longifolia*, *Senecio sarracenicus*)

(Alleen) subtype C:

- 1 pnt = aanwezigheid van ten minste twee niet-alledaagse ruigtesoorten (*Arabis glabra*, *Chaerophyllum bulbosum*, *Cruciata laevipes*, *Dipsacus pilosus*, *Erysimum virgatum*, *Lactuca virosa*, *Lamium maculatum*, *Sambucus ebulus*, *Silene baccifera*, *Stellaria neglecta*, *Stellaria nemorum*); (subtype C)¹⁴⁵
- 1 pnt = aanwezigheid van ten minste vier van voorgaande niet-alledaagse ruigtesoorten (subtype C)

B. Vegetatie

- 1 pnt = aanwezigheid van brakwatervariant of zoetwatergetijdvariant (subtypen A+B)
- 1 pnt = minimaal twee subtypen in het gebied aanwezig (subtypen A+B)

C. Fauna¹⁴⁶

- 1 pnt = aanwezigheid Grote vuurvlieder en/of Purperstreepparelmoervlieder¹⁴⁷

¹⁴¹ De grens tussen subtypen A en B is moeilijk te trekken. Veel van de typische soorten van natte ruigten tonen geen duidelijke voorkeur voor een van beide subtypen; dit geldt onder meer voor *Valeriana officinalis*, *Thalictrum flavum* en *Euphorbia palustris*. Subtype A komt vooral voor in zoete, geïsoleerde, verlandende wateren en verder langs kleine rivieren in pleistocene zandgebieden. Subtype B is het best ontwikkeld in brakke gebieden en in het zoetwatergetijdengebied. Natte ruigten langs de grote rivieren combineren vaak kenmerken van beide subtypen, maar kunnen over het algemeen het best tot subtype B worden gerekend. Subtypen A en B worden gezamenlijk beoordeeld, subtype C wordt apart beoordeeld als dit het enige type in het gebied is.

¹⁴² Het aanwijzen van duingebieden voor type H6430C is lastig. De in het profiel voor H6430C genoemde soorten *Anthriscus caucalis* en *Cynoglossum officinale* zijn niet beperkt tot de (lintvormige) zomen maar komen ook veel voor in de aangrenzende (vlakdekkende) struwelen. De desbetreffende zoomgemeenschap (*Claytonio-Anthriscetum caucalidis*) heeft ten opzichte van het struweel (H2160) een weinig zelfstandig karakter: de samenstelling van de zoom komt sterk overeen met de ondergroei van het struweel.

¹⁴³ In het profiel wordt het *Heracleo-Sambucetum ebuli* (VvN ass. 33Aa6) niet genoemd. In het heuvelland is dit een van de voornaamste zeldzame vertegenwoordigers van H6430C.

¹⁴⁴ De in het profiel genoemde *Oenanthe crocata* is niet bekend uit Natura2000-gebieden die voor H6430 zijn aangewezen, wel van onder meer gebied 88 en 122.

¹⁴⁵ De in het profiel genoemde *Agrimonia procera* is niet bekend uit Natura2000-gebieden die voor H6430C zijn aangewezen. Wel komt zij voor in gebied 57, 116, 145 en vlak bij 47.

¹⁴⁶ De enige recente waarneming van de Purperstreepparelmoervlieder is buiten Natura2000-gebieden gedaan (in oostelijk Zuid-Limburg).

¹⁴⁷ Vegetatiekundig is zijn milieu geen veenmosrietland (daarin komt zijn voedselplant Waterzuring niet voor) maar veenmosrijk koekoeksbloemrietland, dat het karakter heeft van een bloemrijke ruigte; ruigtekruiden zijn belangrijk als nectarleverancier.

Scores¹⁴⁸A = 6,5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt^{149 150} (subtype A+B)

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt (alleen subtype C)

2	Duinen en Lage Land Texel	6430A(BC)	0+0+1+1+1+0	B@
10	Oudegaasterbrekken...	6430A	0+0+1+0+0+0	C
13	Alde Feanen	6430A	0+0+0+0+0+0	C
25	Drentsche Aa-gebied	6430A	0+0+0+0+0+0	C
34	Weerribben	6430A	1+0+1+0+0+1	B@
35	Wieden	6430A	1+0+1+0+0+1	B
36	Uiterw. Zwarte water en Vecht	6430A(B)	1+0+1+0+1+0	B
37	Olde Maten & Veerslootslanden	6430A	0+0+0+0+0+0	C
38	Rijntakken	6430B(AC)	1+1+1+0+1+0	A
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	6430A	1+0+1+0+0+0	B
49	Dinkelland	6430A	0+0+0+0+0+0	C
69	De Bruuk	6430A	0+0+0+0+0+0	C
70	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	6430A	1+0+1+0+0+0	B
72	IJsselmeer	6430AB	1+1+1+1+1+0	A
74	Zwarte Meer	6430AB	0+0+0+0+1+0	C
82	Uiterwaarden Lek	6430B	0+0+1+0+0+0	C
83	Botshol	6430A	1+0+1+0+0+0	B
89	Eilandspolder	6430B	1+0+0+1+0+0	B
90	Wormer- en Jisperveld & Kvp	6430B	1+0+0+1+0+0	B
91	Polder Westzaan	6430B	1+0+0+1+0+0	B
92	Ilperveld, Varkensland...	6430B	1+0+0+1+0+0	B
95	Oostelijke Vechtplassen	6430A	1+0+1+0+0+0	B
97	Meijndel & Berkheide	6430A	0+0+0+0+0+0	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	6430B(C)	1+1+0+1+1+0	A
103	Nieuwkoopse Plassen en de H.	6430AB	1+0+1+0+1+0	B
104	Broekvelden, Polder Stein	6430A	0+0+0+0+0+0	C
105	Zouweboezem	6430A	0+0+0+0+0+0	C
108	Oude Maas	6430B	1+1+0+1+0+0	B@
109	Haringvliet	6430B	1+1+0+1+0+0	B@
111	Hollands Diep	6430B	1+1+0+1+0+0	B@
112	Biesbosch	6430B	1+1+0+1+0+0	B@
114	Krammer-Volkerak	6430B	1+1+0+1+0+0	B
115	Grevelingen	6430B	1+0+0+1+0+0	B
124	Groote Gat	6430B	0+0+0+1+0+0	C
148	Swalmdal	6430A	0+0+0+0+0+0	C
152	Grensmaas	6430AB	1+0+1+0+1+0	B
143	Zeldersche Driessen	6430C	1+0	B
153	Bunder- en Elsloërbos	6430C	1+1	A
157	Geuldal	6430C	1+1	A*
160	Savelsbos	6430C	0+0	C

Behoudsstatus**I Structuur**

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

¹⁴⁸ Tevens als zoekgebied aangegeven in 73 Markermeer & IJmeer en 76 Veluwerandmeren¹⁴⁹ De scores sluiten elkaar hier sterk uit, waarbij het niet mogelijk is aan alle scores te voldoen; vandaar dat de scores niet evenredig verdeeld zijn.¹⁵⁰ De gebieden 112 (Biesbosch) en 152 (Grensmaas) zijn wel voor type H6430 maar niet voor subtype C aangewezen. In beide gebieden zijn echter relatief veel zeldzame elementen van subtype C aanwezig. Daarom is op dit punt gescoord voor beide gebieden.

A Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B Inwendige structuur

1 pnt = grotendeels bloemrijke en soortenrijke begroeiing (alle subtypen)

C Landschappelijke setting

1 pnt = ruigte maakt deel uit van zonerings van verlandingsgemeenschappen (subtype A+B)

1 pnt = ruigte maakt onderdeel uit van dynamisch landschap (kustgebied, rivierenlandschap, zoetwatergetijdengebied) (subtype A+B)

1 pnt = in contact met stroomdalgrasland (subtype C)

1 pnt = in contact met bos (subtype C)

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 4 pnt, b = 3, 2 pnt, c = 1, 0 pnt (subtype A+B)

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt (subtype C)

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1857 mol N/ha/jr (subtype C); subtypen A+B zijn niet stikstofgevoelig

C. Bodem

1 pnt = type staat op brakke bodem (subtypen A+B)

D. Processen

1 pnt = binnen invloed hoogwater (alle subtype)

1 pnt = beperkte invloed van bemesting of hoge voedselrijkdom van het water (subtype C)

1 pnt = type wordt extensief begraasd of met lage frequentie gemaaid (subtypen A+B)

E. Connectiviteit/oppervlakte

1 pnt = groot gebied (> 100 ha) waarin vlakdekkende ruigten een aanzienlijke oppervlakte innemen (> 10 ha) OF reeks ruigten langs zelfde rivier/beek/meer

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

2	Duinen en Lage Land Texel	6430A(B)	1+1+1 a	1+0+1+1	b	A
10	Oudegaasterbrekken...	6430A(B)	1+1+0 b	0+0+0+1	B	C*
13	Alde Feanen	6430A	1+1+0 b	0+0+1+1	B	B
25	Drentsche Aa-gebied	6430A	1+0+0 c	0+0+0+0	c	C
34	Weerribben	6430A	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
35	Wieden	6430A	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
36	Uiterw. Zwarte W. en Vecht	6430A(B)	1+1+0 b	0+0+1+0	c	C*
37	Olde Maten & Veerslootsl.	6430A	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
38	Rijntakken	6430B(A)	1+1+1 a	0+1+0+1	b	A
39	Vecht en Beneden-Regge.	6430A	1+1+0 b	0+1+0+1	b	B
49	Dinkelland	6430A	1+0+0 c	0+1+0+0	c	C
69	De Bruuk	6430A	0+0+0 c	0+0+0+0	c	C
70	Lingegebied & Diefdijk-Z.	6430A	0+0+0 c	0+0+0+1	c	C
72	IJsselmeer	6430AB	0+1+0 c	0+0+0+1	c	C
74	Zwarte Meer	6430AB	0+1+0 c	0+0+1+0	c	C
82	Uiterwaarden Lek	6430B	1+1+1 a	0+1+0+1	b	A
83	Botshol	6430A	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
89	Eilandspolder	6430B	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
90	Wormer- en Jisperv. & Kvp	6430B	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
91	Polder Westzaan	6430B	1+1+0 b	1+0+1+1	b	B
92	Ilperveld, Varkensland...	6430B	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
95	Oostelijke Vechtlassen	6430A	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B

97	Meijendel & Berkheide	6430A	1+0+0 c	0+0+0+0	c	C
101	Duinen Goeree & KWH	6430B	1+1+1 a	1+1+0+1	b	A
103	Nieuwkoopse Plassen	6430A	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
104	Broekvelden, Polder Stein	6430A	1+0+0 c	0+0+0+0	c	C
105	Zouweboezem	6430A	1+1+0 b	0+0+1+1	b	B
108	Oude Maas	6430B	1+1+1 a	0+1+0+1	b	A
109	Haringvliet	6430B	1+1+1 a	0+1+1+1	b	A
111	Hollands Diep	6430B	1+1+1 a	0+1+0+1	b	A
112	Biesbosch	6430B	1+1+1 a	0+1+0+1	a	A
114	Krammer-Volkerak	6430B	1+1+1 a	1+0+1+1	b	A
115	Grevelingen	6430B	1+1+1 a	1+0+1+1	b	A
124	Groote Gat	6430B	1+1+0 b	1+0+0+0	c	C*
143	Zeldersche Driessen	6430C	1+1+1 a	1+0+0 b	A	
148	Swalmdal	6430A	0+0+1 c	0+1+0+1	c	C
152	Grensmaas	6430AB	1+1+1 a	0+1+1+1	b	A
153	Bunder- en Elsløerbos	6430C	1+0+1 b	0+1+0 b	B	
157	Geuldal	6430C	1+0+1 b	1+1+1 a	A	
160	Savelsbos	6430C	0+0+1 c	0+0+0 c	C*	

* herstel moeilijk

Oppervlakte

Meer dan 60% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De som van de gebieden (ca. 1400 ha)*100/60 = ca. 2400 ha wordt als landelijke oppervlakte gebruikt (2% is 48 ha, 15% is 360 ha).¹⁵¹

2	Duinen en Lage Land Texel	0.9 ha	C
10	Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	16 ha	C
13	Alde Feanen	8.4 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	11 ha	C
34	Weerribben	0.4 ha	C
35	De Wieden	753 ha	A
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	3.8 ha	C
37	Olde Maten & Veerslootslanden	4.1 ha	C
38	Rijntakken	70 ha	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	3.6 ha	C
49	Dinkelland	0.03 ha	C
69	De Bruuk	0.2 ha	C
70	Lingedijk & Diefdijk	7.1 ha	C
72	IJsselmeer	10 ha	C *
74	Zwarte Meer	5 ha	C *
82	Uiterwaarden Lek	0.1 ha	C *
83	Botshol	7.4 ha	C
89	Eilandspolder	0.9 ha	C
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverp.	1.2 ha	C
91	Polder Westzaan	26 ha	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz.	18 ha	C
95	Oostelijke Vechtplassen	4.1 ha	C
97	Meijendel & Berkheide	0.2 ha	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	22 ha	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	34 ha	C
104	Broekvelden, ... Polder Stein	0.1 ha	C
105	Zouweboezem	3.9 ha	C
108	Oude Maas	11 ha	C

¹⁵¹ De getallen uit de gebieden zijn relatief onbetrouwbaar als gevolg van grote arealen 'zoekgebied' of onzekerheden in de exacte afgrenzing in gebieden met grote oppervlakte, zoals Biesbosch en Wieden.

109	Haringvliet	275 ha	B
111	Hollands Diep	25 ha	C
112	Biesbosch	50 ha	B *
114	Krammer-Volkerak	16 ha	C
115	Grevelingen	1 ha	C *
124	Groote Gat	1.3 ha	C
143	Zeldersche Driessen	0.4 ha	C
148	Swalmdal	0.1 ha	C
152	Grensmaas	2 ha	C *
153	Bunder- en Elslooërbos	0.4 ha	C
154	Savelsbos	0.1 ha	C *
157	Geuldal	0.1 ha	C *

* schatting

Algemene score

2	Duinen en Lage Land Texel	C	B@	A	B@
10	Oudegaasterbrekken , Fluessen e.o.	C	C	C	C
13	Alde Feanen	C	C	B	C
25	Drentsche Aa-gebied	C	C	C	C
34	Weerribben	C	B@	B	B
35	De Wieden	A	B	B	B
36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	C	B	C	C
37	Olde Maten & Veerslootslanden	C	C	B	C
38	Rijntakken	B	A	A	A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	B	B	B
49	Dinkelland	C	C	C	C
62	De Bruuk	C	C	C	C
70	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	C	B	C	C
72	IJsselmeer	C	A	C	C
74	Zwarte Meer	C	C	C	C
82	Uiterwaarden Lek	C	C	A	C
83	Botshol	C	B	B	B
89	Eilandspolder	C	B	B	B
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	C	B	B	B
91	Polder Westzaan	C	B	B	B
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz.v. & Tw.	C	B	B	B
95	Oostelijke Vechtplassen	C	B	B	B
97	Meijendel & Berkheide	C	C	C	C
101	Duinen Goeree & Kwade Hoek	C	A	A	A
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	C	B	B	B
104	Polder Stein	C	C	C	C
105	Zouweboezem	C	C	B	C
108	Oude Maas	C	B@	A	B@
109	Haringvliet	B	B@	A	B@
111	Hollands Diep	C	B@	A	B@
112	Biesbosch	B	B@	A	B@
114	Krammer-Volkerak	C	B	A	B
115	Grevelingen	C	B	A	B
124	Groote Gat	C	C	C	C
148	Swalmdal	C	C	C	C
152	Grensmaas	C	B	A	B
143	Zeldersche Driessen	C	B	A	B
153	Bunder- en Elslooërbos	C	A	B	B
157	Geuldal	C	A	A	A
160	Savelsbos	C	C	C	C

6510 Glanshaver- en vossenstaarthooilanden

6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)

6510B Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)

Representativiteit

A. Flora

- 1 pnt = ten minste twee van de volgende typische soorten aanwezig (*Geranium pyrenaicum*, *Tragopogon pratensis* subsp. *pratensis*, *Trisetum flavescens*, *Peucedanum carvifolia*, *Campanula rapunculus*) (subtype A)¹⁵²
- 1 pnt = vitale populatie aanwezig van de meest kenmerkende soorten aanwezig (*Fritillaria meleagris*, *Silaum silaus*, *Bromus racemosus*) (subtype B)^{153 154}
- 1 pnt = ten minste één zeer zeldzame (typische) soort aanwezig (*Geranium pratense*, *Campanula glomerata* (TS), *Colchicum autumnale*¹⁵⁵, *Carum carvi* (TS), *Draba muralis*, *Galium boreale* (TS), *Lathyrus nissolia*, *Orobanche reticulata*, *Saxifraga granulata*, *Veronica longifolia*, *Tragopogon pratensis* subsp. *orientalis*) (subtypen A+B)

B. Vegetatie

1 pnt = kalkrijke subassociatie *Arrhenatheretum medicaginetosum* of kalkgraslandvorm van het *Arrhenatheretum* aanwezig (subtype A)

1 pnt = beide subtypen van habitatype 6510 aanwezig (subtype A en B)

C. Fauna; *niet gebruikt*

Scores¹⁵⁶

A = 4,3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt (subtype A)

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt (subtype B)

Subtype A:

35	De Wieden	(6510AB)	0+0+0+1	C
38	Rijntakken	(6510AB)	1+1+1+1	A
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	(6510A)	1+1+0+0	B
82	Uiterwaarden Lek	(6510A)	1+1+1+0	A
83	Botshol	(6510A)	0+0+0+0	C
108	Oude Maas	(6510A)	0+0+0+0	C
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	(6510A)	0+1+0+0	C
141	Oeffelster Meent	(6510A)	1+0+0+0	C
157	Geuldal	(6510A)	0+1+1+0	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	(6510A)	0+1+1+0	B

¹⁵² Groot streepzaad (*Crepis biennis*) niet opgenomen; erg algemeen en wordt veelvuldig uitgezaaid in het rivierengebied.

¹⁵³ Er is geen reden graslanden met veel trosdravik op voorhand als 'matige' voorbeelden van vossenstaartgrasland te classificeren. Ze zijn vaak soortenrijk, vormen een eigen type naast de kievitsbloem- en de weidekerveldgraslanden, en hebben hun zwaartepunt in de polders tussen de rivieren in Midden-Nederland, waar deze twee graslandtypen niet voorkomen.

¹⁵⁴ *Taraxacum hollandicum* (uit de *Taraxacum* sectie *palustria*) wordt als kensoort beschouwd, maar is niet als typische soort opgenomen, aangezien ze niet in de Nederlandse standaardlijst staat. Ook *Ranunculus auricomus* kan mogelijk als typische soort worden beschouwd; dit betreft echter een zwerm apomictische taxa, die in ons land taxonomisch niet goed uitgezocht zijn; het is daarom niet bekend of de graslandvormen een eigen groep vormen binnen de zwerm.

¹⁵⁵ Geofyt: zwaartepunt in *Alopecurion*.

¹⁵⁶ In de Natura2000-gebieden 74 (Zwarte Meer) en 132 (Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek) zouden beide subtypen (6510A en 6510B) voorkomen. De vermelding van subtype 6510A berust in beide gevallen vermoedelijk op een vergissing. Binnen gebied 132 (Vlijmens Ven) is op dit moment ook geen goed ontwikkeld vossenstaarthooiland aanwezig. In de gebieden 152 Grensmaas en 156 Bemelerberg & Schiepersberg komt weliswaar Glanshaverhooiland voor, maar dit betreft geen hooilanden.

Subtype B:

36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	(6510AB)	1+1+1	A
70	Lingedijk & Diefdijk	(6510AB)	1+0+1	B
74	Zwarte Meer	(6510B)	1+0+0	C
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	(6510B)	0+0+0	C ¹⁵⁷
112	Biesbosch	(6510AB)	1+1+1	A
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	(6510B)	0+0+0	C ¹⁵⁸
150	Roerdal	(6510B)	0+0+0	C
153	Bunder- en Elslöerbos	(6510B)	0+1+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt (subtype A)

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt (subtype B)

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = optimale populatieopbouw *Fritillaria meleagris* (zwaardfase: kandelaarfase: bloeiend = ongeveer 1:2:3) EN/OF grote populatie *Bromus racemosus* en/of *Silau silaus* (subtype B)

B. Inwendige structuur

1 pnt (subtype A/overig subtype B): laag- tot matig productief grasland¹⁵⁹ (als indicatoren kunnen dienen: minstens vier soorten uit: *Ajuga reptans*, *Briza media*, *Bromus racemosus*, *Campanula rapunculus*, *Campanula rotundifolia*, *Cynosurus cristatus*, *Helictotrichon pubescens*, *Hieracium pilosella*, *Luzula campestris*, *Pimpinella saxifraga*, *Prunella vulgaris*, *Rhinanthus angustifolius*, *Rhinanthus minor*, *Thymus pulegioides*, *Trisetum flavescens*)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = ook andere vegetatietypen met stroomdalplanten aanwezig, met name H6120 *Sedo-Cerastion* (subtype A)

1 pnt = zonerings met verschillende andere soortenrijke graslandtypen en zomen

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 6,5 pnt, b = 4,3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water; *niet gebruikt (zie processen)*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1429 mol N/ha/jr (subtype A) en 1571 mol N/ha/jr (subtype B)¹⁶⁰

C. Bodem

1 pnt = Natuurlijke relief nog grotendeels aanwezig (niet vergraven of op dijken)

¹⁵⁷ In Polder Stein is wel een vitale populatie Kievitsbloem aanwezig, maar die staat in een ruigte/houtwal.

¹⁵⁸ Toelichting m.b.t. gebieden 130, 132 en 150: uit deze gebieden in noordelijk Noord-Brabant en Midden-Limburg is momenteel geen goed ontwikkeld vossenstaartgrasland bekend. Grote pimpernel en grote vossenstaart komen beide voor, maar ruimtelijk gescheiden. Grote pimpernel groeit er vooral in blauwgrasland en verder in dotterbloemhooiland en natte ruigten.

¹⁵⁹ In het profiel is sprake van 'lage bedekking ruigtesoorten'; dit is hier vertaald in laag productief grasland.

¹⁶⁰ Niet van alle gebieden was deze informatie voorhanden; onbekende gebieden zijn ingeschat op basis van andere typen, en de scores zijn daar voorzien van een vraagteken.

D. Processen

1 pnt = seizoensgebonden, natuurlijke overstroming door buitendijkse ligging

E. Connectiviteit

1 pnt = aanzienlijke oppervlakte (> 10 ha)

1 pnt = deel van keten van naburige terreinen langs zelfde rivier/beek

F. Rust/voedsel

1 pnt = broedpopulatie van typische soort kwartel aanwezig (subtype A)

Scores

6510A

35	De Wieden	0+0+1 c	0+0+0+0+0+0 c	C
38	Rijntakken	1+1+1 a	0+1+1+1+1+1 a	A
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	0+1+1 b	0+1+1+1+1+1 a	A
82	Uiterwaarden Lek	1+1+1 a	0+1+1+1+1+0 b	A
83	Botshol	0+0+0 c	0+0+0+0+0+0 c	C
108	Oude Maas	0+0+0 c	0+0+0+0+0+0 c	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	0+0+0 c	0+0+0+1+0+0 c	C
141	Oeffelter Meent	1+1+0 b	0+1+1+0+1+0 b	B
157	Geuldal	0+0+1 c	0+1+0+0+0+0 c	C
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	0+0+1 c	0+1+0+0+0+0 c	C

6510B

36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	1+1 a	1+1+1+1+1+0 a	A
70	Lingedijk & Diefdijk	1+0 b	0+0+0+1+1+0 b	B
74	Zwarte Meer	1+0 b	1+1+0+1+0+0 b	B
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein	0+0 c	0+0+0+0+0+0 c	C
112	Biesbosch	1+1 a	1+1+1+1+0+1 a	A
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Br.	0+0 c	0+0+0+0+0+0 c	C
150	Roerdal	0+0 c	0+1+1+0+0+0 b	C*
153	Bunder- en Elsloërbos	0+0 c	1+1+1+0+0+0 b	C*

*herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 80% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (894.6) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (715.6): 2% is 14 ha, 15% is 107 ha.

35	De Wieden	0.6 ha	C
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	141 ha	A
38	Rijntakken	210 ha	A
70	Lingedijk & Diefdijk	19 ha	B
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche B.	31 ha	B
74	Zwarte Meer	11 ha	C
82	Uiterwaarden Lek	10 ha	C ¹⁶¹
83	Botshol	1.7 ha	C
104	Broekvelden, ... Polder Stein	0.1 ha	C
108	Oude Maas	6.6 ha	C ¹⁶²
112	Biesbosch	124 ha	A
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bosche Broek	4 ha	C ¹⁶³

¹⁶¹ Van de 17 ha zoekgebied is 2 ha meegerekend.

¹⁶² In de voorlopige habitatkaart als zoekgebied aangegeven.

136	Leenderbos, Groote Heide & De Pl.	11 ha	C
141	Oeffelter Meent	3.9 ha	C
150	Roerdal	1.4 ha	C
153	Bunder- en Elsloërbos	0.1 ha	C
157	Geuldal	4.8 ha	C
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	1.5 ha	C

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
35	De Wieden	C	C	C	C
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	A	A	A	A
38	Rijntakken	A	A	A	A
70	Lingedijk & Diefdijk	B	B	B	B
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche B.	B	B	A	B
74	Zwarte Meer	C	C	B	C
82	Uiterwaarden Lek	C	A	A	A
83	Botshol	C	C	C	C
104	Broekvelden, Vettenbroek & Polder St.	C	C	C	C
108	Oude Maas	C	C	C	C
112	Biesbosch	A	A	A	A
132	Vlijmens Ven, Moerputten & BB	C	C	C	C
136	Leenderbos, Groote Heide & De Pl.	C	C	C	C
141	Oeffelter Meent	C	B	B	B
150	Roerdal	C	C	C	C
153	Bunder- en Elsloërbos	C	C	C	C
157	Geuldal	C	B	C	C
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	C	B	C	C

¹⁶³ De oppervlakte op de voorlopige habitatkaart (26 ha) is waarschijnlijk veel te hoog. Voor een deel betreft het geen kwalificerende vegetatie, voor een deel geen hooiland.

7110 Actieve hoogvenen

7110A Actieve hoogvenen (hoogveenlandschap)

7110B Actieve hoogvenen (heideveentjes)

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = heel zeldzame typische soorten aanwezig (*Drosera anglica*, *Sphagnum pulchrum*, *Sphagnum fuscum*, *Sphagnum balticum*, *Dicranum bergeri*)

1 pnt = tenminste drie soorten aanwezig uit de typische K-soorten bladmossen (*Sphagnum magellanicum*, *Sphagnum rubellum*, *Sphagnum capillifolium*) aangevuld met de kensoort *Sphagnum papillosum*

1 pnt = tenminste twee typische soorten vaatplanten aanwezig (*Vaccinium oxycoccus*, *Andromeda polifolia*, *Dactylorhiza majalis* ssp. *sphagnicola*)

1 pnt = aanwezigheid typische levermos *Mylia anomala*

B. Vegetatie

niet gebruikt¹⁶⁴

C. Fauna

1 pnt = aanwezigheid typische K-soorten insecten (Hoogveenglanslibel, Veenbesblauwtje, Veenbesparelmoervlinder, Veenhooibeestje)

1 pnt = aanwezigheid typische K-soorten overige ongewervelden (kokerjuffer *Rhadicoleptus alpestris*)

Scores

A = 6,5 pnt, B = 4,3 pnt, C = 2,1,0 pnt

Subtype A

23	Fochteloërveen	1+1+1+0+1+0	B
24	Witterveld (subtypen A en B)	0+1+1+1+1+0	B
33	Bargerveen	1+1+1+1+0+0	B
40	Engbertsdijksvenen	0+1+1+0+0+1	B
43	Wierdense Veld	0+1+0+0+0+0	C
53	Buurserzand & aksbergerveen	0+1+1+0+0+1	B
55	Aamsveen	0+1+0+0+0+0	C
61	Korenburgerveen	0+1+0+0+0+0	C
64	Wooldse Veen	0+1+0+0+0+0	C
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	0+1+1+1+0+0	B

Subtype B

17	Bakkeveense duinen	0+0+0+0+0+0	C
25	Drentsche Aa gebied	0+1+1+0+0+0	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	0+1+1+0+0+0	C
28	Elperstroomgebied	0+0+0+0+0+0	C
30	Dwingelderveld	0+1+1+0+1+0	B
39	Vecht en Beneden-Regge	0+0+1+0+0+0	C
42	Sallandse Heuvelrug	0+0+0+0+0+0	C
57	Veluwe	0+1+0+1+0+0	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0+0+0+0	C
136	Leenderbos, Groote Heide ...	0+0+0+0+0+0	C
145	Maasduinen	0+0+1+0+0+0	C
149	Meinweg	0+1+0+0+0+0	C
155	Brunssummerheide	0+1+1+0+1+0	B

¹⁶⁴ Aanwezigheid van beide subtypen wordt bij dit type niet hoger gewaardeerd

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 6,5,4 pnt, b = 3 pnt, c = 2,1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = bultvormende veenmossen (*Sph. magellanicum*/*Sph. papillosum*) dominant

B. Inwendige structuur

1 pnt = type vormt aaneengesloten kern met bulten en slenken (i.t.t. losse, geïsoleerde stukjes binnen 7120) (subtype A) OF meerdere (> 3) hoogveentjes aanwezig in elkaars nabijheid(subtype B)

1 pnt = aanwezigheid laggzones en/of lagg-zone elementen (subtype A) of mozaïek vormend met laggzone-achtige begroeiingen, eventueel van H3160 (subtype B)

1 pnt = aanwezigheid meerstallen (subtype A) of mozaïek met open water (subtype B)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type ligt ingebed in grootschalig hoogveenlandschap (subtype A) of open heidelandschap (subtype B)

1 pnt = type aanwezig op landschapsschaal (subtype A)¹⁶⁵

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 5,4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = veenbasis permanent in grondwater

1 pnt = waterstanden hoog en stabiel

1 pnt = waterkwaliteit op orde

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 500 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

F. Rust/Voedsel

1 pnt = voldoende rust en ruimte aanwezig voor kenmerkende broedvogels

Scores

Subtype A

23	Fochteloërveen	1+0+0+0+1+0	c	1+1+1+0+1	a	B*
24	Witterveld (subtypen A en B)	0+1+0+1+1+0	b	1+1+1+0+1	a	A
33	Bargerveen	1+1+0+1+1+0	b	1+1+1+0+1	a	A
40	Engbertsdijksvenen	1+1+0+0+1+0	b	0+0+1+0+1	b	B
43	Wierdense Veld	1+0+0+0+1+0	c	0+0+1+0+1	b	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+0+1+0+1+0	c	1+1+1+0+1	a	B
55	Aamsveen	1+0+0+0+1+0	c	1+1+1+0+1	a	B*
61	Korenburgerveen	1+0+0+0+1+0	c	1+1+1+0+1	a	B*
64	Wooldse Veem	1+0+0+0+1+0	c	1+1+1+0+1	a	B*
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	1+0+0+0+1+0	c	0+0+1+0+1	b	C**

¹⁶⁵ Subtype A kan dus één extra punt scoren.

Subtype B

17	Bakkeveense duinen	0+0+0+0+1	c	0+0+1+0+1	c	C
25	Drentsche Aa gebied	1+0+0+0+1	c	1+1+1+0+1	a	B*
27	Drents-Friese Wold & Legg.	1+1+0+0+1	b	1+1+1+0+1	a	A
28	Elperstroomgebied	1+0+0+0+0	c	0+0+1+0+0	c	C
30	Dwingelderveld	1+1+1+0+0	b	1+1+1+0+1	A	A
39	Vecht en Beneden-Regge ¹⁶⁶	0+1+0+0+0	c	0+0+1+0+1	c	C
42	Sallandse Heuvelrug	1+0+0+1+1	b	0+0+1+0+1	c	C**
57	Veluwe	1+1+1+1+0	a	1+1+1+0+1	a	A
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+0+0+0+1	c	0+0+1+0+1	c	C
136	Leenderbos, Groote Heide ...	0+0+0+1+1	c	1+0+1+0+1	b	B*
145	Maasduinen	1+1+0+1+1	a	1+0+1+0+1	b	A
149	Meinweg	0+0+0+0+1	c	1+0+1+0+1	b	C**
155	Brunssummerheide	0+1+1+0+1	b	1+0+1+0+1	b	B

*herstel niet moeilijk, maar wel een kwestie van lange adem

**herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 95% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (124 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (118 ha): 2% is 2.5 ha, 15% is 18.6 ha.

Scores

Subtype A

23	Fochteloërveen	1	C *
24	Witterveld	3.1	B
33	Bargerveen	1	C *
40	Engbertsdijksvenen	0.1	C *
43	Wierdense Veld	0.01	C *
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	2.6	B *
55	Aamsveen	0.09	C *
61	Korenburgerveen	0.15	C *
64	Wooldse Veen	0.25	C *
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	0.02	B *

Subtype B

17	Bakkeveense duinen	0.9	C
25	Drentsche Aa gebied	0.9	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	30	A
28	Elperstroomgebied	0.3	C
30	Dwingelderveld	30	A
39	Vecht en Beneden-Regge	3.5	B
42	Sallandse Heuvelrug	1.6	C
57	Veluwe	11	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0.1	C
136	Leenderbos, Groote Heide ...	0.1	C
145	Maasduinen	10.4	B
149	Meinweg	0.4	C
155	Brunssummerheide	5.3	B

* schatting

¹⁶⁶ Beerserveld = 7120

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
<u>Subtype A</u>				
23 Fochteloërveen	C	B	B	B
24 Witterveld (subtypen A en B)	B	B	A	B
33 Bargerveen	C	B	A	B
40 Engbertsdijksvenen	C	B	B	B
43 Wierdense Veld	C	C	C	C
53 Buurserzand & aksbergerveen	B	B	B	B
55 Aamsveen	C	C	B	C
61 Korenburgerveen	C	C	B	C
43 Wooldse Veen	C	C	B	C
139 Deurnsche Peel & Mariapeel	B	B	C	B
<u>Subtype B</u>				
17 Bakkeveense duinen	C	C	C	C
25 Drentsche Aa gebied	C	C	B	C
27 Drents-Friese Wold & Leggelderveld	A	C	A	A
28 Elperstroomgebied	C	C	C	C
30 Dwingelderveld	A	B	A	A
39 Vecht en Beneden-Regge	B	C	C	C
42 Sallandse Heuvelrug	C	C	C	C
57 Veluwe	B	C	A	B
133 Kampina & Oisterwijkse Vennen	C	C	C	C
136 Leenderbos, Groote Heide ...	C	C	B	C
145 Maasduinen	B	C	A	B
149 Meinweg	C	C	C	C
155 Brunssummerheide	B	B	B	B

7120 Herstellende hoogvenen

Representativiteit

A. Flora¹⁶⁷

1 pnt = tenminste drie bultvormende soorten aanwezig (*Sphagnum magellanicum*, *Sphagnum papillosum*, *Sphagnum capillifolium/rubellum*, *Sphagnum russowi*)

B. Vegetatie

1 pnt = lagg-zone, veenbossen, vochtige heide, bulten en veenputten aanwezig in goed ontwikkelde vorm

C. Fauna

1 pnt = aanwezigheid zeer zeldzame typische fauna (Veenbesblauwtje, Veenbesparelmoervlinder, Veenhooibeestje, Hoogveenglanslibel, kokerjuffer *Rhadicoleptus alpestris*)

Scores

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

23	Fochteloërveen	1+0+1	B
24	Witterveld	1+1+1	A
30	Dwingelderveld	1+0+0	C
33	Bargerveen	1+0+0	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	1+0+0	C
40	Engbertsdijksvenen	1+0+1	B
43	Wierdense Veld	0+0+0	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+1+1	A
54	Witte Veem	0+0+0	C
55	Aamsveen	0+1+0	C
61	Korenburgerveen	1+1+0	B
64	Wooldse Veem	1+0+0	C
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	1+0+0	C
140	Groote Peel	1+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur: *niet gebruikt*

C. Landschappelijke setting:

1 pnt = Afwisseling open water, verlandingsvegetatie met veenmos, heide/molinia met veenmos, veenmosrijke bossen

1 pnt = veenmossen dominant (in meer dan 75% van het type)

1 pnt = maximaal 30% bos in het type

D. Fauna: *niet gebruikt*

¹⁶⁷ De typische soorten *Oxycoccus palustris* en *Andromeda polifolia* zijn niet gebruikt. Het is onduidelijk in hoeverre ze in H7110 voorkomen, dan wel in H7120. De soorten *Mylia anomala*, *Sphagnum pulchrum*, *Drosera anglica*, *Dactylorhiza majalis* ssp. *sphagnicola* komen waarschijnlijk alleen in H7110 voor, en zijn daarom eveneens niet gebruikt.

II Functie

a = 5,4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = veenbasis permanent in grondwater

1 pnt = waterstanden hoog en stabiel (+/- 10 cm maaiveld)

1 pnt = waterkwaliteit op orde op gebiedsniveau (geen eutrofiëring)

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 500-1214-1786 mol N/ha/jr (afhankelijk van de vegetatietypen)

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

F. Rust/Voedsel

1 pnt = voldoende rust en ruimte aanwezig voor broedvogels

Scores

23	Fochteloërveen	1+0+1 b	1+0+1+0+1	b	B
24	Witterveld	1+0+1 b	1+0+1+0+1	b	B
30	Dwingelderveld	0+0+1 c	0+0+1+0+1	b	C
33	Bargerveen	1+0+1 b	1+0+1+0+1	a	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+1 c	0+0+1+0+1	b	C*
40	Engbertsdijksvenen	1+0+1 b	0+0+1+0+1	b	B
43	Wierdense Veld	0+0+1 c	0+0+1+0+1	b	C*
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+0+1 b	1+1+1+0+1	a	A
54	Witte Veen	1+0+1 b	0+0+1+0+1	b	B
55	Aamsveen	0+1+1 b	0+1+1+0+1	b	B
61	Korenburgerveen	1+0+1 b	0+0+1+0+1	b	B
64	Wooldse Veen	1+0+1 b	0+0+1+0+1	b	B
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	1+0+1 b	0+0+0+0+1	c	C*
140	Groote Peel	0+0+1 c	0+0+0+0+1	c	C

* herstel moeilijk

Oppervlakte

Naar schatting 95% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (5065 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (4812 ha): 2% is 101 ha, 15% is 760 ha.

Scores

23	Fochteloërveen	844 ha	A
24	Witterveld	155 ha	B
30	Dwingelderveld	18 ha	C
33	Bargerveen	1447 ha	A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	36 ha	C
40	Engbertsdijksvenen	631 ha	B
43	Wierdense Veld	356 ha	B
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	519 ha	B
54	Witte Veen	32 ha	C
55	Aamsveen	50 ha	C
61	Korenburgerveen	116 ha	B
64	Wooldse Veen	27 ha	C
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	783 ha	A
140	Groote Peel	352 ha	B

Algemene Score

Scores		Opp	Rep	Beh	Alg
23	Fochteloërveen	A	B	B	A
24	Witterveld	B	A	B	B
30	Dwingelderveld	C	C	C	C
33	Bargerveen	A	C	B	A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	C	C	C
40	Engbertsdijksvenen	B	B	B	B
43	Wierdense Veld	B	C	C	B
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	B	A	A	A
54	Witte Veen	C	C	B	C
55	Aamsveen	C	C	B	C
61	Korenburgerveen	B	B	B	B
64	Wooldse Veen	C	C	B	C
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	A	C	C	A
140	Groote Peel	B	C	C	B

7140 Overgangs- en trilvenen

7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen)

7140B Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = aanwezigheid basenrijke vormen; d.w.z. aanwezigheid associatie *Scorpidio-Caricetum diandrae* of typische plantensoorten (E/K) van subtype A (*Riccardia multifida*, *Rhizomnium pseudopunctatum*, *Scorpidium scorpidioides*, *Scorpidium contortum*, *Carex diandra*, *Eriophorum gracile*, *Hammarbya paludosa*)

1 pnt = hoge soortenrijkdom flora (20 soorten per m², of 40 soorten per vegetatieopname, 4 tot 10 m²)

B. Vegetatie

1 pnt = beide subtypen in gebied aanwezig

C. Fauna

1 pnt = typische K-soorten kokerjuffers aanwezig (*Anabolia brevipennis*, *Limnephilus incisus*)

1 pnt = typische K-soorten andere insecten aanwezig (Grote vuurvliinder, Gouden sprinkhaan)

Scores

A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

10	Oudegaasterbrekken, ...	H7140B	0+0+0+0+0	C
13	Alde Feanen	H7140B	1+1+1+0+0	B
18	Rottige Meenthe & Brandermeer	H7140AB	1+0+1+1+1	A
25	Drentsche Aa gebied	H7140AB	1+0+1+0+0	B
34	Weerribben	H7140AB	1+1+1+1+1	A
35	Wieden	H7140AB	1+1+1+1+1	A
37	Olde Maten & Veerslootlanden	H7140AB	1+0+1+0+0	B
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	H7140A	0+0+0+0+0	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	H7140A	1+1+0+0+0	B
57	Veluwe	H7140A	0+0+0+0+0	C
65	Binnenveld	H7140A	1+0+0+0+0	C
69	De Bruuk	H7140A	0+0+0+0+0	C
72	IJsselmeer	H7140A	1+0+0+0+0	C
83	Botshol	H7140B	0+0+0+1+1	B
84	Duinen Den Helder-Callantssoog	H7140B	0+0+0+0+0	C
88	Kennemerland-Zuid	H7140B	0+0+0+0+0	C
89	Eilandspolder	H7140B	0+0+0+0+0	C
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	H7140B	0+0+0+0+0	C
91	Polder Westzaan	H7140B	0+0+0+0+0	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerv. & T.	H7140B	1+0+0+0+1	B
94	Naardermeer	H7140A	1+0+0+0+1	B
95	Oostelijke Vechtplassen	H7140AB	1+1+1+0+0	B
103	Nieuwkoopse Plassen & Deeck	H7140AB	1+1+1+0+1	A
118	Oosterschelde	H7140B	0+0+0+0+0	C
130	Langstraat	H7140AB	0+0+1+0+0	C
136	Leenderbos,	H7140A	0+0+0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = dominantie veenmossen of slaapmossen met ijle riet- of kruidlaag

1 pnt = type bestaat voor een groot deel (> 20%) uit jonge verlandingsstadia (trilveen; koekoeksbloemrietland) OF ligt geheel ingebed in jong rietland

C. Landschappelijke setting

1 pnt = groot gebied van rietlanden (> 10 ha) of cluster van gebieden

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = buffering door voldoende toestroom (of inlaat) basenrijk grondwater of oppervlaktewater OF buffering via leem in de bodem

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1214 mol N/ha/jr (subtype A), 714 mol N/ha/jr (subtype B)

C. Bodem: *zie water*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

F. Rust/voedsel

1 pnt = voldoende rust en ruimte voor broedvogels (indicator: broedpopulaties Watersnip)

Scores

10	Oudegaasterbrekken, Fluessen,	1+1+0 b	0+0+1 c	C*
13	Alde Feanen	1+0+1 b	1+0+1 b	B
18	Rottige Meenthe & Brandermeer	1+0+1 b	1+0+1 b	B
25	Drentsche Aa gebied	0+1+1 b	1+0+1 b	B
34	Weerribben	1+0+1 b	1+0+1 b	B
35	Wieden	1+1+1 a	1+0+1 b	A
36	Uiterwaarden Zwarte Water	1+1+0 b	0+0+1 c	C*
37	Olde Maten & Veerslootlanden	1+1+0 b	0+0+1 c	C*
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	0+1+0 b	0+0+1 c	C*
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+1+0 b	1+0+0 c	C*
57	Veluwe (<i>Wisselse Veen</i>)	1+1+0 b	1+0+0 c	B**
65	Binnenveld	1+1+1 a	1+0+1 c	A
69	De Bruuk	0+1+0 c	1+0+1 b	C*
72	IJsselmeer	0+1+0 b	0+0+0 b	C*
83	Botshol	1+0+1 b	0+0+0 c	C*
84	Duinen Den Helder-Callantssoog	1+0+0 c	0+0+0 c	C
88	Kennemerland-Zuid	1+0+0 c	0+0+0 c	C
89	Eilandspolder	0+0+0 c	0+0+0 c	C
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	1+0+1 b	0+0+0 c	C*
91	Polder Westzaan	1+0+1 b	0+0+0 c	C*
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz. & T.	1+1+1 a	0+0+1 c	A

94	Naardermeer	1+0+1 b	0+0+1 c	C*
95	Oostelijke Vechtplassen	1+1+1 a	0+0+0 c	A
103	Nieuwkoopse Plassen & Deeck	1+0+1 b	0+0+0 c	C*
118	Oosterschelde	0+0+1 c	0+0+0 c	C
130	Langstraat	1+0+0 c	1+0+0 c	C
136	Leenderbos,	1+1+0 b	1+0+1 b	B

* herstel moeilijk

**herstel goed mogelijk

Oppervlakte

Naar schatting 90% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (1400) is gebaseerd op deze percentages en de som van de gebieden (1255 ha): 2% is 28 ha, 15% is 210 ha.

Scores

10	Oudegaasterbrekken, Fluessen, ...	3.6	C
13	Alde Feanen	58	B
18	Rottige Meenthe & Brandermeer	170	B
25	Drentsche Aa gebied	32	B
34	Weerribben	335	A
35	Wieden	241	A
37	Olde Maten & Veerslootlanden	11	C
39	Vecht en Beneden-Reggegebied	2.2	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0.5 *	C
57	Veluwe	1.9	C
65	Binnenveld	10	C
69	De Bruuk	4.2	C
72	IJsselmeer	3.8	C
83	Botshol	36	C
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	0.02	C
88	Kennemerland-Zuid	1.2	C
89	Eilandspolder	0.2	C
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	16	C
91	Polder Westzaan	17	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz. & T.	54	B
94	Naardermeer	30	B
95	Oostelijke Vechtplassen	38	B
103	Nieuwkoopse Plassen & Deeck	228	A
118	Oosterschelde	0.2	C
130	Langstraat	0.5	C
136	Leenderbos,	0.1	C *

*schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
10 Oudegaasterbrekken,	C	C	C	C
13 Alde Feanen	B	B	B	B
18 Rottige Meenthe & Brandermeer	B	A	B	B
25 Drentsche Aa gebied	B	B	B	B
34 Weerribben	A	A	B	A
35 Wieden	A	A	A	A
37 Olde Maten & Veerslootlanden	C	B	C	C
39 Vecht en Beneden-Reggegebied	C	C	C	C

45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	B	C	C
57	Veluwe	C	C	C	C
65	Binnenveld	C	C	A	C
69	De Bruuk	C	C	C	C
72	IJsselmeer	C	C	C	C
83	Botshol	C	B	C	C
84	Duinen Den Helder-Callantsoog	C	C	C	C
88	Kennemerland-Zuid	C	C	C	C
89	Eilandspolder	C	C	C	C
90	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	C	C	C	C
91	Polder Westzaan	C	C	C	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oostz. & T.	B	B	A	B
94	Naardermeer	B	B	C	C
95	Oostelijke Vechtplassen	B	B	A	B
103	Nieuwkoopse Plassen & Deeck	A	A	C	A
118	Oosterschelde	C	C	C	C
130	Langstraat	C	C	C	C

7150 Pioniervegetaties met Snavelbies

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = alle drie de typische soorten in het type aanwezig (*Rhynchospora fusca*, *Drosera intermedia*, *Lycopodiella inundata*)

B. Vegetatie

1 pnt = aanwezig langs bovenloopjes, in slenken of als natuurlijke zone tussen heide en ven, niet tot plagplekken beperkt¹⁶⁸

C. Fauna

niet gebuikt; er zijn geen typische soorten fauna

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

16	Wijnjeterper Schar	1+0	B
17	Bakkeveense Duinen	1+0	B
24	Witterveld	1+0	B
25	Drentsche Aa-gebied	1+0	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1	A
29	Holtingerveld	1+1	A
30	Dwingelderveld	1+0	B
32	Mantingerzand	1+0	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	1+0	B
41	Boetelerveld	1+0	B
44	Borkeld	1+0	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+1	A
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	1+1	A
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Volth	1+0	B
48	Lemselermaten	1+1	A
49	Dinkelland	1+1	A
51	Lonnekermeer	1+0	B
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+0	B
54	Witte Veen	1+0	B
55	Aamsveen	1+0	B
57	Veluwe	1+1	A
58	Landgoederen Brummen	1+0	B
60	Stelkampsveld	1+0	B
61	Korenburgerveen	1+0	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+0	B
134	Regte Heide & Riels Laag	1+0	B
135	Kempenland-West	1+0	B
136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	1+1	A
137	Strabrechtse Heide & Beuven	1+0	B
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	1+0	B
145	Maasduinen	1+1	A
149	Meinweg	1+0	B
155	Brunsummerheide	1+1	A

¹⁶⁸ Floristisch komt dit vrijwel overeen met het onderdeel uitmaken van een zonering waarin *Narthecium ossifragum*, *Myrica gale* en/of *Juncus acutiflorus* een prominente plaats inneemt.

Behoudsstatus

I. Structuur¹⁶⁹

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = dominantie *Rhynchospora* en andere biezten in kruidlaag

1 pnt = dominantie *Sphagnum* in moslaag

B. Inwendige structuur: *niet gebruikt*

C. Landschappelijke setting: *niet gebruikt*

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = inundaties toereikend om habitatype meer dan 10 jaar zich zonder ingrepen te laten handhaven (komt vrijwel overeen met aspect B onder Representativiteit)

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1429 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

16	Wijnjeterper Schar	0+0	c	1+0	b	C*
17	Bakkeveense Duinen	1+0	b	0+0	c	C*
24	Witterveld	1+0	b	0+0	c	C*
25	Drentsche Aa-gebied	1+1	a	1+0	b	A
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1	a	1+0	b	A
29	Holtingerveld	1+1	a	1+1	a	A
30	Dwingelderveld	0+1	b	0+1	b	B
32	Mantingerzand	0+1	b	1+0	b	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	1+1	a	1+0	b	A
41	Boetelerveld	1+1	a	0+0	c	A
44	Borkeld	0+1	b	0+0	c	C*
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+1	a	1+0	b	A
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	1+1	a	1+0	b	A
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	1+0	b	0+0	c	C*
48	Lemselermaten	0+1	b	1+0	b	B
49	Dinkelland	0+1	b	1+0	b	B
51	Lonnekermeer	0+1	b	0+0	c	C*
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	1+0	b	1+0	b	B
54	Witte Veen	1+0	b	1+0	b	B
55	Aamsveen	0+1	b	0+0	c	C*
57	Veluwe	1+1	a	1+0	b	B
58	Landgoederen Brummen	1+1	a	1+0	b	A
60	Stelkampsveld	1+1	a	1+0	b	A
61	Korenburgerveen	1+0	b	1+0	b	B

¹⁶⁹ Beide criteria zijn in de praktijk vrijwel alleen uit opnamen af te leiden, maar hun beschikbaarheid voor de diverse terreinen is zeer ongelijk, zodat de gegevens voor veel terreinen vermoedelijk onvolledig zijn.

133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1+1	a	1+0 b	A
134	Regte Heide & Riels Laag	0+0	c	1+0 b	C*
135	Kempenland-West	0+1	b	0+0 c	C*
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	1+1	a	1+0 b	A
137	Strabrechtse Heide & Beuven	1+0	b	1+0 b	B
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	1+0	b	0+0 c	C*
145	Maasduinen	1+1	a	1+0 b	A
149	Meinweg	1+1	a	1+0 b	A
155	Brunssummerheide	1+1	a	1+0 b	A

Oppervlakte

Naar schatting 75% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000 (op basis van historische oppervlakten van heide; zie bijlage 2 FRV-rapport). De schatting van heel Nederland (321 ha) is gebaseerd op dit percentage en de som van de gebieden (241 ha): 2% is 6.3 ha, 15% is 48 ha.

16	Wijnjeterper Schar	11 ha	B
17	Bakkeveense Duinen	0.3 ha	C
24	Witterveld	1.0 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	4.2 ha	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	26 ha	B
29	Holtingerveld	0.3 ha	C
30	Dwingelderveld	20 ha	B
32	Mantingerzand	1.4 ha	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	3.3 ha	C
41	Boetelerveld	15 ha	B
44	Borkeld	0.6 ha	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0.4 ha	C
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	6.1 ha	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Volth.	0.1 ha	C
48	Lemselermaten	0.1 ha	C
49	Dinkelland	6.6 ha	B
51	Lonnekermeer	1.1 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	4.9 ha	C
54	Witte Veen	0.8 ha	C
55	Aamsveen	0.5 ha	C
57	Veluwe	11 ha	C
58	Landgoederen Brummen	1.8 ha	C
59	Teeselinkven	0.2 ha	C
60	Stelkampsveld	0.9 ha	C
61	Korenburgerveen	0.4 ha	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	23 ha	B
134	Regte Heide & Riels Laag	7.2 ha	B
135	Kempenland-West	30 ha	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	21 ha	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	34 ha	B
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	2 ha	C *
145	Maasduinen	5 ha	C *
149	Meinweg	0.2 ha	C
155	Brunssummerheide	0.8 ha	C

* schatting

Algemene score

Score		Opp	Repr	Beh	Alg
16	Wijnjeterper Schar	B	B	C	B
24	Witterveld	C	B	C	C
25	Drentsche Aa-gebied	C	B	A	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B	A	A	A
29	Holtingerveld	C	A	A	A
30	Dwingelderveld	B	B	B	B
32	Mantingerzand	C	B	B	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	B	A	B
41	Boetelerveld	B	B	A	B
44	Borkeld	C	B	A	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	A	A	A
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	C	A	A	A
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Volth.	C	B	C	C
48	Lemselermaten	C	A	B	B
49	Dinkelland	B	A	B	B
51	Lonnekermeer	C	B	C	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	A	B	B
54	Witte Veen	C	B	B	B
55	Aamsveen	C	C	C	C
57	Veluwe	C	B	B	B
58	Landgoederen Brummen	C	A	A	A
60	Stelkampsveld	C	B	A	B
61	Korenburgerveen	C	B	B	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	B	B	B	B
134	Regte Heide & Riels Laag	B	B	C	B
135	Kempenland-West	B	B	C	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	B	A	A	A
137	Strabrechtse Heide & Beuven	B	B	B	B
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	C	B	C	C
145	Maasduinen	C	A	A	A
149	Meinweg	C	B	A	B
155	Brunssummerheide	C	A	A	A

7210 Galigaanmoerassen

Representativiteit

A. Flora: *niet gebruikt*

B. Vegetatie

1 pnt = ten minste één soort van baserijk moeras aanwezig binnen de galigaanvegetatie (*Bryum pseudotriquetrum*, *Calliergon giganteum*, *Carex diandra*, *Drepanocladus polygamus*, *Juncus alpinoarticulatus*, *Juncus subnodulosus*, *Riccardia chamedryfolia*)¹⁷⁰

1 pnt = minstens drie soorten van baserijk moeras aanwezig binnen de galigaanvegetatie

1 pnt = minstens twee soorten van mesotroof milieu aanwezig in galigaanvegetatie (*Carex elata*, *Carex lasiocarpa*, *Comarum palustre*, *Epilobium palustre*, *Hydrocotyle vulgaris*, *Menyanthes trifoliata*, *Potamogeton gramineus*);

C. Fauna: *niet gebruikt*¹⁷¹

Scores

A = 3 pnt, B = 2,1 pnt, C = 0 pnt

2	Duinen en Lage Land Texel	1+0+1	B
13	Alde Feanen	0+0+1	B
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	1+0+1	B
34	Weerribben	1+0+1	B
35	De Wieden	1+0+1	B
61	Korenburgerveen	1+0+1	B
83	Botshol	0+0+0	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	1+1+1	A
87	Noordhollands Duinreservaat	0+0+0	C
88	Kennemerland-Zuid	0+0+0	C
95	Oostelijke Vechtplassen	1+0+0	B
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	1+0+0	B
118	Oosterschelde	0+0+0	C
130	Langstraat		D (te kleine oppervlakte)
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+1	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	0+0+0	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	1+1+1	A
142	Sint Jansberg	1+0+0	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = recente kieming van Galigaan in het Natura 2000-gebied

¹⁷⁰ Dit zijn soorten die differentiëren voor het *Caricion davallianae*. En die in recente vegetatieopnamen naar voren komen. De in het Profiel genoemde broedvogel Blauwborst is niet bruikbaar omdat voor vrijwel geen N2000-gebied

(uitgezonderd Korenburgerveen) is te achterhalen of Blauwborst in Galigaanvegetatie broedt. Veel Galigaanbestanden zijn te klein om een populatie van welke broedvogel dan ook in stand te kunnen houden, maar ook bij de grotere bestanden is niet duidelijk of Blauwborst enige binding aan (voorkeur voor) dit vegetatietype toont. Zie ook functie, criterium fauna.

B. Inwendige structuur

1 pnt = minstens drie verlandingspioniers in de Galigaanvegetatie aanwezig¹⁷² (*Cicuta virosa*, *Equisetum fluviatile*, *Lysimachia thyrsoflora*, *Menyanthes trifoliata*, *Ranunculus lingua*, *Rumex hydrolapathum*)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = gezoneerd met en/of aanwezigheid van soorten van *Littorelletea*-vegetatie¹⁷³

1 pnt = gezoneerd met andere mesotrafente verlandingsvegetatie (o.a. *Scorpidio-Caricetum diandrae*, *Lychnido-Hypericetum tetrapteri*, *Caricion davalliana*, *Littorelletea*)

1 pnt = grenzend aan open water of aan droogvallend water

D. Fauna: *niet gebruikt*¹⁷⁴

II Functie

A = 3 pnt, B = 2,1 pnt, C = 0 pnt

A. Water

1 pnt = kwel aanwezig; indicatie: minstens twee kwelindicatoren (*Carex rostrata*, *Equisetum fluviatile*, *Hottonia palustris*, *Riccia fluitans*) in galigaanvegetatie aanwezig

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1571 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit

1 pnt = niet sterk versnipperd; galigaanvelden > 1.5 ha en dicht bijeen gelegen¹⁷⁵

F. Rust/voedsel/landschapsconfiguratie op orde: *niet gebruikt*

Scores

2	Duinen en Lage Land Texel	0+0+0+1+0 c	0+1+1 b	C*
13	Alde Feanen	0+0+0+1+0 c	0+1+0 b	C*
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	1+1+0+1+0 b	0+1+0 b	B
34	Weerribben	0+1+0+1+0 b	0+0+1 b	B
35	De Wieden	0+1+1+1+1 a	0+0+0 b	A
61	Korenburgerveen	0+0+1+1+0 b	1+0+0 b	B
83	Botshol	0+0+0+1+1 b	0+0+0 c	C*
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	0+1+0+1+1 b	0+1+1 b	B
87	Noordhollands Duinreservaat	0+0+0+0+0 c	0+1+1 b	C*
88	Kennemerland-Zuid	1+0+0+1+0 b	0+1+0 b	B
95	Oostelijke Vechtplassen	0+0+1+1+1 b	0+0+0 c	C*
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	0+1+1+1+0 b	0+0+0 c	C*
118	Oosterschelde	0+0+0+0+0 c	0+0+0 c	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	0+1+0+0+1 b	0+0+1 b	B
142	Sint Jansberg	0+0+0+0+1 c	0+0+0 c	C

*herstel moeilijk

¹⁷² Deze kwamen in het verleden veel meer in dit type voor en duiden op jonge, soortenrijke vormen van het habitatype.

¹⁷³ Het voorkomen in zonerings met watervegetatie van mesotroof, licht gebufferd milieu (*Littorelletea*, o.a. *Potamion graminei*) is typisch voor het Atlantische gebied, waardoor de begroeiingen in de pleistocene streken van Nederland (met name Noord-Brabant) een eigen plaats innemen binnen de Europese Galigaanmoerassen. Dit wordt vertaald door zonerings met *Littorelletea*-gemeenschappen als maat voor de compleetheid van het systeem mee te laten tellen.

¹⁷⁴ Galigaanmoerassen staan bekend als favoriet broedgebied van kiekendieven, velduil, roerdomp en waterral; dit zou in de waardering kunnen worden meegenomen, maar dan moet wel bekend zijn of deze vogels inderdaad tussen de Galigaan broeden.

¹⁷⁵ In het profiel staat: optimale functionele omvang: vanaf honderden m²; dit is nogal vaag; met het oog op de functie als broedterrein is de ondergrens hoger gelegd.

Oppervlakte

Naar schatting 90% van de landelijke oppervlakte van het habitattype ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (115 ha) is gebaseerd op deze percentages en de som van de gebieden (92 ha): 2% is 2.3 ha, 15% is 17 ha.

2	Duinen en Lage Land Texel	15 ha	B
13	Alde Feanen	0.1 ha	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0.1 ha	C
34	Weerribben	7.8 ha	B
35	De Wieden	0.4 ha	C
61	Korenburgerveen	3.6 ha	B
83	Botshol	1.9 ha	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	9.9 ha	B
87	Noordhollands Duinreservaat	0.9 ha	C
88	Kennemerland-Zuid	0.2 ha	C
95	Oostelijke Vechtplassen	5.5 ha	B
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	0.2 ha	C
118	Oosterschelde	0.1 ha	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	1.4 ha	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	0.01 ha	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	44 ha	A
142	Sint Jansberg	1.0 ha	C

Algemene score

Scores		Opp	Repr	Beh	Alg
2	Duinen en Lage Land Texel	B	B	C	B
13	Alde Feanen	C	B	C	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	C	B	B	B
34	Weerribben	B	B	B	B
35	De Wieden	C	B	A	B
61	Korenburgerveen	B	B	B	B
83	Botshol	C	C	C	C
85	Zwanenwater & Pettemerduinen	B	A	B	B
87	Noordhollands Duinreservaat	C	C	C	C
88	Kennemerland-Zuid	C	C	B	C
95	Oostelijke Vechtplassen	B	B	C	B
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	C	B	C	C
118	Oosterschelde	C	C	C	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	C	B	C	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	C	C	C	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	A	A	B	A
142	Sint Jansberg	C	C	C	C

7220 Kalktufbronnen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = typische soort *Palustriella commutata* aanwezig¹⁷⁶

B. Vegetatie

Niet gehanteerd; betreft slechts één vegetatietype

C. Fauna

1 pnt = typische kokerjuffer *Plectrocnemia brevis* aanwezig¹⁷⁷

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

Scores

153	Bunder- en Elsloërbos	1+1	A
154	Geleenbeekdal (Kathagen)	1+0	B
157	Geuldal (Terziet, Cottessen)	0+1	B
158	Kunderberg	0+0	C
161	Noorbeemden & Hoogbos	1+1	A

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = dominantie mossen, met lage bedekking vaatplanten

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type bestaat uit netwerk van losse bronnen (minimaal 5)

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 4 pnt, b = 3,2 pnt c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = permanente kalkrijke kwel met lage stroomsnelheid gedurende het hele jaar

B. Bodem: *niet gebruikt*

C. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW < 2400 mol N/ha/jr

¹⁷⁶ Betreft het *Cratoneuretum commutati* volgens Van Gennip *et al.* (2007).

¹⁷⁷ De soort is in het Geuldal gevonden bij Cottessen, deze bronbeken staan voorsnog niet als H7220 op kaart.

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

1 pnt = ten minste één puntbron minimaal 25 m² groot

F. Rust/voedsel

1 pnt = bronnen niet verstoord door betreding (indicatie: typische C-soorten platwormen *Crenobia alpina*, *Dugesia gonocephala* en *Polycelis felina*)

Scores

153	Bunder- en Elsloërbos	1+1	a	1+0+1+1	b	A
154	Geleenbeekdal	1+0	b	1+0+0+1	b	B
157	Geuldal	1+0	b	1+0+1+1	b	B
158	Kunderberg	0+0	c	1+0+0+0	c	C*
161	Noorbeemden & Hoogbos	1+1	a	1+0+1+1	b	A

*= herstel moeilijk

Oppervlakte

In de laatste kolom is de relatieve oppervlakte vermeld. Bijna 100% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (0.3 ha) is gebaseerd op de som van alle bekende gebieden met dit type: 2% is 0.05, 15% is 0.35.

Scores

153	Bunder- en Elsloërbos	2.00	A
154	Geleenbeekdal	0.02	C
157	Geuldal (Terziet)	0.05	B
158	Kunderberg	0.01	C
161	Noorbeemden & Hoogbos	0.10	B

Algemene score

Scores		Opp	Rep	Beh	Alg
153	Bunder- en Elsloërbos	A	A	A	A
154	Geleenbeekdal	C	B	B	B
157	Geuldal	B	C	B	B
158	Kunderberg	C	C	C	C
161	Noorbeemden & Hoogbos	B	A	A	A

Extra literatuur

Weeda 2008, Van Gennip *et al.*, 2007, Van Dort 2011ab.

7230 Kalkmoerassen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = tenminste één typische soort aanwezig (*Equisetum variegatum*, *Eriophorum latifolium*, *Carex flava*, *Carex lepidocarpa*, *Carex dioica*, Vetblad *Pinguicula vulgaris*)¹⁷⁸

B. Vegetatie

1 pnt = tenminste vijf van de soorten (vaatplanten plus mossen) aanwezig die in het Profiel worden genoemd en kenmerkend of differentiërend zijn voor het Knopbies-verbond (met inbegrip van de typische soorten)¹⁷⁹

(*Pseudocalliergon lycopodioides*, *Palustriella commutata*, *Campylium stellatum*, *Drepanocladus polygamus*, *Ctenidium molluscum*, *Philonotis calcarea*, *Preissia quadrata*, *Scorpidium cossoni*, *Eleocharis quinqueflora*, *Gymnadenia conopsea* subsp. *conopsea*, *Parnassia palustris*, *Epipactis palustris*, *Schoenus nigricans*, *Dactylorhiza incarnata*, *Liparis loeselii*, *Juncus alpinoarticulatus*, *Carex pulicaris*)¹⁸⁰

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen typische soorten

Scores

A = 2, B = 1, C = 0 pnt

28	Elperstroom	1+0	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+1	A
46	Bergvennen & Brecklenkampse veld	0+1	B
48	Lemselermaten	1+1	A
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+0	C
57	Veluwe	0+0	C
60	Stelkampsveld	0+1	B
69	De Bruuk	0+0	C
70	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	1+0	B
130	Langstraat	1+1	A
154	Geleenbeekdal	1+1	A
157	Geuldal	1+0	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste van 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = in de moslaag bedekken baseminnende soorten (o.a. *Campylium*, *Palustriella*) en nemen triviale soorten (*Calliergonella*, *Pseudoscleropodium* e.d.) minder dan 50 % in

¹⁷⁸ Aan dit rijtje kan de recent in Nederland ontdekte *Carex davalliana* worden toegevoegd. Voor de scores maakt dit niet uit.

¹⁷⁹ In het profiel wordt gesproken over "goed ontwikkelde moslaag aanwezig van slaapmossen". De hier gebruikte soortenlijst betreft baseminnende slaapmossen en vaatplanten die volgens het Profiel te gebruiken zijn om basenrijk blauwgrasland te onderscheiden van basenarmere vormen van blauwgrasland, die tot H6410 behoren [N.B. *Aneura* niet gebruikt!]

¹⁸⁰ Tussen vierkante haken: soorten die momenteel niet in kalkmoeras in de aangewezen gebieden voorkomen. *Gymnadenia* is nog wel bekend van het Meeuwenkampje, dat tot H7230 behoort maar niet onder N2000 valt; mogelijk komt ook *Ctenidium* hier nog voor.

B. Inwendige structuur

1 pnt = open, lage structuur, met laag productieve begroeiing van zeggen en schijngrassen, waarin niet één soort domineert

1 pnt = geen opslag stuiken en bomen

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type vormt landschapsmozaïek met zowel nattere typen (tufbronnen, zwakgebufferde vennen, slenken) als drogere, schrale graslanden en/of heide, binnen een natuurlijke hoogtegradiënt

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2,1 pnt, c = 0 pnt

A. Water => zie onder D

1 pnt = hydrologische systeem op orde (voldoende basenrijke kweldruk gedurende het hele jaar)

B Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1143 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen

1 pnt = in stand blijvend bij maaibeheer (niet afhankelijk van plaggen)

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

28	Elperstroom	0+0+1+1	b	0+0+1	b	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+1+1+1	a	1+0+1	b	A
46	Bergvennen & Brecklenkampse veld	0+1+1+1	b	0+0+0	c	C*
48	Lemselermaten	0+1+1+1	b	0+0+0	c	C*
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	0+1+1+0	b	0+0+1	b	B
57	Veluwe	0+0+1+0	c	0+0+0	c	C
60	Stelkampsveld	0+1+1+1	b	1+0+1	b	B
69	De Bruuk	0+1+1+0	b	0+0+0	c	C*
70	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	0+0+1+0	c	1+0+0	b	C*
130	Langstraat	0+1+1+0	b	0+0+0	c	C*
154	Geleenbeekdal	1+1+1+1	a	1+0+1	b	A
157	Geuldal	0+0+1+1	b	0+0+1	b	B

*herstel moeilijk

Oppervlakte

Ongeveer 75% van de landelijke oppervlakte ligt binnen Natura 2000. De schatting van heel Nederland (10.6) is gebaseerd op de som van alle bekende gebieden met dit type: 2% is 0.2, 15% is 1.6.

Scores

28	Elperstroom	0.1 ha	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0.3 ha	B
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	0.1 ha	C*
48	Lemselermaten	0.2 ha	C
53	Buurserzand & aksbergerveen	0.2 ha	C
57	Veluwe (Staverden)	0.5 ha	B
60	Stelkampsveld	0.5 ha	B

69	De Bruuk	0.1 ha	C
70	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	1.3 ha	B
130	Langstraat	3.1 ha	A
154	Geleenbeekdal	1.2 ha	B
157	Geuldal	0.1 ha	B

* schatting

Algemene score

Scores		Opp	Rep	Beh	Alg
28	Elperstroom	C	B	B	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	B	A	A	A
46	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	C	C	B	C
48	Lemselermaten	C	A	C	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	C	B	C
57	Veluwe	B	C	C	B
60	Stelkampsveld	B	B	B	B
69	De Bruuk	C	C	C	C
70	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	B	B	C	B
130	Langstraat	A	A	C	A
154	Geleenbeekdal	B	A	A	A
157	Geuldal	B	B	C	B

Extra literatuur

Weeda, 2008

9110 Veldbies-beukenbossen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = tenminste drie typische Ca-soorten aanwezig: *Luzula luzuloides*), *Luzula sylvatica*, *Mespilus germanica*, *Senecio nemorensis*)

1 pnt = zeer zeldzame (submontane) typische soorten aanwezig: *Polygonatum verticillatum*, *Dicranodontium denudatum*¹⁸¹, *Ditrichum pallidum*

B. Vegetatie

1 pnt = minstens drie van de kwalificerende vegetatietypen (incl. mozaïek-typen) aanwezig (zelfstandig kwalificerend: *Luzulo luzuloides-Fagetum*; mozaïektypen: *Hieracio-Holcetum mollis*, *Rubetum silvatici*, *Senecioni-Rubetum pedemontani*, *Pruno-Rubetum vestiti*, *Pruno-Rubetum elegantispinosi*, RG *Rubus fruticosus* s.l.-[*Quercetea robori-petraeae*])

C. Fauna

Niet gehanteerd; geen k-soorten fauna¹⁸²

Scores

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1, 0 pnt

157 Geuldal 1+1+1 = A

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 8,7 pnt, b = 6, 5,4,3 pnt, c = 2,1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = weinig of geen exoten (*Larix*, *Picea*, *Pseudotsuga*, *Quercus rubra* e.d.) aanwezig in boomlaag in en naast het habitatype

1 pnt = oude bomen of hakhoutstoven van lichtminnende boomsoorten vlaksgewijs aanwezig (*Quercus*, *Betula*, *Sorbus*)

B. Inwendige structuur

1 pnt = dik (>30 cm) liggend natuurlijk dood hout verspreid aanwezig

1 pnt = dominante bomen (in hoogste boomlaag) deels in natuurlijke aftakelingsfase (verspreid aanwezig)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = continuïteit (in tijd) met oud loofbos (oude bosgroeiplaats)

1 pnt = overgangen naar rijker hellingbos (*Carpinion*) aanwezig

D. Fauna

1 pnt = holenbroeders aanwezig (typische soorten Boomklever, Zwarte specht, Bosuil)

1 pnt = indicatoren voor een gevarieerde bosstructuur en voedselaanbod (bosmozaïek, open plekken, mantels, delen met en zonder struiklaag/braamlaag, hazelaar) aanwezig (typische soorten Grote bosmuis, Fluiters, Hazelworm)

¹⁸¹ Staat genoemd als Ca soort, maar betreft feitelijk K-soort (zie Van Tooren & Sparrius 2007)

¹⁸² De Hazelmuis (in het profiel genoemd als E-soort) is in feite een kermkende soort van plateaus met vuursteeneluvium (*Luzulo-Fagion*) incl. aangrenzend hellingbos (*Carpinion*).

II Functie

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1429 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = Overwegend niet versnipperd. Grote aaneengesloten delen loofbos (>50 ha) aanwezig (incl. open ruimtes)

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt*

Scores

157	Geuldal	1+2+2+2 a	1+1 a	A
-----	---------	-----------	-------	---

Oppervlakte

Vrijwel 100 % van de landelijke oppervlakte (naar schatting 492 ha) ligt binnen Natura 2000; allemaal in het Natura 2000-gebied Geuldal.

Scores

157	Geuldal	492 ha	A
-----	---------	--------	---

Algemene score

Scores

157	Geuldal	Opp	Repr	Beh	Alg
		A	A	A	A

9120 Beuken-eikenbossen met hulst

Representativiteit¹⁸³

A. Flora

1 pnt = ten minste vier oud bossoorten aanwezig in kruidlaag; dit betreft *Maianthemum bifolium* (TS Ca), *Oxalis acetosella* (TS Ca), *Teucrium scorodonia*, *Melampyrum pratense*, *Rubus pedemontanus*, *Hieracium vulgatum*, *Hieracium sabaudum*, *Anemone nemorosa*, *Luzula pilosa*, *Milium effusum*, *Stellaria holostea*, *Solidago virgaurea*, *Hypericum pulchrum*, *Lathyrus linifolius*¹⁸⁴

1 pnt = aanwezigheid zeer zeldzame epifytische (korst)mossen; dit betreft de blad- en levermossen *Neckera complanata*, *Neckera pumila* en *Frullania tamarisci* en de korstmossen *Graphis scripta*, *Lecanactis abietina*, *Lecanora argentata*, *Opegrapha vermicellifera*, *Pertusaria hymenea*, *Pertusaria leioplaca*, *Phaeographis inusta*, en *Thelotrema lepadinum*

B. Vegetatie

1 pnt = tenminste twee op associatieniveau ontwikkelde mantel- en/of zoomgemeenschappen aanwezig die in mozaïek tot het habitatype worden gerekend; dit betreft de plantengemeenschappen *Hyperico pulchri-Melampyretum pratensis*, *Hieracio-Holcetum mollis*, *Rubetum silvatici*, *Senecioni-Rubetum pedemontani*, *Pruno-Rubetum vestiti*, *Pruno-Rubetum elegantispinosi*, maar niet het *Rubetum grati*¹⁸⁵

C. Fauna

Niet gehanteerd (geen E/K-soorten fauna)

Scores

A = 3 pnt, B = 2,1 pnt, C = 0 pnt

21	Lieftingsbroek	1+1+1= A
22	Norgerholt	1+1+1= A
25	Drentsche Aa	1+0+0= B
29	Holtingerveld	0+0+0= C
30	Dwingelderveld	0+0+0= C
31	Mantingerbos	1+1+1= A
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+0= C
45	Springendal & Dal van de Mosb.	0+0+0= C
47	Achter de Voort, Aegelerbroek..	0+0+0= C
49	Dinkelland	0+0+0= C
50	Landgoederen Oldenzaal	1+1+1= A
55	Aamsveen	0+0+0= C
57	Veluwe	1+1+1= A
58	Landgoederen Brummen	0+0+0= C
60	Stelkampsveld	0+0+0= C
62	Willinks Weust	1+0+1= B
63	Bekendelle	1+0+1= B
129	Ulvenhoutse Bos	1+0+1= B
135	Kempenland-West	0+0+0= C
142	Sint Jansberg	1+0+1= B
143	Zeldersche Driessen	0+0+1= B

¹⁸³ Dit type heeft maar één typische E/K-soort, het korstmos *Lecanactis abietina*. Om te kunnen differentiëren tussen gebieden zijn typische C-soorten gebruikt, andere zeer zeldzame mossen, en oud-bosplanten.

¹⁸⁴ De constante typische soorten *Convallaria majalis* en *Polygonatum multiflorum* zijn niet gebruikt. De eerste komt vaak vanuit tuinen in bossen terecht, de tweede is geen oud-bossoort.

¹⁸⁵ Het *Rubetum grati* wordt niet meegenomen in de beoordeling: dit is een uiterst algemeen voorkomend vegetatietype zonder bijzondere soorten.

147	Leudal	1+0+0= B
148	Swalmdal	0+0+0= C
149	Meinweg	1+0+1= B
153	Bunder- en Elsloërbos	1+0+0= B
154	Geleenbeekdal (<i>Imstenraderbos</i>)	1+0+1= B
157	Geuldal	1+0+1= B
160	Savelsbos	1+0+0= B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 7,6,5 pnt, b = 4,3 pnt, c = 2,1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*

B. Inwendige structuur

1 pnt = geen verjonging van invasieve exoten (*Larix, Picea, Pseudotsuga, Quercus rubra* e.d.) in het habitatype¹⁸⁶

1 pnt = continuïteit (in tijd) met oud loofbos, al dan niet doorgeplant met Pinus (dit in tegenstelling tot oude heidebebossingen met Pinus van voor 1850)¹⁸⁷

1 pnt = dik (>30 cm) liggend natuurlijk dood hout verspreid aanwezig

1 pnt = dominante bomen (in hoogste boomlaag) deels in natuurlijke aftakelingsfase (verspreid aanwezig)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = zonerings van of mozaïek van aaneengesloten opstanden en open componenten (grazige zomen, kapvlaktes of open heide met voor H9120 kenmerkende zoomsoorten) binnen of langs het habitatype

1 pnt = onderdeel van groot, aaneengesloten boslandschap (> 50 ha)¹⁸⁸

D. Fauna

1 pnt = beide typische soorten holenbroeders aanwezig (Zwarte specht, Boomklever)

II Functie

a = 2 pnt, b = 1pnt, c = 0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1429 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = per locatie minimumoppervlakte > 20 ha

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt*

¹⁸⁶ *Prunus serotina*-dominantie speelt alleen in habitatype 9190. Dit criterium zou moeten worden toegevoegd aan het profiel.

¹⁸⁷ Hiermee wordt onderscheid gemaakt tussen kwaliteit van echt oud loofbos tegenover oude heidebebossingen (van voor 1850) die al wel op de TMK-kaart staan; sluit dus aan bij het "oud boslocatie" zijn

¹⁸⁸ Ten behoeve van gunstig bosklimaat.

Scores

21	Lieftingsbroek	1+1+1+1+0+0+0 b	1+0 b	B
22	Norgerholt	1+1+1+1+0+0+1 a	1+1 a	A
25	Drentsche Aa	1+1+0+1+0+0+0 b	1+0 b	B
29	Holtingerveld	1+0+0+0+0+0+0 c	1+0 b	C*
30	Dwingelderveld	0+0+0+0+0+0+1 c	1+0 b	C*
31	Mantingerbos	1+1+1+1+0+0+0 b	1+0 b	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+0+0+0+0+0 c	1+0 b	C*
45	Springendal & Dal van de Mosb.	1+0+0+0+0+0+0 c	1+0 b	C*
47	Achter de Voort, Aegelerbroek..	0+0+0+0+0+0+0 c	1+0 b	C*
49	Dinkelland	1+0+0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
50	Landgoederen Oldenzaal	1+0+1+1+0+1+1 a	0+1 b	A
55	Aamsveen	1+0+0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
57	Veluwe	1+1+1+1+0+1+1 a	0+1 b	A
58	Landgoederen Brummen	1+1+1+0+0+0+1 b	0+0 c	C*
60	Stelkampsveld	0+0+0+0+0+0+0 c	0+0 c	C
62	Willinks Weust	1+0+1+0+0+0+1 b	1+0 b	B
63	Bekendelle	1+1+1+0+0+1+1 a	0+0 c	C*
129	Ulvenhoutse Bos	1+1+1+1+0+1+1 a	0+1 b	A
135	Kempeland-West	0+0+0+0+0+1+1 c	0+0 c	C
142	Sint Jansberg	0+0+1+1+0+1+1 b	0+1 b	B
143	Zeldersche Driessen	1+0+1+0+0+0+1 b	0+0 c	C*
147	Leudal	1+1+0+1+0+1+1 a	0+0 c	C*
148	Swalmdal	1+1+0+0+0+0+0 b	0+0 c	C*
149	Meinweg	1+1+0+1+0+1+1 b	0+0 c	C*
153	Bunder- en Elsloërbos	1+1+0+0+0+1+1 b	1+0 b	B
154	Geleenbeekdal (Imstenraderbos)	1+1+0+1+0+1+1 a	1+0 b	A
157	Geuldal	1+1+0+1+0+1+1 a	1+0 b	A
160	Savelsbos	1+1+1+0+0+1+1 a	1+1 a	A

* herstel moeilijk

Oppervlakte

Voor heel Nederland wordt de oppervlakte van het type geschat op 12300 ha, volgens berekeningen door Bijlsma (ongepubl.).¹⁸⁹ Dit betekent: 2% is 246 ha, 15% is 1845 ha.

Scores

21	Lieftingsbroek	14 ha	C
22	Norgerholt	25 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	43 ha	C
29	Holtingerveld	51 ha	C
30	Dwingelderveld	1.3 ha	C
31	Mantingerbos	15 ha	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	32 ha	C *
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	7 ha	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Volth...	0.6 ha	C
49	Dinkelland	15 ha	C
50	Landgoederen Oldenzaal	113 ha	C
55	Aamsveen	2.1 ha	C
57	Veluwe	6331 ha	A
58	Landgoederen Brummen	15 ha	C *
60	Stelkampsveld	2.1 ha	C
62	Willinks Weust	1.7 ha	C

¹⁸⁹ Betreft de Artikel 17-rapportage uit 2013.

63	Bekendelle	13 ha	C
129	Ulvenhoutse Bos	37 ha	C
135	Kempenland-West	3.6 ha	C
142	Sint Jansberg	84 ha	C
143	Zeldersche Driessen	7.7 ha	C
147	Leudal	14.5 ha	C
148	Swalmdal	1.8 ha	C
149	Meinweg	78 ha	C
153	Bunder- en Elsloërbos	11 ha	C
154	Geleenbeekdal	16 ha	C
157	Geuldal	104 ha	C
160	Savelsbos	29 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg	
21	Lieftinghsbroek	C	A	B	B
22	Norgerholt	C	A	A	A
25	Drentsche Aa-gebied	C	B	B	B
29	Holtingerveld	C	C	C	C
30	Dwingelderveld	C	C	C	C
31	Mantingerbos	C	A	B	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	C	C	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	C	C	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Volth...	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	C	C	C
50	Landgoederen Oldenzaal	C	A	A	A
55	Aamsveen	C	C	C	C
57	Veluwe	A	A	A	A
58	Landgoederen Brummen	C	C	C	C
60	Stelkampsveld	C	C	C	C
62	Willinks Weust	C	B	B	B
63	Bekendelle	C	B	C	C
129	Ulvenhoutse Bos	C	B	A	B
135	Kempenland-West	C	C	C	C
142	Sint Jansberg	C	B	B	B
143	Zeldersche Driessen	C	B	C	C
147	Leudal	C	B	C	C
148	Swalmdal	C	C	C	C
149	Meinweg	C	B	C	C
153	Bunder- en Elsloërbos	C	B	B	B
154	Geleenbeekdal	C	B	A	B
157	Geuldal	C	B	A	B
160	Savelsbos	C	B	A	B

9160 Eiken-haagbeukenbossen

9160A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)

9160B Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland)

Representativiteit

A. Flora

Suptype A¹⁹⁰

1 pnt = tenminste twee K-soorten of RL-diagnostische soorten vaatplanten van het *Carpinion* aanwezig: *Campanula trachelium* (K), *Carex pallescens* (KW-7), *Gagea spathacea* (K), *Hieracium murorum* (KW-6), *Hypericum pulchrum* (BE-10), *Neottia ovata* (KW-7), *Paris quadrifolia* (K), *Phyteuma spicatum* ssp. *nigrum* (BE-10, K), *Potentilla sterilis* (KW-6, K), *Ranunculus auricomus* (KW-7), *Sanicula europaea* (KW-6, K), *Viola reichenbachiana* (K)

1 pnt = tenminste vier vaatplanten uit voorgaande lijst aanwezig

1 pnt = tenminste één bijzondere diagnostische struik- of boomsoort: *Crataegus laevigata* (KW-7), *Daphne mezereum* (GE-1, K), *Tilia cordata* (K)

Subtype B¹⁹¹

1 pnt = tenminste vijf K-soorten vaatplanten aanwezig: *Actaea spicata*, *Adoxa moschatellina*, *Allium ursinum*, *Anemone ranunculoides*, *Bromopsis ramosa* ssp. *benekenii*, *Bromopsis ramosa* ssp. *ramosa*, *Campanula trachelium*, *Carex digitata*, *Cephalanthera damasonium*, *Epipactis muelleri*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Hypericum hirsutum*, *Melica uniflora*, *Mercurialis perennis*, *Neottia nidus-avis*, *Ophrys insectifera*, *Orchis mascula*, *Orchis purpurea*, *Paris quadrifolia*, *Phyteuma spicatum* ssp. *nigrum*, *Polystichum aculeatum*, *Potentilla sterilis*, *Sanicula europaea*, *Viola reichenbachiana*

1 pnt = tenminste acht vaatplanten uit voorgaande lijst aanwezig

1 pnt = tenminste één bijzondere diagnostische struik- of boomsoort: *Crataegus laevigata*, *Daphne mezereum*, *Tilia cordata*, *Rosa arvensis*

B. Vegetatie

Subtype A

1 pnt = op associatieniveau ontwikkelde mantelgemeenschap aanwezig met tenminste twee kensoorten van *Pruno-Rubion radulae* of hierondervallende kwalificerende associaties: *Rubus elegantispinosus* (zz), *Rubus geniculatus* (a), *Rubus raduloides* (zz), *Rubus rudis* (z), *Rubus vestitus* (z), *Rubus winteri* (z).

Subtype B

1 pnt = op associatieniveau ontwikkelde mantel- en/of zoomgemeenschappen aanwezig met tenminste drie kensoorten van *Trifolium medii* en/of *Pruno-Rubion radulae* of hierondervallende kwalificerende associaties: *Agrimonia eupatoria*, *Astragalus glycyphyllos*, *Lathyrus sylvestris*, *Rubus elegantispinosus*, *Rubus geniculatus*, *Rubus raduloides*, *Rubus rudis*, *Rubus vestitus*, *Rubus winteri*.

C. Fauna¹⁹²

Subtype A en B

1 pnt = zekere broedgevallen van tenminste twee diagnostische diersoorten: Appelvink (Cb), Nachtegaal (KW-7), Wielewaal (KW-7)

¹⁹⁰ K-soorten *Allium ursinum*, *Galium odoratum*, *Hypericum hirsutum* en *Rosa arvensis* komen binnen 9160A niet of nauwelijks voor; diagnostische RL-soorten zijn toegevoegd om lijst evenwichtiger te maken tov 9160A

¹⁹¹ K-soort *Ranunculus polyanthemus* ssp. *nemorosus* is verdwenen uit Nederland (VN-17)

¹⁹² Holenbroeders bij structuur gebruikt

Subtype A

1 pnt = duurzame populatie van Kleine ijsvogelvlinder (BE-14)

Subtype B

1 pnt = duurzame populatie van Eikelmuis, Grote bosmuis of Hazelmuis

Scores

A = 6,5 pnt, B = 4,3 pnt, C = 2,1,0 pnt

Subtype A

21	Lieftingsbroek	0+0+0+0+0+0	C
25	Drentsche Aa-gebied	1+1+1+0+1+0	B
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Volt.	1+1+1+1+1+1	A
49	Dinkelland	1+1+1+1+1+0	A
50	Landgoederen Oldenzaal	1+1+1+1+1+1	A
62	Willinks Weust	1+1+1+1+1+1	A
63	Bekendelle	1+0+1+0+1+0	B
81	Kolland & Overlangbroek	0+0+0+1+1+0	C
129	Ulvenhoutse Bos	1+1+0+0+1+0	B
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	1+0+0+1+1+1	B
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	0+0+0+0+0+0	C
147	Leudal	0+0+0+0+1+1	C

Subtype B

153	Bunder- en Elslooërbos	1+1+1+1+1+0	A
154	Geleenbeekdal	1+0+0+0+1+0	C
156	Bemelerberg & Schiepersberg	1+0+0+0+1+0	C
157	Geuldal	1+1+1+1+1+1	A
158	Kunderberg	1+0+1+1+1+0	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	1+0+0+1+1+1	B @
160	Savelsbos	1+1+1+1+1+0	A
161	Noorbeemden & Hoogbos	1+0+0+0+1+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A = 10,9,8 pnt, B = 7,6,5,4 pnt, C = 3,2,1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = exoten (*Picea*, *Populus canadensis* e.d.) nergens opstandsgewijs aanwezig in mozaïek met habitatype

1 pnt = boomsoorten met goedverterend bladstrooisel (*Fraxinus*, *Acer*, *Carpinus*, *Alnus* e.d.) vormen > 50% van het kronendak

B. Inwendige structuur

1 pnt = dik (>30 cm) liggend natuurlijk dood hout aanwezig verspreid door habitat

1 pnt = dominante bomen (in hoogste boomlaag) deels in natuurlijke aftakelingsfase verspreid door habitat

1 pnt = bosstructuur (dikte en hoogte van bomen, samenstelling kronendak) niet uniform; niet uitsluitend hakhout of spaartelgenbos (voormalig hakhout)¹⁹³

1 pnt = geen vlakvormende dominantie van Zwarte braam (*Rubus fruticosus* agg. = *Rubus* sectie *Rubus*) of Klimop (*Hedera helix*) verspreid door het bos

¹⁹³ Dit is een vertaling van de volgende tekst uit het profielendocument: "Gevarieerde bosstructuur met hoge boomlaag, lage boomlaag en struiklaag"

C. Landschappelijke setting

1 pnt = in mozaïek of gezoneerd met nattere bossen behorend tot H91E0

1 pnt = in mozaïek of gezoneerd met drogere bossen behorend tot H9110 of H9120

D. Fauna

1 pnt = duurzame populaties van tenminste twee typische soorten hollenbroeders: Boomklever (*Sitta europaea ssp. caesia*), Bosuil (*Strix aluco ssp. aluco*), Matkop (*Parus montanus ssp. rhenanus*), Zwarte specht (*Dryocopus martius ssp. martius*)

II Functie

Subtype A: A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1,0 pnt

Subtype B: A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

A. Water (subtype A)

1 pnt = bos grotendeels niet verdroogd, GVG 15-60 cm, GLG 80-150 cm – mv

B. Lucht (subtype A en B)

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1429 mol N/ha/jr

C. Bodem (subtype A en B)

1 pnt = natuurlijk reliëf nog goeddeels intact (bos grotendeels niet gerabatteerd of vergraven)

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte : *niet gebruikt*

F. Rust/Voedsel : *niet gebruikt*

Scores

Subtype A

21	Lieftingsbroek	1+1+1+0+0+0+0+0+0 c	0+1+1 b	C*
25	Drentsche Aa-gebied	1+0+0+0+0+1+1+1+1 b	0+1+1 b	B
47	Achter de Voort, Agelerbroek & V.	1+1+0+1+1+1+1+0+0+1 b	1+0+1 b	B
49	Dinkelland	1+0+0+1+1+1+1+1+1 b	0+0+0 c	C*
50	Landgoederen Oldenzaal	1+1+0+0+0+1+1+1+1 b	0+0+0 c	C*
62	Willinks Weust	1+1+0+1+1+1+1+1+1 a	0+0+1 c	A
63	Bekendelle	0+0+0+1+1+1+1+1+1 b	0+0+1 c	C*
81	Kolland & Overlangbroek	0+1+0+0+0+0+1+0+1 c	0+0+0 c	C
129	Ulvenhoutse Bos	0+0+0+1+1+1+1+1+1 b	0+0+0 c	C
131	Loonse en Drunense Duinen & L.	1+0+0+0+0+0+1+0+1 c	0+0+0 c	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & DP....	0+1+0+0+0+1+0+0+0 c	0+0+0 c	C
147	Leudal	1+1+0+0+0+0+1+1+1 b	0+0+0 c	C

Subtype B

153	Bunder- en Elslooërbos	1+1+1+1+1+1+1+1+1 a	0+1 b	A
154	Geleenbeekdal	1+1+0+0+0+1+1+1+1 b	0+1 b	B
156	Bemelerberg & Schiepersberg	1+1+0+0+0+0+0+0+1 c	0+1 b	C*
157	Geuldal	1+1+1+1+1+1+1+1+1 a	0+1 b	A
158	Kunderberg	1+1+0+0+1+1+1+0+1 b	0+1 b	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	1+1+0+0+0+0+0+0+1 c	1+0 b	C*
160	Savelsbos	1+1+1+1+1+1+0+1+1 a	0+1 b	A
161	Noorbeemden & Hoogbos	1+1+0+0+0+0+1+0+0 c	1+1 a	C*

* herstel moeilijk

Oppervlakte

Voor heel Nederland wordt de oppervlakte van het type geschat op 1400 ha (ruim 420 ha subtype A en 980 ha subtype B), volgens berekeningen door Bijlsma (ongepubl.).¹⁹⁴ Dit betekent: 2% is 17.4/28 ha, 15% is 130.5/210 ha.

Scores

21	Lieftingsbroek	H9160A	1.1 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	H9160A	3.4 ha	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & V.	H9160A	8.5 ha	C @
49	Dinkelland	H9160A	0.4 ha	C
50	Landgoederen Oldenzaal	H9160A	13 ha	C @
62	Willinks Weust	H9160A	12 ha	C @
63	Bekendelle	H9160A	2.7 ha	C
81	Kolland & Overlangbroek	H9160A	15 ha	C @
129	Ulvenhoutse Bos	H9160A	6.1 ha	C
131	Loonse en Drunense Duinen & L.	H9160A	5 ha	C *
136	Leenderbos, Groote Heide, Plateaux	H9160A	0.2 ha	C
147	Leudal	H9160A	6.7 ha	C
153	Bunder- en Elslooërbos	H9160B	101 ha	B
154	Geleenbeekdal	H9160B	10 ha	C
156	Bemelerberg & Schiepersberg	H9160B	38 ha	B
157	Geuldal	H9160B	402 ha	A
158	Kunderberg	H9160B	10 ha	C
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	H9160B	42 ha	B
160	Savelsbos	H9160B	163 ha	B
161	Noorbeemden & Hoogbos	H9160B	1.5 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg	
21	Lieftingsbroek	C	C	C	C
25	Drentsche Aa-gebied	C	B	B	B
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	C@	A	B	B
49	Dinkelland	C	A	C	B
50	Landgoederen Oldenzaal	C@	A	C	C@
62	Willinks Weust	C@	A	A	A
63	Bekendelle	C	B	C	C
81	Kolland & Overlangbroek	C@	C	C	C@
129	Ulvenhoutse Bos	C	B	C	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	A	B	C	A
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	C	C	C	C
147	Leudal	C	C	C	C
153	Bunder- en Elslooërbos	B	A	A	A
154	Geleenbeekdal	C	C	B	C
156	Bemelerberg & Schiepersberg	B	C	C	C
157	Geuldal	A	A	A	A
158	Kunderberg	C	B	B	B
159	Sint Pietersberg & Jekerdal	B	B@	C	B@
160	Savelsbos	B	A	A	A
161	Noorbeemden & Hoogbos	C	C	C	C

¹⁹⁴ Betreft de Artikel 17-rapportage uit 2013.

9190 Oude eikenbossen

Representativiteit¹⁹⁵

A. Flora

1 pnt = ten minste drie (vrij) zeldzame kwaliteitsoorten aanwezig: korstmossen *Parmeliopsis ambigua* (RL TNB-2), *Platismatia glauca* (RL KW-6), *Usnea subfloridana* (RL KW-6), bladmos *Dicranum majus* (RL TNB-2), en paddenstoel Bittere boleet (*Tylopilus felleus*; RL KW-7).

1 pnt = bedreigde (korst)mossen of paddenstoelen aanwezig: korstmossen *Tuckermanopsis chlorophylla* (RL BE-14), mos *Barbilophozia attenuata* (RL BE-9), paddenstoel Blauwzwarte stekelzwam (*Phellodon niger*; RL BE-10).

B. Vegetatie

1 pnt = aanwezigheid van op associatieniveau ontwikkelde zoomgemeenschap die in mozaïek tot het habitattype worden gerekend; dit betreft de plantengemeenschappen *Hyperico pulchri-Melampyretum pratensis* en *Hieracio-Holcetum mollis*¹⁹⁶

C. Fauna

1 pnt: aanwezigheid (vrij) zeldzame typische soorten: Wespandief (TNB-2).

1 pnt: aanwezigheid bedreigde dagvlinders: Bosparelmoervlinder (EB-13), Bruine eikenpage (BE-14).

Scores¹⁹⁷

A = 5,4 pnt, B = 3,2 pnt, C = 1,0 pnt

25	Drentsche Aa-gebied	1+1+1+1+1	A
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	1+1+0+1+0	B
29	Holtigerveld	0+0+1+0+0	C
30	Dwingelderveld	1+1+0+0+1	B
32	Mantingerzand	0+1+1+0+1	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+0+1+0	C
44	Borkeld	0+0+0+0+0	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0+0+0+0+0	C
49	Dinkelland	0+0+0+0+0	C
55	Aamsveen	0+0+0+0+0	C
57	Veluwe	1+1+1+1+1	A
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuil.	1+0+1+0+1	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0+0+1	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	0+0+0+0+0	C
147	Leudal	0+0+0+0+1	C
148	Swalmdal	0+0+0+0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 7,6 pnt, b = 5,4,3 pnt, c = 2,1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = verjonging van eik (ook) verspreid door de habitat aanwezig (niet alleen in de randen)

¹⁹⁵ Dit type heeft geen typische E/K-soorten. Het Berken-Eikenbos heeft geen kensoorten. Om te kunnen differentiëren tussen gebieden zijn voor de Flora en Fauna (vrij)zeldzame betrekkelijk makkelijk herkenbare (korst)mossen, paddenstoelen en dagvlinders gebruikt; zie Bijlsma *et al.* (2008: 244 e.v.) voor bronnen.

¹⁹⁶ De mantelgemeenschap *Rubetum grati* wordt niet meegenomen in de beoordeling: dit is een uiterst algemeen voorkomend vegetatietype zonder bijzondere soorten.

¹⁹⁷ In Sallandse Heuvelrug komt geen 9190 voor; de oud boslocatie (1850-kaart) betreft een dennenbeplanting van (vlak) voor 1850; er zit geen oud restant van eik (strubben) in.

1 pnt = 'eikenclusters' aanwezig (cirkelvormige boomgroepen, ontstaan uit sterk begraasde 'eikenstruiken' in heide of open bos¹⁹⁸). *NB hiermee worden deels spontaan ontwikkelde eikenbossen onderscheiden van geheel geplante of uit hakhout afkomstige opstanden.*

1 pnt = weinig of geen exoten in boom- en struiklaag (*Larix*, *Picea*, *Prunus serotina* e.d.) aanwezig in en rond habitatype

B. Inwendige structuur

1 pnt = dik (>30 cm) liggend natuurlijk liggend of staand dood hout verspreid aanwezig

1 pnt = bomen in hoogste boomlaag deels in natuurlijke aftakelingsfase

C. Landschappelijke setting

1 pnt = grenzend aan of onderdeel van heide- of stuifzandlandschap (niet geheel omsloten door andersoortig bos of cultuurgrond)

D. Fauna

1 pnt = beide typische Cab-soorten zijn aanwezig: Matkop, Eikenpage

II Functie

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water: *niet gebruikt*

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1071 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen

1 pnt = onderdeel van jaarrond graasgebied van grote herbivoren (anders dan reeën: edelherten, wilde zwijnen, runderen e.d.). *NB De voor dit type gewenste openheid, vestiging van lichtminnende boomsoorten/geringe vestiging van schaduwtolerante boomsoorten kan alleen door begrazing worden gerealiseerd.*

E. Connectiviteit/Oppervlakte: *niet gebruikt*

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt*

Scores

25	Drentsche Aa-gebied	2+1+1+1 b	0+0 c	B*
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	2+0+0+1 b	0+0 c	B*
29	Holtingerveld	0+0+0+1 c	0+0 c	C
30	Dwingelderveld	1+2+0+1 b	0+0 c	C**
32	Mantingerzand	3+0+1+1 b	0+0 c	B*
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	1+0+1+1 b	0+0 c	C**
44	Borkeld	0+0+0+1 c	0+0 c	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+0+0+0 c	0+0 c	C
49	Dinkelland	1+0+0+0 c	0+0 c	C
55	Aamsveen	0+0+0+0 c	0+0 c	C
57	Veluwe	3+2+1+1 a	0+1 b	A
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuil.	3+1+1+1 a	0+0 c	A
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+1+1 b	0+0 c	C**
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	0+0+0+0 c	0+0 c	C
147	Leudal	0+0+0+1 c	0+0 c	C
148	Swalmdal	0+0+0+0 c	0+0 c	C

¹⁹⁸ zie Den Ouden *et al.* (2009), Een nieuwe kijk op oude eiken. DLN 110: 83-87.

Oppervlakte

Voor heel Nederland wordt de oppervlakte van het type geschat op 2900 ha, volgens berekeningen door Bijlsma (ongepubl.).¹⁹⁹ Dit betekent: 2% is 58 ha, 15% is 435 ha.

Scores

25	Drentsche Aa-gebied	22 ha	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	59 ha	B
29	Holtingerveld	12 ha	C
30	Dwingelderveld	41 ha	C
32	Mantingerzand	3.5 ha	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	5 ha	C *
44	Borkeld	3.3 ha	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	5 ha	C *
49	Dinkelland	0.4 ha	C
50	Landgoederen Oldenzaal	18 ha	C
55	Aamsveen	3 ha	C *
57	Veluwe	1996 ha	A
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuil.	157 ha	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0.9 ha	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	2 ha	C
147	Leudal	0.7 ha	C
148	Swalmdal	0.2 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Rep	Beh	Alg	
25	Drentsche Aa-gebied	C	A	B	B
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B	B	B	B
29	Holtingerveld	C	C	C	C
30	Dwingelderveld	C	B	C	C
32	Mantingerzand	C	B	B	B
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	C	C	C
44	Borkeld	C	C	C	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	C	C	C
49	Dinkelland	C	C	C	C
57	Veluwe	A	A	A	A
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuil.	B	B	A	B
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	C	C	C	C
147	Leudal	C	C	C	C
148	Swalmdal	C	C	C	C

¹⁹⁹ Betreft de Artikel 17-rapportage uit 2013.

91D0 Hoogveenbossen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = typische K-soort *Sphagnum russowii* (RL TNB-2) aanwezig

1 pnt = (zeer) zeldzame soorten aanwezig: *Vaccinium uliginosum*, *Sphagnum girgensohnii* (RL GE-1), *Sphagnum angustifolium* (RL GE-1), *Sphagnum rubellum* (RL BE-10), *Sphagnum capillifolium* (RL KW-6)

B. Vegetatie: *niet gebruikt*

C. Fauna: *niet gebruikt*

Scores

A = 3 pnt, B = 2 pnt, C = 1, 0 pnt

10	Oudegaasterbrekken, Fluessen e.o.	0+0	C
13	Alde Feanen	0+1	B
17	Bakkeveense Duinen	0+0	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	0+1	B
21	Lieftinghsbroek	0+0	C
22	Norgerholt	0+0	C
23	Fochteloërveen	0+0	C
24	Witterveld	0+0	C
25	Drentsche Aa-gebied	0+1	B
29	Holtingerveld	0+0	C
32	Mantingerzand	0+0	C
34	Weerribben	1+1	A
35	De Wieden	1+1	A
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0+0	C
51	Lonnekermeer	0+0	C
58	Landgoederen Brummen	0+0	C
61	Korenburgerveen	1+1	A
64	Wooldse Veen	0+1	B
83	Botshol	0+1	B
91	Polder Westzaan	0+0	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oz.veld & Tw.	0+0	C
94	Naardermeer	1+1	A
95	Oostelijke Vechtplassen	1+1	A
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	0+1	B
136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	0+1	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	0+0	C
140	Groote Peel	0+0	C
145	Maasduinen	0+0	C
147	Leudal	0+0	C
149	Meinweg	0+0	C
150	Roerdal	0+0	C
155	Brunssummerheide	1+0	B

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gehanteerd*; *Berk per definitie dominant*

B. Inwendige structuur

1 pnt = veenmossen overall dominant aanwezig

1 pnt = verspreid dode bomen aanwezig

C. Landschappelijke setting

1 pnt = type in gradiënt met eerdere verlandingsvegetaties (struweel)

D. Fauna: *niet gebruikt*

II Functie

a = 3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water

1 pnt = niet verdroogd; indicatie: geen vlaksgewijze dominantie van braam (*Rubus*) of Pijpenstrootje (*Molinia*)

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1786 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = aaneengesloten oppervlakte aanwezig van tenminste 25 ha (MSA Koop & Van der Werf)²⁰⁰

F. Rust/Voedsel: *niet gebruikt*

Scores

10	Oudegaasterbrekken,	0+0+1 c	0+1+0 c	C
13	Alde Feanen	1+0+1 b	1+1+0 b	B
17	Bakkeveense Duinen	0+0+0 c	0+1+0 c	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	1+0+1 b	1+0+0 c	C*
21	Lieftingsbroek	0+0+0 c	0+0+0 c	C
22	Norgerholt	0+0+1 c	0+1+0 c	C
23	Fochteloërveen	0+0+0 c	0+1+0 c	C
24	Witterveld	1+1+0 b	1+0+0 c	C*
25	Drentsche Aa-gebied	1+0+1 b	1+0+0 c	C*
29	Holtingerveld	1+0+0 c	1+0+0 c	C
32	Mantingerzand	1+0+0 c	0+0+0 c	C
34	Weerribben	1+0+1 b	1+0+0 c	C*
35	De Wieden	1+0+1 b	1+0+1 b	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+0+0 c	0+0+0 c	C
51	Lonnekermeer	0+0+0 c	0+1+0 c	C
58	Landgoederen Brummen	1+0+0 c	0+0+0 c	C
61	Korenburgerveen	1+1+1 a	1+0+1 c	A
64	Wooldse Veen	1+1+1 a	1+0+0 c	A
83	Botshol	1+1+0 b	1+0+0 c	C*
91	Polder Westzaan	1+0+0 c	0+0+0 c	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oz.veld & Tw	0+0+0 c	1+0+0 c	C
94	Naardermeer	1+1+1 a	1+0+1 b	A
95	Oostelijke Vechtplassen	1+0+0 c	0+0+0 c	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	1+0+1 b	0+0+0 c	C*

²⁰⁰ Minimum Structuur Areaal (MSA) = Oppervlakte-eenheid bos dat minimaal nodig is voor het naast elkaar te laten bestaan van verschillende ontwikkelingsfasen van een bos zonder ingrijpen van de mens.

136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	1+0+0 c	1+0+0 c	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	1+0+1 b	0+0+0 c	C*
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	1+0+0 c	0+0+0 c	C
140	Groote Peel	1+0+0 c	0+0+0 c	C
145	Maasduinen	1+0+1 b	1+0+0 c	C*
147	Leudal	1+0+1 b	0+0+0 c	C*
149	Meinweg	1+0+1 b	0+0+0 c	C*
150	Roerdal	1+0+0 c	0+0+0 c	C
155	Brunssummerheide	1+1+0 b	1+0+0 c	C*

* herstel moeilijk of onmogelijk²⁰¹

Oppervlakte

Voor heel Nederland wordt de oppervlakte van het type geschat op 810 ha, volgens berekeningen door Bijlsma (ongepubl.).²⁰² Dit betekent: 2% is 16 ha, 15% is 122 ha.

Scores

10	Oudegaasterbrekken	0.4 ha	C
13	Alde Feanen	21 ha	B
17	Bakkeveense Duinen	0.3 ha	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	35 ha	B
21	Lieftingsbroek	0.1 ha	C
22	Norgerholt	0.2 ha	C
23	Fochteloërveen	1.8 ha	C
24	Witterveld	4.3 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	7.9 ha	C
29	Holtingerveld	0.3 ha	C
32	Mantingerzand	0.4 ha	C
34	Weerribben	12 ha	C
35	De Wieden	119 ha	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	0.7 ha	C
51	Lonnekermeer	0.6 ha	C
58	Landgoederen Brummen	2.8 ha	C
61	Korenburgerveen	40 ha	B
64	Wooldse Veen	6.1 ha	C
83	Botshol	11 ha	C
91	Polder Westzaan	10 ha	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oz.veld & Twiske	1 ha	C *
94	Naardermeer	87 ha	B
95	Oostelijke Vechtplassen	18 ha	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	66 ha	B
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	26 ha	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	8.3 ha	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	35 ha	B *
140	Groote Peel	0.5 ha	C
145	Maasduinen	25 ha	B
147	Leudal	2.0 ha	C
149	Meinweg	5.5 ha	C
150	Roerdal	1.1 ha	C
155	Brunssummerheide	14 ha	C

* schatting

²⁰¹ Scores laten aansluiten bij die van 7120 indien mogelijk.

²⁰² Betreft de Artikel 17-rapportage uit 2013.

Algemene score

Score		Opp	Rep	Beh	Alg
10	Oudegaasterbrekken , Fluessen e.o.	C	C	C	C
13	Alde Feanen	B	B	B	B
17	Bakkeveense Duinen	C	C	C	C
18	Rottige Meenthe & Brandemeer	B	B	C	B
21	Lieftingsbroek	C	C	C	C
22	Norgerholt	C	C	C	C
23	Fochteloërveen	C	C	C	C
24	Witterveld	C	C	C	C
25	Drentsche Aa-gebied	C	B	C	C
27	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	C	C	C	C
29	Holtingerveld	C	C	C	C
32	Mantingerzand	C	C	C	C
34	Weerribben	C	A	C	C
35	De Wieden	B	A	B	B
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	C	C	C
51	Lonnekermeer	C	C	C	C
58	Landgoederen Brummen	C	C	C	C
61	Korenburgerveen	B	A	A	A
64	Wooldse Veen	C	B	A	B
83	Botshol	C	B	C	C
91	Polder Westzaan	C	C	C	C
92	Ilperveld, Varkensland, Oz.veld & Tw.	C	C	C	C
94	Naardermeer	B	A	A	A
95	Oostelijke Vechtplassen	C	A	C	C
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	B	B	C	B
136	Leenderbos, Groote Heide & Plateaux	B	B	C	B
137	Strabrechtse Heide & Beuven	C	C	C	C
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	B	C	C	B
140	Groote Peel	C	C	C	C
145	Maasduinen	B	C	C	B
147	Leudal	C	C	C	C
149	Meinweg	C	C	C	C
150	Roerdal	C	C	C	C
155	Brunssummerheide	C	B	C	C

91E0 Vochtige alluviale bossen²⁰³

91E0A Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)

91E0B Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbos)

91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

Representativiteit

Subtype AB

A. Flora²⁰⁴

1 pnt = aanwezigheid inheemse populatie van *Populus nigra*²⁰⁵

1 pnt = aanwezigheid ten minste twee van de soorten: typische vaatplant *Cardamine amara* en/of zeldzame soorten *Leucjum aestivum* en *Caltha palustris* subsp. *araneosa*

1 pnt = aanwezigheid typische mossoort *Timmia megapolitana* en/of *Orthotrichum rogeri*²⁰⁶

1 pnt = aanwezigheid epifytische mossoorten die op overslibbing wijzen (*Anomodon viticulosus*, *Fissidens gymnanthus* en/of *Homalia trichomanoides*)

1 pnt = aanwezigheid zeldzame K-soorten van subtype C (*Impatiens noli-tangere*, *Carex strigosa* en *Stellaria nemorum*)

B. Vegetatie

1 pnt = aanwezigheid zeldzame, soortenrijke vormen van het *Cardamino-Salicetum* (subassociaties *anthriscetosum* en/of *alismatetosum*)

1 pnt = meer dan één *Salicetea*-associatie aanwezig (*Artemisio-Salicetum*, *Irido-Salicetum*, *Cardamino-Salicetum*)

1 pnt = meerdere subtypen aanwezig

C. Fauna

Niet gebruikt; K-soorten verdwenen uit Nederland (*Kwak*) of ook van vroeger niet bekend uit de aangewezen gebieden (*Grote ijsvogelvlinder*)

Subtype C

A. Flora

1 pnt = zeer zeldzame K/E-vaatplanten aanwezig (*Aconitum vulparia*, *Carex pendula*, *Carex strigosa*, *Circaea alpina*, *Geum rivale*, *Phyteuma spicatum* subsp. *spicatum*, *Stellaria nemorum*)

1 pnt = overige K/E-vaatplanten aanwezig, m.u.v. de volgende drie bronplanten

1 pnt = bronplanten aanwezig (betreft K-soorten *Cardamine amara*, *Chrysosplenium oppositifolium*, *Equisetum telmateia*)

B. Vegetatie

1 pnt = minstens twee associaties van nat voedselrijk bos goed ontwikkeld (*Carici elongatae-Alnetum*, *Carici remotae-Fraxinetum*, *Pruno-Fraxinetum*)

Eventueel extra punt:

1 pnt = aanwezigheid epifytische mossoorten die op overslibbing wijzen (*Anomodon viticulosus*, *Fissidens gymnanthus* en/of *Homalia trichomanoides*)

²⁰³ Voor de subtype A en C zijn aparte maatlaten opgezet; subtype B is als onderdeel van subtype A beoordeeld. De gebieden zijn gescoord bij het subtype waarvan de grootste oppervlakte voorkomt.

²⁰⁴ De volgende soorten kunnen behalve voor subtype C ook een rol spelen bij de beoordeling van subtype A, omdat ze in de Biesbosch in wilgenvloedbossen groeien: *Carex strigosa*, *Impatiens noli-tangere* en *Stellaria nemorum*; ook *Chrysosplenium alternifolium* komt hiervoor in aanmerking, hoewel deze soort in de Biesbosch weer is verdwenen.

²⁰⁵ Gescoord op basis van gegevens van Maes (2006); andere opgaven kunnen terugkruisingen met *P. x canadensis* betreffen, Beringen (1998).

²⁰⁶ Vermeende K-epifyt *Orthotrichum rogeri* blijkt niet specifiek voor wilgenvloedbos. Voor de score maakt dit niet uit.

C. Fauna

1 pnt = Vuursalamander aanwezig

1 pnt = Grote weerschijnvlinder en/of Kleine ijsvogelvlinder aanwezig

1 pnt = kokerjuffer *Lepidostoma hirtum* ('Wolharige schietmot') aanwezig

Scores

A = 8-6 pnt, B = 5-3 pnt, C = 2-0 pnt

Subtype AB

38	Rijntakken	1+0+0+1+1+0+1+1	B
70	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	0+0+0+0+1+0+0+1	C
71	Loevesteyn, Pompveld, ...	0+0+0+1+0+0+1+0	C
82	Uiterwaarden Lek	0+0+0+0+0+0+1+0	C
108	Oude Maas	0+1+0+1+1+1+0+0	B
109	Haringvliet	0+1+0+0+1+1+0+0	C
111	Hollands Diep	0+1+0+1+1+1+1+0	B
112	Biesbosch	1+1+1+1+1+1+1+1	A
152	Grensmaas	0+0+0+0+0+0+0+0	C

Subtype C

21	Lieftingsbroek	0+0+0+0+0+0+0	C
25	Drentsche Aagebied	0+1+1+1+0+0+0	B
28	Elperstroomgebied	0+0+0+0+0+0+0	C
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	0+0+0+0+0+0+0	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+0+0+0+0+0	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+1+1+1+0+1+0	A
47	Achter de Voort, Agelerbroek & V.	0+1+0+1+0+1+0	B
48	Lemselermaten	0+1+0+1+0+1+0	B
49	Dinkelland	0+1+0+1+0+0+0	C
50	Landgoederen Oldenzaal	0+1+0+1+0+1+0	B
54	Witte Veen	0+0+0+0+0+0+0	C
55	Aamsveen	0+0+0+0+0+1+0	C
57	Veluwe	0+1+1+1+0+0+0	B
58	Landgoederen Brummen	0+1+1+1+0+1+0	B
60	Stelkampsveld	0+1+0+0+0+1+0	C
61	Korenburgerveen	0+0+0+0+0+1+0	C
62	Willinks Weust	0+1+1+0+0+1+0	B
63	Bekendelle	0+1+1+1+0+0+0	B
69	De Bruuk	0+0+0+0+0+0+0	C
81	Kolland & Overlangbroek	0+0+0+0+1+0+0	C *
129	Ulvenhoutse Bos	1+1+0+1+0+0+0	B
131	Loonse & Drunense Duinen & Leemk.	0+0+0+0+0+1+0	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0+0+0+1+0	C
134	Regte Heide & Riels Laag	0+0+0+0+0+0+0	C
135	Kempeland-West	0+1+1+1+0+0+0	B
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	0+0+0+0+0+0+0	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0+0+0+0+0+0	C
142	Sint Jansberg	0+1+1+1+0+0+0	B
145	Maasduinen	0+1+1+1+0+1+0	B
147	Leudal	0+1+1+1+0+0+0	B
148	Swalmdal	0+1+1+1+0+0+0	B ²⁰⁷
149	Meinweg	0+1+1+1+0+0+1	B
150	Roerdal	0+1+1+1+0+0+1	B
153	Bunder- en Elsloërbos	1+1+1+1+1+0+0	A

²⁰⁷ De kokerjuffer *Lepidostoma hirtum* is hier uit het verleden bekend.

154	Geleenbeekdal	1+1+1+1+0+0+0	B
157	Geuldal	1+1+1+1+1+0+1	A
161	Noorbeemden & Hoogbos	0+1+1+1+0+0+0	B

* = extra punt

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

Subtype AB

I Structuur

a = 4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Structuurbepalende soorten: *niet gebruikt*²⁰⁸

B. Inwendige structuur

1 pnt = minstens twee van de volgende mossen op in het water liggend hout in wilgenbos groeien:
*Lunularia cruciata, Chiloscyphus polyanthos, Rhizomnium punctatum, Plagiomnium spp.*²⁰⁹

C. Landschappelijke setting

1 pnt = op minimaal één locatie een aaneengesloten oppervlakte aanwezig van tenminste 25 ha (MSA Schietwilgenbos)

1 pnt = samen voorkomend met ooibos van H91F0

D. Fauna

1 pnt = duurzame Beverpopulatie²¹⁰

II Functie

a = 2 pnt, b = 1 pnt, c = 0 pnt

A. Water + D. Processen

1 pnt = getijdenwerking

B. Lucht: *niet gebruikt*; KDW = 2000 mol N/ha/jr (subtype B) en > 2400 mol N/ha/jr (minder/niet gevoelig; subtype A)

C. Bodem; *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = verscheidene locaties van het type verspreid aanwezig in het gebied

F. Rust/Voedsel; *niet gebruikt*

Subtype C

²⁰⁸ Aanwezigheid van wilgen is noodzakelijk voor aanwezigheid type en levert dus geen extra criterium. Ook de aanwezigheid van verschillende wilgensoorten biedt geen geschikt aanknopingspunt: in alle terreinen zijn zowel boom- als struikvormende soorten aanwezig, het totale sortiment is grotendeels gelijk en berust grotendeels op aanplanting.

²⁰⁹ In het profiel is sprake van 'veel op het hout groeiende soorten (epifyten)'. De toevoeging 'epifyten' is onnodig beperkend, omdat de binnen de bosformatie meest karakteristieke mossen geen epifyten zijn maar moerasmossen die in wilgenbossen speciaal op in het water liggend hout groeien. Hiervan zijn *Timmia* en *Fissidens gymnandrus* al bij representativiteit gehonoreerd.

²¹⁰ Grote bonte specht niet gebruikt (vergelijk 91F0)

I Structuur

a = 8-6 pnt, b = 5-3 pnt, c = 2-0 pnt

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = gemengd loofbos (minstens 3 inheemse boomsoorten van rijk nat bos – *Alnus glutinosa*, *Fraxinus excelsior*, *Quercus robur*, *Salix alba* en *Ulmus minor* – naast elkaar binnen één bosopname > 5 % bedekkend)

B. Inwendige structuur

1 pnt = bloemrijk voorjaarsaspect (*Anemone nemorosa*, *Ficaria verna* e.a.)

1 pnt = hakhoutbeheer in deel van het type (Europees gezien zeldzaam)

1 pnt = oud bos (1850) in deel van het type

C. Landschappelijke setting

1 pnt = op minimaal één locatie een aaneengesloten oppervlakte aanwezig van tenminste 20 ha (MSA voor Elzenbroekbos)

1 pnt = complete zonering droog – vochtig – nat – moerassig bos aanwezig

1 pnt = aanwezigheid natte structuurelementen: beek of meander met watervegetatie (*Ranunculion peltati*, met name *Hottonia palustris*) en/of beekwandbegroeiing (*Pellio-Conocephaletum*) en/of natuurlijk bodemreliëf met ondiepe slenken (zoals in keileembossen)

D. Fauna

1 pnt = aanwezigheid Cab-soort Waterspitsmuis²¹¹

II Functie

a = 4,3 pnt, b = 2 pnt, c = 1,0 pnt

A. Water + D. Processen

1 pnt = optreden kwel, aanwezigheid bronnen en/of overstroming door beekwater

1 pnt = waterhuishouding op gebiedsniveau op orde

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 1857 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = verscheidene locaties van het type verspreid aanwezig binnen het N2000-gebied, of N2000-gebied behoort tot keten van beekbegeleidende bossen (die niet per se allemaal N2000-status hoeven te hebben)

[laatste toevoeging betreft o.a. Bekendelle, dat behoort tot reeks ooibossen langs de Slinge waarvan de rest (o.a. Buskers, Stemerdink) niet onder N2000 valt; voor beoordeling connectiviteit maakt dat m.i. niet uit]

F. Rust/voedsel: *niet gebruikt*

Scores

Subtype AB

38	Rijntakken	1+1+1+1 b	0+1 b B
70	Lingegebied	1+1+0+0 b	0+1 b B
71	Loevesteen c.a.	0+0+0+0 c	1+0 b C*
82	Uiterwaarden Lek	0+0+0+0 c	1+1 a C*

²¹¹ De genoemde Cb-vogelsoorten niet gebruikt, zouden volgens Broedvogelatlas 2002 in vrijwel alle gebieden voorkomen.

108	Oude Maas	1+1+0+0 b	1+1 a A
109	Haringvliet	1+0+0+0 c	1+0 b C*
111	Hollands Diep	1+1+0+1 b	1+1 a A
112	Biesbosch	1+1+0+1 a	1+1 a A
152	Grensmaas	0+0+0+0 c	0+0 c C

Subtype C

21	Lieftingsbroek	0+0+0+1+0+0+0+0 c	0+0+0+0 c	C
25	Drentsche Aagebied	0+1+0+1+0+1+1+1 b	1+1+0+1 a	A
28	Elperstroomgebied	0+0+0+0+0+0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	0+0+0+0+0+0+0+0 c	1+1+0+0 b	C*
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	0+0+0+1+0+0+0+1 c	1+0+0+0 c	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	1+1+0+0+1+1+1+0 b	1+0+0+1 b	B
47	Achter de Voort, Agelerbroek & V.	1+1+0+1+1+0+1+0 b	1+0+0+1 b	B
48	Lemselermaten	0+1+0+0+0+0+1+0 c	1+0+0+0 c	C
49	Dinkelland	1+1+0+1+1+0+1+1 a	1+0+0+1 b	A
50	Landgoederen Oldenzaal	1+1+0+1+1+1+1+1 a	1+0+0+1 b	A
54	Witte Veen	0+0+0+0+0+0+1+0 c	0+0+0+0 c	C
55	Aamsveen	0+0+0+1+0+0+0+0 c	0+0+0+0 c	C
57	Veluwe	0+1+0+1+1+1+1+1 a	1+0+0+1 b	A
58	Landgoederen Brummen	0+1+0+0+0+1+1+0 b	1+0+0+1 b	B
60	Stelkampsveld	0+0+0+0+0+0+1+0 c	1+0+0+0 c	C
61	Korenburgerveen	0+0+0+1+1+0+1+1 b	1+0+0+1 b	B
62	Willinks Weust	1+1+0+1+0+1+0+0 b	1+1+0+0 b	B
63	Bekendelle	1+1+0+1+1+1+1+1 a	1+0+0+1 b	A
69	De Bruuk	0+0+0+0+0+0+0+0 c	0+1+0+0 c	C
81	Kolland & Overlangbroek	0+1+1+1+0+1+0+0 b	0+0+0+1 c	C*
129	Ulvenhoutse Bos	1+1+0+1+1+1+1+0 a	1+0+0+1 b	A
131	Loonse & Drunense Duinen & Leemk.	0+0+0+0+1+0+0+0 c	0+0+0+0 c	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	0+0+0+0+0+0+1+0 c	1+0+0+0 c	C
134	Regte Heide & Riels Laag	0+0+0+0+0+0+0+0 c	0+0+0+0 c	C
135	Kempenland-West	0+1+0+1+1+1+1+1 a	1+0+0+0 c	A
136	Leenderbos, Grootte Heide & Plateaux	0+0+0+0+0+0+1+0 c	1+0+0+0 c	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	0+0+0+1+0+0+0+0 c	0+0+1+0 c	C
142	Sint-Jansberg	1+1+0+1+1+1+0+0 b	1+0+0+0 c	C*
145	Maasduinen	0+1+0+1+1+0+1+0 b	0+0+0+1 c	C*
147	Leudal	1+1+0+1+1+1+1+0 a	1+0+0+1 b	A
148	Swalmdal	1+1+0+1+1+1+1+0 a	1+0+0+1 b	A
149	Meinweg	0+1+0+1+1+1+0+0 b	1+0+0+1 b	B
150	Roerdal	0+0+0+1+1+0+1+0 b	1+0+0+0 c	C*
153	Bunder- en Elsloërbos	1+1+0+1+1+1+1+1 a	1+0+0+1 b	A
154	Geleenbeekdal	1+1+0+1+1+1+1+0 a	1+0+0+1 b	A
157	Geuldal	1+1+0+1+1+1+1+1 a	1+0+0+1 b	A
161	Noorbeemden & Hoogbos	0+1+0+1+0+0+1+0 b	1+1+0+0 b	B

Oppervlakte

Voor heel Nederland wordt de oppervlakte van het type geschat op 6800 ha (5000 ha subtype A+B, 1800 ha subtype C), volgens berekeningen door Bijlsma (ongepubl.).²¹² Dit betekent: 2% is 136 ha, 15% is 1020 ha.

²¹² Betreft de Artikel 17-rapportage uit 2013.

Scores

Subtype AB

38	Rijntakken	948 ha	B
70	Lingedijk & Diefdijk	121 ha	C
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche B.	31 ha	C
108	Oude Maas	244 ha	B
109	Haringvliet	12 ha	C
111	Hollands Diep	208 ha	B
112	Biesbosch	1.5 ha	C
112	Biesbosch	1754 ha	A
152	Grensmaas	6.8 ha	C

Subtype C

21	Lieftinghsbroek	1.8 ha	C
25	Drentsche Aa-gebied	28 ha	C
28	Elperstroomgebied	1.3 ha	C
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	14 ha	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	32 ha	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	24 ha	C
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb	102 ha	C
48	Lemselermaten	21 ha	C
49	Dinkelland	55 ha	C
50	Landgoederen Oldenzaal	23 ha	C
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	2.8 ha	C
54	Witte Veen	2.3 ha	C
55	Aamsveen	11 ha	C
57	Veluwe	11 ha	C
58	Landgoederen Brummen	45 ha	C
60	Stelkampsveld	3.4 ha	C
61	Korenburgerveen	15 ha	C *
62	Willinks Weust	2.2 ha	C
63	Bekendelle	11 ha	C
69	De Bruuk	0.7 ha	C
81	Kolland & Overlangbroek	42 ha	C
82	Uiterwaarden Lek	1.0 ha	C
114	Krammer-Volkerak	1.3 ha	C
129	Ulvenhoutse Bos	5.7 ha	C
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	50 ha	C @ *
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	3.3 ha	C
134	Regte Heide & Riels Laag	1.2 ha	C
135	Kempenland-West	34 ha	C
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	53 ha	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	16 ha	C
142	Sint Jansberg	14 ha	C
145	Maasduinen	22 ha	C
147	Leudal	18 ha	C
148	Swalmdal	23 ha	C
149	Meinweg	17 ha	C
150	Roerdal	46 ha	C
153	Bunder- en Elsloërbos	17 ha	C
154	Geleenbeekdal	103 ha	C
157	Geuldal	36 ha	C
161	Noorbeemden & Hoogbos	8.1 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Rep	Beh	Alg
<u>Subtype AB</u>				
38	Uiterwaarden IJssel	B	B	B
70	Lingedijk & Diefdijk	C	C	B
71	Loevestein, Pompveld & Kornsche B.	C	C	C
82	Uiterwaarden Lek	C	C	C
108	Oude Maas	B	B	A
109	Haringvliet	C	C	C
111	Hollands Diep	B	B	A
112	Biesbosch	A	A	A
152	Grensmaas	C	C	C
<u>Subtype C</u>				
21	Lieftingsbroek	C	C	C
25	Drentsche Aa-gebied	C	B	A
28	Elperstroomgebied	C	C	C
36	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	C	C	C
39	Vecht- en Beneden-Reggegebied	C	C	C
45	Springendal & Dal van de Mosbeek	C	A	B
47	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherb	C	B	B
48	Lemselermaten	C	B	C
49	Dinkelland	C	C	A
50	Landgoederen Oldenzaal	C	B	A
53	Buurserzand & Haaksbergerveen	C	C	C
54	Witte Veen	C	C	C
55	Aamsveen	C	C	C
57	Veluwe	C	B	A
58	Landgoederen Brummen	C	B	B
60	Stelkampsveld	C	C	C
61	Korenburgerveen	C	C	B
62	Willinks Weust	C	B	B
63	Bekendelle	C	B	A
69	De Bruuk	C	C	C
81	Kolland & Overlangbroek	C	C	C
129	Ulvenhoutse Bos	C	B	A
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemk.	C@	C	C
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	C	C	C
134	Regte Heide & Riels Laag	C	C	C
135	Kempenland-West	C	B	A
136	Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux	C	C	C
137	Strabrechtse Heide & Beuven	C	C	C
142	Sint Jansberg	C	B	C
145	Maasduinen	C	B	C
147	Leudal	C	B	A
148	Swalmdal	C	B	A
149	Meinweg	C	B	B
150	Roerdal	C	B	C
153	Bunder- en Elsloërbos	C	A	A
154	Geleenbeekdal	C	B	A
157	Geuldal	C	A	A
161	Noorbeemden & Hoogbos	C	B	B

²¹³ Dit is het beste voorbeeld van Essenhakhout in ons land; om die reden zou de algemen score eentueel opgehoogd kunnen worden.

91F0 Droge hardhoutoibossen

Representativiteit

A. Flora

1 pnt = aanwezigheid typische K-soort *Allium scorodoprasum*

B. Vegetatie

1 pnt = *Violo odoratae-Ulmetum* meer dan fragmentair ontwikkeld ²¹⁴

C. Fauna

niet gebruikt

Scores

A = 2 pnt, B = 1 pnt, C = 0 pnt

36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht (<i>Zijlolk</i>)	1+1	A
38	Rijntakken	1+1	A
143	Zeldersche Driessen	0+0	C
145	Maasduinen (<i>Stalberg</i>)	0+1	B
153	Bunder- en Elsloërbos	0+0	C

Behoudsstatus

(criteria moeten gelden voor tenminste 75% van de oppervlakte van het type)

I Structuur

A. Structuurbepalende soorten

1 pnt = hardhoutboomsoorten (Iepen, Esdoorns, Es, Zomereik) dominant

B. Inwendige structuur

1 pnt = hoog aandeel van bol- en knolgewassen in voorjaarsaspect (Speenkruid, Gevlekte aronskelk, Vingerhelmbloem, Gewone vogelmelk, Wilde kievitsbloem)

C. Landschappelijke setting

1 pnt = op minimaal één locatie een aaneengesloten oppervlakte aanwezig van tenminste 25 ha (MSA Koop & Van der Werf)

1 pnt = Gezoneerd voorkomend met andere bostypen (*Fago-Quercetum*, *Stellario-Carpinetum* en/of *Pruno-Fraxinetum*)

D. Fauna: gebruikt bij functie

II Functie

Scores

a = 4 pnt, b = 3,2 pnt, c = 1, 0 pnt

²¹⁴ De aanwijzing voor gebieden 67 (Gelderse Poort) en 143 (Zelderse Driessen) is problematisch. Uit beide terreinen is geen goed ontwikkeld *Violo odoratae-Ulmetum* bekend en uit elk gebied slechts één of enkele opnamen met spaarzame ondergroei (PG 452902 uit 1993, resp. PG 191963 uit 1995 en PG 670230 en 670237 uit 2007) die eventueel als RG *Urtica dioica*-[Ulmenion] te classificeren zijn. De enige redelijk soortenrijke *Alno-Padion*-opname uit de Zelderse Driessen (PG 33471, uit 1990) is een matig ontwikkeld *Pruno-Fraxinetum* (habitattype 91E0). Bossen in de Gelderse Poort worden gedomineerd door zacht houtboomsoorten (Schiefwilg of Populieren) en slechts één (de hiervoor genoemde 452902) bevat daarnaast Zomereik in de boomlaag. Een enkele opname uit de Erlecomse Waard (PG 641305, uit 2008) toont sporen van ontwikkeling in de richting van hardhoutoibos (o.a. Boskortsteel), maar alleen in de kruidlaag.

A. Water

1 pnt = incidentele overstroming

B. Lucht

1 pnt = N-norm niet overschreden; KDW = 2071 mol N/ha/jr

C. Bodem: *niet gebruikt*

D. Processen: *niet gebruikt*

E. Connectiviteit/Oppervlakte

1 pnt = meerdere locaties van het type verspreid aanwezig in het gebied

F. Rust/Voedsel

1 pnt = broedgebied voor Grote bonte specht en Wielewaal

Scores

36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	1+1+0+0	b	0+1+1+0	b	B
38	Rijntakken	1+1+0+0	b	1+1+1+0	b	B
143	Zeldersche Driessen	1+0+0+1	b	0+1+0+0	c	C*
145	Maasduinen	1+0+0+1	b	0+1+0+0	c	C*
153	Bunder- en Elsloërbos	1+1+0+1	b	1+1+0+0	b	B

Oppervlakte

Voor heel Nederland wordt de oppervlakte van het type geschat op 90 ha, volgens berekeningen door Bijlsma (ongepubl.).²¹⁵ Dit betekent: 2% is 1.8 ha, 15% is 13.5 ha.

Scores

36	Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	1 ha	C
38	Rijntakken	54 ha	A
143	Zeldersche Driessen	2.0 ha	B
145	Maasduinen	2 ha	B *
153	Bunder- en Elsloërbos	1.6 ha	C

* schatting

Algemene score

Scores	Opp	Repr	Beh	Alg
36 Uiterwaarden Zwarte water en Vecht	C	A	B	B
38 Rijntakken	A	A	B	A
143 Zeldersche Driessen	B	C	C	B
145 Maasduinen	B	B	C	B
153 Bunder- en Elsloërbos	C	C	B	C

²¹⁵ Betreft de Artikel 17-rapportage uit 2013.

4 Discussie

De hier gepresenteerde maatlatten en scores per Natura 2000-gebied geven voor het eerst een onderbouwing van de scores in de *Standard Data Forms* (de Natura 2000-database) wat betreft de habitattypen. Al vele jaren wordt in Brussel met deze Natura 2000 database gewerkt. In de loop van de jaren is deze database verschillende malen geactualiseerd, maar tot nu toe bestond er veel onduidelijkheid over hoe de scores in de database tot stand zijn gekomen. Dit onderbouwende rapport moet daar verandering in brengen, hoewel er nog steeds bronnen van onzekerheid bestaan en de database op onderdelen verder te verbeteren is. De harde deadline (van 1 oktober 2013) maakte dat we niet op alle onderdelen tot in de laatste details de uitwerking hebben kunnen geven die ons voor ogen stond..

De scores zijn zo goed mogelijk gebaseerd op de informatie die in de herfst van 2013 voorhanden was. Een belangrijke bron hierbij vormen de habitatkaarten van de Natura 2000-gebieden. Deze zijn echter nog steeds niet allemaal definitief, zodat voor een deel gewerkt moest worden met onvolledige of voorlopige gegevens. Verder treden regelmatig veranderingen in gebieden op, bijvoorbeeld doordat maatregelen worden uitgevoerd of doordat de begrenzingen worden aangepast.

Ook op een aantal andere punten zijn de maatlatten nog te verbeteren. Zo zijn de maatlatten niet overal even consequent en komen ze niet altijd overeen met de Natura 2000-profielen. Soms zijn de profielen niet helemaal accuraat, wat aanleiding is voor een voetnoot bij een maatlat, soms bieden de profielen simpelweg te weinig informatie en is aanvullende informatie nodig om onderscheid te kunnen maken tussen representativiteit of behoudsstatus van gebieden. De kans bestaat trouwens dat de Natura 2000-profielen de komende jaren hier en daar aangepast zullen worden. Wat betreft het consequent maken van de maatlatten zou de opzet nog wat beter gestructureerd kunnen worden, waarbij een sterk gelijkend criterium telkens bij hetzelfde onderdeel staat, en niet bijvoorbeeld de ene keer bij structuur en de andere keer bij functie (geformuleerd als een proces). Sommige criteria kunnen misschien beter verplaatst worden van representativiteit naar behoudsstatus of andersom.

Ook de gehanteerde aanvullende soorten in de representativiteit zouden consequenter gekozen kunnen worden, bijvoorbeeld op basis van de laatste Rode Lijst-status. Verder kunnen criteria meer gekwantificeerd worden, wat de beoordeling zou vereenvoudigen (mits goede gegevens voorhanden zijn), maar in veel gevallen is dit toch ook wel lastig: het leidt al gauw tot een soort schijnzekerheid, terwijl de ecologische betekenis van een grens van bijvoorbeeld 5% of 10% opslag onduidelijk is.

Tenslotte zouden de scores per onderdeel consequenter ingedeeld kunnen worden. Nu leiden de ene keer 3 van de 5 punten tot een score A en een andere keer 4 van de 5 punten. Hierbij is doorgaans afgewogen in hoeverre scores eenvoudig gehaald kunnen worden in een gebied, waarbij naar een enigszins gespreide score over de gebieden is gestreefd, om zodoende kwaliteitsverschillen tussen gebieden tot uiting te laten komen in de scores. Dit kan dus consequenter, maar dat wil nog niet per se zeggen dat het beter is wat betreft de toepassing. Drie punten voor habitatype X staat namelijk niet voor hetzelfde als drie punten bij habitatype Y.

Wat is die toepassing nu eigenlijk? Het indienen van de database bij de Europese Commissie is een verplichting van elke EU-lidstaat voor de aanmelding en uiteindelijk ook de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden. De Natura 2000-database met de scores voor habitattypen en soorten (voor de Habitatrichtlijnen) en vogels (voor de Vogelrichtlijngebieden) zou volgens ons echter breder gebruikt kunnen worden. Het kan een instrument zijn om te monitoren hoe het met de gebieden gaat (bv. in kader van de beheerplannen die 3 jaar na aanwijzing worden opgesteld), waarbij wordt gekeken of er een positieve of negatieve ontwikkeling optreedt, per habitatype of per gebied, en door welke aspecten dit wordt veroorzaakt. Ook kunnen de scores een rol spelen bij de zes-jaarlijkse verplichte rapportage naar Brussel (volgens Artikel 17 van de Habitatrichtlijn). In 2013 zijn de scores van

'behoudsstatus' op die wijze gehanteerd: zij hebben een belangrijke rol gespeeld bij de beoordeling van het onderdeel 'Structuur & Functie' in de Artikel 17-rapportage.

Ten slotte de natuur in de Natura 2000-gebieden is dynamisch en veranderlijk, en een regelmatige evaluatie en eventuele aanpassing van de scores in de *Standard Data Forms* blijft ook in de toekomst noodzakelijk. Synergie met andere bronnen zoals profielendocumenten, beheerplannen e.d. is ook aan te bevelen.

Literatuur

- Aggenbach, C. (2006). *Knelpunten- en kansanalyse Natura 2000 gebieden*. Versie Juli 2006. KIWA. Water Research, Nieuwegein.
- Beringen, R. (1998). Natuurlijke verjonging en hybridisatie bij populieren (*Populus nigra* en *P. x canadensis*). *Gorteria* 24:139–148.
- Bijlsma, R.J., A. Aptroot, K.W. van Dort, R. Haveman, C.M. van Herk, A.M. Kooijman, L.B. Sparrius, E.J. Weeda (2009). *Preadvies mossen en korstmossen*. Rapport DK nr. 2009/dk104-O
- Bijlsma, R.J., J.A.M. Janssen, R. Haveman, R.W. de Waal & E.J. Weeda (2008). *Natura 2000 habitattypen in Gelderland*. Rapport 1769, Alterra Wageningen UR, Wageningen.
- Bijlsma, R.J., J. Nieuwkoop & H. Siebel (2012). Ephemelum cohaerens and E. rutheanum: persistent annual bryophytes in the Dutch Rhine floodplain. *Lindbergia* 35: 63–75.
- Bos O.G. & A. Paijmans (2012). *Natuurverkenning naar de Borkumer Stenen (Aanvullende Beschermd Gebieden)*. Rapport IMARES Wageningen UR, Texel.
- Bos, O.G., E.M. Dijkman, J. Cremer (2008). *Gegevens voor aanmelding van mariene Habitatrichtlijngebieden: Doggersbank, Klaverbank, Noordzeekustzone, Vlake van de Raan*. Rapport C081/08, IMARES Wageningen UR, Texel.
- Deerenberg, C., F. Heinis, R.H. Jongbloed e.a. (2011). *Passende Beoordeling Boomkorvisserij op vis in de Nederlandse kustzone, deel 1 t/m 5. Algemeen deel PB Boomkor*. Rapport IMARES Wageningen UR, Texel.
- Drees, J.M. & Y.J. van Manen (2004). *De situatie van het konijn in Nederland, sinds het optreden van RHD*. Rapport in opdracht van de minister van LNV.
- Escaravage, V., Ysebaert, T., Bos, M. en Hummel, H. (2003). *Karakteristieken van het macrobenthos in de Oosterschelde in verband met actuele beheersvragen: Verworming?, zandhonger en Steltlopers? Uitheemse versus inheemse soorten*. Monitor Taakgroep NIOO. Yerseke
- Europese Commissie (2005). *Note to the Habitats Committee. Subject: Assessment, monitoring and reporting of conservation status – Preparing the 2001-2007 report under Article 17 of the Habitats Directive. (DocHab-04-03/03 rev. 3)*. European Commission, Brussel.
- Europese Commissie (2011). *Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 11 juli 2011 betreffende een gebiedsinformatieformulier voor Natura 2000-gebieden (2011/484/EU)*. Publicatieblad van de Europese Unie (30.7.2011) 198: 39-70.
- Heutz, G. & D. Paelinckx (2005, red.). *Natura 2000 habitats: doelen en staat van instandhouding. Versie 1.0 (ontwerp)*. Onderzoeksverslag Instituut voor Natuurbehoud, Brussel.
- Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée 2009 (red.). *Europese Natuur in Nederland. Natura 2000-gebieden van Zee en Kust*. KNNV-Uitgeverij, Zeist, 283 pp.
- Kramer, J. de, (2002). Waterbeweging in de Westerschelde, een literatuurstudie. ICG-rapport 02/6, Universiteit Utrecht, Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, ISBN 90-77079-08-4.
- Lindeboom, H.J., E.M. Dijkman, O.G. Bos, E.H. Meesters, J.S.M. Cremer, I. de Raad, R. van Hal, A. Bosma (2008). *Ecologische Atlas Noordzee ten behoeve van gebiedsbescherming*. Wageningen IMARES, Texel.
- Lindeboom, H.J., A.J.M. Geurts van Kessel, A. Berkenbosch (2005). *Gebieden met bijzondere ecologische waarden op het Nederlands Continentaal Plat*. Rapport RIKZ/2005008 RIKZ, Den Haag / Rapport 1109, Alterra, Wageningen.
- Lubbe, S., van der Welle, M., Verbeek, R., Boudewijn, T.J., Wijsman, J., Goudswaard, K., Schellekens, T., van den Heuvel-Greve, M., Plantaz, E.R., de Ridder, P-A. & van den Broek, T. (2011). *Nadere Effectenanalyse Deltawateren fase II*. Royal Haskoning, 9V9840a0.
- Nijssen, M., M.J.P.M. Riksen, L. Sparrius, R.J. Bijlsma, A. van den Burg, H.F. van Dobben, P. Jungerius, R. Ketner-Oostra, A. Kooiman, L. Kuiters, C. van Swaay, C. van Turnhout & R. de Waal

-
- (2011). *Effectgerichte maatregelen voor het herstel en beheer van stuifzanden*. OBN stuifzandonderzoek 2006-2010. Rapport nr. 2011/OBN144-DZ
- Ottburg, F.G.W.A. en J.A.M. Janssen (2014). *Habitatrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebieden. Beoordeling van populatie, leefgebied en isolatie in de Standard Data Forms (SDFs)*. WOt-technical report 9. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen UR, Wageningen.
- Schaminée, J.H.J. & J.A.M. Janssen (2009, red.). *Europese Natuur in Nederland. Natura 2000-gebieden van Laag Nederland*. KNNV-Uitgeverij, Zeist, 233 pp.
- Schaminée, J.H.J. & J.A.M. Janssen (2009, red.). *Europese Natuur in Nederland. Natura 2000-gebieden van Hoog Nederland*. KNNV-Uitgeverij, Zeist, 360 pp.
- Schaminée, J.H.J., J.A.M. Janssen, R. Haveman, S.M. Hennekens, G.B.M. Heuvelink, H.P.J. Huiskes & E.J. Weeda (2006). *Schatten voor de natuur – achtergronden, inventaris en toepassingen van de Landelijke Vegetatie Databank*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Van Dobben, H.F., R. Bobbink, D. bal & A. van Hinsberg (2012). *Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000*. Alterra-rapport 2397, Alterra Wageningen UR, Wageningen.
- Van Dort, K. (2011a) *Mosvegetaties in kalktufbronnen in het Bunder- en Elsloërbos*. Rapport Forestfun, Wageningen.
- Van Dort, K. (2011b) *Mosvegetaties in tufbronnen in de Natura 2000-gebieden Noorbeemden/Hoogbos en Geuldal*. Rapport Forestfun, Wageningen.
- Van Gennip, B., J.A.M. Janssen & E.J. Weeda (2007). De kalktufbron, kleinood met een grote status. *Stratiotes* 35: 22-37.
- Van Moorsel G.W.N.M. (2003). *Ecologie van de Klaverbank*. Biotasurvey 2002, Ecosub, Doorn.
- Vroon, J., C. Storm & J. Coosen (1997). Westerschelde, stram of struis? Eindrapport van het project Oostwest, een studie naar de beïnvloeding van fysische en verwante biologische patronen in een estuarium. Rapport RIKZ-97.023. Rijkswaterstaat, Rijksinstituut voor Kust en Zee, Middelburg.
- Weeda, E.J. (2008). Plantensociologische positie van Cyperaceae en Juncaceae in hellingmoerassen in Zuid-Limburg. *Stratiotes* 36/37: 15-60.
- Weeda, E.J. (2010). Kussenvormers en dwergbiezen in het Nieuwe Heerenven. *Natuurhistorisch Maandblad* 99: 226-232.
- Weeda, E.J. & H.M.H. van Melick (2010). Oude en nieuwe pioniermossen in het Nieuwe Heerenven. *Natuurhistorisch Maandblad* 99: 241-248.
- Weeda, E.J., M.A.P. Horsthuis, A.J.M. Jansen & L. van Tweel-Groot (2012). Heideseen und -sümpfe in Nordost-Twente. *Tüxenia Beiheft* 5: 69-88.

Verantwoording

Dit project werd begeleid door Annemiek Adams (Ministerie Economische Zaken) en Anne Schmidt (Alterra). De werkwijze werd afgestemd met de werkwijze voor het invullen van SDF's voor de *soorten van de Habitatrichtlijn* en voor de *vogelsoorten van de Vogelrichtlijn*. Voorts is de werkwijze besproken in een deskundigenbijeenkomst met vertegenwoordigers van provincies en terreinbeheerders, en zijn experts van Staatsbosbeheer betrokken geweest in het project. Voor de mariene habitattypen is uitgebreid overleg geweest met experts van Imares, IJmuiden.

De auteurs bedanken allen voor hun bijdrage aan het tot stand komen van deze rapportage.

Bijlage 1 Overzicht van gebruikte parameters per maatlat

Habitattype		Representativiteit			Behoudstatus										
		flora	vegetatie	fauna	structuur			functie							
					str. bep. soorten	inwendige str.	landsch. setting	fauna	water	lucht	bodem	processen	connectiviteit/opp.	rust/voedsel	
1110_AB	Permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied; NZK)			X	X	X				X			X	X	
1110_C	Permanent overstroomde zandbanken (Doggersbank)			X		X				X			X		
1130	Estuaria	X	X	X		X	X			X			X	X	
1140_A	Silk- en zandplaten (getijdengebied)	X		X	X	X				X			X	X	X
1140_B	Silk- en zandplaten (Noordzee-kustzone)			X	X	X				X			X	X	X
1160	Grote baaien	X		X	X	X				X			X		
1170	Riffen			X	X	X				X			X		X
1310	Zilte pionierbegroeiingen	X	X				X				X		X	X	
1320	Slijkgrasvelden	X				X	X			X			X		
1330	Schorren en zilte graslanden	X	X			X	X		X	X			X	X	X
2110	Embryonale duinen		X			X	X			X			X		X
2120	Witte duinen	X				X	X			X			X		X
2130	Grijze duinen	X	X	X		X	X	X		X			X		X
2140	Duinheiden met kraaihei	X	X			X			X	X					
2150	Duinheiden met struikhei	X	X			X	X			X					
2160	Duindoornstruw elen	X	X		X		X	X		X				X	
2170	Kruipw ilgstruw elen	X	X			X	X		X	X			X		
2180	Duinbossen		X		X	X	X	X	X	X				X	
2190	Vochtige duinvalleien	X	X			X	X		X	X			X		
2310	Stuifzandheiden met struikhei	X		X		X	X	X	X	X			X		
2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	X				X	X	X		X				X	
2330	Zandverstuivingen	X		X		X	X	X		X			X		
3110	Zeer zw akgebufferde vennen	X	X			X	X		X	X			X	X	
3130	Zw akgebufferde vennen	X	X	X		X	X		X	X			X	X	X
3140	Kransw ierw ateren	X	X			X	X		X	X					
3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	X	X	X			X		X	X			X	X	
3160	Zure vennen	X	X	X	X		X		X	X				X	
3260	Beken en rivieren met w aterplanten	X	X	X		X	X		X					X	
3270	Silkkige rivieroever	X				X	X						X	X	
4010	Vochtige heiden	X		X		X	X		X	X				X	
4030	Droge heiden	X		X		X	X			X				X	X
5130	Jeneverbesstruw elen	X		X	X	X	X			X				X	
6110	Pionierbegroeiingen op rotsbodem	X	X			X	X			X				X	
6120	Stroomdalgraslanden	X	X			X	X		X	X			X	X	
6130	Zinkw eiden	X	X			X	X		X	X				X	
6210	Kalkgraslanden	X	X	X		X	X			X				X	
6230	Heischrale graslanden	X	X	X		X	X			X				X	
6410	Blauw graslanden	X	X	X		X	X		X	X				X	
6430_AB	Ruigten en zomen (moerasspirea; harig w ilgenroosje)	X	X	X		X	X			X	X		X	X	
6430_C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	X				X	X			X			X	X	
6510_A	Glanshaver- en vossenstaarthetaolanden (glanshaver)	X	X			X	X			X	X		X	X	X
6510_B	Glanshaver- en vossenstaarthetaolanden (grote vossenstaart)	X	X		X	X	X			X	X		X	X	

7110	Actieve hoogvenen	x		x	x	x	x		x	x		x		x	
7120	Herstellende hoogvenen	x	x	x			x		x	x				x	x
7140	Overgangs- en trilvenen	x	x	x		x	x		x	x	x				x
7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	x	x		x				x	x					
7210	Galigaanmoerassen		x		x	x	x		x	x				x	
7220	Kalkufbronnen	x		x		x	x		x	x				x	x
7230	Kalkmoerassen	x	x		x	x	x		x	x			x		
9110	Veldbies-beukenbossen	x	x		x	x	x	x		x				x	
9120	Beuken-eikenbossen met hulst	x	x			x	x	x		x				x	
	Eiken-haagbeukenbossen (hogere														
9160_A	zandgronden)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				
9160_B	Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland)	x	x	x	x	x	x	x		x	x				
9190	Oude eikenbossen	x	x	x	x	x	x	x		x			x		
91D0	Hoogveenbossen	x				x	x		x	x				x	
	Vochtige alluviale bossen														
91E0_AB	(zachtouthoutoibossen; essen-iepenbossen	x	x			x	x	x	x	x				x	x
	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende														
91E0_C	bossen)	x	x	x		x	x	x	x	x				x	x
91F0	Droge hardhoutoibossen	x	x			x	x	x		x	x			x	x

Verschenen documenten in de reeks Technical reports van de Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu

WOt-Technical reports zijn verkrijgbaar bij het secretariaat van Unit Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu te Wageningen. T 0317 – 48 54 71; E info.wnm@wur.nl

WOt-Technical reports zijn ook te downloaden via de website www.wageningenUR.nl/wotnatuurenmilieu

- 1 Arets, E.J.M.M., K.W. van der Hoek, H. Kramer, P.J. Kuikman & J.-P. Lesschen (2013). *Greenhouse gas reporting of the LULUCF sector for the UNFCCC and Kyoto Protocol. Background to the Dutch NIR 2013.*
- 2 Kleunen, A. van, M. van Roomen, L. van den Bremer, A.J.J. Lemaire, J-W. Vergeer & E. van Winden (2014). *Ecologische gegevens van vogels voor Standaard Gegevensformulieren Vogelrichtlijngebieden.*
- 3 Bruggen, C. van, A. Bannink, C.M. Groenestein, B.J. de Haan, J.F.M. Huijsmans, H.H. Luesink, S.M. van der Sluis, G.L. Velthof & J. Vonk (2014). *Emissies naar lucht uit de landbouw in 2012. Berekeningen van ammoniak, stikstofoxide, lachgas, methaan en fijn stof met het model NEMA*
- 4 Verburg, R.W., T. Selnes & M.J. Bogaardt (2014). *Van denken naar doen; ecosysteemdiensten in de praktijk. Case studies uit Nederland, Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk.*
- 5 Velthof, G.L. & O. Oenema (2014). *Commissie van Deskundigen Meststoffenwet. Taken en werkwijze; versie 2014*
- 6 Berg, J. van den, V.J. Ingram, L.O. Judge & E.J.M.M. Arets (2014). *Integrating ecosystem services into tropical commodity chains- Cocoa, Soy and Palm Oil: Dutch policy options from an innovation system approach*
- 7 Knecht de, B., T. van der Meij, S. Hennekens, J.A.M. Janssen & W. Wamelink (2014). *Status en trend van structuur- en functiekenmerken van Natura 2000- habitattypen op basis van het Landelijke Meetnet Flora (LMF) en de Landelijke Vegetatie Databank (LVD). Achtergronddocument voor de Artikel 17-rapportage.*
- 8 Janssen, J.A.M., E.J. Weeda, P. Schippers, R.J. Bijlsma, J.H.J. Schaminée, G.H.P. Arts, C.M. Deerenberg, O.G. Bos & R.G. Jak (2014). *Habitattypen in Natura 2000-gebieden. Beoordeling van oppervlakte representativiteit en behoudsstatus in de Standard Data Forms (SDFs).*
- 9 Ottburg, F.G.W.A., J.A.M. Janssen (2014). *Habitatrichtlijnsoorten in Natura 2000-gebieden. Beoordeling van populatie, leefgebied en isolatie in de Standard Data Forms (SDFs)*
- 10 Arets, E.J.M.M. & F.R. Veeneklaas (2014). *Cost and benefits of a more sustainable production of tropical timber.*

Thema Informatievoorziening Natuur
Wettelijke Onderzoekstaken
Natuur & Milieu
Postbus 47
6700 AA Wageningen
T (0317) 48 54 71
E info.wnm@wur.nl

De WOT Natuur & Milieu voert wettelijke onderzoekstaken uit op het beleidsterrein natuur en milieu. Deze taken worden uitgevoerd om een wettelijke verantwoordelijkheid van de minister van Economische Zaken te ondersteunen. De WOT Natuur & Milieu werkt aan producten van het Planbureau voor de Leefomgeving, zoals de Balans van de Leefomgeving en de Natuurverkenning. Verder brengen we voor het ministerie van Economische Zaken adviezen uit over (toelating van) meststoffen en bestrijdingsmiddelen, en zorgen we voor informatie voor Europese rapportageverplichtingen over biodiversiteit.

ISSN 2352-2739

[www.wageningenUR.nl/
wotnatuurenmilieu](http://www.wageningenUR.nl/wotnatuurenmilieu)

De WOT Natuur & Milieu is onderdeel van de internationale kennisorganisatie Wageningen UR (University & Research centre). De missie is 'To explore the potential of nature to improve the quality of life'. Binnen Wageningen UR bundelen 9 gespecialiseerde onderzoeksinstituten van stichting DLO en Wageningen University hun krachten om bij te dragen aan de oplossing van belangrijke vragen in het domein van gezonde voeding en leefomgeving. Met ongeveer 30 vestigingen, 6.000 medewerkers en 9.000 studenten behoort Wageningen UR wereldwijd tot de aansprekende kennisinstellingen binnen haar domein. De integrale benadering van de vraagstukken en de samenwerking tussen verschillende disciplines vormen het hart van de unieke Wageningen aanpak.

